

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๓๖

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๘.๓๐ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๘๒๖ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : บัณฑิตมีสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมสำหรับพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว เมฆขอเปิดประชุม ขอเชิญคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ก่อนอื่นเมฆขอกราบเรียนทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่งว่าประชาชนกำลังรอรับรัฐธรรมนูญ และรอการเลือกตั้งอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาเสร็จเร็วแล้วก็จะเป็นพระคุณ ขอความกรุณาอภิปรายอย่าให้ยาวนานนะครับ แล้วหมวดไหนที่ไม่น่าจะมีปัญหาไปรคอย้ำใช้เวลาานเพราะว่าวาระที่ ๑ นี้เป็นเพียงจะรับไว้พิจารณาหรือไม่เท่านั้นเอง ไม่ใช่เป็นการรับหลักการ ถ้าหากที่ประชุมลงมติรับไว้พิจารณาตามข้อบังคับ ข้อ ๑๐๒ ก็ต้องมีเสียงรับไว้พิจารณาถึง ๑๘๐ เสียงก็จะไต่ตั้งคณะกรรมการพิจารณาในวาระที่ ๒ ต่อไป และกำหนดเวลาแปรญัตติ แต่ที่ประชุมไม่รับไว้พิจารณาก็ไม่มีเสียงรับไว้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๒)

พิจารณาไม่ถึง ๑๘๐ เสียงก็จะได้พิจารณาผู้คดีของพลเอก ทวีช เส้นวงศ์ณอยุธยา ซึ่งท่านเสนอมาว่าจะทำอย่างไรกันต่อไปในกรณีที่สภาไม่รับไว้พิจารณาในวาระที่ ๑ ทั้งนี้แล้วแต่ความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ว่าจะเอาอย่างไรกัน ขอเชิญอภิปรายต่อไปได้แล้วนะครับ คราวที่แล้วเราพิจารณาค่างในหมวด ๖ ว่าควยรัฐสภา ต่อไปนี้ ท่านผู้ใดจะอภิปรายในหมวด ๖ คอ เชิญครับ

นายสุชาติ เศษะเสน : ท่านประธานสภาที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม สุชาติ เศษะเสน กระผมใครจะปากขอสั่งเด็ดไว้แก่ท่านคณะกรรมการและบรรดาท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ เกี่ยวกับในกรณีที่ได้เขียนในร่างรัฐธรรมนูญว่า การเลือกตั้งนั้นควรแบ่งเขต กระผมมีความรู้สึกว่าการแบ่งเขตในระยะปัจจุบันนี้ ในพื้นที่บางแห่ง ยกตัวอย่างเช่นจังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นพื้นที่ชนบทกันทีเดียวผู้ก่อการร้ายอยู่ในพื้นที่นั้น กระผมจึงมีความวิตกว่าถ้าจะแบ่งเขตแล้วก็จะทำให้ในพื้นที่มีผู้ก่อการร้ายนั้น จะได้สมาชิกซึ่งมีแนวความรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกับบรรดาสมาชิกบางท่านจะเข้ามานั่งในสภาได้ ที่กระผมขอปากไว้และที่จะพูดนี้ก็พูดรวมกันไป แต่ขอยกตัวอย่างจังหวัดอุบลราชธานี คือจังหวัดอุบลราชธานีมีอยู่ ๑๖ อำเภอ และมีอยู่ ๓ กิ่ง ตามสถิติจากการสัมผัสในพื้นที่โดยใกล้ชิด เนื่องจากกระผมทำงานอยู่ในแถบนั้นจึงเห็นว่าอย่างเขตที่ ๓ ก็มีอำเภอนามาน อำเภออำนาจเจริญ กิ่งอำเภอเสนานิคม อย่างในเขตเลือกตั้งที่ ๒ ก็กิ่งอำเภอนาจะหลวย อำเภอน้ำยืน อำเภอชุมพวง พื้นที่เหล่านี้ผู้ก่อการร้ายมีอิทธิพลเห็นจิจิตใจประชาชนในบางหมู่บ้าน และถ้าจะพูดกันตามความจริงแล้วกระผมเห็นว่าการแบ่งเขตจะทำให้อิทธิพลเหล่านั้นสามารถจะผลักดัน อย่างที่กระผมได้เรียนแล้ว กระผมจึงขอสั่งขอสั่งเด็ดว่าควรจะได้มีการเลือกตั้งรวมเขต เพื่อจะขจัดปัญหาเกี่ยวกับการทุ่มเงินของบรรดาท่านผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เคยทุ่มเทกัน ด้วยการขอเสียงจากประชาชน หรือจะด้วยการขอจากคณะกรรมการประจำหน่วย หรือจากในเขตที่ผู้ก่อการร้ายมีอิทธิพลก็ตาม จะทำให้สูญสลายไป เพราะการรวมเขตนี้หมายถึงว่า

LIART

อำนาจทางเสียงของเสรีประชาธิปไตยย่อมมีเหนือกว่าอำนาจของลัทธิคอมมิวนิสต์
กระผมก็มีความรู้ในฐานะเพียงสัมพัทธ์ขึ้นมา จึงขอฝากกราบเรียนแก่ท่านสมาชิก
และท่านที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการไว้ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะอภิปรายอีกครั้งใน
หมวดนี้ เชิญคุณหญิงครับ

คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิก
และท่านคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ ดิฉันใคร่จะเรียนเสนอข้อคิดบางประการ
เกี่ยวกับหมวดรัฐสภา ทั้งนี้ดิฉันไม่ได้คิดจะทำหมิ่นหรือว่าไม่เห็นด้วยกับท่าน
กรรมาธิการ เพราะว่าท่านกรรมาธิการก็ได้พยายามที่จะชี้แจงให้เข้าใจแล้วโดย-
เฉพาะอย่างยิ่งการประมนั้นก็ต้องถือเสียงส่วนมาก ถึงจะมีความเห็นไม่ตรงกัน
เราต้องเคารพต่อเสียงที่ออกมาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ดิฉันมามองเห็นว่าหมวดที่เกี่ยวกับ
รัฐสภาที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้ว่าให้มีสมาชิกสองประเภท คือสมาชิกจาก
การแต่งตั้งและสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ดิฉันมีความเห็นด้วย เพราะว่าสมาชิก
ที่มาจากการแต่งตั้งนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถมีความชำนาญ
มีประสบการณ์ ส่วนสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งนั้นเราไม่ทราบว่าจะได้สมาชิก
มาในรูปลักษณะใดบ้าง เพราะว่าในปัจจุบันนี้บ้านเมืองเราก็รู้สึกว่าจะมีความยุ่งเหยิง
เกรงว่าเราจะได้สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งนั้นอาจจะไม่เหมาะสมหรือว่าอาจจะ
หน้าใหม่ เทา ๆ ที่ดิฉันฟังมานั้นเสียงส่วนใหญ่ก็บอกว่าเบื้อหน้าสมาชิกเก่า ดีอยู่แล้ว
ถ้าจะมีการเลือกตั้งใหม่จะต้องเลือกคนใหม่ เขาว่าอย่างนั้นนะคะ เพราะฉะนั้น
คนที่ใหม่ที่เข้ามาอาจจะยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องรัฐสภานักก็ได้

อีกประการหนึ่ง การเลือกตั้งที่จะถึงคราวนี้ ดิฉันเห็นว่าระบบคงจะ
ยุ่งเหยิง เท่าที่ดิฉันมีประสบการณ์ผ่านการเลือกตั้งมา ๒ ครั้ง ก็มียุวาราษฎร
ทั้งหลายนี้เขามีการศึกษาไม่ประสบการณ์ มีความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยยังไม่ดีพอ
เพราะฉะนั้นการเลือกตั้งนี้เขาจะมีเลือกตั้งอยู่ ๓ ระบบ ๑. ระบบพวก พวกใดใคร

ก็เลือกคนนั้น ๒. ระบบเงิน ใครมีเงินมากก็อาจจะได้เสียงมาก ๓. ระบบอิทธิพล
 บางคนจะใช้อิทธิพลมัน เขาอยู่ไกลไม่มีใครคุ้มครองปกป้องเขา ผู้มีอิทธิพลทั้งหลาย
 ก็จะไปบีบบังคับให้คะแนนคนนี้ ต้องลงคนนั้นนะ ถ้าไม่ลงฉันจะเผาหมู่บ้าน ถ้าไม่
 ลงคนนั้นคนนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอะไรก็ตาม จะถูกเก็บนะ มีอย่างนั้นคะ ก็ฉันผ่านมา
 ๒ สมัยแล้ว และฉันก็พบสิ่งเหล่านี้มา ก็ฉันก็อยากจะเรียนคอบทนายประธานสภาและ
 ที่ประชุมว่าการเลือกตั้งสมัยนี้จะมีปัญหามากกว่าสมัยที่ฉันได้รับเลือกตั้งมา จะต้อง
 มีการเสียชีวิต มีการแข่งขัน มีการอะไรกันมากมาย ซึ่งอาจจะไม่มีก็ได้ แต่ฉัน
 เกรงไปว่าจะมี เพราะฉะนั้นก็ควรจะมีสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งเพื่อเป็นศูนย์กลาง
 ก็ตาม เป็นพี่เลี้ยงก็ตาม แต่สมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งนั้นเท่าที่บัญญัติไว้ว่า ๓ ใน
 ๔ ก็ฉันใครจะเรียนว่าเราถูกหัวงัดจากหลาย ๆ ฝ่ายว่า ไม่เป็นประชาธิปไตย
 เพราะสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งนั้นมากเกินไป ก็ฉันจึงใครจะเรียนเสนอว่า
 ถ้าจะลดจำนวนสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งให้เหลือเพียงครึ่งเดียว คือเศษหนึ่ง
 ส่วนสองจะเป็นการดี เพราะจะเป็นการแสดงว่าเราเป็นประชาธิปไตย ใครหัวงัด
 มาเราก็ฟัง เพราะที่ฉันอ่านจากหนังสือพิมพ์ก็ตาม ฟังข่าวจากหลาย ๆ ฝ่ายก็ตาม
 จะไม่มีความพอใจในเรื่องวุฒิสมาชิกนี้ ก็ฉันจึงเห็นว่าครึ่งหนึ่งนี้ทำให้เสียภาพ
 ของรัฐบาลมันคง เพราะรัฐบาลจะต้องประกอบด้วยสมาชิก ที่มาจากการเลือกตั้ง
 เกินกว่าครึ่งหนึ่งจึงจะเป็นรัฐบาลได้ และเมื่อมีวุฒิสมาชิกอีกครั้งหนึ่งก็มีเสียงเป็น
 หนึ่งในสภาแล้ว ฝ่ายค้านก็ยอมไม่สามารถที่จะล้มล้างรัฐบาลได้ง่าย ๆ ก็ฉันมีความ
 เห็นอย่างนั้นคะ และนอกจากนั้นฉันใครจะเรียนว่า เวลาที่กำหนดให้วุฒิสมาชิกอยู่
 ๒ ปีนั้นมากไปคะ ควรจะเป็น ๔ ปีเท่ากับวุฒิสภาสหรัฐ กับอีกประการหนึ่ง ข้อ
 บังคับที่บังคับไว้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็ควรที่จะบังคับไว้แก่วุฒิสมาชิกด้วย ตาม
 มาตรา ๘๖ ที่บังคับว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องไม่ทำอะไรบางอย่างนี้ ก็ควรที่จะ
 บังคับไว้ในวุฒิสมาชิกด้วย และการแต่งตั้งนั้น ก็ฉันใครจะกราบเรียนว่าอยากจะให้
 เป็นวุฒิสมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิจริง ๆ และเป็นผู้ที่ไม่มีภารกิจที่จะต้องไปนั่งประชุมใน

๖

อะไรมาก งบประมาณจะแสดงความคิดเห็นในหมวด ๖ ส่วนที่ ๓ เรื่องสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๕ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า ผู้แทนราษฎร ๑ คนต่อจำนวน
ประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คน งบประมาณมีความเห็นว่าที่จะกำหนดจำนวนขั้นต่ำและ
ขั้นสูงไว้ ถ้าหากไม่กำหนดไว้ งบประมาณคิดว่าสภาจะต้องเพิ่มที่นั่งต่อไปในอนาคต
อย่างแน่นอน เพราะว่าจำนวนประชากรของเราเพิ่มขึ้น ดังที่ทางทั้งหลายทราบ
อยู่แล้ว ถ้าหากเราจะยึดถือในรัฐธรรมนูญที่ว่าประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ๑ คนนั้น งบประมาณนี้ใจเหลือเกินว่า เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นก็มี
การเลือกผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นที่นั่งในสภานี้ถ้าวัดรวมกับสมาชิกวุฒิสภา
ซึ่งท่านเขียนไว้ ๓ ใน ๕ แล้ว งบประมาณคิดว่าคงจะต้องเพิ่มที่นั่งในสภานี้อย่าง
แน่นอน หรือถ้าเพิ่มไม่ได้ที่นั่งไม่พอ ก็จะต้องสร้างรัฐสภาใหม่ อันนี้ก็เป็นเรื่อง
ของอนาคต เพราะฉะนั้นความเห็นของงบประมาณที่จะกำหนดขั้นต่ำว่า จำนวน
ผู้แทนราษฎรนั้นควรจะมีไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ คน และไม่เกิน ๓๐๐ คน อย่างนี้เป็นต้น
นี่แล้วแต่ผู้จะเป็นกรรมการเข้าไปพิจารณาและแปรญัติร่างรัฐธรรมนูญ ใน
วาระที่ ๒ นี้เป็นข้อกีดเค็มซึ่งงบประมาณกลัว และในหมวดวุฒิสภานั้น งบ
ก็ยังคิดไว้จำนวน ๓ ใน ๕ งบมูรู้สึกว่า เป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูงมาก และตามที่
งบมูได้ฟังเสียงจากคณะกรรมการที่ร่างนั้นก็อย่าง เหตุผลว่าเพื่อความคุ้มครอง
ของรัฐธรรมนูญ มีวุฒิสมาชิกมาก ๆ โอกาสที่ทหารหรืออะไรจะได้เข้ามา
ทำไมไปคำนึงถึงอย่างนั้น งบมูก็มั่นใจว่าทหารไม่ได้มีเจตจำนงที่จะต้องเข้ามา
เป็นวุฒิสมาชิกจนเกินไปนัก เพราะฉะนั้นการร่างรัฐธรรมนูญอย่างนี้ คงที่คง
เฉลิมชัยได้กล่าววาระแรกแล้วว่าเป็นการร่างรัฐธรรมนูญ ตามการชี้แจงให้ท่าน
กระทำหรือไม่ เพราะเหตุผลในการที่ท่านให้มีวุฒิสมาชิกถึง ๓ ใน ๕ ตามที่งบมู
ฟังอยู่แล้วนั้นไม่เป็นเหตุผลที่น่าจะมาประกอบการพิจารณาใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญ งบมู
ว่าวุฒิสมาชิกก็ควรจะมีจำนวนพอสมควร สำหรับความเห็นของงบมูแล้วก็น่าจะมี
สักครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนราษฎร และก็จำนวนผู้แทนราษฎรมีจำนวนเท่าไร

LIART

ว่าปัญหาต่าง ๆ อาจจะลดน้อยลงไป แต่หากว่าเขียนไว้อย่างนี้กระผมเองก็เห็นด้วย แต่ท่านต้องคำนึงถึงว่าจะได้บุคคลซึ่งไม่มีอะไรเลยเข้ามาเป็นผู้แทนราษฎรแล้วอะไรจะเกิดขึ้น ถึงที่มานมากกระผมเองก็ไม่อยากจะอ้างว่า กระผมเห็นแผนทางการเมืองมานานมากมาหลายอะไรนั้ ท่านที่ผ่านการเมืองมานานกว่ากระผมย่อมมีอยู่ น่าจะพิจารณาทบทวนให้รอบคอบ กระผมว่าเป็นคาบสองคมเหมือนกันในการที่ท่านจะมุ่งจำกัดบุคคลต้องไม่เป็นเช่นนั้นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นการที่ท่านจะทำอะไรเสียหายนั้นไม่ใช่อยู่ที่ตัวคนกระทำฝ่ายเดียว ต้องประกอบด้วยคนที่มีส่วนให้เขากระทำอยู่ด้วย กระผมก็คิดว่าถ้าเราจะกำหนดตายตัวลงไป อย่างที่กระผมกราบเรียนนี้ กระผมว่าท่านก็คงจะได้เห็นทั้งที่ผ่าน ๆ มาไม่มีอะไรเลย ทำอะไรไม่ได้ เพราะว่าถ้าหากมีอาชีพอยู่แล้ว ก็มีการสัมพันธ์กับทางรัฐบาลอยู่บ้างในบางส่วน ยกตัวอย่างอย่างสมมติว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเขมามีกิจการเป็นตัวแทนจำหน่ายบุหรี่ของโรงงานยาสูบ อย่างนี้ก็เป็น ก็มีการทำสัญญาผูกขาดกับเอกชนของรัฐ ก็จะต้องเลิกกิจการนั้นหรือจะต้องเลิกอาชีพทั้งหมด แล้วก็มาสมัครผู้แทนราษฎร แล้วอะไรจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นการที่เป็นมานาน ๆ มานี้กระผมก็คิดว่าน่าจะอยู่ในข้อกำหนดของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เหมือนกัน ที่สร้างความวุ่นวายและปัญหาให้แก่สภาเราหรือประชาชนไทยของเรา เพราะฉะนั้นกระผมก็อยากจะฝากท่านผู้มีเกียรติซึ่งมีสื่อแฟลชม ๆ ออกมาแล้ว ที่จะเป็นการมาพิจารณาพิจารณา การที่ท่านจะไปแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญนั้น ก็ขอให้ได้คำนึงสิ่งที่จะเป็นไปได้และสิ่งที่เหมาะสม และข้อจำกัดต่าง ๆ นั้นน่าจะคำนึง และพิจารณาให้รอบคอบ ขอขอบคุณครับ

นางกนก สามแสน วิล ทานประธานสภาที่เคารพ กิตติ กนก สามแสน วิล กิตติก็จะเหมือนกับเพื่อนสมาชิกทั้งหลายในการพิจารณาหมวด ๒ นี้ สิ่งที่ได้พูดกันมากที่สุดคือเรื่องของวุฒิสภา บัดนี้รู้สึกว่าประชาชนทั้งหลายก็พากันเกรงไปว่าการที่เรามีวุฒิสภาโดยมีสมาชิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งนั้น จะเป็นการทำให้เกิด

ความรู้สึกว่าได้มีการเล่นพรรคเล่นพวก หรือว่าจะมองถึงกลุ่มบุคคลหนึ่งกลุ่มบุคคล
 ใดจนเกินไป แต่ดิฉันเองนั้นก็ติดตามเรื่องของรัฐสภาตลอดมา ตั้งแต่เป็นเด็ก
 จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ดิฉันคิดว่าในสภาพการณ์ของบ้านเมืองไทยเรานั้น การที่จะมี
 วุฒิสภานั้นดิฉันก็ว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมและสมควร แต่ก็มีข้อที่ควรจะต้องได้รับการ
 พิจารณาดังตัวผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิก เราได้พูดกันตลอดเวลาว่าการ
 ปกครองบ้านเมืองในปัจจุบันนี้ เราจำเป็นต้องคิดถึงความมั่นคงของชาติเป็นหลัก
 และชาติจะมีความมั่นคงได้ จะมีความเจริญก้าวหน้าไถ่ไหน เราต้องมีรัฐบาลที่
 สามารถจะบริหารราชการแผ่นดินได้เป็นระยะเวลายาวนาน คือหมายความว่า
 รัฐบาลก็ต้องมีเสถียรภาพพอสมควร ดิฉันก็ว่าการที่รัฐบาลจะมีเสถียรภาพนั้น
 น่าจะต้องเป็นรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ ขณะนี้เรามีความ
 รู้สึกกันอยู่ว่าเสถียรภาพของรัฐบาลนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับบุคคลกลุ่มเดียว ดิฉันต้องขอ
 ประทานโทษที่จะต้องอ้างคำที่คนทั้งหลายเขาได้พูดกันว่า "เสถียรภาพของรัฐบาล
 นั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มทหาร" ในสถานความจริงก็มีทหารที่อยู่ในหน้าที่ที่จะให้ความมั่นคง
 แก่บ้านเมือง คือมีหน้าที่โดยตรงเป็นผู้คุมกำลังว่าอย่างนั้นแหละค่ะ ดิฉันก็คิดว่า
 เมื่อท่านได้เข้ามานั่งในนี้แล้ว ท่านเองก็คงจะเห็นว่าการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ
 นั้นควรจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และความเห็นของบุคคลในทุกกลุ่มอาชีพ เพราะ
 เหตุว่ากฎหมายนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนและทุกกลุ่มอาชีพ เพราะฉะนั้น
 การที่เราจะให้รัฐบาลมีเสถียรภาพสามารถที่จะบริหารราชการได้ถูกต้อง สามารถ
 ที่จะแก้ปัญหาของบ้านเมืองและพัฒนาบ้านเมืองได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยบุคคลทุก
 อาชีพ ดิฉันจึงได้พิจารณาว่าการที่เราจะมีวุฒิสภานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่ตาม
 ที่คณะกรรมการได้เขียนไว้ในมาตรา ๘๓ นั้นว่า สมาชิกวุฒิสภานั้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
 ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะพึงยังประโยชน์ให้เกิด
 แก่การปกครองแผ่นดินนั้น ดิฉันก็ว่าเป็นโดยคำที่เหมาะสมและสมควรที่สุด แต่ว่ามี
 อยู่ไม่กี่คนที่ดิฉันอยากจะขอทราบเรียนคือดิฉันคิดว่าน่าจะเป็นการเลือกตั้ง การ

เลือกตั้งนี้จะทำได้โดยไม่ลำบากนัก ขอถือโอกาสนี้กราบเรียนความคิดเห็นต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา เพราะว่าเราจะมีคณะกรรมการพิจารณาต่อไป คือในปัจจุบันนี้เรามีสมาคมเป็นจำนวนมากที่เป็นสมาคมอาชีพหรือวิชาชีพ สมาคมทั้งหลายเหล่านี้มีสมาชิกเป็นจำนวนร้อยจำนวนพัน บางสมาคมก็เป็นหมื่น และก็มีอยู่ทุกวิชาชีพและทุกอาชีพ แต่ละสมาคมก็มีการเลือกตั้งกรรมการของเขาคณะรอบประชาธิปไตยเป็นประจำอยู่แล้ว ถ้าเราจะได้อาศัยใช้กิจกรรมของสมาคมอาชีพหรือสมาคมวิชาชีพเพื่อที่จะให้เราไปมาซึ่งนักวิชาการซึ่งอย่างน้อยก็มีคนจำนวนหนึ่งได้พิจารณาเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความจริง เป็นผู้ที่มีความสามารถจริง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตจริง แล้วคนเหล่านี้ถ้าได้เข้ามาอยู่ในสภาจะได้ช่วยกันพิจารณากฎหมายที่จะส่งออกไปเพื่อใช้ในเรื่องต่าง ๆ นี้ก็คงจะดีกว่าที่เราจะมีคนเพียงกลุ่มหรือสองกลุ่ม และการที่เราจะให้ใครตัวแทนของกลุ่มอาชีพตามจำนวนที่มีก็เป็นสิ่งที่ไม่ยากนัก เพราะเหตุว่าถ้าเราจะใช้ระบบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ คือกลุ่มอาชีพไหนที่มีจำนวนมาก กลุ่มอาชีพนั้นก็จะมีใครตัวผู้ที่ได้รับแต่งตั้งมาเป็นสมาชิกมากขึ้น และถ้าต้องการจะได้แน่ใจว่าคนที่เข้ามานั้นจะเป็นผู้ที่เข้ามาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมจริง ๆ จะไม่เข้ามาคิดรวนอย่างที่เกรงกลัวกัน ก็อาจจะให้มีการเลือกตั้งขึ้นอีกครั้งหนึ่งก็ได้ คือให้สมาคมทั้งหลายเสนอชื่อคนของตัวเข้ามาเป็นสมาชิก แล้วให้สมาชิกนั้นเลือกตั้งขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่งก็คงจะได้สมาชิกที่มีวิชาการครบทุกแขนง แล้วก็เป็นคนที่มีใจใฝ่ใจใฝ่จริง ๆ ว่าเป็นคนดี เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

สำหรับเรื่องของวุฒิสภาก็น่าจะได้มีการพิจารณากันมากกว่า ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่เท่าที่คิดในใจสองไปคนความมาในระยะไม่กี่วันนี้รู้สึกว่ามีหลายประเทศที่ได้มีระบบวุฒิสภาและเป็นระบบวุฒิสภาที่แต่งตั้งควย เช่น อยางประเทศอินเดีย ประเทศออสเตรเลีย ในบางรัฐเขาก็มีวุฒิสภาซึ่งได้รับการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นก็น่าจะคิดว่าเรื่องเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ก็คงจะไม่ใช่

อยู่ที่สมาชิกที่แต่งตั้ง การประพุดิของแต่ละคน ในการที่จะพิจารณากฎหมายในการที่จะควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินต่างหากที่จะแสดงว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ และคิดนึกเชื่อว่าจำนวนของประชาชนทั้งหลายในปัจจุบันนี้แต่ละคนก็มีอาชีพหนึ่ง - ชาวนาก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่ง ทหารก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่ง ตำรวจก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นทุกคนก็มีสิทธิที่จะได้เข้ามาในรัฐสภา โดยที่ไม่ได้มีกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใดได้รับอภิสิทธิ์ แล้วคิดเชื่อว่ารัฐบาลจะได้รับความสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่จริง ๆ

ที่นี้ประการที่ ๒ ที่คิดนึกใครจะกราบเรียนต่อท่านประธานสภาคือว่า เรื่องของจำนวนสมาชิก คิดนึกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิก ขอประทานโทษ ก็ขอบคุณทั้งนี้ ขี้ขลาดและคุณมัญจะ ที่ได้กล่าวไปเมื่อสักครู่ว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ๓ ใน ๔ นั้นคิดว่าอาจจะมากเกินไป แล้วก็ยังเอือมิชคี่ รัฐธรรมนูญนี้ได้เป็น รัฐธรรมนูญที่จะต้องใช้กันอีกยาวต่อไป จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเพิ่มขึ้น เพราะประชากรของเราเพิ่มขึ้น แล้วจำนวนวุฒิสมาชิกก็จะต้องมากขึ้นไปอีก คิดนึกคิดว่าครั้งหนึ่งนี้ควรจะพอแล้ว ส่วนระยะเวลาของวุฒิสมาชิกที่กำหนดไว้ก็พอสมควรแล้ว แต่คิดนึกยังมีข้อข้องใจอยู่ว่าทำไมร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ รู้สึกว่าจะเหมือนกับคานิยมของประชาชนไทยในปัจจุบันนี้ที่ว่าคงให้ดวงเป็นผู้ตัดสินคือแทนที่จะให้ออกไป แล้วก็มีการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งกันใหม่ กลับได้เป็นการจับสลาก ถ้าจับสลากก็รู้สึกว่า เป็นเรื่องของดวง คนดีก็อาจจะออกไปหมด เหลือแต่คนไม่ดีก็ได้ เรื่องนี้คิดนึกก็อยากจะฝากกราบเรียนต่อท่านกรรมาธิการได้โปรดพิจารณาว่า จะมีวิธีอื่นที่ดีกว่าการจับสลาก แล้วให้ดวงเป็นผู้ตัดสินชะตากรรมจะดีหรือไม่ เพื่อว่าต่อไปเราอาจจะเลิกกันถึงเรื่องดวงกันเสียที คิดนึกมีเรื่องที่จะกราบเรียนท่านนี้ ขอขอบพระคุณค่ะ

นายเหม สุไลมาน : ท่านประธานที่เคารพ กระผม เหม สุไลมาน ขอขอบพระคุณท่านประธานที่ให้กระผมพูดรับ ก่อนอื่นกระผมอยากจะใคร

ขอถามหาประธานว่า ในการอภิปรายนี้อภิปรายได้ทุกหมวดใช่หรือไม่ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขณะนี้เรากำลังพูดถึงหมวด ๒ ครับ

นายเข้ม สุไลมาน : ครับ สำหรับในหมวด ๒ นี้ กระผมใคร่จะ

ขอพูดในส่วนที่ ๓ คือกระผมไม่เห็นด้วยในการที่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้มีการเลือกตั้งโดยแบ่งเขต เพราะว่ากาแบ่งเขตนี้ทำให้โอกาสที่จะได้ ส.ส. ที่ดี ตั้งใจเข้ามาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติมากกว่าการรวมเขต และก็จะทำให้ผู้สมัครที่มีเงินเป็นจำนวนมากได้มีโอกาสทุ่มเงินซื้อเสียง สิ่งเหล่านี้ก็ยังเป็นรอง ปัญหาที่กระผมห่วงก็คือว่า สถานการณ์ของประเทศไทยเราทุกวันนี้เราก็คงยอมรับว่าจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาค โดยเฉพาะตามชายแดนต่าง ๆ ได้รับการแทรกซึมบ่อนทำลายจากผู้ที่ไม่หวังดีต่อประเทศชาติ ไม่ว่าจะทางอิสาน เหนือหรือใต้ และก็มีหลายเขตหลายท้องที่ที่มีการแทรกซึมของ ผกค. หรือ ขจก. ถ้าหากมีการแบ่งเขตแล้วทำให้ผู้ที่ไม่หวังดีต่อประเทศชาติได้มีโอกาสเข้าสมัคร และได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ทำให้เป็นห่วง และทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับประเทศชาติเป็นอันมาก กระผมเห็นว่าถ้าจะกำหนดการแบ่งเขตไม่ควรจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เราอาจจะกำหนดในกฎหมายเลือกตั้งก็ได้ ซึ่งจะกำหนดเป็นเขตเฉพาะจังหวัด หรือภาคที่มีการแทรกซึมเป็นอันมาก กระผมอยากจะฝากข้อคิดเห็นเท่านั้นครับ ขอขอบคุณ

นายถม วุฒิวัย : ท่านประธานที่เคารพ กระผมใคร่จะไต่ถาม

จากคณะกรรมการถึงเหตุผลว่าทำไมท่านจึงร่างเป็นแบ่งเขต เพราะเหตุว่ามีสมาชิกสงสัยถึง ๒ คนแล้ว คือที่คณะกรรมการร่างเอาไว้ว่า "แบ่งเขต" นั้นมีเหตุผลประการใด ขอขอบคุณครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน และ

ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ เมื่อการประชุมครั้งที่แล้วตลอดมาถึงการประชุมคราวนี้ ปราบกฏว่าให้มีท่านสมาชิกอภิปรายในรัฐสภานี้ด้วยความปรารถนาดี ด้วยความหวังโยเสด็จสภาพของรัฐบาลเป็นประการสำคัญว่ามีความปรารถนาต้องการจะเห็นรัฐบาลดี

รัฐบาลหนึ่งที่มีเสถียรภาพมั่นคงในอันที่จะบริหารราชการแผ่นดินไต่ยาวนาน เพื่อจะ
 กำหนดนโยบายตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
 ซึ่งนับว่าความปรารถนาที่ควรทำให้เกิดเสถียรภาพนั้นเป็นความเห็นตรงกันทั้งฝ่าย
 คณะกรรมาธิการและทางฝ่ายทนายสมุทราชิก แต่อย่างไรก็ตามกราบเรียนว่า หลาย
 ท่านได้อภิปรายไปทางองว่าเสถียรภาพของรัฐบาลนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการ ที่มีเสียง
 สนับสนุนในสภานี้มาก ถ้าเสียงสนับสนุนในสภาน้อย เสถียรภาพของรัฐบาลก็เกิดขึ้น
 ไม่ได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญถึงเสียงที่จะสนับสนุนรัฐบาล
 เพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพดังกล่าวนี้ กระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนถึง
 ประสบการณ์ที่ผ่านมาว่าเสถียรภาพของรัฐบาลที่แท้จริงนั้น จริยอยู่เสียงสนับสนุนใน
 สภาจะมาจากการแต่งตั้งก็ดีหรือจะมาจากการเลือกตั้งก็ย่อมสร้างเสถียรภาพให้แก่
 รัฐบาลได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่เสถียรภาพของรัฐบาลที่แท้จริงประสบการณ์ที่
 ผ่านมานั้นต้องขึ้นอยู่กับศรัทธาของประชาชนเป็นที่ตั้ง รัฐบาลใดก็ตามที่ผ่านมาเริ่มต้น
 มีเสียงสนับสนุนในสภาอย่างท่วมท้น แต่เมื่อสิ้นเสียงแล้วซึ่งศรัทธาของประชาชน
 รัฐบาลนั้นก็อยู่ไม่ได้ กระผมใคร่จะขอเตือนและขอให้ความเห็นในสภานี้ควยว่าถ้า
 เราต้องการจะให้เสถียรภาพของรัฐบาลมั่นคงถาวรนั้น จงสร้างรัฐบาลที่มีศรัทธาต่อ
 ประชาชนหรือประชาชนให้การสนับสนุน เราได้เคยเห็นรัฐบาลที่ผ่านมามากหลายครั้ง
 หลายหนมีที่นั่งในสภานี้ท่วมท้นที่จะคอยสนับสนุน แต่รัฐบาลนั้นได้ขาดที่นั่งในหัวใจของ
 ประชาชน รัฐบาลนั้นอยู่ได้หรือไม่ กระผมจึงใคร่ขอฝากไว้ควยว่าในการที่จะแปรญัตติ
 หรือจะแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คณะกรรมาธิการพร้อมอยู่เสมอที่จะสนับสนุนให้
 ทนายสมุทราชิกได้แก่ แต่อย่างหนึ่งใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า จงสร้างรัฐบาลที่อยู่
 ในศรัทธาของประชาชน แล้วรัฐบาลนั้นจะมีเสถียรภาพมั่นคง รัฐบาลที่ขาดศรัทธา
 ของประชาชนนั้นเสียงซึ่งเคยสนับสนุนจะคอยลดน้อยถอยลงไปเป็นลำดับ และ
 ประสบการณ์ที่ผ่านมาอันเป็นประวัติศาสตร์อันยาวนานของเรานั้นจะเห็นได้ว่าเสียงที่
 สนับสนุนรัฐบาลนั้นเอง เมื่อรัฐบาลนั้นสิ้นศรัทธาจากประชาชน เสียงนั้นเป็นเสียง

ทั้งที่ว่ารัฐบาลของตัวเองอยู่เสถียรมา ด้วยเหตุนี้กระผมจึงอยากจะให้ความคิดเห็นว่าการที่จะเขียนระบบรัฐสภาเป็นประการใดนั้น ควรคำนึงถึงข้อนี้ด้วย

ตามที่ท่านสมาชิกได้กล่าวถึงว่า เหตุใดคณะกรรมการมาธิการ จึงร่างรัฐธรรมนูญไปในรูปให้มีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ทำไมจึงไม่ใช่รวมเขต กระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า ในคณะกรรมการก็มีการถกเถียงกันอยู่มาก สำหรับกระผมเองนั้นเป็นฝ่ายที่มีความเห็นไปในรูปว่าควรกำหนดการเลือกตั้งแบบรวมเขตทั้งจังหวัด จึงอยากจะให้โอกาสแก่ท่านสมาชิกที่มีเหตุผลเห็นอกว่า กระผมว่า เหตุใดจึงกำหนดไว้ในลักษณะการแบ่งเขตเป็นประการสำคัญ อยากจะขอชี้แจงทำความเข้าใจกับท่านสมาชิกหญิงที่เคยอยู่ในสภาด้วยกันจากจังหวัดแพร่ว่า การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้นเราไม่แน่ใจว่าจะได้ผู้แทนราษฎรมาในลักษณะใดนั้นถูกต้อง เพราะการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้นท่านได้กล่าวว่ามีมีการใช้สิทธิพลทางการเงิน อิทธิพลทางการทุจริต ตลอดจนอิทธิพลต่าง ๆ ปัญหานี้ก็ใคร่ขอทำความเข้าใจกับท่านสมาชิกเพื่อให้เห็นภาพพจน์ของบรรดาผู้แทนราษฎร เสียด้วยว่าเราจะไม่ตรงกับที่ท่านสมาชิกได้กล่าวไว้ เท่าที่ได้สังเกตและสำรวจมา กระผมยอมรับว่าการเลือกตั้งทุกครั้งที่ได้ผู้แทนราษฎรมานั้นมีการใช้เงินกัน มีการใช้สิทธิพลกันต่าง ๆ แต่ขอเท็จจริงที่ประจักษ์แนบบุคคลซึ่งใช้สิทธิพลต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นดูเหมือนจะไม่ได้เข้ามานั่งในสภานี้แม้แต่น้อย รวมทั้งท่านสมาชิกที่กล่าวเมื่อกี้ที่ท่านได้เข้ามานั่งในสภา กระผมก็ไม่แน่ใจกว่าท่านได้ใช้สิทธิพลดังกล่าวหรือไม่ ด้วยเหตุนี้กระผมยังเคารพในระบบการเลือกตั้งอยู่ว่าการเลือกตั้งจากเสียงของประชาชนนั้นคงจะได้คนที่ดีพอสมควร เข้ามานั่งในสภานี้ เราได้มีการสำรวจกันอยู่เสมอว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งนั้นใครคนใดใครเข้ามา เรามักจะพูดกันอยู่ว่าการเลือกตั้งของเราดีขึ้นเป็นลำดับ แล้วก็ไปปรากฏว่าบุคคลใดได้สร้างความเสียหายในการเลือกตั้งจนถึงเข้ามานั่งในสภาถึงแม้จะมีบ้างก็คงจะมีน้อยเต็มที แต่อย่างไรก็ตามเราคงเคารพและคำนึงถึงเสียงของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของชาติบ้านเมืองเป็นประการสำคัญ กระผมจึงมีความรู้สึก

ว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้นยังเป็นระบบที่ควรจะใช้ต่อไป และควรจะใช้ต่อไป ยังไม่ควรที่สภานี้จะโต้คำหัตติเตียนในระบบนั้นเสียจนเกินไปนัก

สำหรับในปัญหาที่ท่านสมาชิกได้พูดถึงว่าจำนวนวุฒิสมาชิกควรจะมาจกสมาคมต่าง ๆ ก็มีเพื่อนกรรมาธิการได้พูดกันอยู่มากเหมือนกันว่าควรจะให้สมาคมต่าง ๆ เป็นผู้คัดเลือก แต่กติกายังคงช่วยเหลือผลต่าง ๆ ซึ่งกรรมาธิการท่านนั้นจะได้เป็นผู้ชี้แจงถึงปัญหานี้แก่ท่านสมาชิกต่อไปครับ

นายชูวงศ์ ฉายะบุตร : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม นายชูวงศ์ ฉายะบุตร กระผมได้ฟังเพื่อนสมาชิกอภิปรายในหมวด ๒ นี้เป็นเวลา ๒ วันแล้ว กระผมคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดในหมวด ๒ นี้ซึ่งรู้สึว่าท่านสมาชิกไม่ได้เน้นเป็นพิเศษ คือบทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง ท่านจะสังเกตเห็นว่าในบทบัญญัตินี้ได้จารึกสิ่งใหม่ขึ้นมาอย่างหนึ่ง คือความสำคัญของพรรคการเมืองในประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นผู้ที่พรรคส่ง หลังจากนั้นถ้าหากได้รับเลือกตั้งแล้วจะเสนอกฎหมาย พรรคการเมืองจะต้องเห็นชอบ เพราะฉะนั้นในลักษณะเช่นนี้ในหมวดนี้ ความสำคัญของวุฒิสภาที่ดี เกี่ยวกับเรื่องการแบ่งเขตรวมเขต คุณสมบัติของผู้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งต่าง ๆ นั้น ทุกสิ่งทุกอย่างยกกระผมคิดว่าตามหนังสือคำว่า "พรรคการเมือง" และกระผมคิดว่าโดยการที่คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญได้บัญญัติความสำคัญของพรรคการเมืองในรูปที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ร่างขึ้นมาขึ้น ในทางประเทศหลายประเทศด้วยกัน พรรคการเมืองกลายเป็นอำนาจชิปโดยส่วนที่ ๔ คือหมายความว่าเพิ่มขึ้นจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ในเมื่อพรรคการเมืองจะมีความสำคัญขึ้นในลักษณะเช่นนี้กระผมก็คิดว่า เป็นสิ่งหาทายอนาคตว่าพรรคการเมืองนั้นจะมีบทบาทสำคัญมากเลย แต่ไหนเพียงไร กระผมไม่ทราบว่าคณะกรรมาธิการได้พิจารณาในเรื่องความถาวร ความสืบเนื่องของพรรคการเมืองในประเทศไทยที่มีมาตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงขั้นที่ว่ามีความถาวรในการที่จะสร้างไว้ซึ่งระบบที่รัฐธรรมนูญกำลังจะกำหนดขึ้นใหม่นี้มากน้อย

เพียงไร ความจริงเรื่องพรรคการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด กระผมคิดว่าจะเป็น
บรรทัดฐานที่มาก่อนอื่นเป็นอันดับแรก เพราะฉะนั้นในลักษณะอย่างนั้นนับตั้งแต่วันที่ก่อน
จะมีการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้งแล้วนั้น พรรคการเมืองจะมีบทบาทที่สำคัญ
อย่างยิ่ง การร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองซึ่งจะตามมาั้นกระผมก็คิดว่าคงจะ
ต้องยึดแนวทางสิ่งบางอย่างที่จะทำให้พรรคการเมืองได้อยู่ถาวรตลอดรอดฝั่งไป ใน
อนาคตลักษณะที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ร่างขึ้นมาั้นพรรคการเมืองเป็นตัวแทน
ที่มีอำนาจเด็ดขาดในการที่จะขับไล่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ออกจากพรรค หรือว่า
กระทำการในกรณีต่าง ๆ ความเสมอภาคซึ่งความยุติธรรมระหว่างสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรกับผู้บริหารของพรรคการเมืองต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรจะได้พิจารณา
อย่างละเอียด กระผมคิดว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทางคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
อาจจะมีความในใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองต่อไปในอนาคต กระผม
คิดว่าร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองหลายฉบับที่เราที่มาั้นไม่ว่าจะเป็นฉบับใดก็
ตามยังไม่อาจจะรับรองความสำคัญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติ
เรื่องของพรรคการเมืองไว้เพียงพอ เพราะฉะนั้นกระผมอยากที่จะกราบเรียนถามว่า
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีแนวคิดในการที่จะให้ระบบพรรคการเมือง ของ
ประเทศไทยในอนาคตตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความสำคัญอย่างไร กระผมขอ
กราบเรียนถามครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม

นายสง่า วงศ์บางซวด ในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กระผมก็ถือว่า
เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งวิพากษ์วิจารณ์กันว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เลือก
เข้ามานั้นจะเลือกกันมาโดยวิธีการซื้อขายจ่ายโอนบ้าง โดยวิธีอะไรต่ออะไรต่าง ๆ
นั้น ที่มีปัญหาสำคัญอยู่ในมาตรา ๗๕ วรรคสอง วรรคสามถ้าเราไปแบ่งเขตเข้า
ก็แคบลง ที่คิดเอาจำนวนประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อผู้แทน ๑ คน นี้ก็ถูกต้อง แต่
เราควรจะต้องเลือกผู้แทนโดยวิธีที่ไม่ใช่ไปเลือกอยู่ในเขตแต่ละเขต อย่างนั้นไม่ใช่

LIART

เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยเป็นผู้แทนแต่เฉพาะเขตเดียวเท่านั้นเองครับ กระผม
 จึงมีความเห็นและขอฝากข้อสังเกตควยว่า ในส่วนที่ ๓ นี้ ถ้าหากเราจะเลือกกัน
 เสียทั่วประเทศ ก็จะเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ เรียกว่าทั่วประเทศนี้
 เราต้องการผู้แทน ๓๐๐ คน มีพรรคการเมืองอยู่ ๕ พรรค พรรคหนึ่งก็อาจจะส่ง
 เข้าไปสมัครตามเขตของจังหวัดแล้วก็เอาประมาณการของจังหวัดที่เขาสมัคร แล้ว
 เวลาเลือกก็เลือกกันทั่วประเทศ กระผมว่าไม่เสียหายอะไรเลย ใครจะเลือกพรรค
 ไหนเท่าไรก็ได้ ใครจะเลือกพรรคชาติไทยเท่านั้น พรรคกิจสังคมเท่านั้น ก็เลือกไป
 แล้วถาหากคะแนนพรรคใหญ่เข้ามาเรียงลำดับ ตั้งแต่ลำดับ ๑ ไปถึง ๓๐๐ ก็คิดว่า
 เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ก็แก้ในหมวดนั้นเสีย คำนายกรัฐมนตรีก็ให้มาจาก
 ผู้แทนราษฎรไปเลย เขียนบทบัญญัติเอาไว้ในนี้ ไม่ต้องมีการหาเสียงไม่ต้องมีการไป
 ขาวเสียงกัน อันนี้เป็นประชาธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทยแท้ ๆ ครับ แล้วกระผม
 ยังไม่เห็นอยู่อีกประการหนึ่งคือในบทเฉพาะกาล มาตราสี่ก็ว่าจะ เป็น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เอาเฉพาะหมวด ๖ ก่อนครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด : เกี่ยวของกันครับท่านประธาน จะยก

เหตุผล กระผมว่าอภิปรายที่ละหมวด แล้วงานไปเกี่ยวของกัน ถ้าไม่พูดถึงก็ไม่รู้
 ครับ อย่างกระผมยกวาทเฉพาะกาลนี้เขียนมาตามธรรมนูญการปกครอง ใน
 มาตรา ๑๔๔ "ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่ง
 รัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นภายในพุทธศักราช ๒๕๒๑" ที่นี้ในธรรมนูญการปกครองนั้นก็มา
 จากประกาศของคณะปฏิวัติ อย่างนี้คิดหรือไม่ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่คณะกรรมา
 ชีการได้ร่างมาจะสมบูรณ์ ในประกาศของคณะปฏิวัติก็มีไว้ จะคงเลือกตั้งให้เสร็จ
 ภายในเท่านั้นเท่านี้ พอมาถึงธรรมนูญการปกครองก็เขียนเอาไว้ พอมาถึงรัฐธรรมนูญ
 ก็เขียนเอาไว้อีก อย่างนี้กระผมยังมองไม่เห็นเลยว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะสมบูรณ์
 ได้นั่นอนมาตั้งแต่คนตั้งแต่เล็กแล้วก็แตกขยายมาจนกระทั่งมาเป็นแม่บทใหญ่ แล้วก็
 เกิดเป็นอย่างนี้ขึ้น และยังมีอีกหลายส่วนครับท่านประธาน กระผมก็เกรงใจ

เดี๋ยวท่านประธานจะหาว่ากระผมนอกโน้นนอกนี้เกี่ยวของกันมาอย่างนี้ครับ เพราะ
ฉะนั้นในการเลือกตั้งนั้น กระผมยังคิดว่าไม่ได้หมายถึงชาติบ้านเมืองจะยุบรอด การ
เลือกตั้งนั้นก็คือ เขาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย บ้านเมืองจะยุบรอดไม่ใช่
การเลือกตั้ง ไม่ใช่เอาบัตรไปใส่หีบ แล้วประเทศชาติจะยุบรอด ปัญหาสำคัญอยู่ที่
ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม การลงทุน การต่างประเทศ การอยู่ดีกินดีของคนในชาติ
การป้องกันชาติภายในและภายนอกครับ ไม่ใช่อยู่ที่การเลือกตั้ง กระผมจึงเห็นว่าที่
เขียนมานี้ เขียนตามประกาศของคณะปฏิวัติรับทานประธาน กระผมขอฝากไว้เท่านั้น
แต่ละครับ

นายอตุล วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
การอภิปรายในวันนี้ได้มีสมาชิกหลายท่านควยกันที่ได้พูดถึงปัญหา เรื่องของการรวม เขต
หรือแบ่งเขตและพรรคการเมือง ความจริงในการอภิปรายคร่าวๆก่อน ก็มีการยก
ปัญหาสำคัญ ๒ ประการนี้และก็มีหลายท่านที่สนับสนุนว่าควรจะให้พรรคการเมืองได้มี
ความสำคัญเพื่อที่จะช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับระบอบการปกครองที่มีการเลือกตั้ง แต่
ก็มีหลายท่านที่รู้สึกว่าจะไม่เห็นด้วย อาจจะมีเฉพาะท่านหนึ่งหรือ ๒ ท่านที่มีความ
เห็นเช่นนั้น กระผมจะขอชี้แจงในประเด็น เรื่องของการรวมเขตแบ่งเขต หรือความ
สำคัญของพรรคการเมืองนี้รวมกัน เพราะเป็นปัญหาซึ่งผูกพันถึงพื้นฐานของสถาบันใน
ทางการเมืองซึ่งเป็นพื้นฐานของระบอบการเมืองในแบบที่มีการเลือกตั้ง แต่ก่อนจะ
ผ่านไป กระผมขอล่าวโดยขอเพื่อเป็นการตอบโต้คารมของท่านซึ่งได้พยายามที่จะชี้
ให้เห็นว่าการที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญแก่พรรคการเมืองในรูปที่เป็นอยู่
นี้ว่าไม่สมควรมีบางท่านก็บอกว่า เสรีภาพนั้น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ เรื่องของประชาธิปไตย
แต่ว่าท่านไปผูกพันเอาค่าเสรีภาพนี้ไว้กับการที่จะต้องมีเสรีภาพที่จะไม่สังกัดพรรคการเมือง
กระผมเชื่อว่าถ้าหากท่านสมาชิกได้พิจารณาอาจจะเห็นว่าเสรีภาพในตัว
ของมันเองโดยเฉพาะนั้นไม่ใช่เป็น เรื่องของประชาธิปไตย จะเป็นหรือไม่เป็นก็ได้
และการที่เราจะถือว่าเสรีภาพที่ไม่ว่าจะเป็นจะของสังกัดพรรคการเมืองจะเลือกตั้งโดย

อิสระนั้นเป็นเสรีภาพและก็เป็นประชาธิปไตย กระผมขอฝากให้ท่านได้โปรดพิจารณา
 ว่าจะ เป็นไปอย่างความเช่นนั้นหรือ ท่านก็คงเห็นได้อย่างแจ่มแจ้งชัด เจนไม่ยากนัก
 ว่าไม่เป็นเช่นนั้น และก็มีการกล่าวอ้างคำของบางท่านว่าการมีพรรคการเมืองนั้น
 ทำให้ใหญ่ ถ้าอย่างนั้นก็มีคนจำนวนมากที่กล่าวว่า การมีสภาผู้แทนราษฎร การให้
 มีผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งทำให้ใหญ่ ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่าเราไม่ต้องการ
 จะให้มีการเลือกตั้ง ไม่ให้มีผู้แทนราษฎร และไม่ให้มีสภาผู้แทนราษฎร และไม่ให้มี
 การปกครองที่เป็นประชาธิปไตยโดยมีการเลือกตั้ง ความจริงนั้นถ้าหากว่าเรื่องของ
 การมีระบอบประชาธิปไตยทำให้ใหญ่ การมีพรรคการเมืองนี้แหละจะทำให้ใหญ่น้อยกว่า
 จะทำให้เกิดเสถียรภาพมากกว่า และจะทำให้การปกครองประเทศในระบอบที่มีการ
 เลือกตั้งนั้นโดยผลความมุ่งหมายยิ่งกว่า มีคำหนึ่งที่กล่าวอ้างว่าในประเทศที่เขาเป็น
 ประชาธิปไตยกันมานานเขาก็ไม่ได้กำหนดมาตั้งแต่ต้นว่าให้พรรคการเมือง อังกฤษ
 ก็ตาม ฝรั่งเศสก็ตาม กระผมขอเสริมเติมให้ทราบว่าในสหรัฐอเมริกาถ้าตามเขาไม่ได้
 มีกฎหมายบังคับว่าต้องมีพรรคการเมือง ก็เพราะเหตุใดเล่าครับ เพราะเหตุว่า
 ประเทศเหล่านั้นมีประเพณีการปกครองมีความคลี่คลายวิวัฒนาการในทางการเมือง
 มาในระบอบประชาธิปไตย และพอมาถึงจุด ๆ หนึ่งเขาก็มีระบบพรรคการเมืองขึ้น
 มา เพราะว่าเป็นสิ่งซึ่งต้องมี ถ้าจะให้มีการปกครองประเทศโดยบุคคลจำนวนหนึ่ง
 ซึ่งเป็นจำนวนมากพอควรจำเป็นจะต้องมีบุคคลผู้ซึ่งมีพื้นฐานความคิดเห็นไปในแนวเดียวกัน
 มีนโยบายร่วมกัน ออกกฎหมายไปในแนวเดียวกัน ปกครองประเทศไปในทาง
 เดียวกัน ประชาธิปไตยจะนำมาเป็นระบอบการปกครองประเทศไม่ได้ ถ้ามีสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรอยู่ ๓๐๐ คน มีความเห็น ๓๐๐ อย่าง กฎหมายจะออกมาได้อย่างไร
 มีคณะรัฐมนตรีซึ่งมีรัฐมนตรีอยู่ ๓๐ คนมีความเห็น ๓๐ อย่าง จะปกครองประเทศ
 จะนโยบายบริหารได้อย่างไร จำเป็นจะต้องมีวาทกรรมวิธีการมีกระบวนการที่จะ
 ให้ได้มาซึ่งบุคคลซึ่งมีความเห็นความคิดอันไปในแนวนโยบายเดียวกันร่วมกัน จึงจะ
 บริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตยได้

ของตนเองนั้นจะนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยและจะเกิดเสถียรภาพไม่ได้ ถ้าอย่าง
 นั้นก็ต้องเป็นการปกครองของคนคนเดียว ของกลุ่มเพียงไม่กี่คน ซึ่งจะต้องใช้อำนาจ
 ความเห็นเฉพาะคนเท่านั้นที่มาเป็นแนวชี้ทางในการปกครองประเทศ ท่านที่ใช้การม
 อย่างนั้นกับบอกว่าจะปล่อยให้ค่อย ๆ มีวิวัฒนาการและเกิดพรรคการเมืองขึ้นเอง
 เราได้ใช้ระบอบนี้มาแล้วนะครับ เป็นเวลา ๕๐ กว่าปีเกือบครึ่งศตวรรษแล้วนับตั้งแต่
 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ๒๔๗๕ ปล่อยให้วิวัฒนาการที่จะมีพรรค
 การเมืองขึ้นมาเอง แล้วเป็นอย่างไรครับ การเมืองของเรา ล้มลุกคลุกคลานมา
 ตลอดจนกระทั่งรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ ได้ล้มเลิกไป เพราะเหตุใดครับ กระผม
 ขอกราบเรียนโดยย่อเท่านั้น เพราะเหตุว่าถ้าจะพูดให้หมดก็ให้เข้าใจถึงรากฐานที่
 แท้จริงก็จะต้องกินเวลานาน กระผมขอประทานอนุญาตชี้แต่เพียงว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้
 ก็เพราะว่าเราเข้าใจกันผิดไปว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งสถาปนาในทาง
 การเมืองนั้นสำคัญอยู่ที่จะต้องให้มีสภาผู้แทนราษฎร มีการเลือกตั้ง แล้วก็รัฐบาลนั้น
 เป็นรัฐบาลที่รับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร เราเห็นว่าควรจะเป็นอย่างนี้ แล้วก็สั่ง
 เอามาจากต่างประเทศ กระผมขอประทานอนุญาตใช้คำว่า "สั่งเอามาจากต่าง
 ประเทศ" เพราะเราไม่มีประสบการณ์ในการปกครองแผ่นดินในรูปนี้มาก่อน สั่งเอา
 เข้ามาจากต่างประเทศมาใช้ในดินแดนดินไทย ซึ่งไม่มีพื้นฐานเพื่อที่จะรองรับจึงเป็น
 ปรากฏการณ์อย่างที่เราได้เห็นกันมา แต่หากว่าเราได้สั่งเอาเข้ามาและนำพาให้
 พร้อมกับสิ่งซึ่งเป็นพื้นฐานในรูปของการปกครองที่มีการเลือกตั้ง ให้มีพรรคการเมือง
 ควบคู่ สถานการณ์ที่เป็นมาก็คงจะดีกว่านี้ ถ้าท่านไปรศพิจารณาที่แล้วมาความอลเวง
 ที่เห็นมีอยู่บางจะมากหรือน้อยก็ตามอยู่ในเรื่องที่มีผู้แทนราษฎร เป็นจำนวนมากมีความ
 เห็นไม่ตรงกันในขณะหนึ่ง แม้กระทั่งในระยะที่ให้มีพรรคการเมือง ท่านสังกัดพรรค
 หนึ่งเวลาลงคะแนนเสียงท่านก็ไปลงให้กับอีกพรรคหนึ่ง หรือ ไปสนับสนุนบุคคลใน
 พรรคอื่นให้เป็นรัฐบาล และมีอะไร ๆ อีกหลายประการซึ่งกระผมขอประทานอนุญาต
 ที่จะไม่กล่าวถึง ท่านเองก็คงทราบดี ก็ก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธา แล้วในที่สุด

ก็เกิดความอลเวง รัฐบาลที่จะอยู่ปกครองประเทศได้ก็ต้องเกี่ยวพาราสีผู้แทนราษฎร
 ผู้แทนราษฎรหลายท่าน ทานปฏิบัติตนเหมือนกับชายงาม คนต้องไปเกี่ยว รัฐบาลต้อง
 ไปเกี่ยว มิฉะนั้นก็จะปกครองประเทศอยู่ไม่ได้ รัฐบาลก็ต้องล้มลุกคลุกคลาน แต่
 ว่าถ้าเรามีพรรคการเมือง ไม่ใช่พรรคการเมืองในรูปที่เป็นมาเดี๋ยวนี้ พรรค
 การเมืองซึ่งจะต้องมีมาตรการในทางกฎหมายและในทางรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นไปได้ก็
 จะให้หลักประกันว่าสามารถคุ้มครองระเบียบวินัยสมาชิกของลูกพรรคได้ ถ้ามีเงื่อนไข
 ดังกล่าวและมีมาตรการอย่างอื่นเสริมอีกให้พรรคการเมือง เป็นพื้นฐานของระบอบ --
 การเมืองในรูปประชาธิปไตยก็จะทำให้เกิดเสถียรภาพ กระผมขอชี้คำว่า
 "เสถียรภาพของการปกครองแผ่นดินในรูปที่มีการเลือกตั้ง" กระผมจะไม่ขอพูดว่า
 "เสถียรภาพของรัฐบาล" เพราะเสถียรภาพของรัฐบาลนั้นเป็นแต่เพียงส่วนหนึ่ง แม้
 จะเป็นส่วนสำคัญก็เป็นส่วนหนึ่งของเสถียรภาพในการปกครองแผ่นดินที่มีการเลือกตั้ง
 กระผมมีความยินดีและรู้สึกชื่นชมที่ได้มีสมาชิกท่านหนึ่งอภิปรายคร่าวที่แล้ว กระผม
 ขอประทานอนุญาตเอ่ยชื่อ คือคุณบรรหาร ศิลปอาชา ได้กล่าวถึงประเด็นบาง
 ประเด็นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของระบบพรรค แล้วเกี่ยวกับปัญหาซึ่งกระผมจะ
 กราบเรียนต่อไป กระผมขอเรียนกับท่านทั้งหลายว่า ที่ปรากฏมาในร่างรัฐธรรมนูญ
 เกี่ยวกับเรื่องพรรคนั้น อันที่จริงน่าจะให้มีบทบัญญัติมาตรการอย่างอื่นที่จะเสริมความ
 แข็งแกร่งให้แก่พรรคมากกว่าที่เป็นมา แต่เนื่องจากในคณะกรรมการร่างเองก็เห็นว่า
 เรื่องพรรคเป็นเรื่องใหม่ แล้วการทำงานในคณะกรรมการร่างเราก็ถือเสียง
 ข้างมากเป็นเกณฑ์ ก็จึงออกมาในรูปที่เป็นอยู่ แต่ออกมาในรูปที่เป็นอยู่นั้น กระผม
 ขอประทานอภัยต่อท่านกรรมาธิการที่จะกล่าวเกินไปกว่าที่ปรากฏในร่าง เพราะ
 เห็นว่าโดยมารยาท กระผมเป็นกรรมาธิการก็ควรจะต้องจำกัดเฉพาะอยู่ในความเห็น
 และพูดแทนคณะกรรมการเท่านั้น แต่เฉพาะไปประเด็นข้อนี้กระผมใคร่จะกราบ
 ประทานขออนุญาตคณะกรรมการร่างได้พูดเกินไปนิดหนึ่งว่า ที่ปรากฏอยู่นั้นเป็นแต่เพียง
 มาตรการบางส่วนเท่านั้นที่จะสร้างพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย โดยการสร้าง

พรรคให้เป็นพื้นฐาน นี่ก็เป็นการตอบปัญหาของ ๒ - ๓ ท่าน ที่โศกสวาทขึ้นมาเมื่อ
ตอนเช้า ถ้าหากว่าจะทำให้เต็มรูปแล้วน่าจะกระทำดังต่อไปนี้ กระผมขอประทาน
อนุญาตกล่าวแต่เพียงสั้น ๆ คือ

ข้อแรก ถ้าเราจะสร้างพรรค ก็ควรที่จะให้ผู้ที่เข้ารับเลือกตั้งนั้นเป็น
สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งก็จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อ ๒ สำหรับสถานการณ์ในบ้านเมืองเราในขณะนี้ เพื่อที่จะรับสร้าง
พื้นฐานทางประชาธิปไตยให้มั่นคงจะต้องให้มีการสมัครกันในนามของพรรคเป็นพรรค
ซึ่งมีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งได้เคยถึงในเช้าวันนี้

ข้อ ๓ การเลือกพรรคที่จะให้เป็นพรรคการเมือง ไม่ใช่เลือกตัวบุคคล
เพราะถ้าเป็นการเลือกตัวบุคคล สมาชิกผู้ที่ได้รับเลือกก็จะกล่าวอ้างว่าเป็น
ผู้แทนราษฎร ขาพเจ้าเป็นผู้แทนราษฎร ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา เมื่อเลือกตั้ง
ขาพเจ้าแล้ว ขาพเจ้าจะไม่ทำตามพรรคก็ได้ แล้วแต่ขาพเจ้า ก็อาจจะกล่าวแทน
เราก็เคยได้ยินเช่นนั้น

ข้อ ๔ เพื่อที่จะให้มีระบบพรรคการเมืองที่มีความมั่นคง เราจะปล่อยให้
ให้มีพรรคการเมืองดังหลายสิบพรรค อย่างที่เรามีประสบการณ์นั้นเป็นการไม่คุ้ม
เพราะฉะนั้นการที่จะสร้างพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ในรูปที่จะส่งเสริมให้มีพรรค
การเมืองนั้น นอกจากจะให้พรรคการเมืองที่มีความแข็งแกร่ง ในทางอรรถนัย
แล้ว เราจะต้องให้พรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคซึ่งแข็งแกร่ง และมีจำนวนพรรค
การเมืองไม่มากนัก ก็จะต้องมีมาตรการต่าง ๆ เสริม เพื่อที่จะให้บรรลุถึงซึ่ง
จุดหมายปลายทางอันนี้ มาตรการเหล่านั้นก็รวมถึงการที่จะกำหนดให้พรรคการเมือง
ส่งสมาชิกเข้าแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งเป็นจำนวนมากพอสมควร ในร่างนี้กำหนด
ไว้เป็นจำนวนจะต้องไม่น้อยกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ในร่างนี้ก็ได้ทำและก็เป็น
การสมควรแล้ว ในข้อนี้ควรจะบังคับพรรคการเมือง ในร่างนี้ที่กำหนดไว้ แต่ใน
ข้ออื่นที่กระผมได้กล่าวมาถึงนั้น ในร่างนี้ไม่ได้กล่าวถึง มิได้มีบรรจุไว้

ในประการต่อไป ถ้าหากว่าเมื่อส่งสมาชิกออกไปสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ถ้าได้รับเลือกตั้งมาไม่ครบจำนวน สถานการณ์ในบ้านเมืองของเราในขณะนี้ที่จะต้องให้กระทำในประการต่อไปนั้นก็ถือว่า ถ้าหากได้รับเลือกตั้งมาเป็นตัวแทนราษฎรไม่ถึงจำนวนหนึ่ง ก็หน้าที่จะต้องให้พรรคนั้นสลายตัว อาทิเช่นได้มา ๑๐ เปอร์เซ็นต์ หรือจะเป็นจำนวนที่เปอร์เซ็นต์แล้วแต่เราจะมาตกลงร่วมกันว่า จะกำหนดเท่าใด ก็จะมีปัญหาว่าถ้าหากได้รับเลือกตั้งมาแล้วและพรรคต้องล้มไป ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมานั้นจะทำอย่างไร จะให้หมดสภาพไปหรือไม่ หรือจะให้ไปสังกัดพรรคอื่นอย่างไร ก็มีมาตรการที่จะนำมาแก้ไขได้ ไม่ควรที่จะให้เขาหมดสภาพไป แต่ควรจะให้เขาไปสังกัดพรรคหนึ่งพรรคใดซึ่งเขาเลือกหรือมีนโยบายซึ่งคล้ายคลึงกัน และความจริงนั้น ถ้าหากว่าเรากำหนดแนวนโยบายไว้ในรัฐธรรมนูญ อย่างที่เรากำหนดแล้วและรับการแตกต่างกันในเรื่องของพรรคการเมืองจะไม่มีมากนัก จะมีการเน้นน้ำหนักไปในทางหนึ่งทางใดเท่านั้น แต่จะมีพรรคการเมืองซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างหน้ามือเป็นหลังมือก็ย่อมจะไม่มี เพราะว่ามีแนวนโยบายกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการที่ถ้าหากว่าสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งมาและก็พรรคสลายตัวไป จะไปสังกัดพรรคหนึ่งพรรคใดก็ไม่เป็นการที่จะเป็นใจ

ประการต่อไป ซึ่งเราจะพึงควรกระทำเพื่อที่จะเสริมระบบพรรคการเมืองให้ เป็นพรรคที่ใหญ่และก็มีพลังเข้มแข็งนั้นก็ถือว่า ในการจัดเขตการเลือกตั้งนั้นสมควรที่จะเป็นการรวมเขตกรับ รวมเขตทั้งจังหวัดเป็นอย่างน้อย เพราะเหตุนี้ เพราะเหตุว่าถ้าเราให้มีการแบ่งเขตพรรคการเมืองเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็มีโอกาที่จะส่งผู้แทนราษฎรเข้าไปสมัครรับเลือกตั้งได้ แต่ถ้าหากจะส่งเข้าไปสมัครรับเลือกตั้งและเป็นการรวมเขต จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีการจัดองค์กรที่หนาแน่นมั่นคงและสามารถจะหาเสียงได้ทั้งจังหวัด และนอกจากนั้นพรรคการเมืองบางพรรคซึ่งไม่ประสงค์ที่จะขึ้นมาอยู่บนดิน มาจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองที่ขอมติว่ากฎหมาย จะไม่มีโอกาสที่จะส่งสมาชิกไปสมัครรับเลือกตั้ง

ในเขตเล็ก ๆ หาเสียงเฉพาะในเขต อาจจะใช้ชื่อพรรคในเขตและก็ได้รับเลือกตั้งขึ้นมา และถ้าไม่สังกัดพรรค บุคคลเหล่านั้นซึ่งไปเลือกตั้งในนามของตัวเองของแต่ละคน ในที่สุดก็มารวมกันเป็นพรรคโดยไม่ตองจดทะเบียน ไม่เป็นนโยบายที่เปิดเผยมอง อาจจะไปร่วมแทรกอยู่ที่นั่นที่นั่นหรือจัดรวมกลุ่มเป็นกลุ่มอิสระก็ได้ และในแง่ตัวเอง เป็นปัญหาแก่ความมั่นคงของประเทศตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่ง ได้ยกขึ้นมาอภิปรายเมื่อเช้านี้ และอีกท่านหนึ่งก็ได้พูดถึง ในการที่เราจะสร้างมาตรการเพื่อเสริมให้พรรคการเมืองเป็นพื้นฐานของการเมืองในระบบการปกครองประชาธิปไตย นั้นกระทำได้อีกอย่างหนึ่งคือพยายามที่จะให้พรรคนั้นมีระเบียบวินัย โดยอาจจะกำหนดไว้เป็นต้นว่าถ้าพรรคการเมืองใดเห็นว่าสมาชิกคนใดไม่มีระเบียบวินัย ในพรรคไปทำการอันเป็นความผิดก็สามารถจะไล่ออกได้ และเมื่อไล่ออกถ้าเขาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ก็ถอนจากสมาชิกภาพ อันนั้นก็ได้มีการพูดถึงมาแล้ว ผลที่สุดก็ปรากฏตามที่ท่านเห็นอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และถ้าหากว่าสมาชิกของพรรคเกิดจะลาออกขึ้นมา เวลาสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคหนึ่งแล้วต่อมาพอได้รับการเลือกตั้งก็มาลาออกจากพรรคนั้นเสียอย่างที่ที่เคยปรากฏมาแล้ว ก่อนหน้านั้น ถ้าอย่างนั้นก็ควรจะต้องมีมาตรการที่จะไม่ให้บุคคลเช่นนั้น กระทำการดังกล่าวซึ่งเป็นการทำลายพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ในรูปที่มีพรรคการเมืองเป็นพื้นฐาน นั่นก็คือว่าถ้าเขาลาออกจากสมาชิกของพรรคก็รับสภาพจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปด้วย ก็ได้มีการพูดถึงถึงกันในคณะกรรมการสมาชิก และก็ปรากฏตามร่างที่ท่านได้เห็นอยู่นี้ ขอขอบพระคุณครับ

พลเรือเอก เทียม มกรานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ดิฉัน มกรานนท์ สำหรับกระผมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อยู่ประเด็นเดียวคือว่า คุณภาพของตัวบุคคลในหน้าที่ต่าง ๆ รัฐบาลก่อนเคยยอมรับว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เลือกตั้งเข้ามาแล้วเรามีคนก็น้อยไป คำว่า "คนก็น้อยไป" นั้นแหละ เป็นเหตุผลที่กระผมอยากจะหยิบมาอธิบาย คือว่าในเรื่องของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเราได้

กำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างไร ผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เราก็กำหนดหลักเกณฑ์ไว้
 แต่อย่างไรก็ดีก็กระผมมีความเห็นว่าหลักเกณฑ์เหล่านั้นไม่เป็นการเพียงพอ คือเรา
 ต้องการเอาคนดีมาเป็นคนเลือก และเราก็จะต้องเอาคนที่ตั้งเป็นตุ๊กตาให้เขาเลือก
 เพราะฉะนั้นถ้าเราทำได้อย่างนี้แล้ว เหตุผลในการที่ว่าเรามีคนไม่ดีเข้ามาในสภา
 ก็คงจะลดน้อยลงไป เราควรจะได้คนที่จริง ๆ เข้ามาอยู่ในสภา และก็เป็นรัฐบาล
 ในโอกาสต่อไป ที่ว่าเจเนติก เพราะว่าปัญหาต่าง ๆ ที่พูดกันข้างบนอยู่นี้ หลักการ
 วิธีการ อะไรทุกอย่างที่ทั้งนั้น แต่คนที่ปฏิบัติมันไม่ดี เรื่องต่าง ๆ ก็วนวายกันอยู่ใน
 เวลานี้ กระผมมีความเห็นว่าสำหรับบุคคลซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในร่างรัฐธรรมนูญ
 ฉบับนี้ก็ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ กำหนดไว้ ๓ ข้อเท่านั้น คือมีสัญชาติเป็นไทยตาม
 กฎหมายจำนวนมาก เพราะว่าถ้าเพราะเหตุที่กระผมเกิดมาในดินแดนไทยนี้ กระผมก็มี
 สิทธิสมบุรณ์ตาม (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ กระผมก็ผ่านอีก ถ้ามีจรรยา
 ไม่เอาตัวกระผมไปเสียก่อนถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขต
 เลือกตั้ง กระผมก็ผ่านอีก เพราะว่ากระผมมีชื่ออยู่แล้ว ในระบบหรือในคุณสมบัติ
 ๓ ประการที่ว่านี้ไม่เป็นการเพียงพอที่เราจะได้คนที่เข้าไป เพราะฉะนั้นเราจะต้อง
 พิจารณากฎเกณฑ์เหล่านี้ให้สูงขึ้นและให้มากขึ้น เพราะว่าเราต้องการให้ได้คนที่
 หน้าตาของคนไทยเราก็กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังหลายประการ ที่นี้เวลาที่เราจะคัดเลือก
 ไปเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คนอื่นที่เราข้างหรือเปล่าว่าเขาได้ทำตามกฎหมายหน้าที่
 ของประชาชนชาวไทยโดยบริบูรณ์แล้วหรือยัง อย่างว่ามีหน้าที่เสียภาษีอากร เขา
 เสียจริงหรือเปล่า มีหน้าที่ช่วยเหลือราชการ ช่วยหรือเปล่า มีหน้าที่รับการศึกษา
 อบรม เราก็เขียนขึ้นไว้ให้เขาทำ แต่ว่าเขาทำเพียงใด เขาได้รับการศึกษาได้รับ
 การอบรมเข้าใจในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยสมบูรณ์เพียงไร เราไม่ได้
 ไปเอามาคุเคย เพราะฉะนั้นเขามีสิทธิสมบุรณ์ซึ่งจะไปเลือกตั้งได้ อันนี้เราคงจะไม่
 ได้คนที่จริง ๆ ถ้าเราเอาคนที่ไม่จริงไปเลือก อาจจะได้คนไม่ดี ๕๐ เปอร์เซ็นต์
 คนดี ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ผลสะท้อนที่ออกมาสำหรับคนที่เราเลือกได้ ก็คงเป็นผลสะท้อน
 ของ ๕๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์นั้น แต่ถ้าเราเอาคนที่จริง ๆ ซึ่งมีประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์

ไปเลือก กระผมก็ยังมีความแน่ใจว่าเราควรจะได้คนดีนั้น เพราะฉะนั้นคนที่นั้นก็
อาจจะไปทำในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี ไม่ทำให้เกิดความขึ้น กระผมมีความเห็นว่าเรา
ควรจะเอาคะแนนการลงให้หลายชั้นสำหรับคนที่จะไปเลือกคนดี ที่นี้มาอยู่กับบุคคล
ที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๘๓ แล้วมีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ข้อเท่านั้น
คือ สัญชาติไทย ทุกคนก็ผ่านได้ไม่ยากเย็น อายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ นี้ก็
เช่นเดียวกัน เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ลงสมัครเข้าสมัคร ก็คงจะมีความยุ่งยาก
หน่อยที่จะต้องไปติดต่อพรรคแสดงคุณวุฒิ หรือแสดงสมบัติที่สถานให้พอเพียงที่จะ
เกื้อกูลพรรคการเมือง เพื่อให้ได้เสนอตัวเข้าเป็นสมาชิกหรือว่าสมัครเข้ารับเลือกตั้ง
ได้ และคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เพราะไม่ได้พูดเลยว่าคุณวุฒิส่งส่ง
แก่ไหน หรือมีประสบการณ์ในการทำงานและวิธีดำเนินการอย่างไร ก็อาจจะได้รับ
เลือกตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไม่ยากเย็นนัก เพราะฉะนั้นปัญหาเหล่านี้ กระผมมี
ความเห็นว่าคุณเราต้องการให้ระบบการปกครองของเราเดินไปด้วยดีแล้ว เราควร
จะพิถีพิถัน เช่นเดียวกับทาง ราชการหรือหน่วยงานทุกหน่วยจะเป็นบริษัทห้างร้านก็ตาม
จะรับสมัครคนเข้ามาคนหนึ่งก็ยังพิถีพิถัน หมายความว่าคัดเลือกจากคนเป็นร้อย ๆ คน
เอาคนสองคนเข้ามาทำงาน แล้วการเลือกคนเข้ามาบริหารประเทศชาติก็เป็น
เรื่องความสำคัญอย่างมาก เราก็ควรจะกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดให้มากขึ้น
จนกระทั่งเราได้คนที่จริง ๆ เพราะฉะนั้นเวลานี้เราอาจจะได้เพียงตามคำโบราณ
ที่ว่า "ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นศรี" เวลานี้กระผมว่าโดยมากเราก็ได้
ปากเป็นเอก เลขกับหนังสือนั้นก็ทั้งไว้ที่หลัง เพราะฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ นี้ก็มีมากขึ้น
ถ้าเราได้ทั้งปากทั้งเลขทั้งหนังสือ กระผมว่าระบบใหม่ก็ตาม หรือว่าเราจะเขียน
กฎเกณฑ์อะไรก็ตาม เราคงจะได้คนที่ไม่ยอมเชื่อใจได้ง่าย ๆ จนกว่าได้เข้าใจใน
เรื่องต่าง ๆ ถูกต้องแล้ว เวลานี้จะเห็นว่าในสังคมของเราต้องยอมรับว่าเรามีคนดี
กับคนไม่ดีปะปนกัน การศึกษาเราก็มีสูงมีต่ำไม่เท่าเทียมกัน และนิสัยของสังคมทั่วไป
เป็นการเชื่อคนง่าย ใครบอกอะไรนี่ก็หน่อยก็เชื่อแล้ว แต่หาหนามมีกำลังปัญญาสูงหน่อย

ท่านก็อาจจะเขี่ยยาก หมายความว่าท่านก็คิดทบทวนไป กระผมอาจจะขอเสนอแนะ
ในระบอบคณะกรรมการว่า เราเพิ่งเล็งคิวบุคคลในเรื่องจะไปเลือกคนอื่น และใน
เรื่องที่จะเป็นตุ๊กตาให้เขาเลือกให้มาก ๆ ปัญหาต่าง ๆ ก็คงจะเบาไป ต่อไปเรา
คงมีคนในระบอบวุฒิสมาชิกน้อยลงไป ถ้าเหตุการณ์บ้านเมืองไม่วุ่นวายเหมือนอย่างที่เป็น
อยู่ในเวลานี้ หมายความว่าเราก็คงจะได้มีระบบการปกครองที่มีคนดี ไม่ใช่ใช้ว่า
คนดีกับคนไม่ดีปะปนกัน ขอขอบคุณครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติ กระผมทั้งคำอธิบายและคำชี้แจงของท่านกรรมาธิการ ประธานโทษ
ทองเอี่ยมนาม คอกเคอ รอคุด แล้วกระผมขอสนับสนุนที่การเลือกตั้งจะต้องเป็นระบบ
พรรคในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน หรือ
ของผู้ที่มาใช้สิทธิเป็นนักการเมืองในรัฐสภาแน่นอน แต่กระผมรู้สึกออกจะเป็นห่วงว่า
การที่ใช้อนุมาตรา ๘๘ ที่จะมีบังคับให้พรรคนั้นมีน้อยลงหลังจากเลือกตั้งนั้น
กระผมว่าเป็นการบังคับพรรคการเมืองมากเกินไป และจะเป็นช่องทางให้มีการใช้
เงินและผู้มีเงินเท่านั้นที่จะเข้ามาสู่รัฐสภาได้ในนามของพรรคการเมือง กระผม
ลองคิดคร่าว ๆ ว่าพรรคที่จะส่งคนสมัครซึ่งจะมีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร ๓๐๐ คน
พรรคจะต้องส่งคนอย่างน้อยตามร่างรัฐธรรมนูญมาตราที่ร่างมา ๑๕๐ คน ใน ๑๕๐
คน ค่าสมัครสมมุติว่าคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตามที่เชื่อว่ากระทรวงมหาดไทยจะ
ร่างอย่างนั้นก็หมดเงินไปแล้ว ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่นี้ในการจะหาเสียงสมัครรับ
เลือกตั้งใน ๑๕๐ คนนั้น กระผมว่าอย่างน้อยที่สุดเขาใจว่า ต้องใช้เงินหาเสียง
ประมาณคนละ ๕๐,๐๐๐ บาทในระยะที่ตัวเงินไม่มีค่าหรือค่าน้อยลง อย่างปัจจุบันนี้
ก็จะใช้เงินอีกประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท รวมแล้วพรรคที่จะต้องส่งคนจำนวนครั้งหนึ่ง
ของจำนวนสมาชิกสถานนั้นจะต้องเป็นเงินถึง ๘ ล้านบาท กระผมอยากเรียนถามว่า
บุคคลที่จะเข้าสมัครรับเลือกตั้งนั้น คนที่มีความดี มีภูมิปัญญาสูง จะเป็นผู้มีเงินทั่วไป
หรือครับ กระผมว่าเงินไม่ค่อยมีหรือครับ บางที เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วทำให้ผู้ที่

สมัครรับเลือกตั้งมีแต่เงินและอำนาจความรู้ ขาดภูมิปัญญา เราจึงได้คนไม่ดีเข้ามา เพราะฉะนั้นการบังคับควบคุมการลงขันไม่ว่าจะเป็นข้อบังคับพรรค แต่อย่างไรก็ตามกระผมยังมองตรงกันข้ามว่าถ้าจะให้พรรคเกิดขึ้น เพื่อรวมสติปัญญาของพรรคการเมืองซึ่งรวมผู้มีความคิดเห็นที่จะเข้ามาบริหารประเทศแล้ว น่าจะกำหนดกฎเกณฑ์หรือหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นแนวทางที่จะให้เกิด พรรคที่จะมีรากฐานมาจากประชาชน เช่นเป็นต้นว่า พรรคที่จะจดทะเบียนนั้นจะต้องมีสาขาของพรรคภายในราชอาณาจักรทุกจังหวัด และในจังหวัดหนึ่ง สาขาพรรคเหล่านี้จะต้องมีสมาชิกในจังหวัดเป็นจำนวนอย่างน้อยเท่าไร อันนี้แหละครับเป็นหลักเกณฑ์ยิ่งกว่าการบังคับว่าต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครครั้งหนึ่งเสียอีก เพราะจะทำให้เห็นได้ว่าพรรคนั้นมีทางที่จะมาจากประชาชน กระผมคิดว่าอย่างนี้แหละครับ

อีกประการหนึ่ง กระผมอยากเรียนท่านกรรมาธิการว่า เราต้องยอมรับครับว่าในสังคมไทยปัจจุบันนี้เป็นสังคมของข้าราชการเป็นส่วนมาก ผู้ที่มีภูมิปัญญา มีความรู้ เป็นข้าราชการส่วนใหญ่ อุดมสำนึกเรียนหนังสือกันมานานนี้เพื่อประสงค์ที่จะเข้ารับราชการกันมาก แต่รัฐธรรมนูญกลับไปบังคับไปจำกัดมิให้ข้าราชการ มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๕ (๖) เสียอีก ซึ่งอันนี้กระผมเข้าใจว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่แล้ว ๆ มาจนปัจจุบันนี้คงจะเกรงไปว่า ข้าราชการเหล่านั้นจะใช้อิทธิพลในการหาเสียงสมัครรับเลือกตั้ง ให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียงให้โดยใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระผมว่าเรามองกันไปในแง่ทุจริตเกินไป ไม่ได้มองเจตนาว่าทุกคนกระทำไปโดยสุจริต กระผมว่าเป็นการมองในแง่แคบจะไม่ยุติธรรม แต่พร้อมกันนั้นเรากลับนำไปเทียบกับมาตราซึ่งจำกัดผู้ใช้สิทธิ จะเห็นได้ว่ามาตรา ๔๖ บุคคลที่ห้ามไม่ให้ใช้สิทธิเลือกตั้งก็คือผู้ทุจริต หนุมาน ภิกษุสามเณร ผู้ต้องคุมขัง พวกเหล่านี้ก็เท่ากับเอาข้าราชการไปเปรียบเทียบกับผู้อยู่ในประเภทเหล่านั้นเสียอีก กระผมคิดว่ามาตราอื่นนี้อีกมากที่จะตั้งกฎเกณฑ์ไว้ และถ้าเราจะเปิดโอกาสให้ข้าราชการเข้าสมัครรับเลือกตั้ง เราจะได้คนที่เข้ามา

ในสภาของรัฐ ถ้าเราเกรงอิทธิพลข้าราชการ กระผมคิดว่ารัฐธรรมนูญบางฉบับก็เคยเขียนไว้ คือจะไม่ให้สมัครในท้องถิ่นที่ข้าราชการผู้นั้นมีอิทธิพลอยู่ที่ทำได้ ไม่น่าจะไปจำกัดสิทธิ์ของหามาใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อย่างที่มาตรา ๔๕ เขียนไว้ แต่ความคิดเห็นของกระผมมันอาจจะผิดก็ได้ กระผมอยากจะฟังคำชี้แจงของท่านกรรมาธิการผู้ร่าง ตามมาตรา ๔๕ นี้ว่ามีนโยบายหรือมีหลักการประการใด ในการที่จะห้ามข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเข้าสมัครรับเลือกตั้ง กระผมมีปัญหาอย่างนี้ ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง กระผมเคยเรียนเสนอไว้แล้ว กระผมขอสนับสนุนท่านสมาชิกผู้ซึ่งอภิปรายไปเมื่อก่อนว่าผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นน่าจะมีการจำกัด และน่าจะให้กำหนดเป็นหน้าที่ในรัฐธรรมนูญ ควรจะระบุไว้ในรัฐธรรมนูญว่าประชาชนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และให้ไปจดทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะมันนั้นแล้ว เราจะไม่พบกับความเป็นประชาธิปไตย เราจะไม่พบประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงโดยแท้จริง เราจะพบคนซึ่งไม่มีชื่อหรือปลอม ไฟไฟ และต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อคะแนนเสียงอยู่ตลอดเวลา เราเป็นประชาธิปไตยกันมานานแล้ว ใช้รัฐธรรมนูญมาหลายฉบับแล้ว เราก็จำกัดปัญหาไม่ได้ในเรื่องเกี่ยวกับการซื้อคะแนนเสียง ในเรื่องส่งคนปลอมตัวไปใช้สิทธิแทนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างนี้เป็นต้น ประชาธิปไตยจึงไม่เกิดเมื่อเราแก้ไม่ได้ เราก็จำเป็นจะต้องมีมาตรการในการที่จะวางหลักเกณฑ์วิธีการไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นหลักใหญ่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้กระทรวงมหาดไทยไปร่างพระราชบัญญัติเลือกตั้ง และร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองต่อไป นี่เป็นวิถีทางอันหนึ่งที่เป็นการแก้เพื่อจะให้โตบุคคลเข้ามาสู่รัฐสภา สถานักดับัญญัติ และเป็นผู้บริหารในฐานะเป็นรัฐบาล และเมื่อนั้นแหละความหวังที่เราจะเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบจะเกิดขึ้น กระผมเรียนเท่านั้น ขอขอบคุณครับ

นายไพศาล ชวัชชัยนันท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ไพศาล ชวัชชัยนันท์ ขอเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวด ๖ นี้ ข้อแรกก็คือเรื่องเกี่ยวกับวุฒิสมาชิกควรจะให้มีอายุลด เพราะว่าการมีวุฒิสมาชิกถึง ๓ ใน ๕ ของสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรนั้นเกินจำนวนที่มากเกินไป กระผมเห็นว่าควรจะมีอย่างมาก ประมาณครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังเหตุผลที่เพื่อนสมาชิกได้อภิปราย ไปเป็นจำนวนหลายคนแล้ว และการเลือกผู้ซึ่งสมาชิกควรที่จะเลือกมาจากกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ โดยมีการลงคะแนนเสียงจากกลุ่มอาชีพ ซึ่งจะเป็นการกรองเอาผู้ซึ่งสมาชิก ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพซึ่งมีผู้มีความสามารถต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวแทนของเขา ในรัฐสภาแห่งนี้

ประการที่ ๒ เรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมือง ที่จะส่งสมาชิกเข้า สัมภักดิ์ ๑ ใน ๒ ในการรับเลือกตั้งนั้น อย่างที่มิตานสมาชิกได้อภิปรายไปเมื่ออื่น หลายคนแล้ว กระผมเห็นด้วยว่าควรจะมีการลดจำนวนที่จะให้พรรคการเมือง ส่ง สมาชิกเข้าสัมภักดิ์เลือกตั้งถึง ๑ ใน ๒ ของจำนวนเลือกตั้งทั้งหมดทั่วประเทศ เพราะว่าจะทำให้พรรคเล็กพรรคน้อยซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมือง ในการที่จะสร้าง- สรรค์ประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ แคนดาคเงินทอง ซึ่งคนดี ๆ เป็นจำนวนมากที่ไม่ สามารถจะมีเงินทองได้เป็นล้าน ๆ บาท จะมาจัดตั้งพรรคหรือจะเข้ามารับเลือกตั้ง ถ้าหากว่าจะลดจำนวนลงเพียง ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ของผู้เข้าสัมภักดิ์เลือกตั้งทั้งหมด ทั่วประเทศก็จะเป็นความกรุณาทำให้พรรคการเมืองที่มีทุน หรือว่าจำนวนเงินน้อย ๆ มีโอกาสที่จะส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งได้

ประการที่ ๓ การแบ่งเขตการเลือกตั้งนั้น กระผมไม่เห็นด้วยเหมือน อย่างที่สมาชิกหลายคนได้อภิปรายไปแล้ว เพราะการแบ่งเขตการเลือกตั้งเท่าที่ ปรากฏมานั้น ทำให้หนักเลงหัวไม้ ทำให้อำนาจของคนที่มีเงินบางคนซึ่งสามารถที่จะ ช้อเสียงจากการแบ่งเขตเลือกตั้งได้ แต่ถ้าหากว่ามีารรวมเขตเลือกตั้ง ซึ่ง กระผมหมายความว่า เป็นการรวมเฉพาะจังหวัด ไม่ใช่รวมทั่วทั้งประเทศ อย่างที่ มีท่านหนึ่งได้เสนอไว้ ถ้าหากว่ามีารรวมเขตเลือกตั้งแล้วจะทำให้คนที่จริง ๆ ได้ รับเลือกตั้งเข้ามาอย่างแท้จริง โดยไม่สามารถที่จะให้คนมีเงินหรือนักเลงโต เข้า ไปใช้อำนาจได้ทั้งจังหวัด ประสพการณ์ในชีวิตที่กระผมได้ศึกษาค้นหาทางการเมืองมานั้น ได้เห็นว่าในช่วงที่มีการแบ่งเขตเลือกตั้งนั้น ทำให้ได้สมาชิกสภาเป็นนักเลงเข้ามา เป็นจำนวนมาก อันนั้นก็ขอ ๑ ที่กระผมอยากเสนอ

ส่วนเรื่องเกี่ยวกับท่านกรรมาธิการท่านหนึ่ง ที่ได้อภิปรายครั้งสุดท้าย เพื่อชี้แจงสมาชิกว่าการพัฒนาทางการเมืองของเราเน้นไปถอยคืบมาจากต่างประเทศ ไปเอามาจากประเทศต่าง ๆ นานานั้นเป็นข้อบกพร่องที่เราไม่สามารถ จะก้าวหน้าไปได้ ไม่ได้มองพื้นฐานของประชาชนในประเทศไทยนั้น กระผมเห็นว่ายังเป็น การพูดที่ผิดจากข้อเท็จจริงไป ระบบรัฐสภานั้นก็รู้กันอยู่แล้วว่า เราเอามาจากต่าง- ประเทศทั้งสิ้น การที่เราใส่เสื้อนอกทุกวันนี้ เราก็เอามาจากระบบต่างประเทศ สิ่งต่าง ๆ ที่เรานิยมที่เราใช้ทุกอย่างนี้เราก็เอามาจากต่างประเทศ ไม่ใช่เป็น มูลเหตุที่ว่าเอามาจากต่างประเทศแล้ว ระบบการเมืองหรือระบบพรรคการเมือง หรือว่าสภาผู้แทนราษฎร หรือว่ารัฐบาลได้รับการเลือกตั้งมาอยู่ได้ไม่นานคงแตก ความ ไม่นั่นคงถาวรของรัฐบาลชุดที่แล้ว ๆ มาในระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่ใช่เป็น เพราะ ว่าผู้แทนราษฎรไม่ดี เป็นเพราะพื้นฐานของประชาชนบางกลุ่มยังไม่ดีพอ ในเรื่อง ความเป็นประชาธิปไตยยังไม่ให้โอกาสรัฐบาลที่ได้รับการ เลือกตั้งปกครองบ้านเมือง ได้อย่างตลอดชั่วอายุขัย ถ้าหากว่าบ้านเมืองเรายอมให้รัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง มาได้ปกครองประเทศไปตามเทอมซึ่งเป็นเวลาถึง ๘ ปีแล้ว ในวันนี้เราจะไม่ มีปัญหาเหล่านั้นมาพูดกันในที่นี้ จะไม่ต้องมีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกันซึ่งไม่รู้ กี่สิบคณะแล้ว กระผมขออย่าว่า ถ้าหากคนทุกส่วนได้มีความสำนึกในทางการเมือง อย่างแท้จริง รู้จักหน้าที่ของตัวเองอย่างแท้จริงว่าใครทำหน้าที่อะไร ใครควรจะมี หน้าที่ ใดในบ้านเมืองของเราแล้ว เราจะเป็นประชาธิปไตย และประเทศชาติ ของเราจะอยู่รอด ที่กระผมพูดอย่างนี้ก็เพราะเหตุว่าบางครั้งบางคราวนั้นรัฐบาลไม่ สามารถควบคุมข้าราชการประจำได้ ข้าราชการประจำไม่ยอมรับคำสั่งรัฐบาลที่ ปกครองบ้านเมืองอยู่ บางครั้งบางคราวสถานีวิทยุทั่วประเทศโจมตีรัฐบาลที่ ประชาชนเลือกตั้งให้เข้ามาปกครองบ้านเมืองอย่างเสีย ๆ หาย ๆ ทั้งเข้า บ้าย เย็น และเกือบจะตลอด ๒๔ ชั่วโมง จะอยู่กันได้อย่างไร ระบบรัฐสภาจะอยู่กัน ได้ อย่างไม่ดี ไม่ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะร่างออกไปอย่างไรก็จะอยู่ไม่ได้อีก ถ้า

รัฐบาลที่ขึ้นมาใหม่ไม่สามารถควบคุมกลไกเครื่องมือของรัฐ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ของ
 ตัวได้อย่างแท้จริงแล้ว กระผมเห็นว่าไม่ว่ารัฐธรรมนูญพิเศษอย่างไรก็อยู่ไม่ได้ อยู่ที่
 พื้นฐานของทุกคนทุกอาชีพจะต้องรู้จักหน้าที่ของตัวเอง ส่วนการปฏิรูประชาชน
 นั้นกระผมเห็นว่าควรกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เราอาจจะปฏิรูประชาชนเป็น
 หมุ่บ้าน เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นมา เลือกกำนันขึ้นมาเป็นระยะ ๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ขาด
 ตอน การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง บ้านเมืองเรานั้น
 อำนาจมาอยู่ที่ส่วนกลางอย่างเดียว จึงทำให้ระบบการปกครองเสียมาตลอด การ
 ไม่อยู่กับร่องกับรอยของศป. บ้านเมืองเสียหายตลอดจนข้าราชการทุกคน เช่น
 ถ้าหากว่าเราจะพัฒนาตำบลใดตำบลหนึ่ง เราควรให้เขามีคณะกรรมการหมู่บ้าน
 หรือคณะกรรมการอะไรก็แล้วแต่ สภาตำบลอะไรก็แล้วแต่ ให้เขาเลือกคนของเขา
 ขึ้นมา แล้วให้เขาคำเนินการใช้จ่ายเงินทุกบาททุกสตางค์ ที่รัฐบาลจะให้เขาไป
 พัฒนาท้องถิ่น ชาวบ้านก็จะเลือกตัวแทนของเขาขึ้นมาในระยะแรก แล้วเขาจะ
 ความคุ้มกันเองว่าคนนั้นโกงกรวด โกงทราย โกงดินไปเท่าไร โกงค่าแรงไปเท่าไร
 หนัก ๆ เขาชาวบ้านเหล่านั้นก็จะรู้สึกสำนึกหน้าที่ของตัวเอง แล้วก็ใช้สิทธิของ
 ตัวเองเหล่านั้น เพื่อควบคุมกลไกในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เราหวังกันว่าเลือกคน
 ไม่ได้ไม่มีวุฒิเหล่านั้นจะหายไปเองครับ ถ้าชาวบ้านระดมตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ
 จังหวัด ได้ใช้การเลือกตั้งเขาดูแล้วคนไหนโกงเขาจะไม่เลือกต่อไป เขาจะต่อสู้
 เขามีอำนาจ คนที่เป็นอันธพาลก็จะอยู่ไม่ได้ เมื่อเขาใช้อำนาจอย่างนั้นอยู่ตลอด
 เวลาแล้ว ลักษณะอย่างนี้จะเป็นการแก้ไขระบอบประชาธิปไตย ที่เราต้องการ
 รัฐสภาไม่จำเป็นต้องล้ม รัฐบาลไม่จำเป็นต้องล้มอีกต่อไป ทุกวันนี้เราล้มเพราะเหตุ
 เหล่านี้ มีข้ออ้างต่าง ๆ นานา ผู้แทนโตเถียงกันด้วยเหตุด้วยผล ก็เอาไปวิพากษ์
 วิจารณ์ว่าเอาแต่ทะเลาะกัน คนไทยมีนิสัยเสียอยู่อย่างคือไปชอบฟังการอภิปราย
 ไม่ชอบฟังเหตุผลฟังผล เพราะอย่างนี้จึงทำให้เกิดการชักชวนให้ประชาชนออกมาผู้แทน
 ที่อภิปรายนั่นทะเลาะกันอย่างเดียว ทำให้เกิดการเมือหน้าย สร้างความเมือหน้าย

แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนอาจจะรู้ไม่เท่าทัน เกมการเมืองของคนที่ไม่ต้องการ หรือว่ากลุ่มการเมืองที่เสียผลประโยชน์ไปพยายามจะทำลายรัฐบาล ที่เข้ามาใน ขณะนั้น ๆ นี่ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งซึ่งเราจะต้องช่วยกันแก้ กระทบเห็นมาถึงเวลาแล้ว หรือยังที่คนในชาติของเราทุกกลุ่มทุกอาชีพทุกฐานะจำเป็นจะต้องยอมรับสภาพอย่างนั้น แล้วก็ช่วยกันแก้ไข ยอมรับว่าหน้าที่ของตัวมีอะไรที่จะต้องทำต่อไป ควรจะไป ก้าวก้าวกันมากน้อยแค่ไหน อย่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวกันจนเกินไปนัก เราอาจจะ ไม่มีชาติ อาจจะสิ้นชาติ เราเห็นแล้วบทเรียนต่าง ๆ ในประเทศข้างเคียง ซึ่ง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเพราะความแตกแยกในชาติ เพราะว่าคนไม่รู้จัก หน้าที่ของตัวเอง กระทบเชื่อว่าบ้านเมืองเราจะไปรอก ภาวะเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ คน แรงงาน ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม แร่ธาตุ อะไรต่ออะไรของเรา สมบูรณ์ ถ้าหากว่าเรายอมรับ เราช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างสรรประเทศไทยแล้ว กระทบเชื่อว่าเราจะไปรอก ไม่ต้องไปวิตกว่าเราจะไต่ผู้แทนในคืนมา ผู้แทนในคืนนั้น ถ้าเรามีการเลือกตั้งบ่อย ๆ ก็จะไปเอง ๒ - ๓ ครั้งหลังนั้นเราจะเห็นว่า ผู้แทนน้ำเน่าหายไปทีละคนสองคน ผู้แทนที่เอาเงินทุ่มหายไปทีละคนสองคน บางคน มีเงินมหาศาลก็ไม่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ทานประธานที่เคารพ ทานกรรมการ ที่เคารพ เพื่อนสมาชิกที่เคารพครับ ถึงเวลาแล้วที่พวกเราทุกคนต้องผูกพันด้วยความ จริงใจอย่างนี้ รัฐบาลไหนก็แล้วแต่ถ้าขึ้นมาไม่มีอำนาจที่จะปกครองคนที่เห็น เครื่องมือ ของรัฐบาลคือข้าราชการ ก็จะอยู่ไม่ได้ ไม่ให้มีรัฐบาลซ้อนเข้ามาในขณะที่รัฐบาล ที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมาด้วยการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาแล้ว กระทบเชื่อว่า บ้านเมืองเราไปรอก อย่างนี้ซึ่งกระทบขอกล่าวไว้ ขอขอบคุณครับ

นายอมร จันทรสมบูรณ์ (กรรมาธิการ) : ทานประธานที่เคารพครับ กระทบคิดว่าเห็นเวลาที่กระทบควรที่จะพูดอะไรสักเล็กน้อย อาจจะยาวบ้างหรือว่า ออกนอกประเด็นไปบ้างก็ขอประทานอภัย กระทบเห็นด้วยอย่างยิ่งกับทานสมาชิก ผู้มีเกียรติที่ได้อภิปรายเมื่อก่อนว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน แก้ปัญหา

ของประเทศ รวมมือรวมใจกันพิจารณาปัญหาที่แท้จริง กระทบเห็นด้วยอย่างยิ่งกับ
 ทานที่กล่าวมาเมื่อก่อนว่าการแก้ปัญหาของชาตินั้นจะต้องแก้ด้วยท้องถิ่นชนบท ด้วยการ
 กระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นสามารถที่จะรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ แต่ว่า
 การที่กระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่นนั้น ขณะที่ประชาชนยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบและ
 หน้าที่ ขณะที่เรากำลังเตรียมพื้นฐานในท้องถิ่นนั้น ไม่ได้หมายความว่าเราจะ
 เลือกลงทุนแทนและให้ทุนแทนนั้นมีอำนาจสูงสุด เพราะว่าเมื่อพื้นฐานไม่พอ แต่ถ้าหาก
 ว่าผู้แทนที่รับเลือกตั้งขึ้นมา นั้นมาใช้สิทธิในลักษณะที่สามารถขอประโยชน์ส่วนตัวไว้
 นั้น การพัฒนาประเทศรวมทั้งการกระจายอำนาจให้แกท้องถิ่นนั้น ย่อมไม่สามารถ
 สมฤทธิ์ผลได้ กระทบอยากจะทำกรรมาธิการร่าง รัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่าง
 ขึ้นมานี้ ในความเห็นส่วนตัวของกระทบนั้นกระทบยอมรับ แต่กระทบยังไม่คิดว่า
 ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างที่ดีที่สุดเป็นร่างที่เกิดจากความเห็นส่วนมาก ถ้าหากว่า
 เราจะพูดถึงกรอบของรัฐธรรมนูญนั้น กระทบยังไม่อยากจะพูดว่าเรื่องพรรค
 การเมืองควรมีกฎเกณฑ์อย่างไร สมาชิกพรรคจะมีการแต่งตั้งจำนวนเท่าไร เพราะ
 เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องรายละเอียด กระทบอยากจะกำหนดว่าในโลกนี้มีกฎหมายอยู่
 ๒ กฎหมายเท่านั้นที่เป็นหลายขั้วขั้ว ๒ ข้าง ข้างหนึ่งก็คือระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง
 ประเทศที่เขาพัฒนามาเป็นระยะเวลานานแล้ว พื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยนั้น
 จึงมีพรรคการเมืองหลายพรรครวมทั้งระบบควบคุม นอกกระบหรืออีในระบบสำหรับ
 พรรคการเมืองหรือนักการเมืองนั้นด้วย ระบบอย่างนี้แน่นอนครับก็หลาย ๆ ทาน
 ผู้มีเกียรติยอมรับนะครับ ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส แดอย่าลืมนะว่า เขา
 พัฒนาก็มาเป็นเวลาหนึ่งปี กับอีกคำหนึ่งของระบอบนี้ใช้ระบบพรรคการเมืองพรรค
 เดียว ทำไมประเทศเหล่านี้จึงใช้ระบบพรรคการเมืองพรรคเดียว ก็เพราะว่า
 ประเทศเหล่านี้ได้วิเคราะห์สังคมนิยม ได้วิเคราะห์สภาพของประเทศที่กำลัง
 พัฒนาหรือค่อยพัฒนาว่าประเทศเหล่านี้จะต้องมีการนำด้วยระบบพรรคการเมือง
 พรรคเดียว ดังนั้นในลักษณะ ๒ ด้านของระบอบการปกครอง หรือกลไก

ที่แตกต่างกัน เราควรจะวางตรงไหน ร่างรัฐธรรมนูญของเราขณะนี้เราวางกรอบของเราไว้ในรูปของประเทศอารยะฝ่ายตะวันตก เราวางกรอบของเราอย่างนั้น ความมุ่งหมายจะสร้างระบบพรรค ความจริงแล้วเรายังไม่พ้นจากการลอกเลียนแบบ เรายังคงลอกเลียนแบบฝ่ายตะวันตกอยู่ เป็นแค่เพียงว่าเราค่อนข้างอายุ เราก็เลยจะกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อที่จะให้พรรคการเมืองนั้นเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจริงหรือไม่ และด้วยเหตุนี้เองหลาย ๆ ท่านจึงสงสัยว่าเกิดจริงหรือไม่ ถ้าวางกรอบพรรคการเมืองอย่างที่ท่านกรรมการข้าง ๆ กระทบ คืออาจารย์คุณโต้วางไว้ว่า จะต้องส่งสมาชิกสมัครเท่านั้น จะต้องโตมาเท่านั้น และถ้าหากเกิดการคอร์รัปชันภายในพรรค เพราะว่าพรรคนั้นมีอำนาจและพื้นฐานนักการเมือง ของเรายังไม่พอ การควบคุมนอกระบบ หนังสือพิมพ์ก็ดี หรือประชาชนก็ดี ยังติดตามควบคุมนักการเมืองไม่ได้ นักการเมืองเหล่านี้จะใช้ที่ประชุมภายในพรรคนั้น สร้างระบบคอร์รัปชันต่าง ๆ เหมือน ๆ กับที่จะสร้างในสภาที่เคยสร้างมาแล้ว อันตรายอย่างนั้นยังมีอยู่จริงอยู่เราอาจจะไม่ประสบการณ เพราะเรายังไม่เคยลอง แต่ถาหากเกิดขึ้นแล้ว เราจะไม่มีความรู้เลยว่าภายในพรรคนั้นคอร์รัปชันอะไรบ้าง หรือข้อเสียงอะไรบ้าง เพื่อที่จะขึ้นสู่อำนาจภายในพรรค และใช้อำนาจภายในพรรคตามกลไกที่เราวางไว้ นั้นเข้าควบคุมประเทศ หรือใช้อำนาจในการที่จะชอนผลประโยชน์ส่วนตัวไว้ เนื่องจากจุดอ่อนของระบบฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ประเทศอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้าม จึงได้สร้างระบบพรรคการเมืองพรรคเดียวขึ้น และนำไปสู่ระบบเผด็จการโดยสมาชิกพรรคการเมือง ถ้าหากว่าเราวิเคราะห์สภาพสังคมวิทยาของเมืองไทย สังคมของเราเองนั้นเราจะวางอยู่ตรงไหน ดังนั้นจึงมีทางสายกลางซึ่งหลาย ๆ ประเทศใช้ กระทบไม่จำเป็นจะต้องระบุชื่อก็คือ โกลด์คิลโมเครซี (Guided democracy) เราจะใช้ทฤษฎีใหม่ในการวางรัฐธรรมนูญของเรา ขณะนี้รัฐธรรมนูญของเรานั้น กระทบก็คือ เรายังลอกเลียนแบบรัฐธรรมนูญของประเทศอารยะ เรายังคงวางพื้นฐานอยู่ว่าเราจะพัฒนาระบบพรรคหลาย ๆ พรรคขึ้นมาให้ได้ แต่ว่าจะทันใจหรือไม่ ในเมื่อประเทศข้าง ๆ ของเรานั้น เขาใช้ระบบสังคมนิยม

(๑๖)

วิเคราะห์แล้ว และเข้าใจระบบพรรคการเมืองพรรคเดียว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการชิงเวลาในการพัฒนา ใครจะพัฒนาได้เร็วกว่ากัน ด้วยเหตุนี้เองกระแสวิงของกรรมาธิการเห็นว่าเราจะต้องวิเคราะห์ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง ระบอบประชาธิปไตยนั้นมีจุดอ่อนอยู่ที่ไหน เรารู้ว่าสังคมนั้นเป็นประชาธิปไตยนั้นประกอบด้วยกลุ่มชนซึ่งขัดแย้งผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นจุดอ่อนของสังคมนั้นก็คือการขัดแย้งผลประโยชน์ ในประเทศที่อารยะแล้วนั้น การขัดแย้งผลประโยชน์นั้นสามารถแก้ไขหรือสามารถประนีประนอมกันได้ด้วยเหตุด้วยผล แต่ในประเทศยังไม่ถึงขั้นที่จะเข้าใจปัญหาเหล่านี้ การขัดแย้งนั้นจะรุนแรงขึ้น ยกตัวอย่างที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้ ท่านอาจจะไม่คิด แต่กระแสวิงก็อยู่เสมอว่าปัจจุบันนี้ความเห็นที่ปรากฏในสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นจะเน้นให้เราเห็นประโยชน์แต่ละกลุ่ม สิ่งเหล่านี้เป็นอาวุธอย่างหนึ่งในการเมือง ท่านอาจจะคิดว่าทุกคนนั้นมีความโลภ กระแสวิงก็มีความโลภ ถ้ารัฐบาลจะให้กระแสวิงเงินเดือน กระแสวิงก็อยากจะขึ้น แต่ว่าการที่จะให้กระแสวิงเงินเดือนนั้นสอดคล้องกับสภาพของสังคม หรือก่อให้เกิดปัญหาในทางสังคมหรือไม่ ข้าราชการต่าง ๆ นั้นขึ้นเงินเดือนกันแต่ละกลุ่มเห็นหรือไม่ครับ เมื่อแต่ละกลุ่มแล้ว ผลก็คืออาจจะนำไปสู่เรื่องค่าแรงหรือเรื่องอะไรก็ตาม นะครับ จะขึ้นกันคนละที่ อันนี้เป็นอาวุธในการเมือง เราเองนั้นไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการทหาร ตำรวจ หรือว่าพลเรือน กระแสวิงก็อยากขึ้นครับ และไม่ใช้เป็นหน้าที่ของกระแสวิงที่จะให้ขึ้นหรือไม่ให้ขึ้น หน้าที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาว่าเป็นการสมควรหรือไม่ เพราะมีฉะนั้นแล้วเราจะเข้าสู่ระบบที่เป็นหลุมในทางการเมืองก็คือการผูกกลุ่มชนแต่ละกลุ่มนั้นโลกโดยไร้เหตุผล หรืออย่างกรณีนี้เมื่อกับท่านสมาชิก กล่าว ก็กรณีเลิกวันหยุดชดเชย ข้าราชการนั้นเงินเดือนน้อยกว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ข้าราชการนั้นพวกสวัสดิการทั้งหลายน้อยกว่ารัฐวิสาหกิจมาก วันหยุดชดเชยนั้นสำหรับข้าราชการนั้นเลิกไปนานแล้ว แต่เพราะเหตุนี้จึงมีประเด็นต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์จะยกเรื่องวันหยุดชดเชยนั้นเป็นเรื่องสำคัญ เรารู้

LIRT

ว่าสังคมของเรา นั้นจะรอคอยเมื่อเราทำงาน ถ้าหากว่าเรามีรายได้ไม่พอเป็น เรื่อง
 ที่รัฐจะช่วย แต่ว่าเรื่องวันหยุดชดเชยนั้นเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ซึ่งไม่ว่าจะเป็น
 ประเด็น ถ้าหากเราคิดว่าสิ่งที่เรากล่าวอ้างกันว่า เพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม
 สองก็คือคือข้าราชการขณะนี้มีอยู่ ๘๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งเงินเดือนน้อยกว่าพนักงาน
 รัฐวิสาหกิจ สวัสดิการกล่าวโดยส่วนรวมแล้วน้อยกว่า ทำไมเขาเหล่านั้นจึงไม่
 เรียกร้องวันหยุดชดเชยบ้าง ดังนั้นสิ่งที่เป็จุดอ่อนในสงครามประชาชนก็คือความ
 โลกของมนุษย์ ความโลภของมนุษย์นั้นจำเป็นที่จะต้องมีการจำกัดด้วยเหตุด้วยผล ผู้
 จะรับผิดชอบคือรัฐบาล เมื่อเรารู้ออก่อนแล้ว ธรรมดาถ้าจะเรียนว่า เราจะ
 วางระบบรัฐธรรมนู้นทางไหน สำหรับกระผมเองนั้นมีแนวโน้มว่าเราควรจะวาง
 ในทางสายกลาง ซึ่งขณะนี้เรายังไม่อยู่ในทางสายกลาง ก่อนที่เราจะวางระบบ
 พรรคการเมืองหรือระบบรัฐธรรมนู้อย่างไรก็ดี ธรรมดาถ้าจะเรียนว่า
 ขอให้เราพิจารณาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เราเพิ่งผ่านมา ก่อนที่เราจะมาพูดว่า
 เราจะมีสมาชิกสภาแต่งตั้งหรือไม่ ก่อนที่เราจะมาพูดว่า เราจะมีพรรคการเมือง
 หรือไม่ ธรรมดาถ้าจะได้ยินสมาชิกในสภานี้ทบทวนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เราผ่าน
 มาในระยะเวลา ๕๕ ปี ประสบการณ์ต่าง ๆ นั้นความจริงแล้วข้าราชการประจำ
 นะครับ อย่างตัวกระผมเองนั้นหรือประชาชนเองนั้นอาจจะไม่รู้เรื่องกล้วย อย่าง
 ตีก็ไป ชี้สิทธิเลือกตั้ง มีบุคคลเพียงสองกลุ่มเท่านั้นที่เกี่ยวกับการปกครองประเทศ
 กลุ่มหนึ่งก็คือนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง และในทีนี้ก็หัวหน้าพรรคการเมือง
 หลายท่านนั่งอยู่ และอีกกลุ่มหนึ่งนั้นแน่นอนละครับก็คือข้าราชการทหาร ซึ่งเข้ามา
 รัฐประหารเพื่อ ตามที่ท่านว่านะครับ เพื่อช่วยเหลือหรือรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
 เราลองทบทวนประสบการณ์เหล่านั้นครับ เมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ปี ๒๕๑๗ นี้ ก่อนที่เรา
 จะมอบอำนาจอันนี้ให้นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง หรือส่วนหนึ่งจะมอบให้ท่าน
 ซึ่งเป็นทหาร เราพูดตรง ๆ นะครับ เพราะว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องพูดให้ท่าน
 อย่างจริง ธรรมดาถ้าจะเรียนถามท่านนักการเมืองว่า ประสบการณ์
 เมื่อ ๒ - ๓ ปีที่แล้วมานี้ ท่านหาเงินบำรุงพรรคด้วยประการใดบ้าง ทั้งก่อน

และด้วยหลัง ท่านสามารถที่จะตอบในสภานี้ได้ กระผมขอถามต่อหน้า เพราะว่ามีหลายเสียงเหลือเกินว่าการบำรุงพรคนั้นเกิดจากอะไรให้สัญญา ให้ใบอนุญาต เป็นต้นว่าโรงงานน้ำตาล หรืออาจจะผ่อนผันสัญญาโรงงานสุรา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กระผมคิดอยู่ในใจ ท่านมีโอกาสที่จะตอบ จริงอยู่เงินบำรุงพรคนั้นอาจจะไม่บำรุงโดยตรง แต่อาจจะมีทางอ้อม ท่านกรุณาปฏิเสธหรือรับว่า ไม่มีทั้งทางตรงทางอ้อมในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายความมั่นคงแห่งชาติ กระผมไม่ได้ระบุชื่อใครนะครับ กฎหมายความมั่นคงแห่งชาติหรือกฎหมายความปลอดภัยนั้น กระผมเองในฐานะที่เป็นข้าราชการประจำต้องออกไปอภิปรายในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในขณะเดียวกันกับที่นักการเมืองบางคนได้กล่าวไว้ว่ากฎหมายนี้เป็นกฎหมายอ้างอิง เราจะให้นักการเมืองเหล่านี้รักษาความมั่นคงของชาติได้อย่างไร

อีกปัญหาหนึ่งครับ ปัญหาที่กระผมต้องขอประทานอภัยที่ต้องระบุชื่อ คือกฎหมายเลือกตั้ง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์นั้นได้เสนอแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ด้วยล้มเลิกกำหนด ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดและให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศ จริงอยู่กำหนด ผู้ใหญ่บ้านบางคนนั้นอาจจะไม่ดี แต่วิธีนั้นเป็นวิธีที่ถูกแล้วหรือ รัฐบาลซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์ที่แก้ไข เพื่อที่จะเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศนั้นระลึกหรือไม่ว่ากำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะได้รับเลือกเข้ามานั้น อาจจะถูกผูกเอกรายชชชในการเลือกตั้ง อาจจะถูกอำนาจเงินที่ช่วยเหลือทางอ้อม แล้วถ้าหากว่ากำหนด ผู้ใหญ่บ้านนั้นถูกแทรกซึมแล้ว ความมั่นคงของชาตินั้นเป็นอย่างไร ปัจจุบันนี้เราเห็น ๆ กันอยู่ว่ากำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ค ๆ และกระผมได้กราบเรียนไว้แล้วกำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ดีก็มี แต่วิธีนี้ไม่ใช่วิธีแก้ไข กำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ค ๆ ของเราขณะนั้นถูกฆาตายเป็นจำนวนเท่าไร แต่รัฐบาลในขณะที่เห็นช่วยปลดกำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ เราลองคิดทบทวนดูว่าปัญหาเหล่านี้ ถ้าหากว่าเราจะสร้างพรรคการเมือง สร้างประชาธิปัตย์ที่เราผูกกันมาแล้วนี้ ความมั่นคงข้างหน้านั้นจะเป็นอย่างไร ประสพการณ์หนึ่งไม่ลืมเลยเพิ่ง ๒ ปีเท่านั้นเอง ทั้งนี้

โดยไม่ต้องพูดถึงกรณีข้อ ซื่อรยยนต์ให้สมาชิกสภา ไม่จำเป็นที่จะต้องพูดถึงกรณี
 ประธานรัฐสภา เขียนหนังสือไปยังคอน เมือง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มหาชิก
 สภาที่กัฒบจากต่างประเทศ เราทบทวนปัญหาอย่างนี้เสียก่อนเดะครับก่อนที่เราจะ
 สร้างกลไกของรัฐธรรมนูขึ้นมา กระผมจะมานำปัญหาไป
 ที่นี้ถ้าหากว่าเราจะกลับมาถึงข้าราชการทหาร กระผมแยกข้าราชการ
 ทหารออกจากข้าราชการทั่วไป ข้าราชการทหารนั้นได้ปฏิบัติหลายหน แต่ครับ
 ทุกครั้งนั้นเหตุผลที่ได้ยกขึ้นมากล่าวอ้างก็คือว่าเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งอันนี้
 กระผมเห็นด้วย การปฏิบัติในระยะนี้ ๆ นั้นอาจจะไม่ใช่ความมั่นคงแห่งชาติมากนัก
 แต่ในระยะหลัง ๆ นั้นความมั่นคงแห่งชาติก็นั้นเป็นเหตุผลในการปฏิบัติ และนับวันจะ
 ต้องเป็นเหตุผลมากขึ้น ๆ ถ้าหากว่าเราไม่รู้จักแก้ คราบใคถ้าหากว่ารัฐบาล
 ของเราแก้ปัญหาของประเทศไม่ได้ ความมั่นคงของชาตินั้นจะลดน้อยลงเรื่อย
 ถึงแม้ว่าทหารข้างหน้านั้นจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในฐานะที่เลวยิ่งกว่านี้ ถ้าหากว่าท่าน
 ไม่รีบแก้ปัญหาเสียในขณะนี้ ในที่สุดท่านอาจจะต้องกัฒบใจแก้ปัญหา ไม่ว่าท่านจะใช้
 ระเบิดอะไรก็ตาม แต่ในเมื่อถึงระยะเวลานั้นท่านอาจจะสายเกินไป จริงอยู่
 ข้าราชการหลายท่านที่เป็นทหารได้ทำให้ประชาชนนั้นไม่สงบหรือเสื่อมศรัทธา แต่
 ว่าไม่ได้เป็นสาเหตุที่จะให้ข้าราชการที่ดี ๆ นั้นจะต้องลดความตั้งใจจริง ในฐานะ
 ที่กระผมเป็นบุคคลภายนอกไม่เกี่ยวข้องกับทั้งนักการเมือง ไม่เกี่ยวข้องกับทั้งข้าราชการ
 ทหาร กระผมมองระบบรัฐธรรมนูนี้ว่าเมื่อทางสายกลางที่จะใช้มันมีอยู่ สิ่งนั้นคือ
 ไก่เค้คโมเครซี่ จริงอยู่ไก่เค้คโมเครซี่ นั้นอาจจะต้องสร้างหลายระยะ มี
 เงื่อนไข ๒ ประการที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างระบบประชาธิปไตย โดยมีกา
 นำ คือ ๑. ต้องมีแกนนำ ๒. แกนนำนั้นจะต้องสุจริตใจ เงื่อนไข ๒ ประการนี้
 เป็นเงื่อนไขอันจำเป็นที่จะทำให้ประเทศเรารอดพ้นได้ ความอยู่รอดของเราอยู่
 ตรงนั้น เมื่อเรามองเห็นว่าเราจะต้องมีแกนนำ แน่นอนครับ กระผมจะต้องมองหา
 แกนนำ และแกนนำนั้นก็อยู่ที่ท่านเองคือข้าราชการทหาร เพราะข้าราชการทหารนั้น

ก็กินเงินก้อนเหมือนกัน ยกเว้นบางท่านที่จะไปค้าขาย เมื่อท่านกินเงินก้อนเหมือนกันท่านเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของคนไทยแท้ ๆ โดยระบบการเกณฑ์ทหารของท่านท่านมีหน้าที่ที่จะป้องกันประเทศด้วยชีวิต กระทบเป็นข้าราชการประจำมีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือประเทศอย่างมากก็ทำงานโดยไม่มีเวลาอนเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อกระทบพิจารณาอย่างนี้ความจริงกระทบเองก็ไม่ค่อยเต็มใจนัก แกว่าท่านอาจจะเป็นสิ่งสุดท้ายที่ประเทศเราจะรอดหรือไม่รอด การสร้างแก่นนำนั้นอยู่ที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เมื่อข้าราชการส่วนใหญ่เป็นทหารมานั่งอยู่ ณ ที่ ท่านไม่ควรปฏิเสธความรับผิดชอบกำหนดออกไปในระยะนี้ ในระยะเวลาข้างหน้าอาจจะ ๔ - ๕ ปี ท่านอาจจะต้องก้าวกลับเข้ามาอีกพร้อมทั้งสถานการณ์ที่เลวกว่านี้ เพราะฉะนั้นกระทบจึงอยากจะทำกรทาบเรียนว่า ท่านจะต้องก้าวขึ้นมาด้วยความรับผิดชอบ ท่านจะคิดว่าท่านอยู่ขณะนี้เฉย ๆ ให้ประชาชนเขาสู ท่านนั้นต้องสู้ก่อนท่านสู้ในสภาท่านจะสู้กับใคร ท่านจะต้องสร้างรัฐธรรมนูญในลักษณะที่ฝ่ายบริหารสามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้ จริงอยู่เมื่อท่านสร้างรัฐธรรมนูญที่มีแก่นนำขึ้นมาแล้ว การแก้ปัญหานั้นก็ไม่ใช่จะแน่นอนเสมอไป เพราะว่าเงื่อนไขข้อที่ ๒ นั้น ยังคงอยู่ที่คิดว่าผู้ที่จะเข้ามาบริหารประเทศนั้นจะต้องมีความสุจริตใจ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณอมรรุ่งอรุณรัตน์ขอโทษหรือไม่ครับ ให้เข้าประเด็นหมวด ๖ นี้ครับ

นายอมร จันทรมุขมูรณ (กรรมาธิการ) : ครับ ขอขอบคุณครับ ดังนั้นเมื่อเป็นอย่างนี้ กระทบอยากคิดว่าท่านนั้นควรจะสร้างรัฐธรรมนูญขึ้นมา การสร้างรัฐธรรมนูญขึ้นมาท่านจะประสมข้อโต้แย้งจากบุคคลที่ไม่เห็นด้วย บุคคลที่ไม่เห็นด้วยนั้นจะบอกว่าเป็นเห็นชอบกับรัฐธรรมนูญ แต่บุคคลนั้นมี ๓ พวก พวกที่ ๑ คือพวกที่ไม่มีเป้าหมาย พวกที่ ๒ คือนักวิชาการซึ่งอาจจะพิจารณาไม่รอบคอบ กระทบอยากจะยกตัวอย่างเป็นต้นว่าการอ้างพระราชดำริของรัชกาลที่ ๙ แต่ลืมไปว่ารัชกาลที่ ๙ นั้นอ้างเมื่อปี ๒๔๙๕ ขณะนี้ปี ๒๕๒๑ เหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นแตกต่างกัน

มาก และพวกที่ ๓ คืออีกฝ่ายหนึ่งมันไม่สุจริตใจ เพราะเขาเห็นว่าถ้าหากใช้ระบบที่มี
จุดอ่อนแล้วเขาจะเป็นฝ่ายชนะในที่สุด กระผมขอขอบคุณคุณศรีท่านประธาน

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติ จากการอภิปรายในหมวด ๒ ซึ่งเป็นหมวดสำคัญนี้ กระผมได้ฟังมาแล้ว
ก็ได้รับความรู้ความเข้าใจ และความคิดขึ้นหลายประการที่รู้สึกว่าจะเป็นประโยชน์
ในการที่จะได้พิจารณาถัดต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่ได้ให้ความคิดเห็นมา
ได้รวบรวมกันในตอนท้ายแล้ว เป็นข้อยุติที่ว่าควรจะไปคอกพูดกัน กระผมคิดว่าสำหรับ
สมาชิกสตรีก็เห็นจะต้องเปิดใจครับ พูดกันตรง ๆ หลักการเราก็ตกลงกันแล้วว่า
ความอยู่รอดของชาติ ความมั่นคงและความผาสุกของประชาชนเป็นหลักการใหญ่
เป้าหมายใหญ่ ถ้าเราเอาวางไว้เป็นบรรทัดฐานอยู่เบื้องบน แล้วเอาความเป็น
ประชาธิปไตยและเสรีภาพที่จะรักษาไว้ เพื่อให้สามารถดำเนินการไปความ
เป้าหมาย คือความอยู่รอด ความมั่นคง และความผาสุกของประชาชนแล้ว เรา
แอดจัสต์ (Adjust) มาจัดโครงสร้างของไทยกับเสรีภาพของรัฐบาลนี้ ให้ได้จุด
พอดีโดยที่ไปคอกเปิดใจพูดกันจริง ๆ แล้ว อย่าเอาความมุขโงกไหน เห็นแก่พวก
เห็นแก่กลุ่ม เห็นแก่อะไร เห็นแก่ชาติบ้านเมืองเป็นหลักมาพูดกันแล้ว กระผมคิดว่า
เราจะได้จุดกันอย่างแน่นอน ระบบงานกับคณะจะต้องคุยกัน ถ้าคนเลวมา ระบบงาน
ก็แข็ง ถ้าระบบก็คนเลว ระบบก็แข็ง ถ้าระบบเลวคนดี คนดีก็อาจจะแก้ระบบได้ ก็
สอนกันมาแล้ว เรียนกันมาแล้ว กระผมคิดว่าถ้าจะให้ดี ระบบก็ของดี คนก็ของดี
เพราะฉะนั้นการแก้ถ้าเราวางหลักการแม่บทไว้ถูกต้องดีแล้ว อีกหน่อยเวลาปฏิบัติ
การปฏิบัติก็ต้องแก้ไขไปอีก ไม่ใช่มาแก้ที่เดียว ไม่มีเปอร์เฟกต์ (Perfect)
หรือครับ กระผมคิดว่ามันถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องแก้หลักการไปคอกของดี แล้ว
ก็ต้องแก้ติดตามต่อไปอีก ที่ท่านทั้งหลายได้กล่าวมา กระผมก็เห็นด้วย ประสภการ
ในระหว่างที่ผ่านมานั้นกระผมได้รับประสภการดีมาก ชมชื่นมาก อันนี้กระผมก็คิดว่าเราได้
ประสภการณ์มาแล้ว ได้เห็นการเดินขบวนมาที่หน้าทำเนียบ ได้เห็นใครตะโกนโหวกเหวกว่า

จะเอาอย่างไรก็เอากันเสียที ได้เห็นสมาชิกบางท่านบอกว่าทหารทำอะไรอยู่ ทำไม
 ไม่ดูแลบ้านเมือง ทำไมไม่รับฉัตรขอบ ก็ได้เห็นมาแล้ว ได้เห็นคนที่เป็นผู้แทนมาเป็น
 รัฐมนตรีแล้วทำอะไรกันบ้าง ได้เห็นคนบางคน ได้เห็นส่วนใหญ่ ได้เห็นอะไร ๆ
 บ้านเมืองเกือบจะแย่ ชาวบ้านบอกว่าขอให้ปกติสุขเถอะ เมื่อปกติสุขแล้วจะทำ
 อย่างไรก็ทำเถอะ วุ่นวาย กฎหมายอยู่เห็นกฎหมายนี้เลิกกันเสียที แต่ในบางระยะ
 เราก็มองเห็นว่าปล่อยให้กฎหมายอยู่เห็นกฎหมายกันอยู่ได้ ทั้ง ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่
 จริง ๆ ต้องการกฎหมาย ยอมให้ส่วนน้อยเอากฎหมายมาเล่นกันอยู่ อย่างนี้ก็มี
 เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าถ้าเราเอาประสบการณ์ต่าง ๆ เอาความจริงเข้าพุดกัน
 มีเป้าหมายหลักการเดียวกันแน่นอน แล้วเปิดอกเปิดใจพุดกัน กระผมคิดว่าหมวกนี้
 ก็น่าจะผ่านไปเสียทีเถอะครับ จะได้ว่ากันถึงเรื่องลึกลับเคอร์ซีฟ (Leadership)
 ลึกลับเคอร์ (Leader) คือผู้นำ คือนายกรัฐมนตรีกันต่อไป กระผมอยากจะพูดเรื่อง
 นั้นเต็มที่แล้ว ขอพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดคัดค้านหรือไม่รับ
 หรือจะผ่านหมวด ๒ ไป อย่างที่คณะผู้ชำนัญเห็นว่า เห็นครับ

นางอนงค์ อิศรภักดี : ท่านประธานที่เคารพและท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ
 ดิฉันขอฝากเรียนผ่านท่านประธานไปยังรัฐบาลว่า ตัวดิฉัน อนงค์ อิศรภักดี นะคะ
 ไม่เห็นด้วยที่จะมีการเลือกตั้งเต็มรูปแบบ ที่ไม่เห็นด้วยมีเหตุผลสำคัญ ๆ ๓ ประการ
 คือ ๑. ก็เห็นมาแล้วว่าผู้แทนที่เลือกมาแต่หลังเป็นอย่างไร ๒. ถ้าเลือกตั้ง
 เต็มแบบมา อย่างน้อยความมั่นคงของชาติก็คงจะคลอนไปอีกหน่อยหนึ่ง หรืออย่าง
 มากก็คงจะถึงแย่ ๓. ดิฉันเชื่อมั่นว่าถ้าเลือกผู้แทนราษฎรมาเต็มแบบ เราก็ต้อง
 ยุบสภาเหมือนที่แล้ว ๆ มา อาจจะเร็วกว่าเก่าเสียด้วยซ้ำไป ที่จริงรัฐธรรมนูญการ
 ปกครองบอกว่า เราจะมีเลือกตั้งในปีนี้ แล้วมีหน้าซ้ำประเทศก็ยังไม่อยู่ระหว่าง
 กฎอัยการศึก ราษฎรทั้งหลายก็น่าจะนึกถึงรัฐธรรมนูญการปกครองข้อนั้น แล้วก็ยังมีคน
 จำนวนมากที่อยากได้ แต่ดิฉันนอกจากจะเป็นราษฎร ก็ยังเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติด้วย ถิ่นนี้คิดมาเรื่อย ๆ เป็นเวลาเกือบจะ ๒ ชั่วโมงแล้วว่า ประเทศไทยนี้
 ควรจะเดินอย่างไรกันแน่ ที่ฉันก็มาถึงจุดที่คิดอย่างนี้ละ ที่ฉันคิดว่าในปีที่ ๑ เราควร
 จะมีเพียง ๑ สภา เลือกตั้งแค่หนึ่งส่วนสี่ แต่งตั้งแค่สามส่วนสี่ ปีที่ ๒ เลือกตั้ง
 อีกแค่หนึ่งส่วนสี่ ลดแต่งตั้งเสียเหลือเพียงแค่หนึ่งส่วนสองเท่านั้น แล้วก็ไปตั้ง
 วุฒิสภาแค่หนึ่งส่วนสี่ ปีที่ ๓ ยุบแต่งตั้งทั้งหมด มีเลือกตั้งให้แค่สภาเลข ๑๐๐
 เปอร์เซนต์ แล้วไปเพิ่มวุฒิสภาเป็นแค่หนึ่งส่วนสอง สภาผู้แทน ๑๐๐ เปอร์เซนต์
 วุฒิสภาเพียง ๕๐ เปอร์เซนต์ พอทำไปครบ ๘ ปีจึงมีเลือกตั้งเต็มขั้นตามที่
 รัฐบาลคิดอยู่ในเวลานี้ เมื่อไปได้ ๖ ปีก็มีการเลือกตั้งวุฒิสภา ซึ่งเราหวังว่าใน
 ระหว่างนี้ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปอย่างที่เราคิด ถ้าเราจะมีประชาธิปไตยกับทั้งที่
 ก็คงมีการเลือกตั้งพอสมควร ไม่ใช่เลือกตั้งแค่สภาผู้แทน ต้องเลือกตั้งทั้งรัฐสภา วุฒิสภา
 ต้องเลือกตั้งกันทั้งนั้น ถ้าในระหว่าง ๖ ปีเราเลือกตั้งกันมาสำเร็จ เราก็คงจะเห็น
 ประชาธิปไตยที่กำลังคลาคลุ้งเต็มอะไอย่างนั้น ทำไมท่านทั้งหลายจึงกลัวว่าเขา
 จะฉีกรัฐธรรมนูญ ก็ฉีกไปแล้ว ๑๒ ฉบับ ฉีกอีกค่อย ๆ ไปไม่ก็เราก็จี้ฉีกไป จนกว่า
 เราจะพบฉบับที่ดี ทำไมท่านต้องกลัวปฏิวัติรัฐประหาร ถ้าการปฏิวัติรัฐประหารเป็น
 เหมือนที่เคยเป็นมาสะกดหมายก็ปฏิวัติรัฐประหารกันไปเรื่อย ๆ เราก็อยู่ที่ของเรา
 ไป จริง ๆ ละ ที่ฉันไม่เห็นมีเหตุอะไรที่จะไปฉีกรัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐประหาร
 มีอะไรอย่างนั้นละคะ ความคิดเห็นของดิฉันนี้ รัฐบาล ๖ ปีก็จุใจคนทั้งหมด มีทั้ง
 การเลือกตั้ง มีทั้งการแต่งตั้งอะไรเหล่านั้นจะเอาไว้ในรัฐธรรมนูญจริง ๆ หรือจะเอา
 ไปไว้ในบทเฉพาะกาลอะไร ที่ฉันไม่เห็นนักการเมืองพอที่จะทราบ ที่นี้เพื่อน ๆ ดิฉัน
 บอกว่าเปลืองค่ายเลย เลือกตั้ง ๓ ปีซ้อน ถ้าจะให้ประเทศอยู่รอดก็อย่าว่าแต่แพง
 แค่นี้เลย แพงยิ่งกว่านี้เราก็คงจะเสียสละรักเข้มน้ำอะไรเหล่านั้นละคะ เลือกตั้ง
 ๓ ปี ๔ ปี ๕ ปีซ้อนก็ยังได้ มีท่านสมาชิกผู้หนึ่งบอกว่ายิ่งเลือกตั้งบ่อย ๆ เราก้ยิ่งจะ
 เก่งขึ้น เพราะฉะนั้นดิฉันก็ได้ออกความคิดเห็นแล้ว เพราะว่าสาบานที่จวนจะถึงที่
 สิ้นสุด ถ้าดิฉันจะไม่แสดงความคิดเห็นเสียเลยก็รู้สึกว่าคุณคิดแล้วไม่พูดก็ไม่เห็น แก้วว่า

ที่พูดมาจะไม่ทำอะไรแค่นั้น คิดมันไม่ทราบ คิดมันว่าที่พูดแล้ว

ก่อนจะจบลง ก็ฉันขอถือโอกาสชื่นชมเชยท่านกรรมาธิการท่านหนึ่ง ขอ
อนุญาติท่านประธานสภาออกชื่อด้วย ก็คือคุณกษัตริย์ ศุภมงคล ไกร ๆ กิดไปว่าท่าน
ไม่ไปประท้วงไปโดย แท้แล้วก็ยังไม่เลิก ท่านแพ้แค่ ๓๔ คน นี่มีสมาชิกอีกตั้ง ๓๕๕ คน
ท่านก็มาชี้ชวนเราให้ทำตามท่าน จะทำตามหรือไม่ทำตามก็ช่าง ก็ฉันว่านะกะ ถึง
แม้ว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นจะผ่านไป ก็ฉันก็เชื่อว่าคุณกษัตริย์ท่านจะติดตามไป ถ้า
ท่านเห็นชอบพร้อม อย่าลืมนะกะเสียงข้างมากก็เคยผิดเหมือนกัน เพราะฉะนั้น
ก็ฉันหวังใจว่าเราทั้งหลายที่นั่งอยู่ในพื้นจะทำอย่างที่คุณบัญญัติว่าผู้ชายก็เบียดอกไป ผู้หญิง
ก็เบียดใจ มีอะไรก็พูดกัน เมื่อก่อนท่านกรรมาธิการท่านหนึ่งพูดถึงสายกลาง ก็ฉันก็คอย
ฟัง ท้ายกลับไปแล้ว (Lecture) เรื่องลัทธิ อยากจะรู้ว่าสายกลางของ
ท่านนั้นจะให้ทำอะไร เราจะโค่นกันต่อไปได้ ก็ฉันก็หวังใจอย่างยิ่งว่าเรา
ทั้งหลายสามารถจะหารัฐธรรมนูญที่มาให้แก่ประเทศไทย ตามใครไม่ตามใครไม่
แปลกหรอกกะ เราก็ทำของเราที่จะไปประเทศของเราอยู่รอดได้ ขอขอบคุณมากกะ

นายธรรมนุญ ลัทพัส : ขอบพระคุณครับ ท่านประธานที่เคารพ ความ
จริงกระผมเห็นด้วยกับท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องที่ท่านรองสุดท้ายที่เห็นควรว่าเราน่าจะได้
ไปพิจารณาในหมวด ๙ คณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากกระผมเห็นว่าการที่จะพิจารณา
เรื่องของหมวด ๙ คือคณะรัฐมนตรีให้โดยล้นนั้นควรจะต้องพูดทั้งท้าย ในเรื่องของ
รัฐสภาไว้บ้างเพื่อจะได้ไปผสมผสานกันโดยล้น กระผมอยากจะกราบเรียนขอ
เปรียบเทียบตัวอย่างที่เป็นปัญหาในสังคมปัจจุบัน คือปัญหาของหญิงโสเภณีที่เราได้ยิน
กันมากกว่าผู้หญิงนี้ชั่วเพราะใคร ทำไมจึงเป็นหญิงโสเภณี แล้วเราจะแก้อย่างไร
กระผมคิดว่าถ้าเราจะพูดถึงปัญหาที่หญิงเป็นโสเภณีนั้น โดยพิจารณาจากตัวผู้หญิง
อย่างเดียวคงจะไม่ได้ ถ้าเราไม่พิจารณาเรื่องแรงจูงใจที่เป็นตัวการทำให้ผู้หญิงเป็น
โสเภณี ก็อย่างครั้งผู้หญิงก็ ๆ ถูกอุกครวามาก็กลายเป็นหญิงโสเภณี โดยทางอ้อม
ในที่สุดก็ต้องจำยอมไป กลับเข้ามาสู่สังคมไม่ได้ กระผมก็อยากจะเปรียบเทียบถึง

รัฐบาลซึ่งประกอบด้วยผู้แทน ผู้แทนนั้น เราพูดกันมากกว่าเป็นผู้แทนนำเนมาบาง
 ะไรบ้าง เราพยายามจะแก้ปัญหา ผู้แทนที่มีวุฒิสภา เป็นที่เลี้ยงหรือผู้แทนที่มีสมาชิก
 ประเภทสองเป็นที่เลี้ยงนั้นไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาที่ถุกนัก ถ้าเราไม่พิจารณาเรื่อง
 รัฐบาลด้วย เพราะบางครั้งนั้นแม้แต่ระบอบประชาธิปไตยที่เราอ้าง ประชาธิปไตย
 สมบูรณ์แบบ อย่างรัฐธรรมนูญที่แล้วมามีหลายฉบับที่เป็นประชาธิปไตยมาก แต่เรา
 จะเห็นได้ว่าผู้แทนก็ไปไม่รอดเพราะอะไร เพราะบางครั้งผู้แทนที่เข้าไปเป็นรัฐบาล
 แล้วโดยระบอบพรรคก็มีสิ่งเขี่ยวน อย่างเช่นเปิดโอกาสให้ผู้แทนไปเป็นรัฐมนตรีได้
 เพราะฉะนั้นเมื่อผู้แทนเข้ามาก็อยากจะเป็นรัฐมนตรี อย่างร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้
 ก็เปิดว่าจะต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นก็หมายความว่าถาพรรคใหญ่ ๆ
 ได้เข้ามา เขาก็จะไม่เอาอย่างนั้นครึ่งหนึ่งหรือกกรับ เขาคองเอาเต็ม เพราะว่า
 ถ้าให้คนนอก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ชำนาญอื่น ๆ เข้าไป พวกผู้แทนเหล่านี้จะไม่ยอม
 อาจจะกลัวว่าพรรคที่รวบรวมหัวหน้าพรรค ตัวเองก็ต้องแก่งแย่งกัน เช่นเดียวกัน
 บางคนอยากเป็นรัฐมนตรียอมเสียเงินแพง ๆ ซื้อตำแหน่งขอให้เป็นรัฐมนตรี ผู้แทน
 บางคนก็ที่เป็นผู้แทนแท้จริงจริง ๆ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเหมาะสมที่จะเป็น
 รัฐมนตรีได้ก็เป็นไม่ได้เพราะไม่มีเงินจะซื้อตำแหน่ง และก็เป็นที่น่าเสียใจที่หัวหน้า
 พรรคบางพรรคก็ยอมรับเงินเหล่านี้ด้วย นี่ก็เหมือนกับเจ้าสำนักโสภณซึ่งบางครั้ง
 ผู้หญิงโสภณก็มีให้แบ่งค่าไตส่วนแบ่งมากก็เอาออกรับแขกก็ ๆ ถ้าไม่ให้ส่วนแบ่ง
 มากก็ไม่เอาออกรับแขก อะไรค่าง ๆ พวกนี้ก็เป็นในรูปแบบนั้น เพราะฉะนั้นเราจะแก้
 ปัญหา เรื่องคณะรัฐมนตรีนี้ รัฐบาลก็ต้องแก้ปัญหาที่ผู้แทน เวลานั้นสภาเดี่ยวหรือสองสภา
 กระผมว่าไม่เป็นปัญหา เราคงต้องประกอบรวมกันไปว่า อย่างในกรณีแบ่งค่านั้น
 ถ้าไปเอาผู้หญิงดี ๆ มาแล้ว เป็นโสภณก็มีส่วนเสริมให้คนดี ๆ ไปเป็นโสภณ
 เพราะฉะนั้นถ้ารัฐบาลที่มาจากพรรค ๆ ถ้าเอาเงินเข้าไปล่อจะทำให้ผู้แทนดี ๆ
 ต้องลงไปแล้ว เวลานั้นปัญหาที่ลบลูกศลุกลานกันมาตลอด เราก็ยังเอือมิโซคค
 กระผมก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นหน้าม้าหรือหน้าหมาให้ใคร กระผมก็กราบเรียนตรง ๆ คือ
 ว่าเราก็ยังเอือมิโซคคที่มีสถาบันสูงสุด แล้วก็ยังมีหน่วยสูงสุดที่ทรงพลังและเป็นแกนของ

ประเทศชาติ แล้วกระผมขออย่าว่า อันนี้ไม่ใช่ในประเทศประชาธิปไตยเท่านั้น
 แม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาชน หรือประชาธิปไตยที่ตั้งชื่อสวย ๆ อะไรก็ตามที่
 ระบบสังคมนิยมเขาก็มีแกนคือทหาร ซึ่งทหารนี่ต้องเข้ามาเป็นองค์กรกลาง เข้ามา
 เป็นกรรมการอยู่ เพราะว่าอะไร เพราะว่าถ้าลองแมงคากับใส่เงื่อนไขที่กันก็จะมี
 ตำรวจเข้ามาไกลเกลี่ยหรือเข้ามาดูแล ถ้าตำรวจนั้นไม่กินสินบนนะครับ กระผม
 ขอเรียนอย่างนั้น ถึงได้เกิดความเรียบร้อย เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อใดรัฐบาลทะเลาะ
 กันผู้แทนไม่ว่าจะเป็นผู้แทนในพรรคตัวเองก็ตาม หรือถูกคว่ำบาตรไปก็ต้องมีองค์กร
 ที่ ๓ เข้ามาช่วยคือทหาร ทำไมจึงเข้ามา ก็เพราะว่าบ้านเมืองขาดความมั่นคงแล้ว
 เราต้องยอมรับครับไม่มีทางเทียบว่าทหารนี้เป็นตัวแทนของความมั่นคง ก่อให้เกิด
 ความมั่นคงเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเอกราช ถ้าทหารมีสมรรถภาพดี เอกราชก็อยู่
 ได้ดี เพราะฉะนั้นทหารก็ต้องเข้ามา ถ้าหากเราไม่ต้องการอย่าให้ทหารเข้ามา
 ซึ่งกระผมก็รู้จักทหารปัจจุบันส่วนใหญ่เขาไม่ต้องการเข้ามา เราก็ต้องสร้าง
 ความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ เขาจะได้ไม่เข้ามา ถ้าเราไม่สามารถสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้
 ผู้แทนทะเลาะกันระหว่างพรรคด้วยกันหรือภายในพรรคเดียวกันเอง แล้ว
 รัฐบาลก็ทะเลาะกันระหว่างรัฐมนตรีด้วยกัน แย่งตำแหน่งกัน หรืออำนาจจากคนละ
 พรรค พอรัฐมนตรีว่าการคนนั้นไม่อยู่ รัฐมนตรีช่วยถือโอกาสย้ายคนนั้น แฉงจึงคนนี้
 พอรัฐมนตรีว่าการกลับมา ตอนไปใหม่ สิ่งเหล่านี้ละครับก็ไม่มี ความมั่นคง เสถียรภาพ
 ของรัฐบาลก็คลอนแคลน ประชาชนก็อยู่ไม่ได้เหมือนกัน เห็นพวกเหล่านี้ก็ทนไม่ได้
 แล้วก็เกิดปัญหาอย่างที่ผมบอกบางคนที่ไปก็เลยทำให้ประชาชนนี้ได้ขมอดนึก
 มองในแง่เหล่านี้ไม่ได้ ความจริงก็ช่วยไม่ได้ เห็นสิ่งไม่ที่อยู่คอหน้า จะผิดหรือถูก
 เขาก็เห็นไม่ได้ เพราะฉะนั้นทหารก็ต้องเข้ามาช่วยแก้ไขให้เกิดความมั่นคงขึ้น ถ้าทหาร
 ไม่เข้ามาแก้ก็หมายความว่าชาติต้องสูญสิ้นแน่ ถ้าไม่ให้ทหารนี้ต้องเข้ามาช่วย ๆ
 ทหารก็ไม่อยากเข้า กระผมคิดว่า เราก็น่าจะมีกรรมการอะไรขึ้นมาบ้าง จะเป็น
 องค์กรที่ ๓ ก็ได้ หรือจะเป็นกฎเกณฑ์อะไรก็ตาม ที่ให้มีกรรมการเข้ามาตัดสินได้

ให้รัฐบาลกับยูเอ็นหันกลับมาคุยกัน มีระบบเช็คแอนด์บาลานซ์ (Check and balance) ประทานโทษที่กระผมต้องเอ่ยเป็นภาษาอังกฤษ คือว่าทำให้สมดุลกัน เพราะบางครั้งรัฐบาลก็เล่นนอกกติกาไป บางครั้งยูเอ็นก็ชักก้าแหงหางูเกินไป ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ แล้วกระผมอยากเรียนอีกอย่างหนึ่ง ทหารนั้นก็เป็นตัวอย่างของพรรคการเมืองที่ดีได้ เพราะเขามีวินัย เมื่อเขาออกมาเสร็จแล้วเขาก็กลับ ถ้าเขาไม่กลับประชาชนค่าเขา เขาก็ต้องเริ่มคิดแล้ว ไม่เหมือนยูเอ็นบางที่ ค่าจนกลมหูก็ยังไม่คิด เพราะว่ายังเหลือเวลาอีก ๕ ปี เหลือเวลาอะไรทำอะไรอีก ก็ไปก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้กระผมมีกว่าสองสภาที่ดี สภาเดียวก็คืนะครับ และสภาเดียว จะมีเฉพาะกาลใหม่ ๒ ประเภทหรือประเภทเดียวอะไรก็ตามแล้วแต่ กระผมคิดว่าเราคงพิจารณาไปถึงคณะรัฐมนตรีด้วย และเมื่อถึงหมวดคณะรัฐมนตรีกระผมก็อยากจะขอความกรุณาให้ก็ยกยอนกลับมาถึงยูเอ็นราษฎร เหล่านี้ใหม่มาประสมประสานกัน เราจะดูเสียให้ชัดโดยไม่มองกางเกงที่จะใส่ช่วยไม่ได้ เช่นเดียวกับเราจะตัดกางเกงโดยไม่ดูเสียอย่างนี้ก็ไม่ได้ ก็คงดูด้วยกัน กระผมคิดว่าถ้าจะให้ไปคุยกันได้ กระผมก็อยากกราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพว่า เมื่อถึงหมวดคณะรัฐมนตรีแล้ว ถ้าหากว่าจำเป็นจะยอนกลับมาหมวดรัฐสภาบ้าง ก็จะต้องและกระผมก็เห็นสมควรให้ผ่านหมวดนี้ไปเสีย เราจะได้เข้าสู่หมวดคณะรัฐมนตรี

ประการสุดท้ายที่กระผมอยากกราบเรียนก็คือว่า ในเรื่องของวุฒิสภาที่ดี ในเรื่องของสภายูเอ็นประเภทเดียวกันก็ตาม หรือว่าสภาเดียวก็ตามนั้น นอกจากปัญหาที่กล่าวแล้ว กระผมก็อยากกราบเรียนว่า ปัญหาความมั่นคงของชาติดังที่กราบเรียนนั้นมีอยู่ว่า เราจะสร้างเสถียรภาพนี้ สร้างได้อย่างไร เราอาจจะต้องนึกถึงประชาธิปไตยที่คนเรียกของมันมาก แต่อย่าไปมองว่าต้องเอาประชาธิปไตยมาเป็นอันดับแรก เราก็ต้องเอาความมั่นคงไว้ก่อน เพราะฉะนั้นเราก็อาจจะออกเป็นรูปอะไรก็ได้ ถ้าหากว่าเราให้ความหวังว่าจะมีประชาธิปไตยแน่ ถ้าทั้งรัฐสภาที่ดี รัฐบาลที่จะมาจากรัฐสภาที่พัฒนาตัวเองได้ ไม่ว่าระบบ

พรรคเราช่วยพัฒนาให้ เมื่อถึงเวลาอันสมควรแล้ว พวกเหล่านี้ก็กระโดดเข่นการเมืองกันได้เต็มที่ เหมือนอย่างปัญหาที่เราคิดกันอยู่เสมอว่า จะจดทะเบียนโศภณคดีหรือไม่ก็ เรายอมรับเขาหรือไม่ นี่แหละครับก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เมื่อถึงเวลาแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะพัฒนาเขารูปแบบ ทหารก็จะได้เป็นทหารที่ติดตามที่เราต้องการ เขาไม่ต้องมายุ่งการเมือง ซึ่งอาจจะทำให้พวกเขาเองต้องเดือดร้อนเหมือนกัน ขอขอบคุณครับ

นายชนะ รุ่งแสง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ในฐานะกรรมาธิการขอเรียนชี้แจงต่อท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ คือท่านสมาชิก พลเรือเอก เทียม มกรานนท์ ท่านได้พูดถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้ควรแก่การที่จะเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้ง แนวความคิดที่ท่านเสนอนั้นเป็นแนวความคิดที่สมบูรณ์ แต่ขั้นตอนนั้นเป็นสิ่งที่ยังยากแก่การที่จะทำ คณะกรรมาธิการก็มีเจตนาที่จะทำให้รัดกุมอย่างที่ท่านเสนอเหมือนกัน แต่ว่าเป็นเรื่องที่ยังทำไม่ได้ในช่วงขณะนี้ และก็อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า สิทธิในการที่จะไปเลือกตั้งและสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องของสิทธิเป็นลักษณะพิเศษเป็นสิทธิ จึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการคัดเลือกคนเข้าไปเรียนหนังสือ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการคัดเลือกคนเข้าไปทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานต่าง ๆ ธรรมดาอยากจะกราบเรียนท่านในประเด็นอื่น ๆ

สำหรับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติอีกท่านหนึ่งคือ ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม ที่ท่านได้หยิบยกขึ้นมาถึงเรื่องการกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า ให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าสมัครไม่น้อยกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของประเทศ เป็นข้อกำหนดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับพรรคการเมืองต่าง ๆ จนกระทั่งทำให้ไม่เป็นการเปิดโอกาสให้คนดี เข้ามารสมัครรับแทนราษฎร แต่ในเวลาเดียวกันท่านก็ได้หยิบยกถึงแนวทาง ที่จะให้พรรคการเมืองมีความมั่นคงภายในพรรคเอง ธรรมดาอยากจะกราบเรียนท่านสมาชิก ท่านประธาน

ที่เคารพว่า ท่านได้พูดถึงสังคมข้าราชการไทยว่าสังคมที่มีความรวมรั มีอำนาจ
 และมีความเฉลียวฉลาด ก็คือสังคมข้าราชการไทยนั้น กระผมเป็นหนึ่งในผู้ยอมรับ
 และก็อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า สังคมของเรานั้นได้ฝังตัวอยู่ในสายเลือด
 ของคนไทยเรามาตลอด เราถูกบร้อทอัพ (Brought up) มาให้มีความรู้สึก
 "สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง" และคนที่มีโอกาสดีทั้งหลายไม่ใช่ว่ามีโอกาสดีตั้งแต่
 ตอนที่เกิดเท่านั้น มีโอกาสดีตั้งแต่ตอนที่ปฏิสนธิแล้ว ก็เริ่มได้เปรียบคนอื่นเขามา
 ตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่โตขึ้นมาภายหลังปี ๒๕๑๕ หรือคนที่เกิดมาหลังปี
 ๒๕๑๕ นั้นแนวความคิดก็ยังถูกติดมาว่า "สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง" เมื่อเราโต
 เกิดมา ในตระกูลที่มีฐานะดีก็กระตือรือร้นที่จะเรียนหนังสือ ฉลาดกันก็มี ให้เรียน
 หนังสือ เมื่อเรียนหนังสือเสร็จได้รับปริญญาบัตรตัวไปใหญ่โตแล้วอะไร เราก็ก้าว
 เข้าไปสู่วังราชการ แล้วเมื่อก้าวเข้าไปสู่วังราชการแล้วเราก็คงอยู่กับราชการ
 จนกระทั่งเราถอนไม่ออก และเมื่อเราถอนไม่ออกเพราะว่ามีหนึ่งก้าวขึ้นไปสู่
 ตำแหน่งหน้าที่การงานที่เหนือกันขึ้นไปทุกที การที่จะกระโจนเข้าไปสู่วังการ เมืองนั้น
 จึงเป็นเรื่องที่ต้องตัดสินใจกันอย่างแรง และในเวลาเดียวกันกระผมก็อยากจะ
 กราบเรียนท่านประธานสักว่า ในสังคมไทยเราเท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ถ้าจะพูด
 ถึงข้าราชการก็ต้องพูดกันว่ามียศของข้าราชการเลย พูดถึงข้าราชการแล้วก็ต้อง
 บอกว่ากมลรัปชั้น พูดถึงพ่อค้าวานิชก็ต้องบอกพ่อค้าหน้าเลือด พูดถึงกรรมกรก็ต้อง
 บอกรายกาจ ถ้าพูดถึงผู้แทนราษฎร พูดถึงพรกรการเมืองก็เป็นอย่างที่ท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติได้พูดไปเมื่อก่อนว่าโสเภณีหรือแมงดา กระผมไม่ทราบว่าวันนี้เป็นวันพระ
 หรือเปล่า กระผมไม่อยากจะพูดคำนั้นนะครับ แต่กระผมต้องเท่าความให้ท่านประธาน
 ได้ทราบ เหตุผลที่เป็นอย่างนี้ สังคมไทยเราเป็นอย่างนี้ เราตรวจหน้าคนอื่นเขา
 เสียตลอดอย่างนี้ แล้วคิดว่าใครบ้างครับที่จะกระโจนไปสู่สภาพของการถูกตราหน้า
 กระผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า คนไทยจำนวนไม่น้อยที่อยากจะก้าวเข้าไป
 ไปสู่วังการเมือง เพื่อจะทำให้การ เมืองของบ้านเมืองเราก้าวขึ้น แต่อย่าคิดเลยครั้นว่า

จะไปได้ กระผมคนหนึ่งเคยเป็นผู้แทนราษฎรมาแล้ว แต่คงบอกกับคนอื่นเขาว่า
 อ้าวไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎรประเภทนั้นนะโว้ย อย่างนี้เดะครับนี่คือสังคมของเมืองไทย
 เรา และในเวลาเดียวกันสิ่งที่ออกจากปากกระผมในทุกครั้ง มักจะเข้าหูคนไม่ตรง
 ความที่ปากกระผมพูดออกไป และมักจะมีเข้าตาคนในสภาพที่ไม่ตรงกับปากที่กระผม
 พูดออกไป สิ่งนี้คือสภาพของสังคมไทยที่ควรแก้การจะแก้ และในเวลาเดียวกันท่าน
 สมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งคือ คุณไพศาลท่านได้หยิบยกขึ้นมาถึงจุดเริ่มต้นที่ควรแก้การ
 จะแก้ไขให้บ้านเมืองเราไปรอดด้วยความรับผิดชอบร่วมกัน แล้วก็มีท่านสมาชิกบาง
 ท่าน ท่านอาจารย์ ดอกเตอร์อมร ท่านก็มีความรู้สึกที่ว่าท่านจะมอบภาระหน้าที่ ใน
 การที่จะสร้างโกเท็ด คีโมเครซี่ ให้แก่ทหาร แต่ในเวลาเดียวกันกระผมก็อยากจะ
 กราบเรียนท่านประธานว่า ในสภาพบ้านเมืองเราเท่าที่เป็นมาแล้วไม่ว่าคนยุคไหน
 ช่วงไหน ผู้มีอำนาจในช่วงตอนใดก็ตามมักจะอยู่ในสภาพที่สำคัญตัวผิด และเคยเกิด
 จากสภาพความสำคัญตัวผิดและเคยเกิดของชุมชนในทุกครั้งทุกตอนทุกสมัยมาเนิ่น นาน
 ก็นำความหายนะมาสู่บ้านเมืองด้วยในคดีที่รุนแรงขึ้นทุกที ๆ แต่ในเวลาเดียวกัน
 กระผมก็อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า ความไม่เหมาะสมในพฤติกรรมต่าง ๆ
 ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในบ้าน เรานั้นมีตลอดในทุกกลุ่มชน และกระผมได้ยื่นท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติจากตอนเมืองซึ่งกระผมมีต่อท่านเสมือนพี่ชาย คือท่านได้พูดถึงจุดเริ่มต้น
 ที่จะพูดกันอย่างสุจริตใจ ด้วยความจริงใจ ด้วยความมีใจ ด้วยความรับผิดชอบนั้น
 นั้นขอรับสิ่งนั้นขอรับเป็นสิ่งที่เราควรอยู่สำหรับสังคมไทยเราในขณะนี้ มีบ้างหรือไม่รับ
 ว่าท่านหนึ่งอยู่ในขั้นที่สามารถ หมออะไรก็มีอยู่ในสภาแห่งนี้มาก ลองคิดไว้คิดขึ้นที่จะคิด
 เข้าไปให้คนในบ้านเมืองเรานี้ เกิดมีความละเอียดแก้ไขที่จะไม่ทำอะไรในสิ่งที่ไม่
 เหมาะไม่ควรกันบ้าง มีหรือไม่ครับ ถ้ามีช่วยแนะนำกระผมทีเดะครับ สิ่งนี้คือสิ่งที่
 กระผมอยากจะกราบเรียนว่าท่านสมาชิกบางท่าน ท่านได้พูดถึงการไม่รู้จักภาระหน้าที่
 กระผมก็อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า การไม่รู้จักภาระหน้าที่ที่ตนนั้นนำความ
 เสียหายไปสู่บ้านเมือง กระผมอยากจะกราบเรียนว่า เพียงแต่ภูมิใจกับตำแหน่ง

โดยไม่รู้อาจะไหนที่และไม่ว่าทำอะไรอยู่ก็เปอรในตของภาะไหนที่นั้น ก็เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นเหมือนกัน และกระผมอยากจะทำกรรมาเรียนท่านประธานทว่าแม่แะขณะนี้กระผมกลัวที่จะพูดเลยว้าสิ่งทีรัฐบาลปัจจุบันนี้ซึ่งเป็นรัฐบาลปฏิวัติ แะกำลังทำอะไรอยู่ในลักษณะของรัฐบาลชั่วคราวนั้น กระผมก็คิดว่า เป็นเรื่องทีควรจะทำ แกะ เราจะแก้กันเพราะว่าเรายังมีเวลาทีจะแก้ กระผมอาจจะพูดเกินไปจนกระทั้งท่านประธานจะเตือนทีได้ แะกระผมขอพูดทว่าความสุจริตใจ ทว่าความจริงใจ ทว่าความรับผิดชอบ แะกระผมอยากจะทำรูปเป็นประเด็นสุดท้ายว้า ตามทีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งเป็นกรรมาจารย์ท่านหนึ่ง อาจารย์อนงค์ ท่านได้พูดมาถึงขั้นตอนและคักู้ของการเป็นประชาธิปไตยในลักษณะทีท่านเสนอมาอย่างนั้น กระผมก็คิดว่า เป็นเรื่องทีคณะกรรมการชุกตงจะรับไม่ได้อ ขอพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมคิดว่า เราคงปรายทว่ากันมา ๒ วันแล้วครับ ว้าอย่างไรครับ เชิญ

นายทวี หนุณภักดี : ท่านประธานทีเคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติจากการตั้งคำชี้แจงของท่านกรรมาธิการก็คัก การซักถามของสมาชิกทั้งหลายก็คักผมว้าที่บ้านเมืองเรายังยุ่งยากก็เนื่องมาจากพวกเราไม่คักยรู้ความจริงกันประการหนึ่ง แะมักจะมีมอกันว้าคนเราจะทำอะไรขึ้นมานี้ก็จะคอรับขึ้นกันไปเสียหมด เพราะฉะนั้นจึงไม่มีใครกล้าทำอะไร อันนี้ เป็นข้อทีผมคิดคักำนี้อยู่เสมอ แะประกอบด้วยท่านกรรมาธิการได้พูดถึงในเรื่องของพรรคการเมือง เพื่อประกอบการพิจารณาในหมวด ๒ นี้ ถ้าไม่พูดถึงเรื่องขึ้นแล้วผมจะไม่สบายใจในการทีจะแปรญัตติ หรือในการทีจะได้ทราบข้อเท็จจริงทีควรเป็น ในฐานะทีเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสภานี้ คักท่านคอกเตอร์อมร ขอประทานโทษทีเอยนาม คักพูดขึ้นว้าอยากจะทำสำสนกลนัยในพรรคการเมืองว้าการหาเงินหาทองนั้นเป็นไปได้อ่างไร มีการบำรุงอ่างไร แะแล้วท่านสมาชิกผู้มีเกียรติคนหนึ่งได้คักำจนถึงว้า ในการปฏิบัติคักำร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้วจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ถ้าไม่เป็นการรบกวนเงินเกินไป ก่อนทีจะเริ่ม

รับประทานอาหารกลางวัน ถ้าจะกรุณาได้ว่าเงินเข้าพรรคนี้เข้าได้อย่างไร สมาชิกทั้งหลายจะได้ตัดสินใจได้ถูกกว่าจะแปรญัตติไปในลักษณะรูปใด ในเรื่อง ของพรรคการเมือง ผมขอเวลาเท่านี้ ขอคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมเห็นจะต้องขอมติจากที่ประชุม เสียที่คิดว่าเราจะผ่านหมวด ๒ นี้ไปได้หรือยัง หลังรับประทานอาหารจะได้ว่ากัน ถึงหมวด ๓ ต่อไปว่าจะให้นายกรัฐมนตรีมาจากไหน ท่านผู้ใดเห็นสมควรผ่านหมวด ๒ ไปได้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรอภิปรายต่อไปใน หมวด ๒ โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้ผ่าน หมวด ๒ ไปได้ ในเวลาพักการประชุม ผมก็ขอเชิญท่านสมาชิกทุกท่าน ท่าน กรรมการทุกท่าน และคณะรัฐมนตรีที่มาพร้อมกับเรากว้ยในวันนี้รับประทานอาหารที่ ชั้นล่างนี้ครับ แล้วก็ขอประชุมต่อไป เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ขอพักการประชุมครับ

พักประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีสมาชิกมาประชุมครบของประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุมต่อ ต่อไปนี้เป็นการพิจารณาในหมวด ๗ คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการจะมีอะไรแถลงก่อนหรือไม่ . เชิญคุณกนกชัยศรีครับ

นายกนกชัย ศรีมงคล (กรรมการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ เพื่อนสมาชิกผู้มีเกียรติ ก่อนอื่นกระผมขอเรียนต่อที่ประชุมว่า เหตุใดวันนี้กระผมถึงได้เปลี่ยนที่นั่งมานั่งข้างล่างก็เนื่องจากการที่กระผมขึ้นไปนั่งข้างบน เพราะคณะกรรมการต้องนั่งที่ข้างบน แต่มาปรากฏตอนหลังว่ามีกรรมการบางคนก็ไม่ได้ไปนั่ง กระผมจึงเห็นว่าก็ไม่จำเป็นที่กระผมจะต้องขึ้นไป เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้กระผมต้องขึ้นไปนั่งข้างบนถึง ๒ วัน ก็เนื่องจากกระผมรู้สึกว่าเวลาที่จะอธิบายเรื่องใด กระผมเผชิญข้อถกเถียง ก. มาอยู่แถวหน้า สิ่งใดที่กระผมพูดไป กระผมหันหลังให้ เพื่อนสมาชิกทั้งหมดซึ่งดูไม่สมควร เวลากระผมพูดก็อยากจะดูหน้าเพื่อนสมาชิก และเพื่อนสมาชิกก็คงอยากจะได้เห็นหน้ากระผมว่าที่พูดโกหกหรืออะไรหรือไม่ คู่มือที่หน้ากันได้ ด้วยเหตุนี้กระผมจึงได้ยืนอยู่ข้างบนนั้น แต่เมื่อเป็นความประสงค์ของเพื่อนที่หวังดีบางคนที่เมื่อไม่เห็นด้วยแล้วก็ไม่ควรจะไปนั่งรวมอยู่ในที่นั้น เพื่อรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคณะกรรมการ กระผมเลยขอถอนตัวลงมานั่งข้างล่างในฐานะสมาชิก

ที่นี้มาถึงหมวด ๗ ว่าด้วยคณะรัฐมนตรี กระผมก็ไม่มีอะไรมากหรือครับ ท่านประธานสภาไม่ต้องกลัวว่ากระผมจะใช้เวลาของสภานานเกินไป แต่ว่ากระผมมีข้อที่อยากจะพูดสักนิด คือในร่างมาตรา ๑๓๖ บัญญัติว่า "พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอีกไม่เกินสามสิบสี่คน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีไม่มียกเว้นว่าถึงหนึ่ง ของจำนวนรัฐมนตรีทั้งหมดจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" กระผมอ่านแล้วรู้สึกว่าจะรอบอย่างที่ เขาเรียกกันว่าผันหวานครับ คือเมื่อเรารับหลักการว่าจะใช้ระบอบการ

ปกครองที่มีรัฐบาลมาจากสภา ฝ่ายบริหารนี้ในการที่บริหารราชการแผ่นดินจะต้อง
 ไล่คะแนนเสียงสนับสนุนจากสภาตลอดไป การที่จะไปกำหนดว่านายกรัฐมนตรีก็ทำหรือ
 รัฐมนตรีอื่นก็ทำไม่จำเป็นจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น กระผมรู้สึกว่าคง
 เป็นไปได้ยากเหลือเกินครับ คือเมื่อรัฐบาลจะต้องอาศัยเสียงข้างมากในสภาแล้ว
 ตำแหน่งในฝ่ายบริหารจะไปเอาคนอื่นเข้ามาหนึ่งแล้ว ก็ไม่รับฐานะของผู้แทนราษฎร
 เขา จะกระทำได้แค่ไหนเพียงไรครับ ถึงเวลาจะลงคะแนนเสียงในสภาจะทำ
 อย่างไร ที่มีการที่เราบัญญัติว่า มีคณะรัฐมนตรี ๓๕ คนนี้ กระผมสงสัยว่า ๓๕ คนนี้
 จะพอรักษาเสถียรภาพให้แก่รัฐบาลหรือไม่ ตามตัวเลขของกระทรวงมหาดไทยว่า
 การเลือกตั้งคราวหน้าจะมีสมาชิก ๒๕๕ คน คะแนนเสียงข้างมากที่จะสนับสนุน
 รัฐบาลอย่างน้อยจะต้องมี ๑๕๐ คน เราจะมีผู้มาเป็นรัฐมนตรีเพียง ๓๕ คน
 ยิ่งกว่านั้นเรากำหนดต่อไปว่า ผู้แทนราษฎรไม่จำเป็นจะต้องมาเป็นรัฐมนตรีทั้ง ๓๕ คน
 นะ เพียง ๑ ใน ๒ ก็พอแล้ว แล้วจะไปไล่คะแนนเสียงสนับสนุนรัฐบาลในสภา
 อย่างไรครับ ตรงกันข้ามกระผมคิดว่าเมื่อเราจะรับระบบที่ว่าฝ่ายบริหารจะต้อง
 มาจากฝ่ายนิติบัญญัติ เราก็ต้องเปิดโอกาสให้สภาผู้แทนราษฎรเขาใช้สิทธิของเขา
 เต็มที่เข้ามาเป็นรัฐมนตรี ๓๕ คน ยังไม่พอครับ เราจะต้องไปคิดตั้งตำแหน่งการ
 เมืองฝ่ายบริหารนี้เพื่อให้ไล่คะแนนเสียงที่ใกล้ที่สุดกับ ๑๕๐ เสียงซึ่งประเทศอื่นเขา
 ก็ทำกัน มีรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีสั่งราชการ รัฐมนตรีอะไร
 ทำอะไร รองลงมาถึงเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ ที่ปรึกษา ท่านประธานสภาที่
 เคารพเราคงจำได้ว่าที่ปรึกษานี้สมัยหนึ่งเราเคยตั้งจนกระทั่งมีคนถามว่า ทำอะไร
 บ้าง ก็พูด ๆ ไปว่าเทกระโถน นี้อือครับ ระบบรัฐสภาที่เราต้องการ ความจริง
 ที่จำต้องตั้งที่ปรึกษามากมายก็เพื่อให้ไล่คะแนนเสียงสนับสนุนในสภานั้นเอง การใช้
 ระบบฝ่ายบริหารมาจากรัฐสภาต้องเป็นอย่างนั้น สมัยนี้มีที่ปรึกษาเหมือนกันในคณะ
 รัฐบาล แต่ที่ปรึกษาบางคนไม่ขอรับเงินเดือน นี่มีได้ครับ แต่ว่าในระบบฝ่ายบริหาร
 มาจากรัฐสภาแล้วคงไม่มีกรณีเช่นนี้ ต้องจ่ายให้เขา ถ้าหากไม่มีตำแหน่งให้ประจำ

เพียงพอ ถึงเวลาจะลงคะแนนเสียงในกฎหมายสำคัญ ๆ ในสภา ก็จะต้องมีการ
กระทำอย่างอื่น ซึ่งกระผมไม่จำเป็นต้องกล่าวว่า การกระทำอย่างอื่นนั้นมีอะไร
บ้าง

ที่มีชื่อมาตราหนึ่งในร่างมาตรา ๑๔๑ "คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหาร
ราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ" สภา
จะทำอะไรก็ได้ ไม่มีปัญหาครับ ที่นี้ถ้าสมมุติว่ามีคณะรัฐมนตรีเข้ามารับหน้าที่
แล้วเขียนนโยบายมาแถลงต่อสภา บังเอิญสมาชิกส่วนข้างมากไม่เห็นด้วยบางข้อ
สภาทำอะไรไม่ได้ ลงมติไม่ไว้วางใจไม่ได้ ต้องปล่อยให้คณะรัฐมนตรีทำไปก่อน
ให้เกิดความผิดเสียก่อน ให้เกิดความเสียหายเสียก่อน แล้วจึงจะมาลงมติไม่ไว้วาง
ใจกันได้ อย่างนี้สมควรหรือครับ กระผมเห็นว่าถ้าจะเอาระบบฝ่ายบริหารมา
จากรัฐสภาทันที ก็ต้องให้มาแถลงนโยบายแล้วถึงลงคะแนนเสียงกันเลยว่า สภาจะ
เห็นด้วยหรือไม่ ไม่ควรที่จะปล่อยให้เขาไปทำผิดเสียก่อน แล้วเราจึงจะมา
ลงมติไม่ไว้วางใจภายหลัง ขอพระคุณครับท่านประธานสภา

ร้อยตำรวจโท จาตุ มนูญธรรม : ท่านประธานครับ กระผมมีความ
สงสัยในร่างเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรี้และคณะรัฐมนตรีอยู่หนึ่งข้อว่า ตามรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ได้เลิกไปนั้นได้เขียนไว้ชัดเจนว่านายกรัฐมนตรี้ต้องเป็นผู้แทนราษฎร
และคณะรัฐมนตรีจะต้องมาจากผู้แทนราษฎรอย่างน้อยก็หนึ่ง กระผมสงสัยว่าคณะ
กรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญทำไมไปตัดออกและเขียนใหม่ ว่า นายกรัฐมนตรีมาจาก
ผู้ใดก็ได้ ไม่ทราบว่าเหตุผลเพราะอะไร จะมีเหตุว่าพบข้อบกพร่องตามรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๖๑ ว่าการที่บังคับในรัฐธรรมนูญว่านายกรัฐมนตรี จะต้องมาจากผู้แทน
ราษฎรนั้น ข้อบกพร่องเกิดขึ้นอย่างนั้นหรือถึงได้เลิก กระผมว่าถ้าหากเราไม่บังคับ
ในรัฐธรรมนูญว่านายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีไม่จำเป็นจะต้องมาจากผู้แทนราษฎร
กล่าวคือไม่เขียนไว้ั้น อย่างไรก็ตามจะดีกว่ากัน ถ้าเราเปิดทางไว้ ความเห็นของ
กระผมก็คือว่าการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย และมีพรรคการเมืองนั้นเราไม่

(๕๖)

จำเป็นจะต้องเขียนตัวหนังสือว่าจะ เป็นประชาธิปไตย อยู่ที่บัญญัติกรั้ม ถ้าเราเขียน
หนังสือไป คนเห็นว่าเป็นประชาธิปไตยแน่ ประชาธิปไตยจ๋า แต่การปฏิบัติเป็นไป
ไม่ได้ แล้วเราเขียนไว้ทำอะไร เหตุผลที่เขียนไว้แบบนี้เมื่อสมัยรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๑๗ นั้น ผลและอุปสรรคมีมากมายเหลือเกิน กระผมไม่อยากจะพูดต่อไปอีก
เพราะว่าอาจจะกระทบกระเทือน เพราะคนก็ยังมีมาก ในคราวที่แล้วคนไม่ค่อยมี
กระผมคิดว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งนั่งอยู่ ณ ที่นงทราบบเป็นอย่างคี่แล้วว่า การที่
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ เขียนไว้เช่นนี้มีผลประการใด แต่กระผมใครจะฟังท่าน
กรรมการธิการผู้ร่างว่าเหตุผลเป็นอย่างไ ก โดยเฉพาะท่านอาจารย์ หม่อมราชวงศ์
เสนีย์ ปราโมช ครั้นด้าชี้แจงได้ ขอพบพระคุณครับ

นายอตุล วิเชียรเจริญ (กรรมการธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
ปัญหาที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ยกขึ้นมานั้น เป็นปัญหาซึ่งในเวลาทำการร่างกันนั้น
คณะกรรมการธิการได้พิจารณาถกเถียง อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นปัญหา
ที่สำคัญประการหนึ่งที่คณะกรรมการได้ใช้เวลาพิจารณาไตร่ตรองเป็นอันมาก เรา
ได้พิจารณาถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗
หลังจากที่ได้ทบทวนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว คณะกรรมการก็ได้มาลงความ
เห็นกันซึ่ง เป็นความเห็นส่วนข้างมากกว่า ถ้าหากว่าเราจะเขียนเอาไว้อย่าง
รัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗ ก็มีสิ่งที่ดีสมควรหลาย ๆ ประการ แต่ถาการเขียนอย่างนั้น
อาจจะมีผลทำให้เป็นการสั้กกันกรณีที่มีความจำเป็นที่อาจจะมีบุคคลผู้ซึ่ง มีลักษณะ
ความเป็นผู้นำแล้วก็เข้าไปสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกในพรรคก็ได้รับเลือกตั้ง แต่
บั้ง ็อยู่ท่านอาจจะไม่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมา บุคคลเหล่านั้นซึ่งเป็นผู้นำของพรรค
มีความนิยมนับถือจากประชาชน เป็นรัฐบุรุษ ถารัฐธรรมนูญไปเขียนว่านายก รัฐมนตรี
จะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคลผู้นั้นก็หมดโอกาสที่จะได้เข้ามาเป็น
หัวหน้าคณะรัฐบาล จัดตั้งรัฐบาลแล้วก็ดำเนินการปกครองประเทศ ถ้าจะให้พรรค
ซึ่งเป็นพรรคเสียงข้างมาก สมมุติว่าพรรคเสียงข้างมากนั้นได้แก่พรรคซึ่งบุคคลเป็น

หัวหน้าพรรคมิได้รับเลือก แล้วก็จัดตั้งใครขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี และในที่สุด ถ้าหากว่าผู้นำที่แท้จริงนั้นคือบุคคลซึ่งอยู่นอกสภา และอยู่นอกคณะรัฐบาล และมีใครเข้ามาเป็นตัวหัวหน้ารัฐบาลเอง บุคคลผู้นั้นจึงเป็นบุคคลที่อยู่ข้างหลัง แล้วก็บังคับให้พรรคดำเนินการให้รัฐบาลดำเนินการ โดยตัวเองไม่ได้ออกมารับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร มาปรากฏข้อสายตาของประชาชน ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะให้ เป็นเพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราคลุมถึงกรณีเช่นนี้ได้แล้วละก็ จะเขียนเปิดให้กว้างกว่า จะไม่ตีหรือ กล่าวคือมันตีว่าจำนวนหนึ่งของคณะรัฐมนตรีนั้นจะต้องมาจากสภาผู้แทนราษฎร แต่อีกจำนวนหนึ่งนั้นเขียนเปิดไว้ ที่เปิดไว้ไม่ได้หมายความว่าประสงค์จะเอาบุคคลภายนอกเข้ามา ไม่ได้ การที่จะเอาใครเข้ามาเป็นรัฐมนตรีนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับเสียงและความสนับสนุน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นประสงค์จะให้ความสนับสนุนกับผู้ใด กับพรรคใด เมื่อได้เลือกตั้งนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ก็ไปฟอร์มทีมรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราหวังว่าการเมืองในรูปของการเลือกตั้งต่อไปนั้นจะอาศัยอิงสถาบันพรรคการเมืองมาเป็นส่วนสำคัญด้วยแล้ว เราก็ต้องพิจารณาข้อนี้ประกอบด้วย

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่า ทางปฏิบัติที่เป็นจริงนั้น เป็นสิ่งที่แน่นอนเหลือเกินว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็ย่อมอยากที่จะเลือกเอาบุคคล ซึ่งไว้ใจผู้แทนราษฎรด้วยกัน ในทางปฏิบัติที่จะพึงเกิดขึ้นนั้น เป็นที่เห็นว่าพึงคาดหมายได้ว่าตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีส่วนใหญ่นั้นจะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นแหละ แต่ถ้าเราไปเขียนมัดไว้ในรัฐธรรมนูญจะเกิดความไม่คล่องตัว เสียจนกระทั่งเป็นการสกัดกั้นสถานการณ์ที่อาจจะ เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมากกว่า ด้วยการคำนึงถึงเหตุผลทั้งกล่าวและ เหตุผลรายละเอียดอีกหลายประการประกอบกัน ซึ่งด้วยความมุ่งหมายของคณะกรรมการนั้นก็ต้องการที่จะให้การปกครองแผ่นดิน ในรูปของการเลือกตั้งนั้นเป็นไปด้วยดีที่สุด เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศชาติมากที่สุด ได้บุคคลที่ดีที่สุดเท่าที่สภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นจะพึงให้ความไว้วางใจ จัดตั้งให้เป็นรัฐบาลขึ้น ขอพระคุณครับ

นางวิมล เจียมเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติทั้งหลาย ก็ฉัน วิมล เจียมเจริญ เเนอเข้าที่ฉันฟังกรรมาธิการ ๒ ท่าน
 ขอประทานโทษจะต้องเอยนามในที่นี้ คือคุณสวัสดิ์ คำประกอบ และท่านอาจารย์
 คอกเตอร์อูด วิเชียรเจริญ ก็ฉันมีความรู้สึกว่าจะฟังคณะกรรมการมาเมื่อ
 เข้าเป็นคำตอบที่ที่สุดที่คณะกรรมการเคยแถลงมาทั้งหมด ซึ่งเราท่านทั้งหลาย
 ได้ฟังแล้ว แต่พอมาถึงในหมวด ๗ นี้ ก็ฉันคิดว่ายังมีข้อที่ควรขัดแย้งกับอาจารย์อยู่
 บ้าง โดยเฉพาะในมาตรา ๑๓๖ นายกรัฐมนตรีจะมาจากการแต่งตั้ง หรือว่า
 ควรจะมาจากการเลือกตั้งนั้น ปัญหาอยู่ที่การเลือกตั้งรวม เขตหรือว่าแบ่งเขต
 ถ้ามีการเลือกตั้งโดยการแบ่งเขต อย่างที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างที่ผ่านมา
 ก็ฉันก็เห็นด้วยว่าในมาตรา ๑๓๖ นายกรัฐมนตรีจะมาจากการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง
 ก็ได้ เพราะสาเหตุอะไร เพราะสาเหตุว่าในการแบ่งเขตนั้น ถ้าเราดูแลละเขต
 คนที่ได้รับเลือกตั้งแต่ละเขตนั้นมาจากจำนวนคนใดเกี่ยว เพราะฉะนั้นเสียงคนที่
 จำนวนน้อยเดี่ยวนั้น เราก็อาจจะถือว่าไม่ได้มาจากเสียงของราษฎรทั้งประเทศก็ได้
 ถ้าคนเหล่านั้นจะไปเลือกตั้งใครก็ตามเป็นนายกรัฐมนตรี ถ้าคนนอกเข้ามาโดย
ประธานพอใจ และผู้แทนราษฎรทั้งหลายในสภาพอใจแล้ว ก็นั่นแหละถือว่าเป็นการ
 เลือกนายกรัฐมนตรีที่ถูกต้อง แต่ถ้ามองอีกทีตามมีการเลือกนายกรัฐมนตรี และมีการ
 เลือกผู้แทนราษฎรโดยการรวมเขตแล้ว ก็ฉันถือว่าผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจาก
 ราษฎรโดยรวมเขตนั้น ราษฎรจำนวนมากเป็นผู้เลือกเขาขึ้นมา ที่ท่านบอกว่าคนที่
 ได้รับความนิยมน่าจะเป็นหัวหน้าพรรค แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อผู้ถูกพรรค
 ได้รับความนิยมนั้น ก็ฉันก็ขอแย้งว่าอันนั้นเป็นเครื่องชี้แล้วว่าหัวหน้าพรรคนั้นไม่
 สมควรแก่การที่ราษฎรจะเลือกตั้งเขาไป เขาอาจจะไม่ชอบตัวหัวหน้าพรรคด้วย
 อะไรก็ตาม แต่ฉันเฝ้าไปชอบสมาชิกในพรรคนั้นเขา เพราะฉะนั้นสมาชิกในพรรค
 จึงได้รับการเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคไม่จำเป็นที่จะต้องเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้
 ปัญหาในมาตรา ๑๓๖ จึงไม่ได้อยู่ที่มาตรานี้เท่านั้น แต่โยงไปถึงมาตราอื่น ๆ ว่า

ถ้าเมื่อใดก็ตาม เรามีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งรวมเขต นายกรัฐมนตรีนั้นจำเป็นต้อง
อย่างยิ่งที่จะต้องมาจากการเลือกตั้ง แต่ถ้าเมื่อใดก็ตาม เรามีการแบ่งเขต ที่ฉัน
ก็เห็นด้วยกับมาตรา ๑๑๖ ว่านายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งก็ได้ ขอคุณค่ะ

พลอากาศโท อู่สารดี ชัยนาม : ท่านประธานที่เคารพ ก่อนที่กระผม
จะอภิปรายในเรื่องมาตรา ๑๑๖ นี้ ก็ใครจะกราบเรียนท่านประธานว่า ท่านประธาน
อาจจะผิดหวังเล็กน้อยที่ว่าเคี้ยวที่ท่านให้ไปฉบับนั้น กระผมลับไม่ได้ เพราะเหตุว่า
จะให้แหลมอย่างไรก็ไม่ได้ และจะให้ทอมอย่างไรก็ไม่ได้แล้ว เพราะฉะนั้นท่าน
ประธานคงจะผิดหวังเรื่องเคี้ยวที่ให้ไปฉบับตั้งแคคราวที่แล้ว สำหรับมาตรา ๑๑๖
ในวรรคสองที่ว่า "รัฐมนตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนรัฐมนตรีทั้งหมด จะต้อง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" กระผมใครจะขอกราบเรียนว่า เหตุการณ์แล้ว ๆ
มา ถ้าตามมาตรา ๑๑๖ มงไว้เช่นนี้แล้ว รัฐมนตรีที่จะเป็นได้ ๓๓ คน ก็อาจจะ
มาจากการเลือกตั้งได้ ส่วนอีก ๑ คนเอามาจากทอม เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ขอให้
โปรดระลึกถึงเหตุการณ์แล้ว ๆ มา ความกระสันที่อยากจะป็นรัฐมนตรีกัน ไม่
คำนึงถึงว่าประตมมีที่ ๗ ก็อยากจะป็น ม.ศ. ๓ ก็อยากจะป็น อยากจะป็น
รัฐมนตรีกันทั้งนั้น โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถจะมีแค่ไหน ขอให้ม้เงิน
เสียอย่างหนึ่งก็เป็นได้ แล้วผลเป็นอย่างไร ท่านกรรมาธิการท่านหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ในที่
ท่านคงทราบดีว่ามีความซุลมุนวุ่นวายกันเพียงใด จนกระทั่งถึงกับต้องเกิดการปฏิวัติ
ขึ้น กระผมก็เห็นว่ามาตรานี้ในวรรคสองนั้นถ้าได้แก้คำว่า "ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง"
เป็น "ไม่มากกว่ากึ่งหนึ่ง" บางทีเหตุการณ์ที่ซุลมุนวุ่นวายต่าง ๆ อาจจะไม่เกิดขึ้น
ในภายภาคหน้า กระผมขอกราบเรียนอภิปรายในมาตรานี้เพียงเท่านี้ ขอพระคุณด้วย
นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม นิธิพัฒน์
ชาลีจันทร์ มาตรา ๑๑๖ ที่คณะกรรมการได้บัญญัติไว้ในวรรคสองนั้น กระผม
คิดว่าท่านคงคำนึงถึงมาตรา ๓ ที่เขียนไว้ว่า "อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย
พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล" ทน
ในคานคณะรัฐมนตรีนั้น ถ้าคณะรัฐมนตรีทั้งหมดไม่จำเป็นต้องมาจากสมาชิก

๖๐)

สภาผู้แทนราษฎรแล้ว กระผมก็อยากจะเรียนถามว่า เราจะอธิบายอย่างไรครับว่า
 อำนาจอธิปไตยนั้นจะมาจากปวงชนชาวไทยในทางไหน กระผมคิดว่าถ้าเห็นว่
 กิ่งหนึ่งมากไป จะตัดลงไปอย่างไรก็แปรญัตติได้เนะครับ แต่กระผมว่าอย่างน้อยจะ
 ต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งอยู่ในคณะรัฐมนตรี และยิ่งนายก
 รัฐมนตรีจะมาจากใครก็ได้แล้วละก็ กระผมก็ยังเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในคณะรัฐมนตรี ถ้าเขียนไว้ว่านายกรัฐมนตรีมาจากการ
 เลือกตั้ง นั่นแหละครับ อย่างน้อยเรายังอ้างได้ว่าก็นายกรัฐมนตรีเขาได้รับเลือกตั้ง
 มาแล้ว เขาจะลกลงไปอย่างไรก็ได้ แต่ที่เรเปิดแบดจ์ (Blank) เอาไว้ว่า
 มาจากไหนก็ได้ อาจะหล่นลงมาจากสรวงสวรรค์ก็ได้ เพราะฉะนั้นจำเป็น
 เหลือเกินที่คณะรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งซึ่งกระผมเห็นว่กิ่งหนึ่งนั้น ถ้าว่าจริง ๆ แล้ว
 คนที่กุมเกมอยู่นั้นก็รับว่าสมาชิกสภาผู้แทนคนไหนพอที่จะเป็นรัฐมนตรีได้ ก็เลือก
 เขามาจัดรับ แล้วเขียนรัฐธรรมนูญ มีบทเฉพาะกาลอยู่อย่างนั้นแล้ว ไม่นานที่จะไปกล่าว
 ว่าจะมีรัฐมนตรีสละ ๆ อะไรเข้ามาเป็น จะมีสมาชิกสภาผู้แทนสละ ๆ อะไรที่จะ
 เข้ามาเป็นรัฐมนตรี

ประเด็นที่กระผมอยากจะขออภิปรายอีกข้อหนึ่ง คือมาตรา ๑๕๑ ที่ว่า
 "คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยไม่มี
 การลงมติความไว้วางใจ" กระผมก็ไม่เห็นด้วยเนะครับ ความจริงนั้นกระผมควร
 ที่จะเห็นด้วย เพราะกระผมเองก็เคยถูกโหวตลงของมาตราบานี้มาแล้ว ตอนเป็นรัฐบาล
 อยู่ครั้งหนึ่ง คือพอแถลงนโยบายยังไม่ทันรู้ว่เราจะปฏิบัติอย่างไร ก็ถูกเขาไม่ไว
 วางใจไปเสียก่อนแล้ว แต่ในขณะเดียวกันกระผมคิดว่าเราจะต้องยึดหลักการ เพราะ
 ว่ามาตรา ๑๕๒ นั้นบัญญัติไว้ว่า "ในการดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน
 รัฐมนตรีต้อง รับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน และต้อง รับผิดชอบร่วมกัน
 ต่อสภาผู้แทนราษฎรในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี" และตอนสุดท้ายบอกว่คณะ
 รัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร ก็จริงอยู่เมื่อเขามาแถลง

ในวันแรกเราจะรู้ได้อย่างไรว่าคณะรัฐมนตรีนั้นจะปฏิบัติตามนโยบายได้หรือไม่ แต่
 รัฐสภาในกรณีนี้เขามีบทบาทเฉพาะกาลอยู่ รัฐสภาอาจจะใช้พิจารณาญัตติพิจารณารัฐมนตรี
 แต่ละคนที่เข้าร่วมในคณะรัฐมนตรีนั้นอยู่ด้วย สมมุติว่าในคณะรัฐมนตรีที่จะมาขอแถลง
 นโยบายในวันนั้น ประกอบไปด้วยรัฐมนตรีซึ่งเรียกว่าชวาจัตตกขอม อย่างที่ท่าน
 เรียกกันว่ารัฐบาลหอย แล้วท่านประธานยังกลัวว่าชวาจัตตกแล้วหมีอะไรพวกนั้น
 จะแทรกแซงเข้ามานั้นก็เป็นเรื่องที่รัฐสภาอาจจะเห็นแล้วว่า ถ้ามีบุคคลเหล่านี้
 เข้ามา การบริหารงานต่อไปจะทำให้ประเทศชาติเสียหายได้ ก็อาจจะลงมติไว้
 วางใจเสียตั้งแต่ในวาระแรกก็ได้ หรือว่าในรัฐบาลปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ขณะนี้มี
 พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่น่าจะไว้วางใจ กระผมขอ
 ยกตัวอย่าง เช่นในกรณีเรื่องโรงกลั่นน้ำมันซึ่งจะตกเป็นของรัฐบาลหยก ๆ อยู่แล้ว
 กลับไปยกอธิปไตยในเรื่องน้ำมันนี้ให้กับเจ๊กกับฝรั่งต่อไป ถ้ามีรัฐมนตรีอย่างนี้เข้ามา
 เราอาจจะพิจารณาไม่ไว้วางใจเสียตั้งแต่แรกก็ได้ ก่อนที่ความเสียหายจะบาน
 ปลายต่อไป เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าในมาตรา ๑๔๑ นี้ ควรจะมีการลงมติความ
 ไว้วางใจกันในวาระแรก ขอบพระคุณครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ
 กระผมขอเรียนชี้แจงเกี่ยวกับมาตรา ๑๓๖ กับมาตรา ๑๔๑ ซึ่งได้มีท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติหักท้วงให้ความเห็นในเรื่องเหล่านี้

ประการแรกที่เคียว กระผมต้องขอเรียนชี้แจงว่า ในมาตรา ๑๓๖
 เรื่องนายกรัฐมนตรีจะมาจากที่ใดก็ได้ นั้น ความจริงในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้
 เขียนไว้อย่างนั้นเลย เขียนทิ้งไว้อย่างกว้าง ๆ แล้วโดยมากก็อาจจะเป็นการรู้สึก
 ของบางท่านภายนอกสภาที่ได้ ที่พยายามทำให้เข้าใจไปว่าที่เขียนไว้อย่างนี้เป็น
 การจะดึงเอาคนภายนอกเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้เขียนไว้อย่างนี้ ความจริง
 คู่ให้ก็เดอะครับ เขาไม่ได้บอกอย่างนั้น เขาเขียนทิ้งไว้กว้าง ๆ คือหมายความว่า
 ว่า ผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นอาจจะมาจากสมาชิกสภาบก็ได้ สมาชิกสภาต่าง

ก็ได้ หรือในกรณีที่ไม่ใช่ใครจริง ๆ ก็อาจจะมาจากคนข้างนอกก็ได้ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการที่จะทำให้บ้านเมืองสงบสุขก็เป็นได้ นี่เขาเขียนทิ้งไว้กว้างๆ อย่างนี้ แต่โดยปกติแล้วนะครับ ถึงจะเขียนไว้แบบนี้ ก็ขอบจะเรียกว่า ๘๐-๘๐ เปอร์เซนต์ทีเดียว นายกรัฐมนตรีนั้นก็คงมาจากสมาชิกสภาล่าง หรือสภามุแทนราษฎร โดยปกติแล้ว เราจะเห็นได้ว่าในสภามุแทนราษฎรนั้น ถ้าหากว่าพรรคการเมืองใดที่เป็นพรรคใหญ่ เช่นมีสมาชิก ๓๐๐ คน พรรคการเมืองใดได้รับเลือกตั้ง ๑๕๐ คน ไม่ค่อยพูดอะไรกันมากหรอกครับ เป็นที่เข้าใจกันเลยว่าอย่างไรเสียนายกรัฐมนตรีก็จะคงมาจากคนของพรรคนี้ หัวหน้าของพรรคนี้ จะไปเอาคนอื่นไม่ได้ แต่ถ้าหากว่าในสถานนั้นเกิดมีแตกเป็น ๔ พรรค ๑๐ พรรค พรรคละเท่านี้เท่านี้กัน หรือหาเสียงข้างมากไม่ได้ มาตรานี้จะใช้ได้ เป็นการเขียนเอาไว้ ถ้าจำเป็นจริง ๆ ก็จะต้องใช้ได้ แต่ไม่ใช่หมายความว่า เขียนไว้เปิดช่องเพื่อจะหาทางให้พวกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเข้ามา ไม่ใช่เป็นอย่างนั้น ถ้าเราจะดูให้ดีแล้ว การที่เขียนว่านายกรัฐมนตรีจะต้องมาจากสมาชิกสภาล่างนั้น เพียงจะมีบัญญัติครั้งเดียวเท่านั้นในประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๑๓ รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๕ จริงนายกรัฐมนตรีกับรัฐมนตรีอีก ๑๔ คนต้องมาจากสภามุแทนราษฎร แต่ในเวลาหลังมีสภาเดียว แล้วสมาชิกก็มี ๒ ประเภท ฉะนั้นอาจจะเป็นประเภทสองที่ไม่ได้รับเลือกตั้งมาเป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้ และในทางปฏิบัติประเภทสองก็เป็นนายกรัฐมนตรีตลอดมา ในรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒ หน้าที่เราเพิ่งจะมาเขียนกันก็คราวนี้ละ จะเห็นได้ว่าถ้าท่านไปดูรัฐธรรมนูญเก่า ๆ ฉบับที่ ๓ เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕ เขาก็ไม่ได้เขียนไว้ว่าให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภา ฉบับที่ ๕ ซึ่งถือว่าเป็นประชาธิปไตยจริง ๆ ก็ไม่ได้เขียนไว้ ฉบับอื่น ๆ ต่อมาก็ไม่ได้เขียนไว้ จนกระทั่งถึงพุทธศักราช ๒๕๑๓ นี้จึงได้เขียนไว้ เพราะเวลานั้นก็อยากจะเช็ดชูอะไรกันเต็มที่ แต่ว่าการเขียนไว้เช่นนั้น ท่านก็คงเห็นแล้วว่า เป็นอันตรายเหมือนกัน ผลที่เกิดขึ้นในทางการเมืองเป็นอย่างนี้ นี่จึงเห็นได้ว่า

ถ้าหากเราเขียนไว้อย่างนี้ไม่ใช่เป็นการเสีย มีแต่ได้ ที่นี่ยากจะแก้คำกล่าวหา
 บางอย่างที่ท่านบอกว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้นถ้าไม่เป็นสมาชิกสภาแล้ว
 ไม่เป็นสมาชิกไทย นี่เห็นจะต้องศึกษารัฐธรรมนูญกันให้ถี่ ๆ หน่อย ขอให้ท่านดู
 รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้ ไม่ใช่จะให้นายกรัฐมนตรีมาจาก
 สมาชิกสภาเท่านั้น เขายังเขียนห้ามไว้เลยที่เกี่ยวกับ สมาชิกสภาคนที่ได้รับ
 เลือกตั้งและจะเป็นรัฐมนตรีแล้วต้องลาออกเสียก่อน ถ้าอย่างนั้นมิใช่เป็นประชา-
 ชาติไทยใหญ่หรือครับ ที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ที่เราเรียกว่า รัฐธรรมนูญคอโกลงซึ่งใช้
 อยู่ในปัจจุบัน เขาห้ามเลยที่เกี่ยวกับ สมาชิกสภาที่มีชื่อเสียงที่ได้รับเลือกตั้ง ถ้าอยาก
 จะเป็นรัฐบาลเป็นรัฐมนตรีเข้ามาแล้วจะต้องลาออกจากตำแหน่งเสียก่อน ถ้ามาคงดู
 เกิน ๆ เขาก็ไม่เสียหายอะไรที่เขาเป็น แล้วในประเทศที่รัฐมนตรีไม่จำเป็นต้อง
 เป็นสมาชิกสภานั้นก็มี อย่างของประเทศเนเธอร์แลนด์ทุกวันนี้ก็ไม่ใช่เป็นสมาชิกไทย
 หรือครับ เป็นสมาชิกไทยมาก ๆ ที่เกี่ยวข้อง เขากลับห้าม กลับตั้งสมาชิกสภาเป็น
 รัฐมนตรีไม่ได้ ต้องเอาบุคคลข้างนอกเข้ามา ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่ากลไก
 ของการมีพรรคการเมืองนี้จะช่วยในประเทศไทยเราก็เหมือนกัน กลไกของพรรค
 การเมืองจะช่วยด้วยวิธีนี้เหมือนกัน นี่แหละครับกระผมจึงเห็นว่าเราอาจจะมอง
 ข้ามความจริงในเรื่องนี้ไป ถ้าหากว่าพรรคการเมืองใดที่ได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่าย
 ข้างมากในสภาแล้ว ไม่มีปัญหาหรือครับ ใครจะกีดกันวิปลาออกไปเอาคนข้างนอก
 เข้ามาโดยไม่ให้ผู้ที่เขาชนะในการเลือกตั้งสภากลางมาเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่มีหรือ
 ครับ จะต้องเป็นอย่างนั้น แต่ว่ามาตราที่เขียนเปิดไว้กว้าง ๆ ถ้าถึงเวลาจำเป็น
 แล้วเราอาจจะใช้ได้ จะก็ไม่มีการแก่งแย่งกันและกันเข้าได้ตามนี้ นี่เราพอที่จะชี้
 ให้เห็นได้ว่าเป็นอย่างไร

ที่กระผมอยากจะกล่าวต่อไปอีกว่า ความจริงนั้นที่เขียนไว้อย่างนี้
 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา ๑๓๖ วรรคสาม "ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้
 ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี" นี่เขียนไว้เพื่ออะไรครับ

LIART

กระผมก็ยังไม่ว่างใจที่ กระผมเองก็อยู่ในคณะกรรมการด้วยกัน แต่เห็นว่าเขียน
แล้วก็เขียนไป ไม่ว่าจะอะไร นี่ชี้ต่อความเป็นจริง ใจเราไม่สบายหรืออย่างไรครับ
ไปเขียนไว้เพื่อจะให้สภาเขาเห็นว่าเรายังประจบสมานักสภาอยู่ จึงพยายามเขียน
ไว้แบบนี้ ในรัฐธรรมนูญของเราที่มีมาแล้วทุกฉบับ ที่มีประธานสภามันด้วย ผู้รับ
สนองพระบรมราชโองการเป็นทั้งประธานสภามันและประธานสภาล่าง ๒ คนในการ
แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ไม่ใช่คนเดียว ขอให้ไปดูเถอะครับ กระผมไม่แน่ใจในฉบับปี
๒๕๑๓ แต่ฉบับอื่น ๆ อาจจะเป็นอย่างนี้ เพราะว่า เป็นธรรมเนียมประเพณีของ
ประเทศไทยเรานี้ที่การรับสนองพระบรมราชโองการนั้น ประธานสภามันกับประธาน
สภาล่าง เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ กระผมเองไม่เห็นด้วย แต่เมื่อ
คณะกรรมการร่างไปแล้วก็ไม่รู้จะว่าอย่างไร กระผมยังถามในวันประชุมว่า
ทำไมถึงเติมซ้อนลงไปละ แต่เมื่อเติมแล้วก็แล้วไป กระผมไม่ว่าอะไรหรอก แต่
กระผมเห็นว่าเป็นการถอยหลังอย่างกลัว ๆ ถ้าเราจะวางหลักเกณฑ์อะไรไปแล้ว
วางหลักกฏก็ต้องแล้วเราไม่คงกลัว

อีกกรณีหนึ่งก็คือว่า ตามมาตรา ๑๔๑ เรื่องคณะรัฐมนตรีที่จะเข้า
บริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีคำลงมติความไว้วางใจ
นั้น เรื่องนี้กระผมก็ไม่เห็นว่าไม่เป็นประชาธิปไตยที่ตรงไหนเลย เพราะว่าอย่าง
คราวที่แล้ว ขอประธานโทษที่คงใช้ชื่อนามของ ฯพณฯ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช
ที่ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีในชุดที่แล้ว พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งแล้ว ประกาศแล้ว
อะไรต่ออะไรแล้ว พอไปขอความไว้วางใจเข้า สภาลงมติไม่รับยกย่องนี้ รู้สึก
อย่างไรก็ไม่รู้ พระมหากษัตริย์ก็ทรงแต่งตั้งประกาศและให้เข้าเฝ้าแล้ว อะไร
ต่ออะไรต่าง ๆ แต่ว่าโดยปกติแล้วกระผมว่าไม่ว่าจะทำอย่างไร ในประเทศอื่น
ก็มีเยอะเยอะ อย่างในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่นั่น เขาก็ไม่ต้องขอความไว้วางใจ
ในประเทศฝรั่งเศสปัจจุบันนี้ รัฐบาลอาจจะขอก็ได้ ไม่ขอก็ได้ ไม่ได้เขียนไว้ว่า
ต้องขอ แต่ขอขึ้นโดยเฉพาะสำหรับสภาล่างบางกรณีก็ขอ แต่สภามันเขาไม่ขอเลย

นั่นเป็นเรื่องความปรารถนาของเขาที่จะทำอย่างนั้นเองต่างหาก ในประเทศ
เนเธอร์แลนด์ก็ไม่ต้องขอละเลยทีเดียว เขาถือว่าเมื่อรัฐบาลได้รับการแต่งตั้งจาก
ประมุขแห่งรัฐแล้วก็อยู่ในตำแหน่งตลอดไป จนกว่าสภาหรือรัฐสภาจะไม่เห็นชอบด้วย
ถ้าไม่มีความไว้วางใจ ก็เสนอญัตติความไม่ไว้วางใจ จักรพรรดิขอเปิดอภิปรายทั่วไป
ในข้อนโยบายขึ้นมา ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้อยู่ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ในระดับ
เป็นวิธีที่เขาทำได้ และกระผมเองในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มแรก
กระผมผูกตั้งแต่วันแรกว่ากระผมไม่เห็นด้วยในการตั้งรัฐบาล แล้วจะต้องไปขอความ
ไว้วางใจจากสภาอีก กระผมคิดว่าควรจะต้องอยู่ต่อไป เราคงถือว่าเมื่อประมุขของ
ประเทศได้แต่งตั้งแล้ว แล้วการเสนอให้แต่งตั้งนั้น ประธานสภาต้องขานเสียง
อะไรต่ออะไรก็แล้วเสร็จแล้ว เสร็จแล้วเรายังจะมาขอความไว้วางใจเป็นการเซ็นเซอร์
สิ่งที่ประมุขแห่งรัฐได้กระทำลงไปอีก กระผมก็รู้สึกว่ามันคงจะไม่ค่อยจะเห็นด้วย คือว่าเมื่อ
แต่งตั้งแล้วก็ให้อยู่ตลอดไป อาจจะเป็นเดือนหนึ่ง ๒ เดือน ๓ เดือนอะไรก็แล้วแต่
จนกว่ารัฐสภาจะเห็นว่าคณะรัฐมนตรีชุดนี้ไปไม่ไหว จะขอเสนอญัตติเปิดอภิปราย
ทั่วไปในข้อนโยบายอะไรขึ้นก็ทำเถอะ เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าไม่ว่าที่จะไป
ลงมติไม่ไว้วางใจ อะไรต่ออะไร อีกทีหนึ่งนี่จะเป็นการทำให้เกิดความระส่ำระสาย
ความไม่มั่นคงขึ้น กระผมจึงเห็นว่ากรณีที่หม่อมไฉนนั้นก็เป็นการถูกต้องแล้ว นั่นแหละครับ
ทั้งหมดเท่าที่กระผมสามารถจะชี้แจงได้ว่าเป็นอย่างไร ขอขอบพระคุณเสนาบดีท่านประธาน
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีท่านผู้ใดตั้งใจดีหรือไม่ เชิญครับ
คุณสง่า

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
วงศ์บางซวด ในมาตรา ๑๓๖ นี้ กระผมถึง ๆ เหมือนอย่างที่ท่านกรรมาธิการ
ได้แสดงมา แล้วก็มีสมาชิกบางท่านที่ได้อภิปรายมา ซึ่งมีตนหลายทางครับ
"พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีอีกไม่เกินสามสิบสี่คน
ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน" อาจจะถูกวางตามที่ท่าน

(๖๖)

กรรมวิธีการว่า คือเขียนไว้กว้าง ๆ กว้างจนมองไม่เห็นช่องไม่เห็นทางเลยว่า ภาพพจน์ของบ้านเมือง ประชาชนอีก ๕๐ กว่าล้านคน ที่จะเอาบัตรใส่ลงในคะแนนไป เพื่อจะเลือกขึ้นมาให้เป็นประมุขของไทย ไหนมาจากปวงชนชาวไทย ไหนมาจากคนไทย ไม่รู้เลยว่าจะมาทางไหน กระผมจะยกเหตุผล ๆ สมมุติว่าพรรคการเมืองหนึ่ง พรรคการเมืองใดจะเลือกด้วยวิธีเลือกพรรคหรือเลือกตัวบุคคลก็ตาม หรือจะเป็น หัวหน้าพรรคก็ตาม เมื่อเกิดพอใจนโยบายของพรรคการเมืองนั้นก็พยายามที่จะ ออกสื่อบัตรลงใบคู่มือทั่วทั้งดินแดนดินไทย แต่เสร็จแล้วเมื่อไปสื่อบัตรลงไปในคู่มือแล้วก็ยังมองไม่เห็นทางเลยว่าจะได้มาเป็นผู้นำของบ้านเมืองเราหรือไม่ ของ ประเทศไทยหรือไม่ นี่เป็นปัญหาสำคัญ ก็ยังคิดว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้ต้อง ดำเนินไปทั้งฉบับ ทุกกันตรง ๆ ก็คือมาครบนี้ พยายามเป็นหัวมังกูแล้วก็ท้ายมังกร ถึงแม้จะคิดว่าในประเทศฝรั่งเศสก็ไม่ได้บัญญัติอะไรต่ออะไรไว้ นี่ไม่ได้บัญญัติอะไรเลยแม้แต่คนเดียว กว้างจริง ๆ อย่างที่ท่านกรรมการได้กล่าวมา กว้างจนมองไม่เห็นภาพพจน์ของชาติบ้านเมืองข้างหน้า ก็ไม่ทราบว่าผู้นำจะมาจากไหน จะมาจากใครหรือจะเป็นอะไร หรือจะขึ้นมาได้อย่างไร ไม่รู้จริง ๆ กระผมก็ยังคิดว่าใน ๕๐ กว่าล้านคนก็ยังนึกว่าเลือกผู้แทนเข้าไปแล้ว ไปมีรัฐสภา มีวุฒิสภา มีรัฐบาลขึ้นมา เพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็ยังไม่ทราบแน่ว่าจะมองไปทางไหน เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนคนไทย หรือกระผมอาจจะนึกก็ได้ครับ แต่กระผมเดาได้เลยว่าเขาจะมองไปในทำนองว่ายังมองหามุมสำคัญไม่ได้ ที่เป็นแกนกลางใหญ่ ผู้นำของประเทศนั้นไม่รู้ว่ามาจากตรงไหน มาจากใคร มาแต่ที่ใด มีประธานสภาผู้แทนราษฎรรับสนองพระบรมราชโองการ แต่ก่อนที่ประธานจะนำขึ้นทูลเกล้า ๆ ก็จะต้องชาวเสี่ยงกันกัณณี ก็ไม่ทราบว่ามาจากใคร นี่เป็นเรื่องสำคัญที่กระผมขอตั้งไว้กับหนึ่งว่าน่าจะมาจากถาวรเลือกตั้ง ถ้ามาจากการเลือกตั้งแล้ว ปัญหาจะไม่มี แต่ตามแบบชนิดที่เขียนไว้กว้าง ๆ นี้ละก็ มีปัญหาครับ มองไม่เห็นช่องเลย ถ้าหากเป็นช่องที่แคบอีกสักกัณณีหนึ่งพอให้เห็นร่องเห็นรอยว่า

ชาติบ้านเมืองจะเอาใครจะเอาพรรคไหน จะเอานโยบายของพรรคใดกันแน่ ก็ยังเห็นรูปเห็นร่างบ้าง อันนี้มองไม่เห็นรูปเห็นร่างเลยครับ ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอฝากข้อสังเกตไว้ในชั้นกรรมาธิการที่จะพิจารณาต่อไปครับ

นายसानนท์ สายสว่าง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมเข้าใจว่า ที่ร่างไว้นี้ก็คือตามหลักทั่วไปแล้วตามที่กรรมาธิการท่านหนึ่งได้อภิปรายเมื่อเช้า เราพยายามจะให้พรรคการเมืองเป็นแกนสำคัญ ในการบริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นในรูปประชาธิปไตยแล้วต้องอาศัยเสียงข้างมาก ที่ใครจะเป็นหัวหน้ารัฐบาล ต้องอาศัยเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาตั้งในสภา ถ้าไม่มากแล้วก็ต้องไปรวมกับพรรคอื่นใหม่เสียงข้างมาก เมื่อมีเสียงข้างมากแล้ว ท่านประธานสภาก็กลัวเสียงว่าใครจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล เมื่อกลัวเสียงแล้ว ท่านประธานสภาก็ถามบังคับมทูลว่า ผู้นั้นเป็นผู้คุมเสียงข้างมากในสภาควรจะไปรุดเกล้า ๆ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคือหลักทั่วไปประชาธิปไตย เป็นเช่นนั้น ที่นี้เราเขียนมันเลยว่าเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมาจากผู้แทนราษฎร ตามหลักก็ต้องเป็นเช่นนั้น ถ้าบังคับเอาหัวหน้าพรรคนั้นสมัครรับเลือกตั้ง ท่านหาเสียงด้วยความเหนื่อยยาก พอประกาศว่าได้หัวใจวายเสียแล้ว เมื่อหัวใจวาย คนในพรรคนั้นก็เป็นผู้แทนก็ไม่เหมาะสมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีเลย เพราะนายกรัฐมนตรีนั้นจะต้องเหมาะสมสำหรับในประเทศไทย เท่านั้นเมื่อไร ต้องต่างประเทศด้วย แต่กรรมการของพรรคนั้นก็ยังมีอีกหลายท่านที่สามารถเหลือเกิน แต่เขาไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เขาคูณเกม คูณนโยบาย ก็ไม่มีโอกาสที่จะเข้ามารวมคณะรัฐมนตรี ถ้าเราเขียนว่าต้องมาจากผู้แทนราษฎร ที่นี้ถ้าจะตั้งผู้แทนราษฎรที่อยู่ในพรรคนี้ ซึ่งมีเสียงข้างมาก มองตัวแล้วที่จะไขว่หัวโลกหัวประเทศเขาเข้าไปไม่ได้ เพราะชื่อเสียงไม่เฉพาะอยู่ในวงการเมืองไทยเท่านั้น ต้องไปทั่วนานาอารยประเทศ แล้วการหาเสียงที่แล้ว ๆ มา พอสมัครเท่านั้นไม่ว่าหัวหน้าพรรคพิเศษอย่างไรก็ซุกคูดู้ยาคายอะไรไม่มีดีเอามาทำป่นปี้หมด พอได้

เป็นนายกรัฐมนตรีก็สวยเหลือเกิน ที่ลักษณะเช่นนี้เราเปิดช่องทางไว้ว่าถ้าบังเอิญ
หัวหน้าพรรคเป็นไปหรือว่าขาดไป หรือไม่เหมาะสมด้วยประการใด เสียข้างมาก
ในสภาผู้แทนราษฎรนั้นคัดคนในพรรคของตัวที่สามารถ เพราะเสียมากอยู่แล้ว
เข้ามาเป็นหัวหน้าจัดรัฐบาลเพื่อจะบริหารประเทศ นี่เปิดช่องไว้เช่นนั้น แต่ถ้า
ไม่มีเสียข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีทางเลยครับที่จะมาเป็นรัฐบาลได้
แม้แต่กฎหมายเวนคืนที่ดินไม่ได้ กฎหมายอะไรก็ผ่านไม่ได้ เป็นรัฐบาลบริหาร
ประเทศได้อย่างไร เมื่อผ่านไม่ได้ ก็ไม่มีโอกาสจะผ่านสภาสูง ลักษณะเช่นนี้
ถ้าไม่มีเสียข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็ไม่มีโอกาสที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้
นี่ประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ ยังจำกัดไว้อีกว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นเป็น
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ เพราะเป็นคนขาวเสียงรับนิคมชอบที่จะกราบบังคมทูล
ว่าใครมีเสียข้างมาก สมมุติว่าครึ่งหนึ่ง ๑๕๐ คน ประธานสภาเอาคนมีเสียง
๒๐ คนไปกราบบังคมทูล ไปไหวหรือครับ เสนออะไรมากก็ตกหมด ๓ วันก็ต้องกราบ
บังคมทูลลาออกแล้ว กฎหมายอะไรก็ไม่ผ่าน ที่นี้เมื่อประธานสภาเป็นผู้รับสนอง
ก็ต้องกราบบังคมทูลคนที่คุมเสียงทั้งหมด สมมุติว่าพรรคหนึ่งได้ ๑๐๐ คน ยังขาดอีก
๕๐ คน เอาพรรคอื่นมารวมเป็น ๓ พรรค ท่านก็ต้องกราบบังคมทูลไปชี้ว่า คนนั้น
มีเสียข้างมากให้แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี นี่เจตจำนงเป็นเช่นนั้น เราจึงเขียน
จำกัดไว้เลยว่าต้องมีผู้แทนราษฎรครึ่งหนึ่ง เป็นคณะรัฐมนตรี ก็แสดงให้เห็นแล้วว่า
มาจากประชาชนครึ่งหนึ่ง แต่ทำไมไม่เอาทั้งหมด บางกระทรวงหาได้หรือครับ
ผู้แทนที่สามารถมีความรู้ในกระทรวงนั้น เช่นกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง
การคลังอย่างนี้ ไม่ใช่อยู่ที่ ๆ ใครจะไปเป็นไคนะครับ เรื่องการเงินของ
ประเทศ แล้วเรื่องการต่างประเทศ ไม่ใช่อยู่ที่ ๆ เป็นผู้แทนราษฎรไปเป็นได้
ต้องศึกษาต้องรู้ อย่างกระทรวงอุตสาหกรรม ไม่ได้เคยเรียนเรื่องอุตสาหกรรม
เลย พอเป็นผู้แทนราษฎร ฉันเป็นได้ทุกกระทรวงหมด เทคโนโลยีครับ อย่างการ

ต่างประเทศ แล้วมีคนที่มีความสามารถในการต่างประเทศ ลงสมัครผู้แทนราษฎร
 คนสามารถในเรื่องการคลังมีสักกี่คน โคคเขาไปสมัครผู้แทนราษฎร เพราะฉะนั้น
 เมื่อไม่มีแล้วในสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีตัวในพรรคนั้นสามารถที่จะดำรงตำแหน่ง
 ๒ กระทรวงนี้ได้ เราจึงเปิดช่องว่าอย่างน้อยต้องครึ่งหนึ่ง แต่ท่านเห็นใจเถอะ
 ครับ ถ้าพรรคไหนเสี่ยงข้างมากละก็ เขาต้องเอาของเขาทั้งหมดและครับที่
 เป็นผู้แทนราษฎร ถ้าไม่อย่างนั้นก็ตัวรวนในพรรคตายเลยครับ แต่เราต้องเขียน
 ไว้ครึ่งหนึ่ง เกินกว่านั้นก็แล้วแต่ท่าน ท่านจะเอาสมาชิกทั้งหมดก็ได้ถ้ามีความสามารถ
 ที่ว่าทุกกระทรวงได้ แต่ถ้ายังเอ็งไม่มีความสามารถ ท่านจะเอา ๑๕ - ๑๖ คน
 อีก ๒ คนท่านก็ไปเอาคนนอก กรรมการของพรรคซึ่งสามารถ กรรมการในพรรค
 เขามีครับ แต่เขาไม่สมัคร ถ้าไปสมัครหมดแล้วใครละครับที่จะบริหารพรรค ใคร
 ที่จะคุมนโยบาย ใครที่จะคอนโทรล (Control) พรรค เพราะฉะนั้นกรรมการ
 พรรคที่เขาอาจจะไม่สมัคร แต่เขาสามารถเรื่องการคลัง เรื่องการต่างประเทศ
 ก็ตั้งเอามาร่วมแคบิเนต (Cabinet) ได้ นี่เจตจำนงเป็นเช่นนั้นครับ ไม่ได้
 เปิดกว้างเปิดแคบเพื่อประโยชน์หลักแหล่งเอาใครมา ขอประทานโทษเถอะ เอา
 ใครมาก็ไปไม่รอดถ้าไม่มีเสียงในสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายเล็ก ๆ ก็ไม่ผ่าน
 อยู่ได้หรือ บริหารประเทศได้อย่างไรครับ ด้วยเหตุอย่างนี้แหละเราจึงเปิดไว้ว่า
 ถ้ายังเอ็งหัวหน้าพรรคบางท่านท่านสามารถ แต่ทนายไม่ลงสมัครก็ได้ ท่านไม่ลง
 สมัคร เพราะท่านกลัวการค่าศาลโคลนท่าน แต่ท่านมีความสามารถที่จะคอนโทรล
 ได้ ท่านจะส่งลูกพรรคของท่านสมัครทั่วประเทศ แล้วพรรคนั้นคนนิยมนโยบาย
 ของท่าน เสียงก็ไต่มา ท่านก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะท่านคุมเกมของท่าน
 จนกระทั่งได้เสียงข้างมาก อย่างนี้อาจจะเป็นได้ครับ เพราะว่าถ้าการลงสมัครผู้แทน
 ราษฎรนั้นบางที่ชื่อเสียงก็ ๆ คุมมวยถ้าอยู่ข้างเวทีสอนได้ ถ้าโคกลงไปแล้วโดน
 มวยวัดบ้าง โดยโคลนบ้างก็แยะเหมือนกัน เพราะการเล่นการเมืองในเมืองไทยนี้
 ถ้าไม่เลือกหรือครับ ชูชโคตรชูชเงาชูชพ้อชูชแม่ ขอให้ทุกได้เสียงอย่างเกี้ยว

ใครค่าเก่งแล้วก็ได้เป็นผู้แทนราษฎรด้วยนะ ครั้น แล้วต้องค่าฝ่ายตรงกันข้าม ใคร
 เป็นรัฐบาลอยู่ถึงห้าก็เท่าไรก็จ่มเลย ก็ไม่พูด เอาแต่ที่ไม่ค่อยพูด แล้วความรู้สึก
 ของประชาชนก็บอกว่าคุณแทนต้องเป็นพวกฉันนะ พวกฉันหมายความว่าอย่างไร
 ต้องเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับข้าราชการ ต้องค่านายตำรวจคนนั้นได้ ค่าปลัดอำเภอ
 คนนั้นได้ ค่าข้าหลวงคนนั้นได้ นี่แหละพวกฉันละ เพราะไม่ใช่พวกรัฐบาล ความ
 รู้สึกยังเป็นเช่นนั้น กระผมกราบเรียนจริง ๆ ถ้าไปเป็นพวกรัฐบาล เขาก็บอกว่า
 คุณแทนนี้ไม่ใช่พวกเราเสียแล้ว ต้องค่ากรากัน ไปสืบว่าปลัดอำเภอคนไหนไม่ดี
 แล้วค่า นี้ได้เลือกครับ เพราะฉะนั้นกระผมขอประทานกราบเรียน ที่มาครา ๑๓๖
 บัญญัติไว้แทนนี้ เปิดช่องไว้เพื่อหากคนดีมาบริหารประเทศชาติ เพื่อภายในประเทศ
 และต่างประเทศด้วย ไม่ใช่เอาใครก็ได้ก็เอาอีก ๆ สักแต่ค่าคุณแทนขึ้นไปเป็น
 นายกรัฐมนตรี แต่เราก็เขียนเอาไว้ว่าครั้งหนึ่งจะต้องมาจากคุณแทน นี่แหละอย่า
 เจตนาประชาธิปไตย จึงขอประทานกราบเรียนทำความเข้าใจเสียด้วยครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
 วงศ์บางซวด ขอขอบคุณท่านกรรมาธิการคณะสามที่กล่าว อันนี้กระผมขอจะเข้าใจ
 ครับท่านประธาน ที่ว่าเปิดทางเอาไว้แล้วเจตจำนงก็เปิดไว้ให้กว้าง ๆ แต่ที่
 กระผมได้อภิปรายไปเมื่อคืนกระผมเกรงว่ากว้างจนเกินไป ก็ผมจะไม่เห็นฝั่งคือ
 คล้าย ๆ ว่ายังมองเห็นแนวทางไม่ได้ ก็ทราบกันคืออยู่แล้วว่าจะต้องชาวเสี่ยงใน
 สภา และผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นก็จะต้องมีเสียงส่วนใหญ่ในสภา แต่หาก
 ไม่มีเสียงส่วนใหญ่ในสภาก็คงจะไปไม่รอด ถ้าเรามาประเมินถึงเหตุผลต่าง ๆ
 ที่เราได้ทราบมา เมื่อ ๒ - ๓ ปีที่แล้วว่ามีเสียงส่วนใหญ่ในสภาหรือไม่ แล้ว
 ทำไม่จึงไปไม่รอด เหตุที่ไปไม่รอดนั้นไม่ได้หมายถึงในทางปฏิบัติทางเดียว เนื่อง
 มาจากการแทรกซ้อนหลายเรื่องหลายรูปหลายแบบด้วย กระผมคำนึงไปว่าจะ
 เป็นมีก ๒ คน ทำไม่มีเสียงส่วนใหญ่ในสภาแล้วไปไม่รอด กระผมขอตรง ๆ
 ว่า เสียงส่วนใหญ่ในสภาอาจจะได้ แต่อาจจะรักษารัฐธรรมนูญไม่ได้ครับ คือจะ

อยู่ไม่ได้ตามแต่เสียงส่วนใหญ่ในสภา จะต้องมั่งสิ่งประกอบ กระผมจะไม่กล่าว
 ก็ทราบดีแล้วที่รับทราบประชาชนที่เคารพ ก็รู้กันมาเสมอตั้งแต่ใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓
 ก็ล้มลุกคลุกคลาน รัฐบาลแต่ละรัฐบาลก็ได้รับความไว้วางใจจากสภา ถ้าไม่ได้
 รับความไว้วางใจจากสภาก็เป็นอันว่าสิ้นสุดไปแล้วไปได้แค่ไหนครับ กระผมจึง
 ต้องขอประทานอภัยที่ต้องโต เพราะเหตุผลประเมินชัด ในช่วงเวลาเร็ว ๆ นี้
 เพียงไม่กี่ปีเอง แล้วเราจะคิดว่าเสียงส่วนใหญ่ในสภาหรือจะไปโต ถูกครับ ถ้า
 จะคิดว่าร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ก็ไม่ยาวนาน อะไรก็ไม่ยาวนาน แต่ปัญหาไม่ใช่ปัญหา
 ใหญ่ครับ ปัญหาใหญ่ของบ้านเมืองเกิดขึ้นทุกวันทุกวันนี้ ก็คือรัฐธรรมนูญจะ
 ถูกฉีก เราจะต้องมีฐานจากสภาอย่างหนึ่ง จะต้องมีฐานกำลังอย่างหนึ่ง จะต้องมี
 อะไรหลายอย่างที่จะคุ้มครองรัฐธรรมนูญไว้ได้ครับ และที่ท่านได้กล่าวมากระผม
 ก็เห็นว่าใคร ๆ ก็ไปไม่รอด เราคิดไปถึงว่าหัวหน้าพรรคการเมืองอุตสาหกรรม
 ลงรอนเสียสละเงินทองเสียเวลา มีแผนนโยบาย มีความคิดต่าง ๆ แต่ไม่ได้มา
 จากการเลือกตั้งก็จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ถ้าเราพูดกันอย่างนี้ เราก็ไม่ต้อง
 ไปเลือกตั้ง เราก็แต่งตั้งอยู่อย่างนี้ก็ใช้ได้ จะต้องไปเลือกตั้งทำไม ก็ใช้เวลาให้
 ยืดยาวออกไปอีกก็ได้ เขียนในบทเฉพาะกาล ประการี่ใช้รัฐธรรมนูญ อีก ๒ ปี
 จึงจะมีการเลือกตั้ง ทว่าการเมืองเมืองเศรษฐกิจกำลังตกต่ำ ชาวไร่ชาวนา
 กำลังเดือดร้อน ชาวชองก็กำลังจะแพง หัวบ้านหัวเมืองกำลังจะวุ่นวาย เคียงวัน
 เราทำงานเหมือนกันสวะหรือกันแทนเอาไว้อ้างบอ เมื่อออกที่กันออกจะเต็มอ้อมที่
 พอเลือกตั้งเข้ามา บ้านเมืองจะวุ่นวายขึ้นมาทันที แล้วตัวนายกรัฐมนตรีท่านคิดว่า
 เอาเสียงในสภานหรือถึงจะคุมได้ เกิดจากสถานการณ์บ้านเมืองอย่างอื่น ๆ
 ประกอบด้วยหลายอย่างครับท่านที่เคารพ กระผมขอตั้งอันไว้ ฝ่ายคณะ
 กรรมการไต่สวน นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่มาจากหัวหน้า
 พรรคใดหัวหน้าพรรคหนึ่งทุ่มเทเงินลงไป แล้วก็มาเป็นนายกรัฐมนตรี ขอคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ * พอดีหรือยังครับ หมวด ๗ ใช้ครับ
นายแสวง พุทธสถิตย์ (กรรมาธิการ) * ท่านประธานที่เคารพ

กระผม แสวง พุทธสถิตย์ คือได้ฟังคำอภิปรายของท่านอาจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม
แล้ว กระผมก็เลยมาถึงใจได้ว่าในระหว่างที่กระผมเป็นกรรมาธิการรัฐธรรมนุญ
อยู่นั้น ก็ไม่ได้พิจารณารายละเอียดกันมากมายเท่าไร นอกจากข้อสำคัญหรือ
ประเด็นใหญ่ ๆ ส่วนมาคราก่าง ๆ ก็ได้คัดลอกมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๑๗
เสียส่วนใหญ่ ก็เลยไม่ได้ค่อยพิจารณา บัดนี้กระผมได้รู้สึกว่าท่านอาจารย์ไพโรจน์
ได้มีข้อสงสัยมาตรา ๑๑๒ ในเรื่องที่ว่า ทำไมไม่ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้
ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนเดียว ซึ่งในค่าง-
ประเทศหรือค่างไร ถ้ากระผมจำไม่ได้นะครับ ว่าต้องให้ประธานทั้งสองสภา
ร่วมกันลงนาม กระผมก็เลยมาคิดได้ คำว่า "ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้
ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี" นั้นมีมาตรา ๖๔ บททั่วไป
ว่าด้วยรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา อันนี้กระผมคิดว่า
ในมาตรา ๑๑๒ ถ้าหากเราใช้คำว่า "ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนอง
พระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี" ก็รู้สึกว่าจะเป็น ๒ สภา ทั้งสองอย่าง
กระผมมีความคิดเห็นเช่นนั้นครับ

อีกประการหนึ่งตามมาตรา ๑๔๑ ที่ว่า "คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหาร
ราชการแผ่นดิน ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีภาระลงมติความไว้วางใจ" นั้น
อันนี้กระผมว่าถูกต้องแล้ว เห็นด้วยครับ เพราะว่าบุคคลเรานั้นถ้าจะทำงานหรือ
กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าหากว่ายังไม่ได้ทำเลยแล้วก็ไม่ได้วางใจเสียก่อนนี้
จะเป็นไปไ้หรือครับ จะต้องให้เขาสองทำงานเสียก่อนว่าเขาทำดีหรือไม่ดี การ
ทำงานนี้อาจจะเป็นสักอาทิตย์ ๒ อาทิตย์ หรือ ๓ อาทิตย์ หรือเดือนหนึ่งก็ได้
ถ้าหากว่าบริหารราชการผิดแผกแตกต่างผิดห่านองคลองขรรหรือเห็นว่าบ้านเมือง
จะไม่ไม่รอด หรือว่าจะเป็นการเสียหายแก่ประเทศชาติ เราก็มามีมาตรา ๑๒๗ ซึ่ง

จะลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจได้ มาตรา ๑๒๗ ว่า "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ" ก็ได้ อันนี้หมายความว่าต้องปล่อยให้บริหารไปก่อน คือหมายความว่า จะเป็นเวลาเท่าไรก็ตามแต่ ในเมื่อเรามองเห็นว่าถ้าหากคณะรัฐบาลนั้นไม่สามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินไปต่อยุติหรือมีสื่อไปในทางทุจริต เราก็มีทางที่จะทำได้ที่จะเอาคณะรัฐบาลนั้นออก กระทบจึงเห็นว่ากรณีที่ญัตติไว้เช่นนี้ ขอบด้วยเหตุผลแล้ว ขอขอบคุณครับ

พลอากาศเอก เอื้อน เชเมะสิงคี : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระทบ พลอากาศเอก เอื้อน เชเมะสิงคี ใครขอเรียนเสนอความคิดเห็นคือเท่าที่อ่านดูแล้วในหมวดนี้มีบางมาตราปรากฏว่าไม่สอดคล้องกันกับทางปฏิบัติ ซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น ดังในมาตรา ๑๕๕ "พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวงอธิบดีและเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง" อันนี้หมายความว่า การแต่งตั้งข้าราชการชั้นอธิบดี ปลัดกระทรวง และการพ้นจากตำแหน่งก็ความเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์มองไว้อย่างนั้น แต่ทางปฏิบัติในขณะนี้ บางอย่างไม่เป็นเช่นนั้น ซึ่งกระทบจะให้รายละเอียดสมควรดังนี้ อย่างข้าราชการพลเรือนสามัญ ในขณะนี้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนนั้น กำหนดเรื่องการบรรจุแต่งตั้งเอาไว้ว่าการบรรจุและแต่งตั้งระดับ ๑๐ ขึ้นไป คือหมายถึงตำแหน่งอธิบดี และปลัดกระทรวงนั้นรัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้วรัฐมนตรีสั่งบรรจุ และขอให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอันนี้ถูกต้อง แต่ว่าในพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษากฎวินัยในตำแหน่ง ปลัดกระทรวงและอธิบดีเป็นการชั่วคราวได้ อย่างนี้กระทบเห็นว่าขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะว่ามีมติโดยคำใดซึ่งให้อำนาจไว้ว่าผู้ใดจะเป็นผู้สั่งได้ นั้นอันหนึ่งที่กระทบ

เห็นว่าไม่สอดคล้อง และการออกจากราชการนั้นกำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๑ ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนว่า "การออกจากราชการตั้งแต่ระดับ ๑๐ ขึ้นไปให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้า ฯ ใ้พ้นจากตำแหน่ง" แต่ในทางปฏิบัติไม่เป็นเช่นนั้น ทางปฏิบัติขั้นผู้ที่เกษียณอายุไม่ปรากฏว่าได้โปรดเกล้า ฯ ใ้พ้นจากตำแหน่ง บางกระทรวงก็ถือเป็นอัตโนมัติไปเลยว่าเป็นพ้นจากตำแหน่งเมื่อถึงกำหนด ไม่ได้ทำอะไรทั้งสิ้น บางกระทรวงออกประกาศให้ทราบว่าใครบ้างที่ครบเกษียณซึ่งจะต้องออก กระผมก็ไม่ทราบว่าเมื่อไหร่ถึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เพราะในรัฐธรรมนูญไม่มีข้อแม้เอาไว้ที่ใด นอกจากนั้นการลาออกกระผมไม่แน่ใจนัก เพราะเท่าที่สอบถามคุณหลายท่าน บางท่านก็บอกว่าการลาออกนั้นหลังจากลาออกแล้วก็นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ไม่ได้ขอใ้โปรดเกล้า ฯ พ้นจากตำแหน่ง เพื่อทรงทราบคนละเรื่องกันครับ เพราะรัฐธรรมนูญเขียนไว้ว่า "ใ้พ้นจากตำแหน่ง" อย่างนี้แหละ ที่นี้พูดถึงตำรวจ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ การแต่งตั้งนั้นในกฎหมายเขียนไว้ถูกต้อง แต่ก็มากไป แต่ว่ามากไม่เป็นไร คือตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการหรือเทียบเท่าขึ้นไปนั้นโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งผู้ช่วยผู้บัญชาการนี้เขาเทียบไว้ตำแหน่งพลตำรวจตรี แต่กระผมได้สอบถามเรื่องนี้ไปยัง ก.พ. แล้ว ตำแหน่งอธิบดีนั้นเทียบเอาไว้เป็นตำแหน่งพลตำรวจโท คือตำแหน่งผู้บัญชาการ แต่ว่าทำมากไปกระผมว่าไม่เป็นอะไร ชาคนี้ไม่ดี ที่นี้ในกฎหมายนั้นยังบ่งไว้ว่า "ถ้าตำแหน่งผู้บัญชาการหรือเทียบเท่าว่างลง หรือถ้าผู้ดำรงตำแหน่งที่ว่างนี้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นครั้งคราว รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งผู้สมควรรักษาการในตำแหน่งนั้น เป็นการชั่วคราวได้" นี้ก็เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว คือไม่ใช่ว่ามหาดมตรี เป็นรัฐมนตรี เป็นผู้สั่งซึ่งกระผมก็เห็นว่าไม่ถูก เพราะว่าชัค ที่นี้พูดถึงการออกจากราชการของตำรวจก็แบ่งไว้ ๒ ตอน ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการขึ้นไป หมายความว่าตำแหน่งพลตำรวจตรีขึ้นไป ถ้าหากว่าคนนั้นออกจากราชการหรือพ้นจากราชการ เพราะ

ตาย เพราะพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือ
 ว่าได้รับอนุญาตให้ลาออกตามมาตรา ๔๕ อันนี้บอกไว้ว่า "ให้นำความกราบบังคมทูล
 เพื่อทรงทราบ" นี้ก็ไม่ถูกเหมือนกัน เพราะที่ถูกแล้วต้องทรงใ้ ทัพนจากตำแหน่ง
 ไม่ใช่ทรงทราบ นี่ทรงทราบเฉย ๆ เพราะความหมายนี้ด้วยกัน นอกจากนั้นยังบ่ง
 ไว้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่ว่างมาต้องพ้นจากราชการด้วยเหตุอื่น กล่าวคือขาด
 คุณสมบัตินี้หรือไม่เหมาะสม หรือไม่สมัครใจปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทาง
 ราชการ หรือถูกสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก ไล่ออก ตามกฎหมายว่าด้วยวินัย
 ดำรง พวกนี้ไปรุดเกล้า ๆ ให้พ้นจากตำแหน่งนี้ ทำไมเหมือนกัน แปลว่าไม่
 สมบูรณ์ ที่นี้การบรรจุและแต่งตั้งตามแบบธรรมเนียมของทหาร ถ้าตำแหน่งชั้น
 ผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป ก็หมายความว่าตำแหน่งพลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี
 ขึ้นไป ซึ่งทางทหารเคยถือว่า เป็นตำแหน่งอิมพีเดียหรือเทียบเท่า เพราะว่าทหาร
 นั้นเจ้ากรมต่าง ๆ ส่วนมากเป็น พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี เราเทียบไว้
 อย่างนั้น การบรรจุและให้พ้นจากตำแหน่งนั้นความบังคับของทหารก็ถูกต้อง คือ
 ต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้า ๆ แต่งตั้งและให้พ้นจากตำแหน่ง แต่
 ถ้าเป็นการลาออกหรือออกเนื่องจากเกษียณอายุไม่โปรดเกล้า ๆ เหมือนกันครับ
 ก็ถ้าลาออกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสั่งหรือออกเพราะเกษียณอายุ รัฐมนตรี
 ว่าการกระทรวงกลาโหมบางทีปลัดกระทรวงลงนามแทน รัฐมนตรีออกประกาศให้
 พ้นไปเฉย ๆ อย่างนี้เป็นต้น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอประทานโทษนะครับ ผมว่าจะไป
 อยู่ในรายละเอียดของกฎหมายอื่น ๆ ไม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญครับ

พลอากาศเอก เอื้อน เขมะสิงคิ : ไซ้ครับ ที่กระผมเรียนมานั้น
 หมายถึงทางปฏิบัติครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ครับ ตอนนี้เราเอาหลักการของ
 รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะรัฐมนตรีนี่ก่อน รายละเอียดเอาไว้ว่าที่หลังนะครับ กฎหมาย

อันถ้าขัดกับรัฐธรรมนูญก็ต้องแก้ครับ เราเอาแบบท่อนครับ

พลอากาศเอก เอื้อน เชมะสิงคี : ครับ กระผมขออนุญาตครับ คือ
ที่กระผมเรียนนี้หมายถึงว่า ถ้ากฎหมายขัดกับรัฐธรรมนูญก็ต้องแก้ แต่ในขณะนี้
ปรากฏว่าเราปฏิบัติไม่ตรงกับรัฐธรรมนูญ และทำมานานแล้วด้วยครับ กระผมจึง
เรียนว่าจะเอาอย่างไร ถ้าหากเราเห็นว่าเราจะเอาทางปฏิบัติเราก็แก้รัฐธรรมนูญ
ให้สอดคล้อง ถ้าเราจะเอาตามรัฐธรรมนูญไม่แก้ไขรัฐธรรมนูญเราก็ไปแก้กฎหมาย
แก้ทางปฏิบัติ อันนี้กระผมตั้งเอาไว้เท่านั้น ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอขอบคุณครับ เห็นจะต้องแก้กฎหมาย
นะครับ ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องกับรัฐธรรมนูญ ตอนนี้อย่าให้เสียเวลาเอาแต่ไปประเด็น
ของรัฐธรรมนูญหมกมุ่นก่อน

พลอากาศเอก เอื้อน เชมะสิงคี : ครับ แล้วกระผมจะขอแปรญัตติ
ในวาระต่อไป ขอขอบคุณครับ

นางกนก สามเสน วิไล : ท่านประธานสภาที่เคารพ คิฉิม กนก
สามเสน วิไล คิฉิมชุกรามเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมาตรา ๑๓๖ คือ
คิฉิมคิดว่าการที่เขียนไว้แบบนี้ก็เป็นสิ่งที่ดี การที่เราจะยอมให้มีรัฐมนตรีซึ่งไม่ได้
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อจะให้โอกาสที่ว่าเราจะได้มีรัฐมนตรีที่มีความ
สามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ท่านจะต้องรับผิดชอบ แค่อะไร
ก็ตามคิฉิมเห็นว่าในเมื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความประสงค์ จะให้มีระบบพรรค
การเมือง คิฉิมคิดว่าเราน่าจะต้องคำนึงในเรื่องของผู้บริหารราชการแผ่นดินนี้ให้
สอดคล้องกับระบบพรรคการเมืองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย คิฉิมคิดว่านายก
รัฐมนตรีที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะควบประกาศใช้ก็ตาม จะช่วยท่าน
เข้าสมัครแล้วไม่ได้รับหรือท่านไม่ได้สมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่ท่านน่าจะต้องเป็น
สมาชิกของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อว่าอย่างน้อยราษฎร
ก็จะได้ทราบว่านายกรัฐมนตรีที่จะเข้ามาบริหารประเทศนั้น มีนโยบายอย่างไร

เพราะว่าผู้ที่ป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น จะต้องมึนโยบายที่กำหนดตายตัวของพรรคและจะต้องปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นก็คิดว่าเพื่อที่จะให้ราษฎรได้มีส่วนรับรู้รับทราบว่าคณะรัฐมนตรีนั้นมึนโยบายอย่างไร ก็น่าจะเป็นผู้ที่ป็นสมาชิกของพรรคการเมือง

อีกประการหนึ่งก็คิดว่า คำว่า "พรรคการเมือง" นั้น คงจะไม่ได้หมายความว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งป็นสมาชิกสภาเท่านั้น เพราะเหตุว่าพรรคการเมืองนั้น ก็ย่อมต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งอาจจะไม่สนใจที่จะสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่ได้รับใจที่จะมาป็นผู้บริหาร แต่ว่าเห็นด้วยกับนโยบายของพรรคใด ก็อยากจะสนับสนุนพรรคนั้นให้ได้เข้ามาบริหารประเทศ ก็คิดว่าอันนี้ป็นสิ่งหนึ่งซึ่งเราน่าจะต้องคิดและพิจารณาถึงไปอีกด้วยว่าจะป็นไปได้หรือไม่ อันนี้ก็ไม่ว่าจะได้มีการกระทำที่โหม่งหรือเปล่าก็อยากจะฝากท่านกรรมาธิการและเพื่อน ๆ สมาชิกช่วยกัน คิดว่าจะป็นไปได้หรือไม่ว่าพรรคการเมืองที่เราได้บังคับเขาว่า ให้ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเกินครึ่งหนึ่งนั้นให้กำหนดไว้เลยว่า ถ้าได้รับเลือกตั้งจำนวนมากและจะได้ป็นรัฐบาลจะตั้งใครป็นนายกรัฐมนตรี จะตั้งใครป็นรัฐมนตรีกระทรวงไหน ๆ ให้กำหนดไว้เลย เพื่อให้ราษฎรเห็นว่าพรรคการเมืองซุ่กัน เขาเลือกรัฐมนตรีที่คิดว่าจะเลือกพรรคนั้นก็ไป เพราะฉะนั้นก็คิดว่าไม่ว่าจะป็นไปได้หรือไม่ แต่คิดว่าอันนั้นอาจจะป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้รู้ว่า คนที่จะเข้ามาบริหารประเทศนั้นคือใคร คิดว่าคงกราบเรียนตามตรงว่า การที่เราจะไปบังคับว่ารัฐมนตรีต้องมาจากผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งได้นั้น คิดว่าไม่แน่ใจว่าจะป็นเหมือนก่อนหรือเปล่า เราเองต้องไปยกมือให้รัฐมนตรีที่ประพฤติไม่ดี หรือเคยประกอบอาชญากรรม รัฐมนตรีที่มีชื่อเสียงไม่ดี รัฐมนตรีเป่กบชน จริงอาชญากรรมนั้นยังจับไม่ได้ ยังไม่ไ้ขึ้นศาลก็ไม่คิดว่าเป็นอาชญากรรม แต่ป็นที่รู้ ๆ กันว่าเป่กบชนหรือว่าคาชของเถื่อน หรือว่าลักลอบค้าไม้อะไรอย่างนี้แล้ว เราประชาชนต้องไปยกมือให้คนเหล่านั้นหรือให้คนเหล่านั้นมาปกครองเรา คิดว่านั่นเห็นจะไม่ไหวนะคะ

เพราะฉะนั้นอย่างน้อยก็หน้าที่จะใช้ระบบพรรคนี้แหละ เป็นระบบที่กำหนดความรับผิดชอบ กำหนดตัวบุคคล และบังคับให้มีระเบียบวินัย คือพยายามใช้ระบบพรรคนี้ให้เป็นประโยชน์ที่สุด คิดกันเห็นควยว่าถ้าเราจะมีทางเลือกถึง การมีระบบพรรคนี้ดีแน่ เพราะเหตุว่าจะเป็นการสร้างระเบียบวินัยให้แก่กิจการ เมืองของเรา

อีกประการหนึ่งที่คิดในใจจะกราบเรียนก็คือว่า ในมาตรา ๑๓๖ วรยศสามที่เขียน "ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี" นั้นจะเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าหากว่าเราจะกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอย่างที่ไม่อยากคิดกันก็จำไม่ได้ว่า เพื่อนสมาชิกคนไหนที่พูดหรือท่านอาจารย์ไพโรจน์ ภิรมย์ภักดีการบอกวาทังเป็นรัฐบาลแล้วมีการรับสนองพระบรมราชโองการแล้ว พอเอากลับมาถึงสภาแล้วสภาไม่ไว้วางใจก็เลยไม่รองบริหารราชการแผ่นดิน จะเป็นไปได้หรือไม่ เพื่อที่จะแก้ปัญหานี้และเพื่อความสบายใจของทุก ๆ ฝ่าย ทั้งสมาชิกสภาและประชาชน ถ้าหากเราจะเดินลงไปว่า "ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรช่วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนาม รับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี" ก็อันนี้ก็เพื่อจะได้เป็นที่แน่ใจเสียว่าท่านผู้นั้นจะได้เป็นรัฐบาลแน่นอน และช่วยความเห็นชอบของสมาชิกสภา

อีกประการหนึ่งก็คิดว่าถ้าการที่เราจะยอม ให้คนซึ่งไม่ได้รับเลือกเป็นรัฐบาลหรือเป็นผู้ว่ารัฐบาลนั้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ชักจูงประชาธิปไตย หรืออะไรทั้งสิ้น เพราะเหตุว่าผู้ที่เลือกรัฐบาลนั้น คือผู้ที่ราษฎรได้มอบหมายความไว้วางใจแล้ว ราษฎรได้เลือกเขาขึ้นมาแล้วมาเป็นตัวแทนของเขา เพราะฉะนั้นเมื่อมอบความไว้วางใจให้เขาเป็นตัวแทนราษฎร เขาจะไปเลือกคนอื่น ซึ่งเขาเห็นว่า เหมาะและสมควรให้มาเป็นรัฐบาลได้ คิดกันคิดว่าอันนั้นน่าจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง คิดกันคิดว่าเท่าที่ใดกราบเรียนมานั้นอยากจะขอฝากต่อท่านกรรมาธิการและเพื่อนสมาชิก ได้โปรดช่วยกันคิดช่วย และก็คิดกันหวังอีกอย่างหนึ่งว่าในคณะกรรมาธิการที่จะตั้งขึ้นมา เพื่อจะพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้ขอได้โปรดให้ มีสตรีอยู่ด้วย เพราะว่ามีมองรายชื่อที่

ไม่ทราบเขามาวางไว้มันโตะดิฉันไม่มีชื่อหญิงเลยนะคะ ขอบพระคุณคะ

นายชนะ รุ่งแสง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ ตามที่
ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติหลายท่านได้หยิบยกถึงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งควรจะมาจาก
การเลือกตั้ง หรือไม่มาจากการเลือกตั้งนั้น คือประเด็นที่ควรแก้การที่จะพูดในร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเหตุที่ไม่เขียนไว้เหมือนอย่างรัฐธรรมนูญเดิม ๆ ที่ให้นายก
รัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง ก็เพราะคณะกรรมาธิการได้คำนึงถึงแล้วใน
สภาว่าการณ์ปัจจุบันว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นจะลดลงมาจากมาตรฐาน ของประชา-
ชาติไทยที่สมบูรณ์ ก็ขอพูดกันอย่างตรงไปตรงมาว่า เราเขียนรัฐธรรมนูญฉบับขึ้นมา
นั้นไม่ใช่ ณ จุดที่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่เราได้ลดความเป็นประชาธิปไตย
ลงมาบ้างเพื่อให้ไปเข้ากับสภาการณ์ปัจจุบันแล้วเราจึงมีวุฒิสมาชิกจำนวน ๓ ใน ๔
โดยปกติแล้วรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ ก็เขียนว่านายกรัฐมนตรี ต้องมาจากการเลือกตั้ง
รัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง แต่โดยสภาพทั่วไปแล้วก็เห็นว่า
รัฐมนตรีทั้งหมดมาจากการเลือกตั้ง ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้แก้ไขมาตรการและ
ขั้นตอนลงมา เหลือเป็นว่านายกรัฐมนตรีนั้นไม่มีการเขียนไว้ว่า ต้องมาจากการ
เลือกตั้ง หมายถึงว่าคนที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นมาจากการเลือกตั้งก็ได้ และ
ไม่ต้องมาจากการเลือกตั้งก็ได้ แต่คณะรัฐมนตรีนั้นต้องมาจากการเลือกตั้งไม่ยอ
ยกว่ากึ่งหนึ่ง และอีกกึ่งหนึ่งจะไปเชิญผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์มีความเชี่ยวชาญหรือ
มีความสำคัญในทางหนึ่งทางใดมาเป็นรัฐมนตรี นั่นคือขั้นตอนที่ลดจากความเป็น
ประชาธิปไตยลงไปบ้างซึ่งเราต้องยอมรับกัน ปัญหาที่อยู่ตรงที่ว่าท่านคิดว่าการที่
ลดลงไปนี้เป็นสิ่งที่ยากลำบากเกินไปเป็นเรื่องที่จะแก้ไขก็ไปเปลี่ยนได้ ในชั้นขอ
แปรญัตติ คณะกรรมาธิการขอชี้แจงและแสดงเจตนาว่า เราทำสิ่งนี้เพื่อแก้ไข
เหตุการณ์ จึงขอเรียนท่านประธาน ขอขอบคุณครับ

นายชรรณบุญ ลัดพลี : ขอบพระคุณครับท่านประธานที่เคารพ กระผม
ชรรณบุญ ลัดพลี ในหมวดนี้กระผมก็เห็นอย่างที่อภิปรายไว้เมื่อเช้านี้ว่า ในการ

ที่จะพิจารณาคณะรัฐมนตรีนี้ เราก็ต้องพิจารณาในเรื่องสภาด้วย เพราะควบคู่กันมา การจะมานับผู้ที่ได้ไว้วางนายกรัฐมนตรีจะมาจากพรรคใดก็ได้ ไม่มากก็ได้ แล้ว รัฐมนตรีนั้นต้องมาจากสมาชิกสภาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งนั้น กระผมเห็นว่าข้อความอันนี้ ทำให้สับสน จะทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพมากก็ไม่เชิง จะทำให้เห็นความสำคัญ ของสภาซึ่งมีหน้าที่ควบคุมรัฐบาลก็ไม่ใช่ เพราะเหตุนี้กระผมอยากจะกราบเรียนว่า ในมุมมองข้อความนี้อาจจะเปิดช่องทำให้เกิดคัมภีร์กับคนที่เกี่ยวข้องได้ เช่นสมาชิก สภาก็อาจจะอยากมาเป็นรัฐมนตรี ก็อาจจะคั่นร่นผ่านพรรคของตัวที่ใครคุมเสียง ข้างมากแล้วจะมีหัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรีหรือไม่ก็ตาม ก็ขอเป็นรัฐมนตรี พรรคข้างน้อยที่ไม่มีโอกาสก็จะต้องคั่นร่นชด้อย่างอื่นแทน แล้วในการมาเป็นรัฐมนตรี นั้นอาศัยหลักเกณฑ์อะไรครับว่าไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ถ้ากึ่งหนึ่งดูจำนวนแล้วไม่เกิน ๓๔ คน โดยหลักกระผมคิดว่าถ้ามีระบบพรรคจำนวนนี้ก็ต้องตั้งเต็ม เพราะว่าต้องมีคนอยากเป็นรัฐมนตรีกันทั้งนั้น คงจะตั้งไม่เกิน ๓๔ คน ถึง ๓๐ คน ๓๒ คน ก็คง ไม่ได้ ก็ต้องตั้งเต็ม กึ่งหนึ่งก็ต้องมี ๑๗ คน ถือหลักอะไรครับที่คำนวณว่า ๑๗ คนนี้ จะสนองคัมภีร์พรรคต่าง ๆ ใครครบถ้วนจะไม่เกิดความวุ่นวาย แล้วถือหลักอะไร ครับว่า ๓๔ คนนี้เป็นภาระสนองคัมภีร์ อย่างไรบ้างของพรรคต่าง ๆ นะครับ ใน เรื่องนี้ก็จะเห็นได้ว่าคนใด ๆ ที่จะมาเป็นรัฐมนตรีโดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ก็ย่อมจะถูก เบียดออกไป เพราะฉะนั้นอันนี้กระผมเห็นว่าในระบบพรรคการเมืองนั้นก็ดี ถ้าหาก ว่าเป็นพรรคการเมืองซึ่งก่อให้เกิดรัฐสภาที่เสถียรก็ช่วยเสถียรภาพของรัฐบาลทั้งสอง ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกันและกันไปด้วยดี แต่อย่างทีกราบเรียนแล้วเมื่อเช้าว่าอาจจะ ทำให้เกิดการวิ่งเต้นตั้งแต่แรกก็อยากจะเป็นผู้แทนหาเสียงกันเข้ามา และเมื่อ เข้ามาแล้วก็อาจจะวิ่งเต้นเป็นรัฐมนตรีและก็เสียเงินเสียทอง แล้วก็ต้องชดเชย ทุนกัน เพราะฉะนั้นระบบนี้จะกลายเป็นทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลนั้น ไม่นั่นคง หรือในมุมมองเสถียรภาพของสภาที่ไม่มั่นคงและเกิดความยุ่งเหยิง ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ดูแล้วก็ เป็นร่างรัฐธรรมนูญซึ่งอย่างที่กระผมกราบเรียนมาแต่แรกเหมือนกันว่า

ไม่ได้ก่อให้เกิดเสถียรภาพที่แท้จริงนัก เป็นหัวมังกุท้ายมังกร แล้วก็ไม่เชิงเป็น
 ประชาธิปไตยที่ค้ำค้ำว จะเป็นอย่างที่ว่าเป็นเห็นแนวพื้นปลอม จริงอยู่สภานี้
 กระทบเชื่อว่าคงจะรับเพราะว่าเห็นแก่เกียรติยศทางการเมืองการ ที่เป็นที่เคารพซึ่ง
 เสี่ยงอยู่ที่ได้ช่วยกันร่าง และก็คงจะต้องช่วยกันรักษาพื้นเนา เช่น อุคเสี่ย หรือ
 ครอบเสี่ย พื้นปลอมก็ต้องรักษา ถ้าไม่มีพื้นคืออยู่ มีพื้นปลอมก็ยังคงว่าไม่มีพื้นเลย
 เป็นพื้นหลอไป เพราะฉะนั้นกระทบกันก็ว่าในเรื่องนี้เราอาจจะแก้ไขกัน เราก็น่าจะ
 ค้นหาอะไรที่เป็นเรื่องความมั่นคง อย่างคณะรัฐมนตรีนั้นจะเห็นได้ว่าแม้จะมีวุฒิสภา
 เป็นเครื่องรองรับ นายกรัฐมนตรีอาจจะมีความมั่นคงมีวุฒิสภา ๓ ใน ๕ หรือ
 แม้แต่ครึ่งหนึ่งก็ตาม ก็ไม่แน่ว่าจะอยู่ได้รอด ถ้าหากว่าทางหัวหน้าพรรคต่าง ๆ ที่
 เข้ามาสามารถสร้างศรัทธาขึ้นมาได้ แล้ววุฒิสมาชิกเองก็อาจจะเปลี่ยนใจไปบ้าง
 ก็อาจจะทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลซึ่งมีสมาชิกในวุฒิสภานั้นกระเทือนได้ ในมุมมอง
 ถ้าเป็นพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วก็มีเสียงในสภาเข้ามา จริงอยู่
 วุฒิสภาไม่มีบทบาทในตอนแรก แต่ในตอนหลังก็จะมี จะเห็นได้เลยว่า ๖ เดือนนั้น
 เขาชี้ขาดแล้ว คือถ้าเมื่อใดที่พิจารณาว่าพระราชบัญญัติงบประมาณร่วมกัน หรือเปิด
 อภิปรายร่วมกันโดยเฉพาะในเรื่องมหเฉพาะกาล เราจะเห็นได้ว่ารัฐบาลนั้นก็
 ต้องคว่ำไป รัฐบาลใหม่ซึ่งมีเสียงในวุฒิสภาก็จะเข้ามา เพราะฉะนั้นไม่ว่าด้วย
 ประการใด ๆ กระทบเห็นว่าในเรื่องของคณะรัฐมนตรีก็ ในเรื่องของสภาก็
 ในที่นั้นจะเกิดความไม่มั่นคงขึ้นอย่างเห็น ๆ ได้ อย่างซำปอกงก็เคย เพราะฉะนั้น
 ในเรื่องนี้เป็นอย่างนี้ถ้าเราจะรับเอาเรื่องเหล่านี้ไว้พิจารณา กระทบก็อยาก
 จะให้พิจารณาให้ถ่องแท้ว่าเราจะเอาอะไรกันแน่ ถ้าเราต้องการจะมีรัฐธรรมนูญ
 ออกไปตามใจบุคคลบางกลุ่ม หรือว่าเสียงข้างมากที่เรียกร้อง แต่เป็นลักษณะกลุ่ม ๆ
 คน ๆ ก็ต้องเค็กรอนต้องมานั่งร่างกันใหม่ หรือแก้ไขกันใหม่ กระทบก็เห็นว่า
 ในเรื่องของคณะรัฐมนตรีนั้นการแต่งตั้งความที่กล่าวนี้มาจะต้องแก้ไขอย่างมาก และ
 ก็ต้องให้สอดคล้องกันไปในเรื่องระบบรัฐสภาด้วยว่า วุฒิสภานั้นจะมีกี่ควรจะมีอำนาจ

หน้าที่เพียงไร เพื่อความมั่นคงก็ หนีหน้าที่สมบูรณ์แบบเสียเลย ถ้าเผื่อจะเป็น
ประชาธิปไตยก็ หนีหน้าที่ในฐานะ เป็นพี่เลี้ยง หรือในมุมมองถ้าเราไม่มีวุฒิสภา
จะเป็นสภาเดียวหรืออย่างไรแล้วก็มีท.เฉพาะกาลเป็นสองประเภท หรืออย่างไรก็
ต้องทำหน้าที่ที่จะมา เสริมสร้างรัฐบาลให้ มีเสถียรภาพด้วย มี ช. เพียงแต่ให้เป็น
สภาที่สนองค้นหาของบุคคลบางกลุ่มหรือพวกที่อยาก เป็นสมาชิกสภาเท่านั้น อันนี้
กระผมก็อยากกราบเรียนฝากไว้ เพื่อเป็นแนวทางพิจารณา ขอขอบพระคุณครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (กรรมธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ
และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ความที่ท่านสมาชิกได้อภิปรายและชี้แจงต่อสภานี้หลายครั้ง
หลายหน ถึงปัญหาความมั่นคงเสถียรภาพของรัฐบาล ท่านสมาชิกเมื่ออภิปรายได้
อภิปรายไปในทำนองนั้น กระผมอยากจะขอประทานกราบเรียนว่า เสถียรภาพ
ของรัฐบาลนั้น เราต้องการให้รัฐบาลมีเสถียรภาพความมั่นคงอยู่ตลอดไปนาน ๆ นั้น
ถูกต้อง แต่ในการที่จะแปรญัตติหรือจะแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้น ควรคำนึงถึง
ด้วยว่า ถ้ารัฐบาลที่ประชาชนสิ้นศรัทธาไม่ได้สร้างสรรค์ความเจริญ ให้แก่ชาติ
บ้านเมือง รัฐบาลนั้นควรมีเสถียรภาพหรือไม่ เพราะฉะนั้นถ้าหากเราจะแก้ไข
กฎหมายรัฐธรรมนูญหลายประการ เพื่อให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ ก็ต้องคำนึงในปัญหา
ด้วยว่าเราควรจะทำอย่างไรที่จะเอารัฐบาลออกได้ในกรณีนี้ ครับ อันนี้กระผมขอฝากไว้ด้วย

กระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า ที่ท่านสมาชิกท้วงติงกันอยู่
เสมอว่า ในมาตราหนึ่งมีบอกว่าคณะรัฐมนตรีนั้นต้อง เป็นผู้แทนราษฎรถึงหนึ่ง มีบาง
ท่านก็มีความห่วงใยกลัวว่าหัวหน้ารัฐบาลซึ่ง เป็นผู้แทนราษฎรนั้น จะเห็นแก่พรรค
เห็นแก่พวก บรรดาผู้แทนราษฎรบางท่านไม่อยู่ในลักษณะมีคุณภาพ ซึ่ความสามารถ
พอที่จะ เป็นรัฐมนตรีได้ก็แก่งัดกันเข้าไปควรจะมีขอบเขตอันจำกัด อันนี้ ใครจะขอ
ประทานกราบเรียนประสพการณ์ที่ผ่านมาว่า ในระบอบประชาธิปไตยซึ่งหัวหน้าพรรค
การเมืองมาจากผู้แทนราษฎร และได้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น เราได้คำนึงกันอยู่เสมอ
ว่าควรจะต้องบุคคลที่เป็นผู้แทนราษฎรคนใด เข้าเป็นรัฐมนตรี เราได้คำนึงถึงความ

สามารถ เราได้คำนึงถึงความรอบคอบหลายประการ กระผมใคร่จะขอยกตัวอย่าง
 ประสพการณ์ที่ผ่านมามากที่สุดคือว่าในครั้งหนึ่งเมื่อปี ๒๕๑๘ พรรคประชาธิปัตย์และพรรค
 ของกระผมได้ร่วมกัน ๒ พรรคจัดตั้งรัฐบาล ยังจำได้ว่านายรัฐมนตรีครั้งนั้นคือ
 หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้เสนอให้พรรคของกระผมเป็นรัฐมนตรีว่าการ ๓ ตำแหน่ง
 ในที่สุดกระผมได้ชี้แจงต่อที่ประชุมพรรคว่า พรรคของกระผมมีสมาชิกไม่อยู่ในซีก
 ความสามารถที่จะเป็นรัฐมนตรีว่าการได้ถึง ๓ ตำแหน่ง อาจจะเป็นได้ก็มีคุณสมบัติ
 เปี่ยมพงศ์สานต์ กับผมเท่านั้น เพราะฉะนั้นตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการที่เสนอมาจึง
 พรรคผมอีกตำแหน่งหนึ่งขอคืน ขอให้แต่งตั้งบุคคลภายนอกเดชะ เพราะฉะนั้นใน
 รัฐบาลครั้งนั้นจึงปรากฏว่ามีบุคคลภายนอกเป็นจำนวนไม่น้อยเข้ามาอยู่ในคณะรัฐบาล
 จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญครั้งนั้นเป็นรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยเต็มที่
 ผู้แทนราษฎรมีอำนาจสูงสุด แต่ในที่สุดเราก็คำนึงถึงประเทศชาติความเจริญของ
 บ้านเมือง ความมั่นคงของชาติบ้านเมืองเหมือนกัน ไม่ใช่ที่เราจะแต่งตั้งบุคคล
 ใดเข้าไป ตามที่สมาชิกบางท่านมีความประสงค์ จึงขอประทานกราบเรียนในข้อนี้ด้วย
 ทั้งนี้ใคร่จะขอประทานกราบเรียนต่อไปว่า ที่ท่านสมาชิกทั้งหลายได้
 อภิปรายมีความห่วงใยในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐบาลนั้น กระผมเห็น
 ห่วงด้วยว่าคณะรัฐบาลหรือตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น มีความสำคัญในอันที่จะผลักดัน
 ชาติบ้านเมืองให้ก้าวหน้าให้เจริญไปได้ องค์การอันสำคัญที่สุดก็คือคณะรัฐบาลนั้น
 ที่ท่านสมาชิกพยายามพิจารณาเห็นว่าทำไมจะได้คณะรัฐบาลที่ดีที่สุดนั้น เป็นการ
 ถูกต้อง กระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่าการที่นายกรัฐมนตรีจะมาจากผู้แทน
 ราษฎรหรือไม่มาจากผู้แทนราษฎรนั้นควรจะต้องพิจารณา เราควรพิจารณาว่าเรา
 จะทำอย่างไรจึงจะได้นายกรัฐมนตรี ได้รัฐมนตรีเป็นคณะรัฐบาลที่ดีที่สุด กระผม
 อยากจะให้คำนึงในข้อนี้และกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ใครมีสติปัญญาอย่างไรเขียน
 ไว้ในรัฐธรรมนูญ เราปรารถนาในสิ่งนี้ร่วมกัน เพราะเราคำนึงว่าบ้านเมืองของ
 เราจะเจริญหรือไม่เจริญขึ้นอยู่กับคณะรัฐบาลเป็นประการสำคัญ เราต้องยอมรับว่า

เหตุการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมืองได้หมักหมมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เราถูก
 คำหัตถ์เตือนว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาบ้าง เป็นประเทศค้อยพัฒนาบ้าง และ
 เราก็อย่าลืมว่าในหน่วยงานขององค์การสหประชาชาตินั้น ได้แถลงไว้เมื่อ ๗ ปีก่อน
 ว่า ประเทศเกาหลีเป็นประเทศที่ล่าช้ากว่าประเทศไทย แต่ถึงวันนี้องค์การ
 สหประชาชาติและหน่วยงานของเขาได้แถลงแล้วว่า เกาหลีได้ก้าวหน้าไกลกว่า
 ประเทศไทยไปเป็นอันมาก อันนี้ขอให้คำนึงถึงความเจริญก้าวหน้าของ เกาหลี
 นั้นขึ้นอยู่กับคณะรัฐบาล คณะรัฐมนตรีของเขาใช่หรือไม่ เพราะฉะนั้นจึงขอฝากท่าน
 กรรมการที่จะเป็นต่อไปว่าถ้าหากจะกำหนดหมัดมือดี ในรัฐธรรมนูญชั่วคราวใด
 ที่เราจะได้รัฐบาลที่สามารถจริงจังแล้วขอให้คำนึงว่า รัฐบาลนั้นจะต้อง เป็น
 รัฐบาลที่สามารถรู้ปัญหาของชาติบ้านเมืองว่า บ้านเมืองมีปัญหาสำคัญอะไรหมักหมม
 อยู่ในขณะนี้ และปัญหาที่หมักหมมมาช้านานนั้นมีอะไรบ้าง นอกจากจะรู้ปัญหาของ
 ชาติบ้านเมืองแล้ว นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีควรจะต้องรู้ถึงวิธีแก้ไขปัญหานั้นว่า
 จะแก้อย่างไรถึงจะแก้ปัญหของชาติให้ลุล่วงไปได้ นอกจากจะรู้วิธีแก้ปัญหแล้ว
 นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะต้องมีขีดความสามารถ มีสมรรถภาพพอเพียงที่จะ
 ดำเนินการแก้ไขปัญหตามวิธีการที่รู้นั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ นอกจากนั้นยังไม่พอ
 ครับ นายกรัฐมนตรีที่จะแต่งตั้งจะมาจากใครก็ตาม รัฐมนตรีจะมาจากผู้แทนราษฎร
 หรือไม่ก็ตามต้องมีความริเริ่ม มีแนวความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่จะผลักดันชาติ
 บ้านเมืองให้ก้าวหน้าหาทางให้ประชาชนมีความสุขให้จงได้ และสุดท้ายคณะรัฐมนตรี
 คณะนั้นต้องมีความสุจริต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กระผมขอฝากต่อท่านกรรมการว่า
 จะทำอย่างไรเราจึงจะได้รัฐบาลเช่นนั้น กระผมขอยกตัวอย่างเพียงประเด็นเดียว
 เท่านั้นว่าปัญหาของชาติเราในขณะนี้หมักหมมมานานตั้งแต่รัฐบาลสมัยใด ๆ ก็แล้วแต่
 ก็ยังไม่มีรัฐบาลใดจะแก้สัก เราจะไม่รู้ปัญหา หรือเราจะไม่รู้วิธีแก้ไขปัญหาก็ตาม
 ในชนบทบ้านนอกทุกจังหวัดเราได้ปล่อยไว้ให้ประชาชนอยู่กับตามฤดูกาลม ตั้งแต่เคย
 คุ้มใหญ่จนบัดนี้ เราไม่เคยเห็นสภาพความเป็นอยู่ของชนบทบ้านนอกของเกษตรกร

นั้นขึ้น รายได้แต่ละหัว ความเป็นอยู่อด ๆ อดยาก ๆ การทำมาหากินของเกษตรกร ซึ่งเป็นส่วนกำลังสำคัญของชาวจังหวัดเมืองไม่น้อยกว่า ๔๐ เปอร์เซ็นต์ เราได้ หอดทิ้งกันหรือเปล่า ถึงฤดูน้ำมาก ชาวลมน้ำท่วม ถึงหน้าแล้งฝนไม่ตกข้าวตายแล้งหมด เราจะปล่อยให้หอยกินความยากกรรมเช่นนี้ต่อไปกระนั้นหรือ เราปรารถนาที่จะ เห็นรัฐบาลแก้ปัญหาของชนบทให้ได้ ต้องเข้าไปถึงชนบทให้ได้ เพราะฉะนั้นจึง ขอฝากต่อท่านกรรมาธิการไว้ด้วยว่า จะเอานายกรัฐมนตรีมาจากผู้แทนราษฎรก็ตาม หรือจะไม่มาจากผู้แทนราษฎรก็ตาม ทำอย่างไร เราถึงจะได้นายกรัฐมนตรีและ รัฐบาลที่สามารถแก้ปัญหาของชาวจังหวัดเมืองให้ลุกลงไปได้ ขอขอบคุณครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม : ท่านประธานครับ กระผมเห็นด้วย กับท่านกรรมาธิการที่เพิ่งนั่งลงเมื่อกี้ ที่มุ่งหวังว่าทำอย่างไรถึงจะได้รัฐบาลที่เข้มแข็ง และมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาของชาติได้ เพราะปัญหาขณะนี้ เป็นปัญหาที่เรื้อรัง และลำบากมากสำหรับประเทศเรา กระผมคิดว่า เราพูดกันมานานแล้วชุดในเรื่อง ประชาธิปไตยอะไรก็ เรียกเรื่องประชาธิปไตย ทำไมเราไม่พูดกันถึงหรือคำนึงถึงว่า สังคมของเราในปัจจุบันนี้ว่าวุ่นอย่างไรครับ ท่านนายกรัฐมนตรีท่านให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ว่าปัจจุบันนี้ ขณะนี้ ชั่วโมงนี้ประเทศไทยยังอยู่ในฐานะอย่างไร กระผม เห็นว่าเราเขียนไว้ว่าคณะรัฐมนตรีต้องมาจากผู้แทนราษฎร กระผมเห็นด้วยเป็น เรื่องหลักประชาธิปไตย เห็นด้วยครับ แต่ถ้ามุมมองว่าพรรคการเมืองนั้นที่คุมเสียงข้างมากในสภา คนที่ ๆ ที่มีคุณสมบัติเกิดไม่ได้รับเลือกตั้ง อย่างเช่นหัวหน้าพรรค ไม่ได้รับเลือกตั้ง แล้วเราไปบังคับไว้ว่าต้องมีรัฐมนตรีมาจากผู้แทนราษฎร เมื่อ รัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วนะมาจากรัฐสภา แต่ฉบับนี้บอกว่าจะมาจากผู้แทนราษฎร กระผมเห็นด้วย แต่ถ้ามุมมองว่าคนที่ของพรรคนั้นเกิดไม่ได้เข้ามา แล้วพรรคนั้นมีเสียงข้างมากจะไปเอาใครมาเป็นรัฐมนตรี ก็คงไปจับแพะชนแกะมาเป็น แล้ว เราจะได้รัฐบาลมีเสถียรภาพอย่างที่ท่านอธิบายนี้อย่างไร รัฐบาลเข้มแข็งได้ อย่างไร เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับเราเอาประเทศไทยไปเป็นเครื่องทดลอง ของ

(๘๖)

ผู้บริหารอย่างนั้นหรือครับ กระผมไม่เห็นด้วย กระผมเห็นว่าน่าจะเขียนคุณสมบัติลงไปสักครีบว่ารัฐมนตรีผู้บริหารชั้นสูงสุดของประเทศนั้นควรมีคุณสมบัติอย่างไร นี่แน่แค่ความรู้ก็ยังไม่ได้เขียนลงไป หมายความว่าเราเปิดโอกาสให้ผู้มีอิทธิพลในพรรคไม่ต้องมีความรู้ อาจจะมีเงินก็โถมมาเป็นรัฐมนตรีบริหารประเทศ อย่างนี้หรือครับ ประเทศเราจะไปรอด หมายความว่าไปไม่ได้ กระผมมีความคิดเห็นอยู่อย่างหนึ่งว่าในเมื่อเราไม่ให้นายกรัฐมนตรีมาจากผู้แทนราษฎรหรือจากการเลือกตั้งแล้วก็ไม่จำเป็นจะต้องเขียนก็ได้ เปิดกว้าง ๆ พรรคใหม่ปกครองประเทศได้รับเลือกตั้งมาจากผู้แทนราษฎรจะมีหวังที่จะเป็นรัฐมนตรีแน่ครับ ถ้าเราเขียนอย่างนี้เป็นการที่เรียกว่าเกื้อช่วยผู้มีผิดกฎหมายขึ้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งนั้น หมายความว่าไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งนะครับ เกือบทั้งหมดเลย ประวัติที่สั้นกว่านี้ บางคนท่านไม่อยากเป็น แต่วิ่งกันทันชีวิตเลย เสียเงินเสียทองก็ยังเอา เป็นอย่างนี้เราจะยอมให้เกิดขึ้นหรือครับ กระผมว่ายอมไม่ได้ ขอพระคุณครับ

นายชนะ รุ่งแสง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ เราก็ได้พูดกันมาแล้วถึง เรื่ององค์ประกอบของคณะรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีนั้นก็พูดกันซัดซัดลงไปแล้ว และร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้ออกมาให้เห็นแล้วว่า นายกรัฐมนตรีนั้นอยู่ในฐานะที่จะมาจากผู้ที่ได้รับเลือกตั้งก็ได้ และผู้ที่ไม่ใช่มาจากการเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่มาจากการเลือกตั้งนั้น พรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นผู้ที่ได้รับเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่ต้องอาศัยเสียงวุฒิสมาชิกแล้ว พรรคการเมืองนั้นก็อยู่ในฐานะที่จะตั้งคณะรัฐบาล มีผู้มาจากการเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือเป็นรัฐมนตรี จะกึ่งหนึ่งหรือจะทั้งหมดก็สุดแต่แต่พรรคการเมืองนั้นตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เขียนไว้ แต่ในกรณีที่เราได้ระบุไว้ว่ามีวุฒิสมาชิกจำนวน ๓ ใน ๔ ก็เป็นเรื่องที่เสมือนกับว่าคณะปฏิวัติซึ่งวุฒิสมาชิกอยู่จากการที่เป็นผู้ตั้งวุฒิสมาชิกนั้นแหละ เป็นอำนาจต่อรองกับพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงไม่เป็นมาจอร์ตี (Majority) แล้วก็มาต่อรองกันว่าจะมีรัฐบาลซึ่งเป็นองค์ประกอบ

LIART

จากผู้ที่มาจากการเลือกตั้งเท่าไร ผู้ที่ไม่มาจากการเลือกตั้งเท่าไร องค์ประกอบ
 ที่สมบูรณณ์นั้นก็เกิดจากการเจรจาด้วยกัน ของคานวู้ชสมาชิกหรือคณะปฏิวัติกับพรรค
 การเมืองที่ได้รับเสียงเป็นจำนวนมากกว่าพรรคอื่น แต่ไม่เป็นมาจอร์ตี แต่ใน
 เวลาเดียวกันแนวความคิดซึ่งแอบแฝงในลักษณะที่ว่า จะให้มีสภาเดียว แต่ไม่พูดออก
 มาให้ชัดเจนว่าจะมีสมาชิกสองประเภท เอาคนสองประ เภทไปอยู่ในสภาเดียวกัน
 คนสองประเภทนั้นอยู่ด้วยกันไม่ได้ นั่นคือจุดพิงของรัฐธรรมนูญที่จะเป็น ตามแนว
 ความคิดของคนบางคนที่เสนอต่อที่ประชุมแห่งนี้ กระผมขอมตจะให้เอาตัวของกระผม
 เข้ามาเสี่ยงที่จะพูดอย่างนี้ และกระผมละลายใจที่ใจจะพูดคำว่า กระผมขออนุญาต
 ท่านประธาน กระผมไม่เคยใช้คำว่า "ตัดหา" แต่กระผมได้ยื่น ๒ ครั้ง ๒ ครา
 เพราะฉะนั้นกระผมขออนุญาตท่านประธานที่จะพูดว่า คณะกรรมาธิการชุดนี้ร่าง
 รัฐธรรมนูญขึ้นมาโดยไม่ได้คำนึงถึงสิ่งที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านได้พูด และเรา
 ละอายแก่ใจที่จะพูด ขอพระคุณครับ

พลเอก ทวีช เสนียงส์ ณ ออยุธยา : ท่านประธานที่เคารพ ท่าน
 สมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมได้ยื่นท่านประธานพูดในต่อสนทน ๆ ยกว่า พูดกันน้อยๆหน่อย
 กระผมไม่เห็นมีใครทำตามท่านประธานสักคนเดียว เพราะฉะนั้นหมวดนี้ว่ากัน
 มาพอสมควรแล้ว กระผมขอเสนอปิดอภิปราย ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณทวีช เสนอขอปิดอภิปราย มีผู้
 รับรองแล้ว ท่านผู้ใดจะขอเปิดอภิปรายต่อไปอีกหรือไม่ครับ โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มีท่านผู้ใดขอเปิดอภิปรายต่อไป
 นะครับ ก็เป็นอันว่าปิดอภิปรายในหมวด ๘ ตามที่ พลเอก ทวีช เสนอ

ต่อไปนี้เป็นการศึกษาพิจารณาในหมวด ๘ เกี่ยวกับศาลครับ คณะกรรมาธิการ
 มีอะไรจะชี้แจงก่อนหรือไม่ครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ไม่มีครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี ก็ขอเชิญท่านสมาชิกครับ ผม
หวังว่าคงจะไม่มีปัญหาถามนะครับในเรื่องศาล

นายอาคม มกรานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม อาคม
มกรานนท์ กระผมอยากจะกราบเรียนถามท่านกรรมาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คืออาจารย์หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ตามที่สื่อมวลชนทั้งหลายได้แถลง
หนังสือพิมพ์กันบ่อยครั้ง และก็มีกันมาก ก็อยากจะขอทราบเรียนว่าที่ท่านอาจารย์
บอกว่าง่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับพื้นเนา พันธุ์ พันธุ์ร้อน ก็อยากจะขอเรียนถาม
ว่ามีมาตราไหน หมวดไหนที่เป็นพันธุ์ พันธุ์ร้อนบ้าง ขอเรียนถามเพื่อจะได้แปรญัตติ
ในวาระที่ ๒ จะได้ออนพื้นเนา พันธุ์ออกไปเสีย กระผมขอทราบเรียนถามเพียงแค่นี้
แหละครับ ขอให้ท่านอาจารย์ได้ตอบด้วยครับ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : คณะหมวกยังไม่ถึง
ครับ

นายसानนท์ สายสว่าง (กรรมาธิการ) : หมวด ๔ นี้ก็เป็นไปตาม
กรอบทุกบททุกมาตรา เรื่องศาลนี้ปกติแล้วเราไม่ค่อยอยากจะแตะต้อง ขอให้ท่าน
หมวกนี้ไป

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดซักข้อบ้างครับ คุณसानนท์
ขอเสนอให้ผ่านหมวด ๔ ไป

(ไม่มีสมาชิกซักข้อ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี ต่อไปนี่ก็เป็นการพิจารณา
หมวด ๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น เชิญคุณวิมลครับ

นางวิมล เจียมเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติทั้งหลาย ดิฉัน วิมล เจียมเจริญ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เท่าที่อ่านมา
ดิฉันก็พอใจในมาตรา ๓๓๑ นี้น่ามากกว่ามาตราใดทั้งหมด เพราะในมาตรา ๓๓๑ ของ

หมวด ๕ นี้เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น เป็นมาตราเดียวที่แสดงถึงความเห็นประชาชนไปโดยสมบูรณ์ ในขณะที่ท่านกรรมาธิการขึ้นมาแถลงครั้งแล้วครั้งเล่าขอเรียนข้อไว้ในที่นี้ว่า คุณชนะ รุ่งแสง ท่านย้ายอยู่ตลอดเวลาว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ท่านต้องการลดขีดประชาชนไปโดยลง ท่านต้องการลดลงอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่รู้จักพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเสียบ้าง ท่านรับอยู่ตลอดเวลาว่าท่านไม่ได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นมาตามแบบอย่างของประชาชนไทย ก็ฉันก็ไม่ทราบว่าคุณประชาชนไทยของท่านนั้นเป็นอย่างไร จึงต้องกระทำอย่างนี้ ก็ฉันขอเรียนว่ากลางนักประชาชนไทยท่านกลางคนที่พัฒนาประเทศนั้น ท่านอาจจะถูกว่าเป็นเตาถ่านปีได้ง่าย ๆ ก็ฉันขอกราบเรียนว่าประชาชนไทยนั้นจะต้องมี จะต้องเป็น เราต้องร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาชนไทย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ให้ได้ เราจะต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลเป็นปัญหาที่ ๒ อย่างที่ฉันกราบเรียนครั้งแล้วครั้งเล่า รัฐธรรมนูญนั้นต้องเป็นประชาชนไทยเสียก่อน เสถียรภาพของรัฐบาลความภาวะการเมืองนั้นลู่ได้ในบทยุคเฉพาะกาล แต่ไม่ใช่มากำหนดในตัวรัฐธรรมนูญ บทยุคเฉพาะกาลนั้นใช้ได้ความภาวะวิสัยของบ้านเมือง เมื่อต้องการเลิกเมื่อใดก็เลิกได้ แต่เราจะนำรัฐธรรมนูญอันเป็นประชาชนไทยนั้นมาใช้ได้อยู่เสมอ ก็ฉันจึงขอกราบเรียนว่าในมาตรา ๑๗๑ นี้เป็นมาตราเดียวที่ฉันพอใจที่สุด และหวังว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะไม่คิดลดประชาชนไทยอย่างเช่นกรรมาธิการเก่าที่ท่านนั่งลงเมื่อครั้น ขอขอบคุณ

พลเอก ทวีช เสี่ยงค์ ๗ อยู่ธยา : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ วันพรุ่งนี้แล้วร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยาจะเข้าสู่สภาในวาระที่ ๒ เพราะฉะนั้นกระผมมีคำถามอยากจะถามเพื่อความแน่ใจต่อคณะกรรมการว่าสภาเมืองพัทยานี้เป็นสภาท้องถิ่นหรือเปล่า เพราะกระผมได้ขอแปรญัตติไว้ว่าสมาชิกสภาเมืองพัทยานี้จะต้องมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด แต่คณะกรรมการไม่ยินยอม เมื่อความปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญอย่างนี้แล้ว สมาชิก

สภาเมืองพัทยาจะมาจากกรรมาธิการที่ตั้งมีได้ กระผมขอถามท่านนั้นแต่ละครั้งว่าสภาเมืองพัฒนานั้นเป็นสภาท้องถิ่นตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือเปล่า กรุณาตอบกระผมสั้น ๆ ครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ
กระผมขอตอบสั้น ๆ ว่าเป็นครับ

นายพิชญ์ แคนวงศ์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ และท่านสมาชิก
ผู้เกียรติ ในหมวด ๕ ที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นหมวดซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งหมวดหนึ่งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผมขอทราบเรียนท่านสมาชิกและท่านประธานว่า การที่ประเทศเราต้องล้มลุกคลุกคลานและมีปัญหาตลอดเวลา นั้น กระผมก็คิดว่าส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และความไม่สมบูรณ์ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ความจริงในขณะนี้การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามกฎหมายก็ได้กำหนดไว้ว่า ในตำบลก็มีสภาตำบลขึ้นมาในอำเภอซึ่งยังไม่พัฒนา ยังไม่มีรายได้เท่าไร ก็จัดให้เป็นรูปสุขาภิบาล ในเมืองซึ่งเป็นเมืองใหญ่ ๆ มีประชากรอยู่มากมีรายได้พอสมควรเราก็ให้มีสภาเทศบาล และขึ้นมาถึงจังหวัดก็มองการบริหารส่วนจังหวัด แต่ถ้าหากว่าเรามองไปแล้วจะเห็นว่า ในจังหวัดก็ตาม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และในสภาตำบลนั้น จะเห็นได้ว่าก็มีเทศบาลเท่านั้นซึ่งเป็นองค์การปกครองรูปแบบหนึ่งในส่วนท้องถิ่น ซึ่งในขณะนี้รู้สึกว่าจะเต็มรูปและเป็นประชาธิปไตยพอสมควร และอำนาจประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก แต่เราจะสังเกตุเห็นว่าในขณะนี้เรามีจำนวนสุขาภิบาลซึ่งจะเป็นเทศบาลได้อยู่เป็นจำนวนมากมาย แต่ว่ากาลเวลาล่วงมาเราก็มีเทศบาลเพียง ๑๘ แห่งเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ในขณะนี้เรามีอำเภอตั้ง ๕๐๐ กว่าอำเภอ และพร้อมที่จะเป็นเทศบาลได้ แต่เราก็ไม่ได้มีการปรับปรุงที่จะให้ท้องถิ่นเหล่านั้นเป็นเทศบาลขึ้นมา นอกจากนั้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเห็นอันมาจากหน่วยงานของเทศบาลเป็นงานครอบคลุมทั้งจังหวัดนั้น เราก็จะเห็นได้ว่า

ในขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นก็ยังมีระบอบงานหลายส่วนหลายตอน จึงยังไม่สมบูรณ์และก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้บริหารในระดับท้องถิ่นเป็นอันมาก ถ้าหันมาดูในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ตามที่กระผมขอเอ่ยนามท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ คือคุณนิล เจริญวิบูลย์บอกไว้ว่าในมาตรา ๑๗๖ นั้นได้เป็นประชาธิปไตยอย่างยิ่ง คือว่าได้ให้ประชาชนมีส่วนที่จะเลือกตั้งบุคคลในท้องถิ่นนั้นขึ้นมาบริหารงานในท้องถิ่นของตน แต่ถ้าจะดูแล้วในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้รู้สึกได้ว่าเราจะเขียนไว้อ่างไร และเป็นแค่เพียงแนวทางเท่านั้นเอง อย่างเช่นในมาตรา ๑๗๖ ก็บอกว่า "การจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ซึ่งกระผมเห็นว่าเราเขียนแค่เพียงแนวทางเท่านั้นเอง ก็คงจะเป็นแบบเดิม คือบ้านเมืองในส่วนท้องถิ่นนั้นก็คงจะคงมีความยุ่งยากมีปัญหอะไรก็จะต้องมาให้รัฐบาลกลางเป็นผู้แก้ไข ใครก็ตามที่เป็นรัฐบาล เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรีก็จะต้องหน้านิ้วหัวขมวด แก้ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงเอาไว้มืด เพราะฉะนั้นจึงมีคำกล่าวอยู่เสมอว่าประชาชนในท้องถิ่นนั้นถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้ก็เพราะว่าระบบการบริหารในส่วนท้องถิ่นนั้น ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้ผู้บริหารในส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะแก้ไขปัญหาอะไรได้ จึงได้มีปัญหามากมายเข้ามายังรัฐบาลกลางอยู่เสมอ แล้วก็แก้ปัญหาก็ไม่ได้ กระผมอยากจะยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่ารัฐบาลนั้นเป็นคนขับเกวียน แต่เกวียนนั้นล้อมันต้องไปติดโคลนคนลากเท่าไรก็ลากไปไม่ไหว เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าในหมวด ๕ ที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ท่านกรรมาธิการก็ไม่ทราบว่าในเหตุผลอะไรที่ท่านไปตัดข้อความบางตอนซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ ออกไปเสีย อย่างเช่นในวรรคสองของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ ที่บอกว่า "ท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองท้องถิ่นของตน และมีอิสระในการพิจารณาการการเงินแห่งท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" และนอกจากนั้นในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ ที่กำหนดว่า "ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะ

ปกครองตนเองได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ย่อมมีสิทธิปกครองตนเอง" ซึ่งกระผม
 คิดว่าในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ ที่ได้กำหนดไว้เช่นนั้น เป็นการเปิดโอกาสที่จะให้
 ท้องถิ่นอย่างเช่นเทศบาลตามที่กระผมได้ยกตัวอย่างให้ท่านประธาน และท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติทุกท่าน ในตอนแรกนั้นมีโอกาสที่จะได้รับการปรับปรุงให้เป็นเทศบาล
 ปกครองตนเอง และยิ่งกว่านั้นองค์การบริหารราชการส่วนจังหวัด ซึ่งในขณะนั้นก็
 ความยุ่งยากอยู่พอสมควร ก็จะได้มีโอกาสที่จะปรับปรุงปกครองตนเองขึ้นมา เพราะฉะนั้น
 ในการที่ทางคณะกรรมการได้ตัดข้อความในมาตรา และวรรคดังกล่าวออกไปนั้น
 กระผมก็ขอทราบความประสงค์ของท่านด้วย ขอขอบพระคุณครับ

นายอุกร คันดิสุนทร (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ และ
 ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ คณะกรรมาธิการขอเรียนตอบข้อซักถามของท่านสมาชิก ก่อน
 อื่นขอขอบคุณท่านสมาชิกที่ได้อภิปรายสนับสนุนสำหรับหมวด ๘ การปกครองส่วนท้องถิ่น
 กระผมคิดว่าคณะกรรมการได้พิจารณาเป็นการละเอียด ถึงว่าการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น รากฐานของมันคือการปกครองท้องถิ่น อย่างเช่นที่
 ท่านสมาชิกได้อภิปรายไปแล้ว

สำหรับคำถามของท่านสมาชิกท่านหนึ่งลงไปเมื่อกี้ เกี่ยวกับว่าการที่
 ตัดข้อความบางตอนของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ ออก เกี่ยวกับการที่จะให้ท้องถิ่นเป็น
 อิสระในด้านการเงินด้วยนั้น เราได้มีการพิจารณากันในเรื่องนี้อย่างมาก คือว่า
 ในการปกครองท้องถิ่นนั้น เราส่งเสริม แต่เนื่องจากว่าท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นในการ
 บริหารด้านการเงินนั้นจะมีอุปสรรค ยกตัวอย่างเช่นท้องถิ่นบางอำเภอ รายได้ใน
 การเก็บภาษี ซึ่งความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ นั้น จะให้เป็นประชาธิปไตย
 โดยสมบูรณ์ให้มีการปกครองโดยท้องถิ่น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งการบริหารนั้นเรา
 ถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยแท้ แต่เนื่องจากว่าสำหรับการเงินหรือการงบประมาณ
 นั้น ท้องถิ่นยังจะต้องอาศัยงบประมาณจากรัฐบาลกลาง โดยที่ระบบภาษีของเรา
 เป็นการจัดเก็บจากรัฐบาลกลางโดยรัฐบาลกลาง เพราะฉะนั้นการที่จะให้ท้องถิ่น

มีอิสระในการเก็บภาษีโดยตรงเพื่อไปบูรณะท้องถิ่นนั้นยังไม่สามารถจะทำได้ จึงได้
ตัดออก

สำหรับประการที่ ๒ ที่ท่านสมาชิกมีความเห็นว่า ถ้าหากจะเขียนให้
ลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปอย่างสมบูรณ์แล้ว ทำไมจึงไม่มีบัญญัติข้อความ
อันลงไปนั้น ข้อความนี้กระผมใคร่ขอกราบเรียนว่า แท้จริงนั้นรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๓
นั้นได้บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด ๘
ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๓ นั้นให้กระทำให้เสร็จภายใน ๒ ปี เมื่อรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๓
บัญญัติไว้เช่นนั้น รัฐบาลชุดนั้นก็ได้ออกกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาคือ
พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งท่านสมาชิกคงจะจำได้ ในขณะที่
เองสภาได้รับหลักการไปแล้ว แต่เนื่องจากมีเหตุการณ์ผันผวน คือมีการปฏิรูป ฯ เสียก่อน กฎหมายฉบับนั้นจึงยังไม่ได้
ดำเนินการ เป็นเพียงแต่ได้รับหลักการในวาระแรก อย่างไรก็ตามสำหรับความ
เห็นของคณะกรรมการในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นพ้องต้องกันว่า
การที่จะสร้างรากฐานของประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องให้ประชาชนในส่วนท้องถิ่น
ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศนั้น มีส่วนในการรับผิดชอบและดูแลบ้านเมืองด้วย ขอคุณ
ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะอภิปรายในหมวดนี้อีก
หรือไม่ครับ ขอเชิญคุณอมรครับ ก่อนที่จะพูดขอให้รองประธานคนที่ ๑ ทำหน้าที่แทน
สักครูหนึ่งนะครับ

นายอมร จันทรมุข (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ
กระผมอยากจะเรียนเพิ่มเติมจากที่กรรมาธิการท่านก่อนได้เสนอไปนะครับ คงจำได้
เมื่อท่านสมาชิกผู้มีเกียรติบางท่าน ได้เน้นเรื่องการสร้างพื้นฐานประชาธิปไตย
จากท้องถิ่น ถูกต้องครับ เราจะต้องสร้างพื้นฐานประชาธิปไตยจากท้องถิ่น แต่
ท้องถิ่นนั้นมีหลายระดับ ระดับตั้งแต่ตำบล หรือระดับอำเภอ ซึ่งได้แก่เทศบาลต่าง ๆ
และสุขาภิบาลต่าง ๆ หรือระดับจังหวัด เพราะฉะนั้นการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น

จะต้องมีขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกัน และพื้นฐานที่แท้จริงนั้นที่จะถึงชาวบ้าน
 ซึ่งในเกษตรกรทั้งหลายนั้นคือพื้นฐานของตำบล และเราจะเห็นว่ารัฐบาลขณะนี้
 เองจะเร่งการพัฒนาในรูปแบบบ้านและตำบลก่อน ถ้าหากว่าเราจะระลึกรู้ให้ กว
 ปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น เป็นต้นว่า ในรูปเทศบาลหรือในรูปสภาจังหวัดนั้น เราจะ
 เห็นว่าบางจังหวัด บางเทศบาลนั้นก็ยังมีปัญหาพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่น ใน
 ลักษณะเดียวกันกับระดับชาติ เนื่องจากพื้นที่นั้นใหญ่เกินไป เนื่องจากพื้นฐานของ
 ประชาชนนั้นไม่สามารถจะติดตามเอาใจใส่หรือว่าตรวจตราดูแลผู้แทนของตน ใน
 ท้องถิ่นนั้น สำหรับปัญหาอันนี้กระผมอยากจะกราบเรียนว่า เมื่อการปกครองท้องถิ่น
 นั้นจะต้องพัฒนา แต่หาไม่ได้หมายความว่าทำที่เดียวพร้อมกันหมด หากทำพร้อมกัน
 หมดแล้วพื้นฐานตำบลจะต้องเร่งมากที่สุด เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

สำหรับปัญหาที่ว่าได้คัดความคณทนายของมาตรา ๑๗๐ ไปนั้น กระผม
 อยากจะเรียนว่าการปกครองท้องถิ่นนั้น โดยลักษณะแล้วอาจจะขัดกับการปกครอง
 ระดับชาติได้ ถ้าหากว่าพื้นฐานประชาชนในท้องถิ่นนั้น มิได้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม
 ในฐานะที่เป็นชาติ ถ้าหากว่าประชาชนยังขาดพื้นฐานในฐานะที่เป็นชาติแล้ว การ
 กระจายอำนาจอิสระให้แก่ท้องถิ่นนั้นอาจจะทำให้เกิดการแตกแยกได้ สำหรับใน
 เรื่องการอิสระในภาณีอากร ยกตัวอย่างอย่างที่เราได้ยืนยันเมื่อ ๒-๓ วัน เป็นต้น
 ว่าการบริหารราชการเมืองพัทยา เมืองพัทยานั้นประกอบด้วยกิจการธุรกิจเป็น
 จำนวนมาก ภาษีที่เก็บได้ในตัวเมืองพัทยานั้นอาจจะสูงมาก ถ้าหากว่าเราให้
 ความเป็นอิสระในการเก็บภาษี หมายความว่าภาษีนั้นจะบำรุงอยู่ที่เมืองพัทยาน้อย
 ทีเดียว เพราะเหตุใด ก็เพราะเขาคิดว่าภาษีนั้นเป็นเงินของเขา แต่หากเรา
 คิดว่ายังมีท้องถิ่นอื่นที่ยังต้องการเงินที่จะพัฒนา จริงอยู่ในการที่จะกระจายภาษีจาก
 แหล่งใดแหล่งหนึ่งรวมทั้งกรุงเทพมหานครนั้นไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งไม่มีเงินหรือไม่มี
 ภาษีต่าง ๆ นั้น อาจจะขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความเหมาะสม ในการกระจาย
 ภาษีท้องถิ่นซึ่งเป็นระบบของงานส่วนกลาง งานส่วนกลางนี้อาจจะมีขอบกพรอง

แต่ขอภพร่องนั้นไม่ได้ทำลายหลักการในการที่จะแบ่งภาษีในท้องถิ่น ที่เจริญแล้วนั้น ไปสู่ท้องถิ่นที่ยังไม่เจริญ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้มันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการกระจาย รายได้ และขณะเดียวกันรักษาความมั่นคงของรัฐไว้บางส่วน จนกว่าประชาชนนั้น จะคิดว่านอกเหนือจากท้องถิ่นนั้นมีประโยชน์ส่วนรวม คือประโยชน์ของชาติอยู่ด้วย และเมื่อนั้นเราก็พร้อมที่จะเป็นประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอขอบคุณ
ท่านกรรมาธิการ มีท่านสมาชิกจะอภิปรายในหมวด ๕ นี้อีกหรือไม่ เชิญครับ

นายไพศาล รัชชฉัตร : ท่านประธานที่เคารพครับ ก่อนอื่นที่กระผม จะอภิปรายในหมวด ๕ กระผมอยากจะพูดเล็กน้อยว่า ในหมวดที่แล้วมาทำไมไม่มี ใครคิดว่านายกรัฐมนตรีน่าจะได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนทั่วประเทศ อันนี้เพียง แด่กระผมฝากไว้เท่านั้น ส่วนตามร่างนั้นกระผมก็ไม่ได้ชี้ของอะไร ส่วนหมวด ๕ นี้ทุกฝ่ายที่ได้อภิปรายก็เห็นก็ด้วยทั้ง ๓ มาตรา กระผมเห็นด้วยทุกประการครับ ว่า ๓ มาตรานี้เป็นพื้นฐานในการที่จะสร้างประเทศชาติของเรา อย่างท่าน กรรมาธิการที่ได้นั่งไปเมื่อกี้ บอกว่ามีความห่วงใยว่าผลประโยชน์ส่วนท้องถิ่นนั้น ถ้าหากว่าไม่ได้ถึงถึงประโยชน์ของชาติแล้วจะทำให้เกิดการแบ่งแยก กระผมมี ความเห็นตรงกันข้าม ถ้าหากว่าท้องถิ่นได้รู้จักใช้ผลประโยชน์ของตัวเอง รู้จักใช้ สิทธิของตัวเอง ใช้อำนาจต่าง ๆ โดยระบอบประชาธิปไตยแล้ว กระผมว่าท้องถิ่น เหล่านั้นก็จะต้องนึกถึงเรื่องของประเทศชาติเป็นเรื่องใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ กับประเทศชาติได้อย่างมากมายในอนาคต

อีกประการหนึ่ง กระผมจะพูดสั้น ๆ เพราะเวลาเย็นแล้ว ถ้าหากว่า กระผมไม่ได้พูดก็รู้สึกว่าจะทำให้สมาชิกที่นั่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกิด ความเข้าใจผิด ที่ท่านกรรมาธิการท่านหนึ่งได้พูดถึงปัญหาเรื่องผลประโยชน์เกี่ยวกับการ เมืองนั้น กระผมอยากจะเรียนชี้แจงที่ท่านยกตัวอย่างว่า เรื่องของรัฐวิสาหกิจ เรื่องของกรมการที่ได้มีการเรียกร้องแก้ไขประกาศฉบับที่ ๕ ที่ท่านได้ยกตัวอย่าง

มากมายนั้นว่ากรรมากรรัฐวิสาหกิจมีประโยชน์มากกว่าทางราชการนั้น กระผม
 ขอถามว่าถ้าหากรัฐวิสาหกิจจะขอมาเป็นข้าราชการ และข้าราชการทั้งหลายกลับไป
 เป็นรัฐวิสาหกิจ ใครจะเอาครับ กระผมเชื่อว่ารัฐวิสาหกิจชนิดที่จะมาเป็น
 ข้าราชการอยู่ในกระทรวงมหาดไทยมากกว่าที่จะไปอยู่ในประปาหรือไฟฟ้า ประการ
 สำคัญที่สุดก็คือจะมีความชำนาญแข็งแรงเมื่อเข้ากันได้ทำให้สมาชิกผู้มีเกียรติ ที่เข้าใจจับ
 ไขว่ไขว่ไป ทั้ง ๆ ที่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับในประเทศไทยได้วิเคราะห์วิจารณ์ ความ
 ถูกต้อง ความผิดอะไร ให้เห็นกันแล้ว กรรมากรนั้นทำงานอาทิตย์ละ ๖ วัน ๆ ละ
 ๘ ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ และบางแห่งก็ถึง ๑๒ ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่ง ๘๘ ชั่วโมงเป็นอย่าง
 ต่ำอาจถึง ๕๔ ชั่วโมง ข้าราชการนั้นเพียง ๓๕ ชั่วโมง ที่กระผมพูดนี้ไม่ใช่
 หมายความว่ากระผมจะโจมตีราชการ ข้าราชการหรือกรรมากรนั้นก็คนไทย
 เหมือนกัน รักแผ่นดินเหมือนกัน ต้องอยู่ร่วมกัน สร้างสรรค์ประเทศชาติด้วยกัน อย่า
 ไปเน้นเอาว่าเป็นเรื่องเห็นประโยชน์ส่วนตัว ความถูกต้องนั้นเป็นเรื่องสำคัญ และ
 ก็ไม่ควรจะมองในทางที่ผิด ไม่ควรที่จะเอามาพูดในทางที่ผิด กระผมจำเป็นต้องพูด
 เรื่องนี้เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจให้แก่ท่านผู้มีเกียรติที่ได้รับความอับอายครั้งหนึ่งเท่านั้น
 ไม่ได้คิดจะเอาแพะแกะอะไรทั้งสิ้นนะครับ ความเจริญของประเทศชาตินั้นจำเป็นที่จะ
 ต้องให้ทุกฝ่ายมีความเห็นอกเห็นใจ และก็ต้องมองกันในทางที่ถูก ไม่ใช่มองกันอย่าง
 วิต ๆ การเรียกร้องของกรรมากรนั้น กระผมขอฝากไว้พันควยว่าเขาเรียกร้องเพื่อ
 ให้มีอาหารกินครบ ๓ มื้อ ให้ลูกเขามีสื่อไปโรงเรียน ให้มีอาหารกลางวันทาน
 เท่านั้น ไม่ได้เรียกร้องให้เป็นมหาเศรษฐี ประธานโทจะต้องกล่าวขอบคุณคนบางคน
 อย่างเช่นคุณอ้อจ้อเหลียง คุณอุเทน เกษะไญุลย์ หรืออะไรทั้งนั้นนะครับ

บัญญัติที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอประธานโท

นะครับ

นายไพศาล ชัชวาลย์นันท์ : เขาเรียกร้องเพื่อให้มัน ๓ มื้อ เท่านั้น

การเรียกร้องเพื่อให้มันนั้นท่านบอกว่า เป็นเรื่องของการทำลายประเทศชาติ กระผม

เห็นว่าไม่ถูกคนยิงจนลงประเทศชาติ เราก็งงถูกทำลายเร็วขึ้นครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอบพระทานโทษครับ
เรื่องนี้ไม่ได้เข้าอยู่ในหมวด ๕ นะครับ

นายไพศาล รัชชฉัตร : ครับ กระผมจำเป็นต้องถามนะครับ เพราะว่าท่านได้พูดสร้างความเข้าใจผิดที่ กระผมต้องขออภัยด้วยครับ ไม่ได้คิดว่าจะเอาชนะอะไรหรอกครับ กระผมคิดว่าคนถ้าจะอยู่ได้ ประเทศเจริญได้ ไม่ใช่เพียงคนไม่กี่ตระกูลร่ำรวยเป็นมหาเศรษฐีมีเงินเป็นร้อยล้าน แต่พวกคนอื่น ๕๐ ล้านคนยากจน กระผมว่าน่าจะเป็นอันตรายมากกว่า ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอบคุณครับ ที่ผมได้ทักท้วงไปแล้วนั้น ก็เพราะเห็นว่าไม่เข้าประเด็น แต่ก็ได้ให้โอกาสที่จะได้กล่าวบ้างเล็กน้อย อย่างน้อยก็พอนำประเด็นให้เป็นที่รู้กันครับ ก็ผ่านไปแล้ว มีท่านผู้ใดจะอภิปรายอีกหรือไม่ เชิญครับ

นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม นิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นก็อย่างที่ท่านเพื่อนสมาชิก ได้อภิปรายไปแล้ว เป็นรากฐานของประชาธิปไตย และเมื่อเรามีท่านกรรมาธิการบางคน ก็เป็นห่วงกันนักกว่า ถ้าปล่อยให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง เช่นว่ามีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอะไรเหล่านี้ เป็นการบั่นทอนความมั่นคงของประเทศ แต่ขณะนั้นะครับ ทุก ๆ คนก็ให้ความสนับสนุนการปกครองส่วนท้องถิ่นว่าควรมีการปกครองส่วนท้องถิ่น และเราก็จะมีการเลือกตั้งโดยตรงและดับ ทั้ง ๆ ที่ขณะนี้รัฐบาลเอง หรือ กอ.รมน. อะไรร้อยแปดก็ทราบว่ามีตำบลหลายตำบล ที่เรียกว่าเป็นตำบลซึ่งถูกปลดแอกไปแล้ว แต่กระผมก็ไม่เห็นท่านกรรมาธิการ เมื่อเข้าที่พูดต่อคำใน เรื่อง การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาคิดคำนึงในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกระผมคิดว่าอันนี้จะมีผลกระทบกว้างขวางกว่าการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นอันมาก ส่วนกระผมเองนั้นมีความเชื่อมั่น มีศรัทธาในความรักชาติของประชาชนชาวไทย

เพราะฉะนั้นในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวด ๕ นี้ กระผมเห็นด้วยทุก
มาตรา เลยครับ และไม่ควรจะต้องมีการสงสัยว่า การที่จะปล่อยให้ท้องถิ่นเขามีสิทธิ
มีเสียงในการปกครองกันเองนั้นจะเป็นการบั่นทอนความมั่นคงของชาติ ขอขอบคุณ
นายसानนท์ สายสว่าง (กรรมาธิการ) : หมวดนี้ก็ดูใคร ๆ ก็ว่าดี
กระผมขอเสนอตามหมวดนี้ครับ

นางกนก สามเสน วิไล : ท่านประธานสภาที่เคารพ ดิฉันก็เห็นด้วย
ในหมวด ๕ นี้ แต่ยังมีข้อข้องใจอยู่หนึ่งเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณ ดิฉันว่าเราจะให้คน
ปกครองโดยไม่มีงบประมาณให้เขาคิดค้นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เขาจะปกครองได้
อย่างไร เขาจะไปมีกรรมกรมีสภาขึ้นมาเพื่ออะไร พอจะทำอะไรแล้วก็ไม่มีเงิน
จะต้องคอยขอความกรุณาเมตตาจากรัฐบาลส่วนกลางอยู่เรื่อย ๆ ดิฉันว่าถ้าท่าน
ทั้งหลายที่เคยไปทำงานในชนบทแล้วคงจะต้องทราบแน่นอนเลยว่า คนในชนบทนั้น
เขาก็อยากปรับปรุงเขาก็อยากจะทำพัฒนาตัวเขาเอง แล้วเขาก็มีกรรมกรที่
เลือกตั้งกันอย่างถูกต้อง แต่เขาก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะเหตุว่าเขาไม่มีเงิน เขา
จะต้องคอยว่าทางส่วนกลางนั้นจะมีความเมตตากรุณาเมื่อไรที่จะให้เงินไป แล้ว
อีกอย่างหนึ่งดิฉันก็คิดว่าถ้าไม่กำหนดไว้ในนี้แล้ว ก็เกือบจะไม่มีความหมายอะไร
แล้วในที่สุดการที่เราต้องการจะให้ประชาชนได้มีการฝึกที่จะทดลองปกครองตัวเอง
พัฒนาตัวเองให้สามารถยืนอยู่บนขาของตัวเองได้นั้นก็จะไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะฉะนั้น
ดิฉันก็ไม่ทราบว่าท่านกรรมาธิการคิดอย่างไร เพราะเมื่อสักขี้อธิบายแล้ว ดิฉันก็
คิดว่าน่าจะเป็นไปได้ ไม่อยากจะยืนยันว่าท่านจะต้องพิจารณาที่นี่ แต่ก็คิดว่าคณะ
กรรมาธิการที่จะเป็นผู้พิจารณาเรื่องนี้ อยากจะขอฝากเรื่องนี้ไว้ขอได้โปรดพิจารณา
เรื่องนี้ด้วยค่ะ

นายอุบล วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
มี ๒ ประเด็นซึ่งคณะกรรมาธิการใครจะขอเรียนชี้แจง ในประเด็นแรกเกี่ยวกับ
ข้อสังเกตของท่านสมาชิกที่เพิ่งนั่งลง ท่านยกปัญหาว่าถ้าหากไม่มีเงิน ไม่มีอำนาจ

ที่จะเก็บภาษีแล้วจะไปปกครองตนเองได้อย่างไร อันนี้ใครจะขอประทานกราบเรียน
ชี้แจงว่า ที่เขียนไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เราวางหลักใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นฐานวาง
เจตนารมณ์ว่าที่จะเป็นรากฐานของการปลุกฝังระบอบประชาธิปไตย ในเมืองไทยให้
มั่นคง แล้วก็นั่นเป็นหลัก เรื่องของการปกครองตนเองในส่วนท้องถิ่น แต่ว่าถ้าเรา
จะมาเขียนรายละเอียดลงไป ในกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมาธิการก็ได้ตั้งหลัก
ไว้ตั้งแต่เบื้องต้นแล้วว่า จะเขียนเฉพาะบทมาตราซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องเขียน ถ้า
จะลงไปสู่ในรายละเอียดประการใดก็จะต้องทำเท่าที่เป็นการจำเป็นเท่านั้น ในเรื่อง
ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าหากว่าเราจะมาเขียนบัญญัติรายละเอียดต่าง ๆ
รวมตลอดจนกระทั่งอำนาจที่จะให้ส่วนท้องถิ่นเก็บภาษี จะเอาไปทำแค่ไหนเพียงไร
ก็จะเป็นการกำหนดในรายละเอียดมากเกินไปกว่าที่คณะกรรมาธิการจะพึงกระทำได้
และถ้าหากว่าได้ตกลงปลงใจที่จะกระทำ เช่นนั้นก็ไม่ต้องกังวล เพราะวาระคัมของ
ท้องถิ่นนั้นมีความแตกต่างกันอยู่เป็นอันมาก จึงเห็นว่าเรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องซึ่งไม่ได้
วางหลักไว้เป็นรากฐานในรัฐธรรมนูญแล้วก็ต้องมีกฎหมายออกตามมาอีก ก็ปล่อย
ให้เป็นเรื่องของสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาที่จะมาออกกฎหมายในขณะนั้นได้พิจารณา
ดูความเหมาะสมของท้องถิ่นในแต่ละเรื่องแต่ละราวไป ไม่เป็นการสมควร
ที่จะพึงมากำหนดรายละเอียดไว้ ข้อเป็นห่วงที่ว่าถ้าไม่มีเงินแล้วจะทำอย่างไร ถ้า
เรามีกฎหมายออกมา เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จำเป็นจะต้องมี
การจัดองค์การบริหาร ปัญหาเรื่องเงินจะก้าวเข้ามาอยู่ในนั้น ก็ใครจะขอกราบเรียน
ว่าท่านสมาชิกสภาไม่ว่าจะเป็นห่วงในชั้นนี้ เราจะต้องเชื่อว่าสภาซึ่งจะเป็นผู้ออก
กฎหมายมาปฏิบัติตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น ก็จะพิจารณาโดยรอบคอบเหมาะสม
กับสถานการณ์

อีกประเด็นหนึ่งซึ่งมีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติโดยกษัตริย์มา เกี่ยวกับที่มี
กรรมาธิการท่านหนึ่งซึ่งไม่ ชก ระดม ได้กล่าวถึง เรื่องขอเป็นห่วงการเสียดักำนั้น
ผู้ใหญ่บ้าน และก็ในขณะเดียวกันในเรื่องส่วนท้องถิ่นนี้จะสนับสนุนในร่างรัฐธรรมนูญ

กรรมวิธีการทำนั้นก็ได้กล่าวสนับสนุนเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีเป็นการ
 ชัดกั้หรือ ในข้อนี้กระผมใครจะขอกราบเรียนเป็นความเห็นของกระผม แล้ว
 กระผมก็เชื่อว่าคณะกรรมวิธีการที่รู้สึกเช่นนั้น ก็จะไม่ขอกราบเรียนเพื่อความ
 เข้าใจว่าเราจะคงพยายามแยกระบบการปกครองซึ่งรับเป็นหลักการมาในบ้านเรา
 ว่านี้หลายประเภท ประเภทหนึ่งก็เป็นราชการบริหารส่วนกลางได้แก่รัฐบาลกลาง
 มีกระทรวงทบวงกรมแล้วก็มีราชการบริหารส่วนภูมิภาค ก็มีราชการบริหารส่วน
 ท้องถิ่น ซึ่งซึ่งนำมาบัญญัติไว้ในหมวด ๘ นี้ เห็นเรื่องของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะให้มีการปกครองตนเองแล้วก็มี การเลือกตั้งมี
 สภาที่คณะผู้บริหารซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่ในเรื่องของ
 การเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นส่วน
 หนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาคแยกจากกัน ท่านกรรมวิธีการที่ได้เรียนชี้แจงไว้
 เมื่อเช้าท่านเป็นห่วงว่า ถ้าเอาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการ
 บริหารส่วนภูมิภาคมาเลือกตั้ง แล้วก็มีท่านกรรมวิธีการทวนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ในพื้นที่ท่าน
 ก็ได้เคยคำนึงในสมัยที่เข้าสภาท่านก็ไม่เห็นด้วยเพราะท่านเป็นห่วงในข้อนี้ ทั้ง ๆ ที่
 ท่านสมาชิกผู้แทนราษฎรท่านนั้นซึ่งมาเป็นกรรมวิธีการอยู่ ๗ ท่าน ท่านก็เป็นนัก
 ประชาธิปไตย แต่ท่านก็ไม่เห็นด้วยกับการที่จะเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้เพราะ
 เหตุที่ท่านเข้าใจในความแตกต่างระหว่างราชการบริหารส่วนภูมิภาค กับราชการ
 บริหารส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี นี่เป็นข้อซึ่งกระผมใครจะกราบเรียนชี้แจงแล้วก็
 หวังว่าคงจะเป็นที่กระจ่างแก่ท่านสมาชิก ขอขอบพระคุณครับ

นายสว่าง พรเรืองวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมได้ยิน
 กรรมวิธีการทำหนึ่งได้ขึ้นมาอภิปรายว่าประชาชนในตำบลต่าง ๆ บางแห่งนั้นยังไม่
 พร้อมที่จะให้มีการปกครองตนเอง ก็ทำให้กระผมรู้สึกไม่สบายใจเป็นอย่างยิ่ง
 เพราะตัวกระผมเองก็มาจากชนบทที่ห่างไกลจากความเจริญ ก็พอจะรู้ว่าอะไรควร
 จะเป็นอะไร ความจริงแล้วท่านประธานที่เคารพ ประชาชนนั้นส่วนใหญ่แล้วกระผม

ชกรายเรียนว่า ๕๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ ๕๕ เปอร์เซ็นต์ หรืออาจจะ ๕๘ เปอร์เซ็นต์
 เขาเข้าใจว่าอะไรเป็นอะไร และควรจะทำอย่างไร เรื่องนี้กระผมเชื่อมั่น
 ว่าท่านผู้มีเกียรติที่นั่งอยู่ในห้องนี้ซึ่งมาจากทหาร ตำรวจซึ่งได้เข้าสัมผัสโดย
 โขกโชนกับประชาชนในถิ่นทุรกันดารในชนบทอย่างมาก แล้วก็สามารดยืนยันตาม
 ที่กระผมกล่าวได้ว่าเขาเข้าใจว่าอะไรควรจะเป็นอะไร ท่านประธานที่เคารพ
 ตอนนี้มีปัญหาอยู่ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบทนั้น คือประชาชนไม่มีส่วนที่จะ
 เข้ามาร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ อย่างที่สมาชิกท่านหนึ่งคือคุณวิชัย
 ขอประธานโทษของเอยนาม ว่าประชาชนในชนบทนั้นเมื่อเห็นสถานการณ์ต่าง ๆ
 ซึ่งควรจะทำ แต่เขาก็ไม่ได้รับสิทธิหรือเขาไม่มีสิทธิอันใดที่จะไปแก้ไข เห็นคำตา
 แค่นี้ไม่ได้ ก็ต้องพากันแห่เข้ามากรุงเทพฯ มีที่พึ่งแห่งเดียวเท่านั้น ซึ่งความ
 จริงแล้วความรับผิดชอบเหล่านั้นเขาควรจะเป็นคนแก้ กระผมขอยกตัวอย่างง่าย ๆ
 อย่างการตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอที่กระผมเกิดชนกันทั้ง
 กลางวันและกลางคืน มีพื้นที่ทันสมัยคุมคณวอย (Convoy) มองตากันปริบ ๆ
 ประชาชนทำอะไรไม่ได้ ไปหากำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับบอกว่า

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสถานีวิทยุผู้ดีแห่งชาติ : ท่านสมาชิก

ผู้มีเกียรติครับ ผมคิดว่าการอภิปรายนี้เราอภิปรายในหลัก ถ้าออกไปในข้อราย
 ละเอียดแล้วจะไม่ถูกหลักครับ

นายสว่าง พรเรื่องวงศ์ ปัญหาปกครองท้องถิ่นครับท่านประธานครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสถานีวิทยุผู้ดีแห่งชาติ : ขอให้เข้าในหลัก

นะครับ หลักในหมวด ๕ นี้

นายสว่าง พรเรื่องวงศ์ : ครับ กระผมเห็นว่าประชาชนควรจะได้
 ปกครองตนเองให้ได้มีสิทธิ เพราะเวลานี้เราต้องการประชาชนที่มากอยู่กับรัฐบาล
 นี้เป็นปัญหาใหญ่ที่สุด หากเราจะไม่โยนความรับผิดชอบเหล่านั้นให้เขา ได้มีส่วนใน
 การแก้ไขบูรณะประเทศชาติแล้ว กระผมเห็นว่าจะไปไม่รอด ประเด็นนี้กระผม
 เป็นห่วงเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ครับ ผมอยากจะ
ขอให้ตั้งไปว่า ถ้าท่านเห็นว่าจะเพิ่มเติมอะไร ก็ฝากเป็นข้อสังเกตได้

นายสว่าง พรเรืองวงศ์ : ก็ไม่ควรจะตัดออกให้เงินไปตามรัฐธรรมนูญ
ปี ๒๕๖๓ นั้น กระผมเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ไม่ควรตัดออก ขอขอบคุณมากครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอขอบคุณครับ เรื่องนี้
คณะกรรมการที่จะตั้งขึ้นก็คงจะรับไปพิจารณา มีท่านผู้ใดยังคิดใจในหมวดนี้อีก
หรือไม่ เชิญครับ

นายชูวงศ์ ฉายะบุตร : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมเห็นด้วย
ในหมวด ๕ ทั้งสามมาตรา แต่กระผมไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการที่จะตั้งใน
เรื่องการเงินออกไป นับตั้งแต่ได้มีการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นต้นมานั้น
ส่วนใหญ่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้มีอยู่ ๓ รูปแบบที่สำคัญ
ก็คือว่าองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและสุขาภิบาลนั้นได้รับเงินอุดหนุนจาก
รัฐบาลทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งนั้นได้รับเงินจากเงินภาษีซึ่งจัดเก็บเองในท้องถิ่น สำหรับ
เงินอุดหนุนของรัฐบาลนั้นสัดส่วนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากจำนวนปีศอปีที่ผานผ่านนั้น จะ
เห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์สัดส่วนระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลางนั้น นับวันแต่จะห่างไกลกัน
ออกไปทุกที เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะกราบเรียนในที่นี้ว่า น่าจะมีอีกมาตราหนึ่ง
ฝากไปยังท่านกรรมาธิการที่จะมีต่อไป ที่จะพิจารณาจัดเงินให้แก่องค์กรในรูปเงิน
อุดหนุนหรือเงินส่วนใดก็ตามที่ เพราะปัญหานี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังตลอดมาเป็นระยะ
เวลานาน การที่ท้องถิ่นพยายามที่จะขอเงินจากทางรัฐบาลกลางนั้น นับเป็นระยะ
เวลาหลายปีมาแล้วที่กระผมคิดว่าจำนวนยอดเงินนั้น เมื่อคิดเทียบเปอร์เซ็นต์เป็น
สัดส่วนแล้วน้อยลงทุกที เพราะฉะนั้นหากจะมีบัญญัติในรัฐธรรมนูญด้วยเช่นนี้แล้วละก็
จะทำให้ทั้งสามมาตรา มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๒ นั้น มีความ
หมายอย่างมาก ถ้าหากไม่มีบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการเงินแล้ว กระผมคิดว่ามาตรา
๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๒ ไม่น่าจะมีประโยชน์อะไรเลย เพราะว่า

ในการบริหารท้องถิ่นนั้นไม่ว่าจะเป็นทางบ้านสภาท้องถิ่นก็ดี ทางคณะผู้บริหารท้องถิ่น
ก็ดี โดยเฉพาะทางคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๒ ที่กำหนด
ขึ้นใหม่ จะเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดก็คือว่าตัวบุคคลผู้ประสิทธิภาพ ที่จะปฏิบัติงานใน
ท้องถิ่น หากไม่มีเงินจ้างแล้ว กระทบก็ไม่ทราบวามตราทั้งสองมาตรานี้จะมีผลได้
อย่างไร จึงกราบเรียนไว้ในที่ประชุมนี้

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอคุณครับ
เป็นความเห็นที่สาระแนครับ ผมเชื่อว่าคณะกรรมการที่จะตั้งขึ้นในเมื่อรับการ
พิจารณาร่างนี้แล้วคงจะได้นำไปพิจารณาแล้วคงจะกลับมาพิจารณาอีกในวาระที่ ๒
มีท่านผู้ใดจะอภิปรายอีกหรือไม่ครับ ในหมวคนี้ เชิญคุณสง่าครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
วงศ์บางซวด หมวคนีรู้สึกว่าเป็นโอกาสที่สมควรอภิปราย แล้วก็ทางฝ่ายคณะ
กรรมาธิการก็ได้อภิปรายเกี่ยวข้องของการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะใช้วิธีออก
เสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ หรือจะให้สภาท้องถิ่นเลือกตั้งจากสมาชิกของสภา
ท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ก็หมายความว่าสภาท้องถิ่นนั้นก็อาจจะมีส่วนสภาแล้วก็ได้เทศบาล
หรือสภาตำบล ทั้งนี้เมื่อพูดถึงไปถึงเรื่องกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เรื่องนี้กระผมก็เลยสงสัย
ว่าถ้าเป็นอย่างนี้ สภาตำบลก็ประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ทรงคุณวุฒิ
มันต้องมีทางเลือกตั้งกันใหม่หรือไม่ อันนี้ก็อยากจะเรียนถามท่านกรรมาธิการว่าถ้าเป็น
อย่างนั้นแล้วก็ต้องมีการเลือกตั้งกันใหม่ ก็จะต้องแก้พระราชบัญญัติลักษณะปกครอง
ท้องที่ หรือจะต้องแก้ไขอะไรอะไรกันท่านเองนั้น กระผมว่าน่าจะวางระเบียบอะไร
หรืออย่างไรสักอย่างหนึ่ง เพราะว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็อยู่ในสภาท้องถิ่นเหมือนกัน
คือสภาตำบล อย่างนี้กระผมอยากให้คณะกรรมการช่วยชี้แจงสักเล็ก ๆ น้อย ๆ
พอที่จะเข้าใจครับ กระผมก็จึงเหมือนกัน คือที่เขาอภิปรายกันไป แล้วก็เกี่ยวกับ
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่กระผมมอง ๆ คว้าไม่มีส่วนที่จะเกี่ยว แต่มาคิดถึงว่าสภา
ท้องถิ่นนี้เกี่ยวกับสภาตำบล ขอขอบคุณครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมใคร่ขอชี้แจงว่า เราต้องแยกกันนะครับ ระหว่างท้องถิ่นกับภูมิภาค กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น เป็นเรื่องของภูมิภาค ไม่ใช่เรื่องของท้องถิ่น เพราะฉะนั้นการเลือกตั้งในท้องถิ่นที่กำหนดเอาไว้ในหมวด ๕ นั้นจึงเป็นเรื่องของการสุขาภิบาล เทศบาล อะไรพวกนั้น หรือองค์กรในรูปแบบอื่นที่จะมีขึ้นในภายหลัง เพราะฉะนั้นขอเป็นห่วงของท่านนะครับ กระผมคิดว่าคงจะไม่มีปัญหา ขอขอบคุณครับ

นายสง่า วงศ์บางซวก : ท่านประธานที่เคารพครับ ที่ท่านกรรมาธิการชี้แจง กระผมพอจะเข้าใจ แต่ในคำสั่งของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๑ คู่มืออื่นจะเป็นฉบับนั้นถ้าจำไม่ได้ คือสภาตำบลนั้นไม่เป็นท้องถิ่นหรือครับ กระผมก็ยังสงสัยอยู่ สภาตำบลเคี้ยววันแต่ละครับ ไม่ถูกกระมังครับที่คอมเม้นท์กัน กระผมว่าเป็นสภาท้องถิ่นเหมือนกัน

นายอมร จันทรสเมรุณ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ความจริงเรื่องระหว่างท้องถิ่นกับเรื่องภูมิภาคนั้นมีหลายรูปแบบ บางรูปอยู่ในลักษณะกิ่งท้องถิ่นกิ่งภูมิภาค อย่างกรณีที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติกล่าวถึงว่าสภาตำบลนั้นเป็นท้องถิ่นเต็มรูปหรือไม่ อันนี้ถ้าหากว่าจะตอบนะครับก็อยู่ในลักษณะครึ่ง ๆ ก็คือสภาตำบลนั้นประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้เลือกตั้งขึ้นโดยตรงจากกฎหมายว่าด้วยสภาตำบล คือประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่เข้าใจว่าจะเป็นฉบับที่ ๓๓๖ หรือฉบับที่ ๓๓๗ แต่ว่าเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเหมือนกัน ในฐานะที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาดำรงตำแหน่งสภาตำบลด้วย อันนี้กระผมอยากจะกราบเรียนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่าการที่จะพัฒนาจากภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่นนั้นมันซับซ้อนและควรจะเร่งกระทำอย่างรวดเร็ว แต่ว่าการที่จะแปลงรูปหันที้อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติบางท่านกล่าวว่า กระผมไม่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งผู้ใหญบ้าน กล่าวนะครับ กระผมเมื่อก่อนการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพร้อมกันหมดทั่วประเทศนั้น เป็นเรื่องของการที่ไม่ปลอดภัย กระผม

หมายถึงการเลือกทั่วประเทศนะครับ กระผมขอย้ำตรงนั้น ส่วนลักษณะที่จะกล่าวว่
 สภาตำบลเป็นท้องถิ่นหรือภูมิภาคนั้น กระผมอยากจะเรียนว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งของการ
 พัฒนาจากกาวิไลหรืออำนาจในฐานะที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น ไปสู่ระบบท้องถิ่น
 แทรรูปแบบไปในสมัยใหม่อย่างที่ท่านทั้งหลายคงจะทราบแล้ว คือหมู่บ้านอาสาพัฒนา
 หรือหมู่บ้าน อปท. ที่ตั้งเกิดขึ้นเป็นการวางโครงสร้างใหม่ เพื่อเพิ่มอำนาจให้แก่
 ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่อยู่ในโครงสร้าง ที่จะรับภาระของ
 ท้องถิ่นได้พอ ดังนั้นในหมู่บ้านอาสาพัฒนาซึ่งจะมีคณะกรรมการต่าง ๆ หรือในสภา
 ตำบลนั้นจะมีตัวประชาชนเข้ามารับใช้คือเรามีบทบาทในการปกครองท้องถิ่น มากกว่า
 เกิม ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าโครงสร้างนั้นจะสร้างขึ้นอย่างไรจึงจะเหมาะสม ไม่ใช่
 ปัญหาว่าเรามีเลือกตั้งหรือไม่ เมื่อเรามีเลือกตั้งแล้วอำนาจต่าง ๆ นั้นจะกระจาย
 ลงไปในระหว่างประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นอย่างไร อันนี้เป็นปัญหาในคาน กระผม
 อยากจะกราบเรียนว่าเป็นคานเทคนิค ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปข้างหน้า ขอขอบคุณครับ
 ท่านประธาน

นายบรรหาร ศิลปอาชา : ท่านประธานที่เคารพ กระผมฟังแล้วก็
 รู้สึกว่าจะสับสน อยากใคร่ขอเรียนทบทวนเรื่องหมวด ๕ ของการปกครองส่วน
 ท้องถิ่น ที่จริงแล้วในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการลอกข้อความในรัฐธรรมนูญฉบับปี
 ๒๕๓๗ มาแทบทั้งหมด แต่ตัดเรื่องการจักเก็บภาษีอากรออกไปเท่านั้นเอง ถ้าหาก
 ว่ากระผมจำไม่ผิด เมื่อก่อนที่จะมีการปฏิรูปกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่นนั้นเข้าใจ
 ว่าจะย้ายสภาไปแล้วให้มีการเลือกตั้ง ที่กระผมเองหมายความว่าในความหมาย
 ของร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้เป็นการเลือกในท้องถิ่นนั้น หมายความว่าถึง
 จังหวัด โดยแปลงสภาจากสมาชิกสภาจังหวัด คือสภาจังหวัดมอบอำนาจทั้งหมด
 ในการปกครองท้องถิ่นให้แก่ประชาชน คือหมายความว่าถึงจังหวัด โดยที่กระทรวง
 มหาดไทยในขณะนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบลักษณะที่ให้เลือกตัวนายก องค์การ
 บริหารส่วนจังหวัด แล้วก็มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้ามาปกครองแทน

๖๐๖

ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งถ้าหากว่าไม่มีการปฏิรูปเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคมแล้ว การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะออกมาในลักษณะดังที่กระผมได้กราบเรียนมาแล้ว เพราะว่าเมื่อวันที่ ๕ หรือวันที่ ๖ นั้น ทางกระทรวงมหาดไทยเองได้ออกคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นมีหน้าที่ในลักษณะเป็นแค่เพียงแค่ที่ปรึกษาเท่านั้นเอง ฉะนั้นกระผมเองเข้าใจว่าตามกฎหมายดังกล่าวนี้ เทศบาลไม่เกี่ยว ถ้าหากว่าได้ออกไปแล้วตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้น กระผมก็เข้าใจว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นหมายความว่าความรวมถึงจังหวัดจะเป็นอย่างที่เราเองเข้าใจในรูปลักษณะดังนี้หรือเปล่าครับ กระผมใคร่ขอเรียนถามคณะกรรมการครับ

นายอมร จันทรสมบูรณ์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ตามความเห็นของท่านนั้นถูกต้องเพียงส่วนเดียว คือสภาท้องถิ่นนั้นรวมสภาจังหวัดด้วย รวมเทศบาลด้วยและสุขาภิบาลด้วย และในบางลักษณะนั้นอาจจะรวมสภาตำบลด้วย ทั้งนี้ในขณะที่มีการปฏิรูปนั้นจึงมีการแก้ไขรวมทั้งในเรื่องสุขาภิบาล ที่จะให้มีการเลือกตั้งขึ้นในเขตสุขาภิบาล และจะให้มีการเลือกตั้งในระดับสภาจังหวัดด้วย โดยให้ฝ่ายบริหารนั้นมาจากการเลือกตั้ง แต่กระผมอยากจะกราบเรียนท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องว่ารูปแบบของการปกครองท้องถิ่นนั้นอาจจะมีได้หลายรูปแบบ เฉพาะกรณีเท่าที่เรานี้จะอยู่จะเป็นระบบการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมหรือไม่ หรือว่าจะได้รับการพัฒนาอย่างไรนั้น จึงเป็นเรื่องที่ทางกระทรวงมหาดไทยจะต้องพิจารณาเองว่าจะใช้รูปแบบอย่างไร แต่ส่วนที่เราจะปรับปรุงรูปแบบเดิมนั้นจะถือตามแนวเดิมหรือไม่นั้น กระผมคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลหน้าหรือสภาหน้า และสภาท้องถิ่นนั้นมีความหมายรวมถึงในทุกระดับตั้งแต่ตำบล ถ้าหากเราจะวางรูปให้สมบูรณ์ขึ้น แล้วที่ระดับอำเภอไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเทศบาลเมืองหรือไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสุขาภิบาลและรวมถึงระดับจังหวัดด้วย ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงได้หลายรูป ขอขอบคุณครับ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายบรรหาร ศิลปอาชา : ท่านประธานครับ กระผมเองก็อยากจะเข้าใจตามที่ท่านกรรมาธิการได้ชี้แจง ในขณะที่การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้ออกมาเป็นในรูปแบบหนึ่ง สมาชิกสภาจังหวัดคือสภาจังหวัด เทศบาล อาจจะมีเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ตำบล นี่คือการปกครองเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ที่นี้กระผมเองก็วิตกอยากใคร่ขอฝากไว้คอบทราชการที่เกี่ยวข้อง เพราะเหตุว่าเมื่อตอนที่กระผมเองได้กล่าวเมื่อสักครู่นี้แล้วว่า ถ้าหากรูปแบบของการปกครองออกไปในลักษณะที่ว่าให้จังหวัดนั้นปกครองด้วยตนเอง ก็คือเป็นไปในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว อันนี้จะเป็นปัญหา เป็นปัญหาเพราะเหตุว่าจะมีการเลือกตั้งในจังหวัดทั้งหมด ส่วนอำนาจการบริหารงานนั้นจะมอบให้แก่ประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง ปัญหาจะแยกออกมาเป็น ๒ ประเด็น ฉะนั้นกระผมเองจึงใคร่ขอกราบเรียนฝากไว้คอบทกรรมาธิการว่าในรูปแบบลักษณะปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะระบุไว้ให้แน่ชัดว่าควรจะดำเนินการโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่ในขณะนี้เรามีการเลือกตั้งอยู่แล้ว แล้วในปลายปีหน้าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ขอขอบคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงขณะนี้ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กลับมามีขึ้นบัลลังก์ ดำเนินการประชุมต่อไป)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะอภิปรายอีกหรือไม่ครับ (ไม่มีสมาชิกอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี ก็เป็นอันว่าผ่านหมวด ๕ ไปได้นะครับ การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไปหมวด ๑๐ ตุลาการรัฐธรรมนูญ ขอเชิญครับ

นายเหม สุไลมาน : ท่านประธานที่เคารพ กระผม เหม สุไลมาน สำหรับหมวด ๑๐ ว่าด้วยตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ กระผมมีข้อข้องใจเกี่ยวกับมาตรา ๑๓๓ สัมพันธ์กับมาตรา ๑๓๔ คือมาตรา ๑๓๓ บัญญัติไว้ว่า "คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา อธิบดีกรมอัยการ และบุคคลอื่นอีก

สี่คนซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ" ซึ่งเมื่ออ่านข้อความตามมาตรา ๑๑๓ ทำให้
 เห็นได้ว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลรวม ๗ คน ซึ่งอาจจะเป็นที่
 ความมาโดยตำแหน่ง ๓ คน คือ ประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา และอธิบดีกรม
 อัยการ ส่วนอีก ๔ คนนั้นแต่งตั้งโดยรัฐสภา ที่ปัญหาที่กระแงของใจก็คือมาตรา
 ๑๑๔ บัญญัติว่า "ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นมิได้" มาตราที่กระแงของใจเป็นอันมาก เนื่องจากว่า
 ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งจะได้รับแต่งตั้งอีก ๔ คน ก็รวมอยู่ในคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
 ทั้ง ๗ คน แต่ตามบทบัญญัติมาตรานี้ได้แยกออกไปว่าตุลาการรัฐธรรมนูญ ๔ คน ซึ่ง
 จะแต่งตั้งใหม่เป็นข้าราชการมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำไม่ได้ ซึ่งกระแง
 ของใจว่าหากบัญญัติไว้อย่างนี้จะทำให้เข้าใจรวมไปถึงประธานศาลฎีกา และอธิบดี
 กรมอัยการซึ่งก็ต้องอยู่ในบทบัญญัติของมาตรานี้เช่นเดียวกัน ถ้าหากจะพูดให้ชัด
 ่น่าจะเขียนไปว่า "นอกจากตุลาการรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๑๓ แล้ว ตุลาการ
 รัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ
 ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น
 ไม่ได้" กระแงใจของใจใครจะขอเรียนถามคณะกรรมการ ทานมีความเห็น
 อยางไร ขอบพระคุณครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระแง
 ขอรถามเรียนชี้แจงอย่างนี้ครับ ในมาตรา ๑๑๓ นั้น แยกสมาชิกของคณะตุลาการ
 รัฐธรรมนูญออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทหนึ่ง คือเป็นโดยตำแหน่งซึ่งได้แก่ฝ่าย
 นิติบัญญัติ คือประธานรัฐสภา ฝ่ายตุลาการ คือ ประธานศาลฎีกา และฝ่ายบริหาร
 คืออธิบดีกรมอัยการ ส่วนประเภทที่ ๒ คือ สมาชิกซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยรัฐสภา
 เป็นผู้แต่งตั้ง มาตรา ๑๑๔ กำหนดคุณสมบัติเฉพาะสมาชิก ซึ่งมาจากการแต่งตั้งของ
 รัฐสภาเท่านั้น ไม่รวมถึงตุลาการรัฐธรรมนูญที่มาโดยตำแหน่ง ขอบพระคุณครับ

นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพในเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ กระผมยังเห็นว่าที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ นั้นจะเหมาะสมกว่าคือว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นมีจำนวน ๕ คน แต่งตั้งโดยรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการตุลาการเป็นคนเลือกฝ่ายละ ๓ คน กระผมรู้สึกว่ามันน่าจะ (Balance) ที่ครบ เพราะว่าอำนาจประชาธิปไตยเรามาจาก ๓ ฝ่าย และ ๓ ประเภทก็แต่งตั้งผู้แทนของตนมา ๓ คน มาเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามร่างใหม่ก็จะเห็นว่าทางตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นน้ำหนักจะมาทางรัฐสภานะครับ เพราะฉะนั้นกระผมรู้สึกว่าจะไม่มาเล่นชกกันอย่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๓ กระผมมีความเห็นว่าน่าจะใช้แบบเดียวกับที่บัญญัติไว้ในปี ๒๕๖๓ ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดคัดค้านที่จะอภิปรายอีกหรือไม่ครับในหมวดนี้

(ไม่มีสมาชิกอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดคัดค้านก็จะอภิปรายก็ผ่านไป คือไปหมวด ๑๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ขอเชิญอภิปรายไปครับ

(ไม่มีสมาชิกอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มีท่านผู้ใดสงสัยคัดค้านที่จะอภิปรายก็ผ่านไปนะครับ คือไปบทเฉพาะกาล บทเฉพาะกาลนี้รู้สึกจะมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมาก คณะกรรมาธิการจะชี้แจงเพิ่มเติมหรือไม่ครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ เพื่อประโยชน์ในการที่ท่านจะอภิปราย กระผมใคร่ขอกราบเรียนชี้แจงถึงลักษณะของบทเฉพาะกาลสักเล็กน้อย คือบทเฉพาะกาลที่ร่างมานี้มี ๒ ลักษณะ คือบทเฉพาะกาลระยะสั้นลักษณะหนึ่ง กับบทเฉพาะกาลระยะยาวลักษณะหนึ่ง บทเฉพาะกาลระยะสั้น คือมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๑ ซึ่งเป็นเรื่องการบริหารองศ์สภาพเดิมของ

องค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ หวังอยู่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้ง ส่วนบทเฉพาะกาลระยะยาวนั้น คือมาตรา ๑๒๔ และมาตรา ๑๕๐ ซึ่งกระผมเข้าใจว่าท่านสมาชิกคงจะทศใจ ๒ มาตรานี้มากกว่าเพื่อน ระยะยาวที่ว่ามันก็มีเพียงแค่ ๔ ปี คือได้กำหนดไว้ว่าในระหว่าง ๔ ปีแรกนั้น การแต่งตั้งวุฒิสมาชิกจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติทั่วไปของรัฐธรรมนูญอยู่บางประการ กล่าวคือว่าในช่วงถัดจากการแต่งตั้งครั้งแรกแล้วการที่จะกำหนดตัวผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ นั้น คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเห็นว่าคนที่จะเป็นกลางที่สุด ในการพิจารณาคัดเลือกตัวนั้นก็คือประธานวุฒิสภา จึงได้กำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ที่ต้องเขียนไว้ยี่สิบขวานนั้นก็เนื่องจากเหตุที่ว่าอาจจะเกิดกรณีที่ประธานวุฒิสภาถูกจับสลากออกก็ได้จึงต้องเขียนไว้ยี่สิบขวาน ส่วนอีกมาตราหนึ่งคือมาตรา ๑๕๐ เป็นเรื่องของการที่จะประคองประคองรัฐบาล ที่จะได้รับการแต่งตั้งมาจากสภาผู้แทนราษฎรในมาตรา ๑๓๖ กล่าวคือว่าเมื่อท่านนายกรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งมาแล้วเมื่อไปแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นมาบริหารราชการแผ่นดิน ก็กำหนดไว้ว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณอย่างหนึ่งกับการที่จะเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจ อีกอย่างหนึ่งให้วุฒิสมาชิกลงมาร่วมพิจารณาคำย สำหรับในประการแรกนั้นก็โดยมีเหตุผลที่ว่าในระยะ ๔ ปีต่อไปนี้เป็นระยะเวลาที่จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาประเทศ และต้องการความร่วมมือร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อไม่ให้การพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณต้องเกิดความล่าช้าและไม่ให้เกิดการคุ้งคักกันได้ ในระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับรัฐบาล จึงให้สมาชิกวุฒิสภาลงมาร่วมพิจารณาเสียที่เดียว ส่วนในเรื่องการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้น ทางคณะกรรมาธิการเองก็เป็นห่วงว่าถ้าให้สมาชิกวุฒิสภาลงมาร่วมเปิดอภิปรายทั่วไปด้วยแล้ว สมาชิกวุฒิสภาอาจจะคว่ำรัฐบาลได้ง่าย เพราะมีจำนวนมาก จึงได้กำหนดไว้ในวรรคสองว่า ในการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้น วุฒิสภาลงมาร่วมพิจารณาคำยได้ก็จริง แต่จะเป็นคนริเริ่มขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ได้ อันนี้ก็เป็นหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมาธิการได้วางไว้ ส่วนการที่ว่าจะเป็น

ประชาธิปไตยหรือไม่ เป็นหรือ เป็นมากเกินไปนั้น ก็สุดแต่ท่านสมาชิกจะพิจารณา
ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอเชิญอภิปรายโต้ตอบในเรื่อง
บทเฉพาะกาลนี้ คุณหญิงนันทภาครับ

คุณหญิงนันทภา สุประภาตะนันท์ ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันขอ
กราบเรียนตามท่านกรรมาธิการในเรื่องเกี่ยวกับมาตรา ๔๔ ซึ่งได้มีมติบัญญัติว่า
ให้ทำการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ ให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นปี ๒๕๒๐ และ
ถ้าหากว่าไม่อาจดำเนินการได้เสร็จทันก็ให้ขยายเวลาออกไป แต่คงไม่เกิน ๑๒๐
วัน นับแต่สิ้นปี ๒๕๒๐ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งนั้นจะต้อง
กระทำโดยเร็วมาก หลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว ดิฉันจึงใคร่กราบเรียน
ตามท่านกรรมาธิการว่าท่านไม่ใช่ว่าหวังบ้างหรือว่าทำการก่อตั้งพรรคการเมืองนั้น จะ
กระทำไม่ได้ทันทีในการเลือกตั้งครั้งแรกที่จะมาถึง เพราะเหตุที่ว่าท่านได้บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๔๔ ให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกถึงครึ่งหนึ่ง
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด และก็เวลานี้ร่างกฎหมายพรรคการเมืองก็ยังคงรออยู่
ก่อนว่ารัฐธรรมนูญจะออกมาในรูปแบบใดจึงจะเสนอร่างกฎหมายพรรคการเมือง เข้ามา
ได้ ที่นี้ผลจะเป็นอย่างไรดิฉันคิดว่าผลจะมีได้ ๒ ทาง ในทางที่เป็นทางลบ คือ
ประการแรกก็คือว่าจะมีแค่พรรคการเมืองที่ก่อกำขึ้นโดยคนรวย ๆ เท่านั้นที่จะสามารถ
ตั้งพรรคขึ้นได้โดยรวดเร็ว ในที่สุดเราก็จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีเงิน แต่ว่า
ไม่มีคุณภาพหรือน้อย ประการที่ ๒ ก็อาจจะมีพรรคทางฝ่ายตรงข้ามซึ่งได้ทุน
สนับสนุนจากที่ใหม่ก็ตามที่ก็สามารถตั้งพรรคขึ้นได้โดยรวดเร็ว และก็ส่งผู้ที่มี
ความหวังคือต่อประเทศชาติของเราเข้ามาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ดิฉัน
จึงใคร่กราบเรียนตามท่านกรรมาธิการว่า ท่านได้คำหรือไม่ว่าจะกำหนดให้บท
เฉพาะกาลคว่ำอยู่ในเรื่องที่ว่าทำการเลือกตั้งครั้งแรกนี้ ไม่ตองนำเอาบทบัญญัติในมาตรา
๔๓ (๓) และมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับ ก็หมายความว่าในการเลือกตั้งครั้งแรกนี้

จะสมัครเป็นพรรคก็ได้หรือไม่ก็ได้ ขอบพระคุณค่ะ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม
 ขอกราบเรียนชี้แจงท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่าในการพิจารณา มาตรา ๑๔๔ นั้น คณะ
 กรรมาธิการได้พิจารณาเป็นระยะเวลาพอสมควรว่าจะควรกำหนดไว้หรือไม่ แต่
 เมื่อได้พิจารณาถึงรัฐธรรมนูญการปกครองที่ยังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว ก็เห็นว่ามีเจตนา
 โดยแน่ชัดที่จะให้มีการเลือกตั้งในปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ และถ้าจำเป็นจริง ๆ เมื่อ
 สภาไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรก ก็จะขยายระยะเวลาออกไปได้ ๑๒๐ วัน
 แต่เมื่อเราได้พิจารณาถึงระยะเวลาที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เสร็จ ก็คิดว่าถ้าจะคงไว้
 ความเจตนาของรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับนั้นเต็มรูปแบบ ก็อาจจะทำให้เกิดความ
 ขลุกขลักในการเลือกตั้งได้ จึงได้แก้ไขเสียเล็กน้อยเพื่อให้เลือกตั้งภายในปี
 ๒๕๒๐ และถ้าจำเป็นโดยไม่ต้องรอให้กว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เสียก่อน ก็อาจจะเลื่อน
 ไปได้อีก ๑๒๐ วัน ที่ปัญหาก็คือว่าถ้าไม่เขียนอย่างนี้แล้วรัฐบาลจะต้องเลือกตั้ง
 ภายในปี ๒๕๒๐ ความสมบูรณ์ของการปกครองฉบับปัจจุบันหรือไม่ กระผมก็อยากจะ
 กราบเรียนว่ารัฐบาลก็ไม่มีข้อผูกพันอย่างนั้น เพราะรัฐธรรมนูญการปกครองฉบับนั้นก็
 จะถูกยกเลิกไปทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ยังบังคับ ปัญหาที่ว่าระยะเวลาที่ให้
 ไว้ นั้นจะเพียงพอหรือไม่ อันนี้ก็คงขอกราบเรียนว่าในขณะที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้
 จะมีระยะเวลาเหลืออีกพอสมควรก็ต้องกำหนดเอาไว้เป็นแนวทางอย่างนี้ เมื่อ
 คณะกรรมาธิการซึ่งสภาจะได้แต่งตั้งขึ้นไปเพื่อพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้
 ไปพิจารณาแล้วถ้าระยะเวลาไม่พอหรือเห็นสมควรประการอื่นใด ก็ควรจะออกไปแก้
 กันในชั้นนั้น ซึ่งจะมีระยะเวลาที่ใกล้เคียงกว่าการคาดคะเนของคณะกรรมาธิการชุด
 ที่ร่างมานี้ ขอบพระคุณครับ

นางวิมล เจียมเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติ ดิฉัน วิมล เจียมเจริญ ดิฉันสงสัยในบทเฉพาะกาลคือมาตรา ๑๔๔
 เพราะเราทุกคนตั้งแต่เริ่มแรกแล้วว่า การร่างรัฐธรรมนูญนั้น เราคำนึงถึง

เสถียรภาพของรัฐบาล ดิฉันก็กราบเรียนมาแล้วว่า ในตัวร่างของรัฐธรรมนูญนั้นต้องเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ถ้าจะคำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลนั้น โดยกำหนดจากภาวะวิสัยของการเมืองต้องมากำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล แต่พอถึงบทเฉพาะกาลในมาตรา ๑๔๗ เข้าโดยเฉพาะในวรรคสอง บอกว่า "การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ" ซึ่งตรงนี้แหละคะที่ดิฉันสงสัยว่า คำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลอันมีนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าคณะผู้บริหารงานของประเทศชาติ ทำไมเราจึงไม่ให้เสถียรภาพแก่นายกรัฐมนตรี ทำไมเราจึงกลับยกเสถียรภาพพันไปให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติ ซึ่งแต่เริ่มต้นในการที่เราพูดถึงในสภานี้ก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ทางสภานโยบายแห่งชาตินั้นได้ให้คำสัมภาษณ์แล้วว่าไม่เกี่ยวข้องด้วย ท่านเข้ามาแก้ไขภาวะวิกฤตการณ์ในบ้านเมืองนั้นเฉพาะชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อถึงเวลานั้นแล้วท่านก็ยื่นดีคืนอำนาจนี้ให้แก่ประชาชนไป ในการที่จะมีประชาธิปไตยเป็นของตน ท่านจึงกำหนดว่าใน ๖ ปีนี้ต้องมี การเลือกตั้ง ทำไมเรายังต้องติดอยู่กับสภานโยบายแห่งชาติอีก ทำไมเมื่อเรารับช่วงแห่งการที่จะบริหารประเทศชาติมาแล้ว ทำไมเราไม่คำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลต่อไป อย่างที่เราพูดถึงครั้งแล้วก็ครั้งเล่า เพราะฉะนั้นอย่างที่ดีฉันกราบเรียนตั้งแต่ต้นแล้วว่า การแตกแยกในการที่จะร่างรัฐธรรมนูญที่เราเห็นมาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น ในมาตรานี้มีส่วนสำคัญในการที่ก่อให้เกิดการแตกแยกในหมู่ประชาชนทั้งปวงด้วย เพราะฉะนั้นในมาตรานี้ดิฉันจึงมีความเห็นว่าจะมีการแต่งตั้งสมาชิกจะเป็นวุฒิสภาอย่างที่รัฐธรรมนูญว่าไว้ก็ตาม จะเป็นสภาเดี่ยวโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งหรืออะไรก็ตาม สุกแล้วแต่ที่ท่านกำลังโต้เถียงกันอยู่ในสภานี้ แต่ดิฉันต้องขอความกรุณาว่าเมื่อจะให้รัฐบาลมีเสถียรภาพนั้นต้องให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และหลังจากที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการคัดเลือกตัวนายกรัฐมนตรีแล้ว จึงมีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาหรืออะไรอย่างหนึ่งที่ทุกชั้นชั้นหนึ่ง ดิฉันขอ

กราบเรียนฝากท่านกรรมาธิการซึ่งจะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญต่อไปด้วยค่ะ ขอขอบคุณ
 นายสุนทร แก้วเนตร : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมเห็นด้วย
 กับท่านสมาชิกที่เพิ่งอภิปรายไป เมื่อก่อนเกี่ยวกับมาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ในกรณีที่
 ให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แท้จริง
 แล้วกระผมก็ไม่ขัดข้องที่จะให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระ
 บรมราชโองการ ความจริงเป็นที่ยอมรับกันว่า ทหารท่านก็ได้ทำความดีให้แก่
 ประเทศชาติมามาก และท่านประธานสภานโยบายท่านก็เป็นทหาร แต่สิ่งที่กระผม
 เป็นห่วงที่สุดท่านประธานครับ นั่นก็คือกระผมเกรงว่าทหารนะที่จะถูกไอโซเลต
 (Isolate) ไปจากประชาชน คือประชาชนจะแยกตัวออกไปจากทหารเสีย
 มีอะไรก็โยนถลงไปที่ทหารหมด เวลาที่ทหารรับผิดชอบ ชี้ไม่เกี่ยว กระผมเกรง
 จะเกิดปัญหาเช่นนั้นขึ้น เมื่อเกิดปัญหาเช่นนั้นขึ้นแล้ว ความเสียหายก็จะตกแก่ทหาร
 ภาพพจน์ที่เสียก็จะเกิดขึ้นแก่ทหารผู้ซึ่งรักษาคำจูนประเทศชาติอยู่เดี๋ยวนี้ หากภาพพจน์
 ของทหารถูกทำลายลง หากทหารถูกไอโซเลตไปแล้วจากประชาชน ความหวังจะตก
 อยู่ที่ไหน กระผมจึงขอฝากไว้กับท่านประธาน คณะกรรมาธิการและท่านสมาชิก
 ทุกท่านด้วย ขอขอบคุณมากครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชรรม : ท่านประธานครับ กระผมสนใจ
 มาตรา ๑๕๐ กระผมอ่านและดูเจตนาของคณะกรรมาธิการร่างแล้ว เห็นว่าวัตถุประสงค์
 ประสงค์ในการเขียนบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๕๐ นั้น ก็เพื่อที่จะสร้างเสถียรภาพ
 ให้แก่รัฐบาลที่จะบริหารประเทศได้มีเวลาบริหารประเทศได้ยืนยาว ทั้งนี้ก็คงจะ
 ประมวลว่าเหตุการณ์ในอดีตนั้นคือเหตุการณ์ ๒ ประการตามมาตรา ๑๕๐ (๑) ใน
 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี (๒) การเปิดอภิปราย
 ทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาล ตามมาตรา ๑๒๗ เหตุการณ์ทั้งสองประการนี้ คณะ
 กรรมาธิการร่างคงเข้าใจว่า ถ้าให้วุฒิสมาชิกเข้ามาพิจารณาร่วมกับสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎรแล้วจะทำให้วุฒิสมาชิกนั้นเป็นศูนย์กลางของรัฐบาลได้ ในการที่มีให้
 รัฐบาลต้องล้มลุกคลุกคลาน หรือป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อความวุ่นวาย

กับรัฐบาลในการที่จะขายเสียงของคนที่จะรับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ หรือไม่ หรือจะลงมติไม่ไว้วางใจหรือไม่ แต่กระนั้นว่าผลที่ประมาณไว้นั้นจะเพียงพอหรือไม่ ไม่ทราบว่าท่านกรรมาธิการท่านคิดไว้หรือเปล่าว่า ในกรณีที่รับร่างพระราชบัญญัติอีก หลายอย่างนอกเหนือไปจากมาตรการ ๒ ประการนั้น ที่สำคัญ ๆ ที่รัฐบาลจำเป็นต้องอาศัยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับอนุมัติจากสภา ที่จะบริหารราชการแผ่นดิน ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาได้ แต่ไม่ได้รับความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติเหล่านั้น ตกไปอย่างนี้ก็อาจจะเกิดขึ้นได้ และรัฐบาลจะมีเสถียรภาพหรืออย่างไร กระผม อยากจะขอความสว่างจากคณะกรรมการที่ร่างไว้ ใ้พิจารณาปัญหาที่เพียงใดหรือ ไม่เพื่อจะประกอบการวินิจฉัยว่าจะรับร่างนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ประการใดครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ขอกราบเรียนว่าในมาตรา ๑๕๐ นั้น เป็นเกราะป้องกันของรัฐบาลในอนาคตก็จริงอยู่ แต่ไม่ใช่เป็นเกราะป้องกันให้ทั้งตัว อย่างน้อยที่สุดคณะกรรมการก็คิดว่า คนที่จะ มาเป็นรัฐบาลในอนาคตนั้นก็จะต้องมี เขี้ยวเล็บบ้างพอสมควร จะต้องมีส่วน ในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความสามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจให้เห็นว่า กฎหมาย ต่าง ๆ ที่จะออกไปนั้นจะเป็นผลดีแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างไรบ้าง แล้วก็ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ตัดสินใจ อันนี้ก็ เป็นช่องทางหนึ่งที่โดยเฉพาะกาล อันนี้จะไม่ทำลายประชาธิปไตย เสียทั้งหมด จึงเปิดช่องทางอย่างนั้นไว้ มีไว้ว่า จะอาศัยแต่วุฒิสภาแต่เพียงประเภทเดียว ก็จะต้องอาศัยฝีมือของรัฐบาลนั้น ๆ ด้วย แต่นั่นแหละครับการที่สภาจะคว่ำกฎหมายของรัฐบาลนั้น บางกรณีก็เป็น เรื่องที่ ไม่ใช่เหลือมากกว่าแรงถึงกับจำเป็นที่จะต้องสาออก แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เป็นนโยบาย สำคัญก็เป็น เครื่องตัดสินใจว่ารัฐบาลนั้นควรจะอยู่ต่อไปหรือควรจะออกไป นี่ก็เป็น หลักการอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย นี่ก็เป็นทางหนึ่งที่คณะกรรมการคิดเท่านั้นเอง ส่วนที่ว่าควรจะคว่ำเกราะให้มากตั้งแต่หัวถึงเท้า หรือจะมีเกราะขนาดไหน ก็สุดแต่ท่านสมาชิกจะไปแปรญัตติกัน ขอบพระคุณครับ

นายนิธิพัฒน์ ขาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมก็มีความ
 สงสัยเช่นเดียวกับท่านสมาชิกที่เพิ่งถามไปเมื่อกี้ ในมาตรา ๑๕๐ เพราะว่าเรา
 มีประสมการจนแล้วในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ นะครับ ซึ่งเข้มาให้อำนาจวุฒิสภาไว้
 มากกว่าที่เราเขียนไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แต่ก็เป็นที่ประจักษ์กันไปแล้วว่า
 ท่านหัวหน้าคณะรัฐบาลในขณะนั้น ก็ดำรงตำแหน่งทั้งทหารและก็มีกำกับการสนับสนุนตั้ง
 เยอะแยะทั้งในด้านการเมืองทั้งพรรคการเมืองทั้งวุฒิสภา แต่ในที่สุดก็ไปไม่รอดครับ
 ก็คงใช้ชีวิตตัวเองล้มรัฐธรรมนูญฉบับนั้นไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าที่
 คณะกรรมาธิการร่างให้มีเกาะบางส่วนของมาตรา ๑๕๐ นี้ ใช้พิจารณาอย่างไร
 ว่าแค่นั้นจะพอเพียง

นายชนะ รุ่งแสง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ใน
 หลักเกณฑ์ครดองของประชาธิปไตยแล้ว รัฐบาลที่จะต้องพ้นไปก็มี ๓ กรณี ในกรณี
 ที่สภาไม่ให้ความไว้วางใจ คือ ๑. เมื่อรัฐบาลแถลงนโยบายแล้ว สภาไม่ให้ความ
 ไว้วางใจ เป็นประเด็นแรก ซึ่งประเด็นนี้ร่างรัฐธรรมนูญก็ได้ตัดไปแล้ว เป็นว่าเมื่อ
 รัฐบาลเข้ามารับหน้าที่เป็นผู้บริหารเป็นรัฐบาลแล้ว เพียงแต่แถลงนโยบายโดย
 ไม่ลองให้สภารับหลักการในนโยบายนั้น ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่ตัดไปที่รัฐบาล
 จะว่า ๒. คือการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ซึ่งรัฐบาลจะต้อง
 เสนอโดยให้สภารับหลักการในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีนั้น ในกรณี
 ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณนี้ก็ได้เอาวุฒิสมาชิกมาเป็นเครื่องค้ำยันหักทวน ไว้แล้ว
 เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีเสียงไม่เป็นเอกฉันท์ หรือมีเสียงไม่เป็นปึกเป็น
 แฉกจะทำให้มีการคว่ำงบประมาณกันได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏมาแล้วในหลายครั้ง
 หลายหน และ ๓. ก็คือการเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาล พรรคการเมือง
 เมืองที่เียงพรรคการเมืองใดที่เข้ามาเป็นผู้บริหาร อาจจะถูกพรรคการเมืองอื่น
 หลายพรรคพยายามที่จะโค่นคว่ำรัฐบาล โดยขึ้นเสียงและวิธีการต่าง ๆ แต่ว่าด้วย
 จำนวนวุฒิสมาชิก ๓ ใน ๔ จะเป็นเครื่องค้ำยันไว้ได้ ไม่ให้พรรคการเมืองเหล่านั้น

ใช้ชั้นเชิงและใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในทางที่จะคว่ำรัฐบาลโดยการเปิดอภิปราย แต่ส่วน
ประเด็นอันนั้นถึงแม้ว่ารัฐบาลจะเสนอกฎหมายบางอย่างกฎหมายบางประเภทเข้ามา
แต่ถ้าสภาไม่รับในกฎหมายฉบับนั้นก็เหมือนเชิงมารยาททางการเมืองเท่านั้นว่าจะอยู่
หรือจะไป แต่ทั้ง ๓ ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ไม่รับแล้วต้องไป และเราได้ตัดไปแล้ว
ประเด็นหนึ่งคือเรื่องการแถลงนโยบาย เพราะฉะนั้นจึงเหลือว่าถ้าไม่รับแล้วต้อง
ไปนี้ ถ้ารับแล้วอยู่ได้ก็ประมาณกับเปิดอภิปรายทั่วไปเท่านั้น ฉะนั้นประเด็นอัน
จึงไม่เป็นเรื่องที่จะต้องออก รัฐบาลต้องพ้นไปโดยอัตโนมัติ แต่เป็นเรื่องมารยาท
ทางการเมืองว่าจะอยู่หรือจะไป ในกรณีที่รัฐบาลเสนอกฎหมายบางฉบับ แล้วสภาไม่
ยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่คณะกรรมการชุดนี้ได้คำนึงถึงสิ่งที่จะเป็นหลัก
ประกันประคับประคองรัฐบาลไว้ให้อยู่รอดและไปได้พอสมควรแล้ว ขอพระคุณครับ

นายนิธิพิพนธ์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ถ้าเราจะอ่าน
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ละเอียดแล้วจะครบ กระผมเห็นว่าขัดแย้งกัน ในมาตรา
๑๔๑ ที่ท่านกรรมาธิการแถลงเมื่อก่อนว่าคณะรัฐมนตรีจะเข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน
ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่ต้องมีภาระลงมติความไม่ไว้วางใจ มาตรานี้จะครบ
สื่อให้เห็นชัดเจนว่าคณะกรรมการนั้นก็ไม่ได้ไว้วางใจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะว่ามีจุฬาลงกรณ์
มีถึง ๓ ใน ๔ ซึ่งคงจะต้องมีรัฐบาลที่จะตั้งขึ้นมาได้ก็จะต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือพรรคการเมืองซัพพอร์ต (Support) อยู่ อีก ๒๕ เปอร์เซ็นต์นั้น ง่ายมาก
นะครับ อันนี้พอเปิดฉากขึ้นมาก็ไม่ต้องการให้มีการลงมติแล้ว อันหนึ่งนั้นก็แสดง
เจตนาแล้วว่าคณะกรรมการเองก็ไม่ไว้วางใจว่าจุฬาลงกรณ์ที่แต่งตั้งขึ้นมา นั้น จะ
เบียดรัฐบาลหรือเปล่า นี่แสดงอันแรกขึ้นมาแล้วนะครับ ต่อมาพอถึงวาระเกี่ยวกับ
ในเรื่องบทเฉพาะกาลว่า ๒ อันนี้ คือการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ
กับการเปิดอภิปรายทั่วไป การเปิดอภิปรายทั่วไปนี้ นะครับ ก็ไม่ยอมให้จุฬาลงกรณ์
เข้าชื่ออีก อันนี้ก็แสดงว่าคณะกรรมการเองก็ไม่ไว้วางใจจุฬาลงกรณ์อีกครั้งว่าจะ
เบียดหรือไม่เบียด เพียงแต่ทำให้สมาชิกผู้แทนเขาเป็นคนเข้าชื่ออย่างเดียว จุฬ

เรา เคยได้รับและมีมาจะก่อให้เกิดความสับสนเหินถาวรระบอบการปกครอง แบบ
 เลือกตั้งแล้ว ซึ่งรัฐบาลจะต้องล้มลุกคลุกคลาน เราก็มองว่าวุฒิสภาที่แหละครับซึ่งจะ
 เป็นสภาที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ จะเป็นองค์กรกลางที่จะเป็นผู้
 พิจารณาตัดสิน ในแง่หนึ่งเราเห็นว่าควรจะให้โอกาสแก่รัฐบาลได้บริหารประเทศชาติ
 ตามนโยบาย และตามที่ได้รับควมไว้วางใจจากประชาชนโดยผ่านทางสภาผู้แทน
 ราษฎรนั้น ได้มีโอกาสได้บริหารประเทศไปชั่วระยะเวลาหนึ่งว่าเขาสามารถที่จะ
 ปฏิบัติตาม และก็ได้รับควมไว้วางใจในเมื่อได้ปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ แล้วหรือไม่
 จึงได้เขียนมาตรา ๑๒๗ ไว้ว่า นโยบายมีที่มาแถลง แล้วก็แถลงร่วมกันในที่ประชุม
 รัฐสภา ก็เป็นการให้ทราบว่าเป็นอย่างนี้ แล้วก็ให้โอกาสแก่รัฐบาลได้บริหารประเทศ-
 ชาติไป ถ้าหากว่าเมื่อหนึ่งเมื่อใดก็ตาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งตาม
 ที่กำหนดไว้เห็นว่าการปฏิบัติงานของรัฐบาลนั้นไม่เป็นไปตามนโยบาย หรือการ
 ปฏิบัติตามนโยบายไปแล้วนั้นเป็นผลเสียหายแก่ประเทศชาติ ก็อาจจะขอเปิดอภิปราย
 ไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็ย่อมทำได้ แต่กรณีอย่างนี้คณะกรรมการเป็นห่วงว่า
 ถ้าหากการขออย่างนี้ขึ้นมามุ่งประสงค์จะล้มอย่างเดียว หรือเพื่อจะแย่งเก้าอี้
 กันอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ ผลเสียก็จะตกอยู่กับ
 ประชาชนชาวไทย จึงเห็นว่าควรที่จะให้สมาชิกวุฒิสภาเข้ามาร่วม ในการพิจารณา
 ด้วย และก็ด้วยเหตุนี้เห็นว่าการที่จะควบคุมมันจะต้องมีบทบาทโดยตรง จากสภา
 ผู้แทนราษฎร จึงเห็นว่าไม่ควรที่จะให้สมาชิกวุฒิสภานั้น มาทำหน้าที่เป็นผู้ที่เสนอไม่ไว้วางใจ
 รัฐบาลเสียเอง แต่หากว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นดังกล่าวก็นั้นในระยะ
 ชั่วคราวนั้นน่าจะให้วุฒิสภาเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง และให้ชุดที่พิจารณาการรณทนาเป็น
 ห่วงเป็นจริงอย่างที่สภาผู้แทนราษฎรเป็นห่วงหรือไม่ รัฐบาลอาจจะแล้วก็ได้รับ
 ที่จะได้รับแต่งตั้งมากในอนาคตรหัสจะก็ได้ ถ้าเป็นรัฐบาลแล้ว สมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรเห็นว่าไม่สมควร และสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีชั้นการเมือง ที่ได้รับเลือกตั้งไม่
 ต้องหาเสียงจากประชาชน แต่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาการวิชาชีพต่าง ๆ นั้น เห็น
 ขอบควยเสียงของทั้ง ๒ องค์กรนี้เห็นเป็นเช่นนี้ รัฐบาลนั้นก็ไม่ว่าจะอยู่ ใน

ทำนองเดียวกัน เรื่องเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณก็เช่นกัน ก็ให้โอกาสที่
สภาผู้แทนราษฎรจะได้พิจารณาและจะได้คุมโดยตรง แต่ก็ให้โอกาสที่วุฒิสภาจะเข้า
ไปมีส่วนช่วยพิจารณาในช่วงระยะชั่วคราวนี้เท่านั้น ไม่ใช่ว่าคณะเดียวให้อำนาจ
และก็ไม่ไว้วางใจวุฒิสภา อันนี้เป็นประเด็นสำคัญซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณา
และคำนึงถึง จึงใคร่ขอทราบเรียนเพื่อได้โปรดทราบครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
วงศ์บางซวด คามมท.เฉพาะกาลในมาตรา ๑๕๐ นี้ ซึ่งกระผมเห็นด้วยกับท่านสมาชิก
ผู้อภิปรายเมื่อกัน ที่ท่านกรรมาธิการว่าที่วุฒิสภามีสิทธิเข้ามาร่วมพิจารณาร่างพระ
ราชบัญญัติงบประมาณหรือเข้ามาร่วมในการเปิดอภิปรายตามมาตรา ๑๒๗ นั้น ที่จริง
กระผมมองเลยไปว่าถ้าหากคณะกรรมการว่าอย่างนั้น ก็ตรงที่ว่าคณะกรรมการ
ต้องการเอา**ค้ำบัลลังก์ของรัฐบาล**ไว้ตั้งแล้ว คือเราก็ทราบอยู่แล้วว่ามี ๓ ใน ๔
เมื่อมี ๓ ใน ๔ สภาผู้แทน มีครึ่งหนึ่งก็ประมาณ ๑๕๐ กว่าคนเท่านั้น ครึ่งหนึ่งนี้
จะกองมาจากสหพรรค คือหลายพรรคเข้ามาที่รวมเป็น ๑๕๐ กว่าคน ถ้าหากจะคิด
กันว่าเราให้ประชาชนทั้งชาติเลือกผู้แทนเข้ามาให้อำนาจแทนปวงชนชาวไทยแล้ว ก็
ไม่ว่าที่จะเอาวุฒิสภาเข้ามามีบทบาทอยู่ในนี้ บทบาทบางอันก็ไม่ให้วุฒิสภาไปเข้าชื่อ
ถ้าอย่างนี้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้คณะกรรมการไม่เอา ไม่ให้เข้าชื่อ แต่เอา
เข้ามาหักทวงได้ ถ้าหากจะเกิดเปิดอภิปรายทั่วไป หรือไม่ไว้วางใจรัฐบาลขึ้น
ในมาตรานั้นก็เหมือนกันครับ ในระหว่างที่ปล่อยให้รัฐบาลได้แถลงนโยบาย แต่จะ
ไม่ไว้วางใจกันไม่ได้ อันนี้กระผมกังวลครับ คือเราเรียกกันว่าประชาธิปไตยมาจาก
ปวงชนชาวไทย แต่เราเอาออกเอาไว้เสีย ถ้าหากมาค้ำบัลลังก์รัฐบาลได้ก็ไม่น่าเป็น
อะไรครับ ถ้าหากว่ารัฐบาลทำชั่วเราจะนั่งค้ำบัลลังก์อยู่หรือครับ วุฒิสภามาแต่ไหน
มาจากการแต่งตั้งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง อันนี้กระผมจึงคิดว่าน่าจะพิจารณา
ให้ถึงปวงชนชาวไทยซึ่งเขาได้เลือกตั้งเข้ามาควบคุมการบริหารของรัฐบาล มาทำ
หน้าที่รับผิดชอบทางรัฐสภา แล้วว่าอำนาจบางอย่างซึ่งไม่ควรจะมอบเอาได้เลย

ถ้ารัฐบาลจะทำอะไรอะไรทำอะไรนี่เอามามากเกินไป แล้วบ้านเมืองจะไปได้อย่างไรครับ ก็ฟังกันแค่นี้ครับ เปิดไปเถอะให้ลมลูกคดลูกคานไปดีกว่า ซาคีจะอยู่รอดและปลอดภัย แต่ถ้าเป็นอย่างนั้นจะอยู่ไม่รอดและไม่ปลอดภัย กระผมขอฝากไว้ด้วยครับ

นายอตุล วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอประทานอนุญาตที่จะกราบเรียนชี้แจงเพิ่มเติมอย่างเพียงย่อ ๆ จะแก่ข้อข้องใจของท่านสมาชิกที่เพิ่งนั่งลง การที่มีวุฒิสภานี้ในลักษณะที่เป็นอยู่ท่านพิจารณาดูให้ถ่องแท้ มีใช้เพื่อค้ำบัลลังก์นี้ครับ กระผมได้กราบเรียนแล้วว่า ถ้ารัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลซึ่งบริหารงานไม่ได้ไม่ก็เสียหายแก่ประเทศชาติ วุฒิสภานี้จะร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรกับรัฐบาลนั้น

ประเด็นข้อต่อไปที่จะต้องพิจารณาคือ สมาชิกวุฒิสภานี้ก็เมื่อทางฝ่ายผู้แต่งตั้งตามที่เขียนไว้ในบทเฉพาะกาลนี้ ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ โดยนัยนี้ก็อาจจะสันนิษฐานได้ว่าผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งนั้นก็ได้แก่ผู้ซึ่งทางสภานโยบายหรือคณะรัฐบาลเห็นชอบด้วย อันนี้ในแง่ทางปฏิบัติก็คงและอาจจะเห็นเช่นนั้นครับ แต่ว่าขอได้โปรดคำนึงถึงความสำคัญ ๒ ประการ รัฐบาลที่จะมาในอนาคตนี้ไม่ใช่สภานโยบายนะครับเป็นรัฐบาล หรือไม่ใช่เป็นรัฐบาลนี้ อันนี้ไม่ได้มีข้อสันนิษฐานอยู่ ๓ ที่ใด ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าจะ เป็นคณะรัฐบาลปัจจุบันหรือเป็นสภานโยบาย ผู้ที่จะมาเป็นรัฐบาลตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ไม่ได้แก่ผู้ซึ่งจะได้รับความไว้วางใจ และคุ้มครองในสภาผู้แทนราษฎรก็ ไม่ใช่เป็นรัฐบาลนี้ หรือผู้หนึ่งผู้ใดที่เราผู้ตัวเรายังไม่รู้ครับ จะรู้ผลก็ต่อเมื่อมีการเลือกตั้งแล้ว

ในข้อที่ ๒ ท่านสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะพึงได้รับแต่งตั้งตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราอย่าสันนิษฐานคิดว่าท่านเป็นบุคคลซึ่งไม่รับผิดชอบ ท่านเหล่านั้นก็เป็นประชาชนคนไทย ท่านเหล่านั้นตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เขียนไว้ว่า จะมาจาก

LIART

คุณหญิงคุณคุณ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ต่าง ๆ ท่านเหล่านั้นก็เป็นคนไทย เช่นเดียวกับเราและท่านทั้งหลายอย่างเดียวกับท่านสมาชิก ซึ่งเป็นห่วงประเทศไทย ท่านมีความรับผิดชอบ ท่านจะช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอนาคตนั้น พิจารณาว่า รัฐบาลดีหรือไม่ดีสมควรให้บริหารประเทศไทยต่อไปหรือไม่ อันนี้เป็นข้อซึ่งเราควร จะรับพิจารณาด้วย ถ้าหากว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลาย ได้พิจารณาในแง่ ประเด็นถึงคณะกรรมการไต่สวนแล้วตกเถียงอภิปรายกันมาแล้ว ก็จะทำให้ได้ ยกร่างมานี้ก็เป็นสิ่งที่สมควรด้วยเหตุผล แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการไต่สวน มีความตั้งใจหรือเจตนาหรือความตกลงสันนิษฐานอะไรกันมาเลยว่า ที่เขียนร่างมา แล้วทุกประการนี้จะคงอยู่อย่างนี้ ได้เรียนหลายครั้งแล้วโดยกรรมการหลาย ท่านชี้แจงว่า ถ้าหากท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าบทบัญญัติมาตราข้อใดไม่สมควร และจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไร ก็อาจจะขอแปรญัตติได้ คณะกรรมการไต่สวน หน้าที่โดยความสุจริต หน้าที่สุดท้ายที่คณะกรรมการสามารถจะเห็นและตกลงร่วมกัน ได้ ขอขอบพระคุณครับ

นายแสวง พุทธสถิตย์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพรับ กระผมรู้สึกว่ามีสมาชิกบางท่านสนใจในเรื่องการแต่งตั้งวุฒิสภานี้ เพื่อเป็นการ กำจุนหรือกำเสถียรภาพของรัฐบาลฝ่ายเดียวก็หาไม่ได้ ความเป็นจริงนั้นเป็นเรื่อง ที่จะหาความเป็นกลางให้ระหว่างสภาผู้แทนราษฎร กับรัฐบาลว่าฝ่ายไหนจะเป็นฝ่าย รับผิดชอบ ถึงจะเห็นได้ว่าความมาตรา ๑๕๐ นี้ ในการพิจารณาร่างงบประมาณ อย่างหนึ่ง ก็มีการเปิดอภิปรายทั่วไปอย่างหนึ่ง แล้วก็ให้ท่านสมาชิกสงสัยว่า จะไป คำจุน กระผมว่าไม่ได้เรื่องคำจุนครับ เรื่องล้มรัฐบาลก็ได้ หรือเรื่องช่วยรัฐบาล ก็ได้ ทั้งจะปรากฏในวรรคสุดท้ายของมาตรา ๑๕๐ ว่า "ทั้งนี้โดยให้สมาชิกวุฒิสภา มีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" คือหมายความว่าสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการที่จะลงมติไม่ไว้วางใจด้วย เพราะฉะนั้นเป็นเรื่อง ว่าจะช่วยล้มหรือจะช่วยคุ้มกันไว้ทั้งสองประการ อันนี้กระผมว่าได้บัญญัติไว้โดย

ชอบแล้ว แต่ว่าห้ามวุฒิสมาชิกเริ่มคดีในการที่จะเข้าชื่อกันตามวรรคสุดท้ายนี้รวมเข้า
ชื่อในการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๒๗ เท่านั้น สิทธิในการลงมติไม่
ไว้วางใจนั้นก็ได้มีสิทธิตามวรรคสุดท้าย กระผมว่าเท่าที่ได้ร่างกันมานี้ก็ได้พิจารณา
กันอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังที่กรรมการท่านได้ชี้แจงแล้ว ขอขอบคุณครับ

นายนิธิพนธ์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ก็กระผม
เห็นว่าวรรคสุดท้ายของมาตรา ๑๕๐ นี้ คือเมื่อเราให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และไปตัดสิทธิไม่ให้เข้าชื่อรวมด้วยนั้นเรื่องอะไร
ครับ เพราะวามตรา ๕๕ เราเขียนไว้ชัดเจนบอกว่า "สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย" ก็เมื่อวุฒิสมาชิกเขาเป็นผู้แทน
ปวงชนชาวไทยเขาเห็นว่ารัฐบาลนั้นไม่เป็นที่ไว้วางใจ เขาจะเข้าชื่อด้วยก็ย่อมได้
ควรจะทำได้ ก็เมื่อยอมให้เขาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยแล้ว ทำไมไม่ให้สิทธิเขา
เรื่องอะไร นอกจากอย่างที่คุณกระผมว่าแหละครับ คือมีแง่ความรู้สึกที่ว่าวุฒิสมาชิกนี้
ไว้วางใจ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ไม่ได้ อะไรทำนองนั้น รู้สึกว่าขัดแย้งกันอยู่ กระผมจึง
เห็นว่าเมื่อเราพยายามที่จะกลมเกลียวโดยใช้มาตราอื่น ๆ ผนวกเข้าก็ควรจะให้สิทธิ
เขาไปเต็มที่เลย อย่าไปครึ่ง ๆ กลาง ๆ ให้ชักกันเอง

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คณะกรรมการท่านก็ออกมาแก้ได้
นี้ครับ เชิญคุณทวิชครับ

พลเอก ทวิช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : ท่านประธานสภาที่เคารพ
กระผมขอทำหน้าที่เป็นพระเอกสักทีหนึ่งเถอะครับ ขอเปิดอภิปราย ใครเห็นด้วยโปรด
รับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณทวิชขอเปิดอภิปราย มีผู้รับรอง
ตามข้อบังคับ มีท่านผู้ใดจะขอเปิดอภิปรายต่อไปครับ
(ไม่มีสมาชิกขอเปิดอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี ก็เป็นอันว่าปิดอภิปราย เพื่อ
ความเรียบร้อยขอให้เลขาธิการรัฐสภามีจำนวนสมาชิกอีกครั้งหนึ่งครับ

พลเอก ทวีช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : ท่านประธานสภาที่เคารพ
กระผมลุกขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งก็คงจะเป็นครั้งสุดท้ายแล้วครับ คือกระผมเป็นห่วงที่ได้
เสนอญัตติต่อท่านประธานไว้แล้ว ถูกต้องตามข้อบังคับทุกประการ มีผู้รับรอง ๓๐ คน
แล้ว เสนอขอให้ท่านประธานนำเสนอสภานิติบัญญัติชี้ขาดก่อนที่จะลงมติ เพราะถ้าหาก
ปล่อยให้ลงมติไปแล้ว สมมุติว่าลงมติไม่รับไว้พิจารณา จะมาวินิจฉัยชี้ขาดกันใน
ภายหลังนั้นกระผมเกรงว่าจะไม่สวย สมมุติว่าเกิดวินิจฉัยชี้ขาดขึ้นมาว่าเมื่อไม่รับ
แล้วไม่มีโอกาสจะร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้ ก็จะไม่ค่อยสวยงามนัก เมื่อไม่มีรัฐธรรมนูญ
ใหม่กฎหมายเลือกตั้งก็มีไม่ได้ กฎหมายพรรคการเมืองก็มีไม่ได้ เพราะฉะนั้น
ก็ไม่มีการเลือกตั้งครับ ที่กระผมเป็นห่วง ที่เป็นห่วงเพราะอะไรครับ เพราะว่า
รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ นี้ ไม่ได้ระบุไว้เหมือนอย่าง
รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ที่ว่าหากไม่รับในวาระที่ ๑
แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีไปเสนอร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้สภาพิจารณา แต่รัฐธรรมนูญการ
ปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ไม่ได้เขียนไว้แบบนี้เลยครับ ถ้ากฎหมาย
มาตราไหนก็ไม่มี เพราะฉะนั้นถ้าเกิดสมาชิกไม่รับไว้พิจารณาแล้วก็จะเป็นอย่างที่
กระผมเคยเรียนไว้คราวที่แล้วจะประสมทางกัน จะไม่มีรัฐธรรมนูญใช้ จะไม่มี
กฎหมายเลือกตั้ง จะไม่มีกฎหมายพรรคการเมือง ในที่สุดก็เลือกตั้งไม่ได้ กระผม
เป็นห่วงในแง่นี้ครับท่านประธาน กระผมก็ไม่อยากจะได้เคียงกับท่านประธาน
ขอได้โปรดให้สมาชิกวินิจฉัยเสียก่อนที่จะลงมติ เพราะง่ายเหลือเกินไม่เสียเวลา
อะไรเลย ถ้าสภาชี้ขาดลงไปว่าไม่รับก็ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้ ตามมาตรา ๕
โอ.เค. ครับ กระผมไม่เถียงหรือว่าไม่รับไม่ได้ ถ้าไม่รับแล้วจะร่างรัฐธรรมนูญ
ใหม่ไม่ได้ ก็จะได้ไม่ยกมือไม่รับต้องรับ แล้วโยกอยู่บนโต๊ะหมดแล้วนะครับ มี
กรรมาธิการพร้อม นั้นแสดงว่าจะรับ แต่ถ้าไม่รับขึ้นมาถึงขั้น ไม่รับน้อย ๆ ไม่เป็นไร

หรือกรับ ถ้าไม่รับมาก ๆ ขณะเลี้ยงรับแล้วก็จะยุ่ง วินิจฉัยชี้ขาดเสียก่อนเถอะครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอใ้กรรมาธิการในแง่ที่ไว้ก่อนเถอะ
ครับ ชั้นตอนยังมีครับ

พลเอก หวิช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : รั้บใช้หรือไม่ครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่ใช้ครับ ขอใ้เหตุผลของการลง
คะแนนเสียก่อนครับ

พลเอก หวิช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : โฉ่ม่มาวางไว้แล้ว ควรจะรับ
นะครับ

นายอาคม มกรานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมเคยตามท่าน
กรรมาธิการ คืออาจารย์หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช อาจจะนอกวาระสักนึ่ค
นะครับ คือไหน ๆ เราก็พิจารณาทันมาแล้วถึง ๑๑ หมวด กับ ๑ บทเฉพาะกาลรวม
๑๕๑ มาตรา จากสื่อมวลชนก็คื้ จากหนังสือพิมพ์สั้ด เขาลองว่าท่านอาจารย์เสนีย์
บอกว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้เป็นฉบับพันธุ้ กระผมก็อยากจะได้เรียนถามว่ามาตราไหน
หมวดไหนที่พันธุ้บ้างครับ เราจะได้ไปปฏิบัติในวาระที่ ๒ ตอนพันธุ้ออกเสีย อยาก
จะใ้อาจารย์เสนีย์ตอบสักนึ่คเถอะครับ ขอความกรุณาครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผ่านไปแล้ว เห็นจะไม่จำใ้ในหรือ
ครับ เค้ยวนี้ก็รักษาหายแล้วครับ

นายอาคม มกรานนท์ : คื้จะถอนทั้งปากก็ถอนได้ครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คื้ไปเน้ผมจะดำเนินการขอมติจากที่
ประชุมในวาระที่ ๑ ว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ใ้พิจารณา
หรือไม่ โดยจะใ้เลขาธิการรัฐสภาเรียกชื่อท่านสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ แล้วก็
ขอทบทวนรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ มาตรา ๑๐ ว่า
"เมื่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการตามมาตรา ๘
แล้ว ใ้พิจารณาว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นสามวาระ การพิจารณาใ้ในวาระที่หนึ่งและ

๑๒๖

วาระที่สอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ" ที่นี้ตามข้อบังคับการประชุมข้อ ๑๐๒ บอกว่า "การพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ให้วินิจฉัยว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด" สมาชิกทั้งหมดมี ๓๕๕ ท่าน ถ้าไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งก็คือ ๑๘๐ ท่าน "การประชุมตามความในวรรคหนึ่ง ต้องมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม" สองในสามก็คือ ๒๓๐ ท่าน ที่ให้เลขาธิการรัฐสภาฯ เมื่อก่อนมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม ๒๕๕ ท่าน ก็เป็นอันว่าครบองค์ประชุม สมาชิกท่านใดจะไม่เห็นชอบที่จะรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา ขอให้ชานคำว่า "รับ" ส่วนสมาชิกท่านใดไม่เห็นชอบที่จะรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา ขอให้ชานคำว่า "ไม่รับ" สำหรับท่านที่จะไม่ออกเสียงขอให้ชานว่า "งดออกเสียง" ก่อนที่จะเรียกชื่อท่านสมาชิกเพื่อออกเสียงผมขอเชิญท่านสมาชิกผู้มีรายชื่อ ดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน และเชิญมาอยู่ที่โต๊ะข้างหน้านั้นะครับ ๑. นาวาเอก กฤษณ์ กมลนาวิน ๒. คุณชนะ รุ่งแสง ๓. คุณชรรณบุญ ถักพิล ๔. คุณวันฉัตร เจริญเจริญ ๕. คุณสง่า วงศ์บางซวก ๖. คุณอนงค์ อิศรภักดี ขอเชิญข้างหน้านั้นครับ ขอให้ท่านสมาชิกชานอย่างหนึ่งอย่างใดนะครับ รับหรือไม่รับ หรืองดออกเสียง เชิญเลขาธิการรัฐสภาดำเนินการต่อไปครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางกนก สามเสน

วิล

นางกนก สามเสน วิล : คิดกันกำลังจะเรียนถามเพื่อทำความเข้าใจ อย่างแน่นอนก่อนจะออกเสียงนะคำว่า เมื่อเรารับไปแล้วเราจะแปรญัตติอะไร ก็ใช้ใหม่คะ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : อะไรก็ได้ครับทั้งหมดเลย

นางกนก สามเสน วิล : ไม่ใช่ว่ามีหลักการหรือคะ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มีหลักการครับ แปรได้ทั้งหมดโดย
นางกนก สามเสน วิล : ไม่มีนะค่ะ ถ้าอย่างนั้นก็นับออกเสียงเลย
นะค่ะ ก็นับรับไว้พิจารณาอะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล
นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล : ไม่รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี กมล

พิจิตรคดีพล

พลตรี กมล พิจิตรคดีพล : ทานประธานที่เคารพ รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก กมล เรืองวุฒิ
พันเอก กมล เรืองวุฒิ : รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี กระจวี

สุทัศน์ ณ อยุธยา

พลตรี กระจวี สุทัศน์ ณ อยุธยา : รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

กระแสร์ อินทร์คัน

พลอากาศเอก กระแสร์ อินทร์คัน : รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกฤษ สมบัติศิริ
นายกฤษ สมบัติศิริ : รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก

กฤษ สังขทรัพย์

พันตำรวจเอก กฤษ สังขทรัพย์ : รับครับ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท กฤษณ

ชีเจริญ

พลโท กฤษณ ชีเจริญ : รับครับ

๑๒๘

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม จาติกวณิช
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก
กันต์ พิมาณทิพย์

นาวาอากาศเอก กันต์ พิมาณทิพย์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท กานต์
รัตนวราหะ

พลโท กานต์ รัตนวราหะ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกำธร พันธุลาภ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก กุมุท
กมลनावิน

นาวาเอก กุมุท กมลनावิน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท เกตุ
สันติเวชกุล

พลเรือโท เกตุ สันติเวชกุล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก
เกริกชัย หาญสงคราม

นาวาอากาศเอก เกริกชัย หาญสงคราม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกรียง กิริติกร

นายเกรียง กิริติกร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก เกรียง
สุวรรณทัต

พันเอก เกรียง สุวรรณทัต : รับครับ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก
เกษร โจนินด์

นาวาอากาศเอก เกษร โจนินด์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมหลวงเกษร
สินทวงศ์

หม่อมหลวงเกษร สินทวงศ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม นัชชัยเวียง

นายเกษม นัชชัยเวียง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก เกษม
สุมานันท์

พันเอก เกษม สุมานันท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี

เชมะสวัสดิ์ มหินทรเทพ

พลตำรวจตรี เชมะสวัสดิ์ มหินทรเทพ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี คง

ดีลานนท์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก คำรณ

กาญจนาคม

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

จรรย จุลชาติ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี

จรรยา สุคนธ์ทวี

๑๓๐

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท
จรัส สุรัสวดี

พลอากาศโท จรัส สุรัสวดี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก จริง
จูลละสุชุม

พลเรือเอก จริง จูลละสุชุม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี จวน
วรรณรัตน์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก จาป
เอี่ยมศิริ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก จำเป็น
จารุเสถียร

พลเอก จำเป็น จารุเสถียร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก จำลอง
ประเสริฐยิ่ง

นาวาเอก จำลอง ประเสริฐยิ่ง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก จำลอง
ฤทธิศิลป์

พันเอก จำลอง ฤทธิศิลป์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก จิตต์
สังขกุลย์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท จิตรพล

ณ ลำปาง

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี จินดา เจริญนิตร

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก เจน มลิลดา

พันเอก เจน มลิลดา : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก เจริญ

เจริญรัชต์ภาคย์

นาวาเอก เจริญ เจริญรัชต์ภาคย์ : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเจริญ

ขำรงเกียรติ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี

เจริญฤทธิ จำรัสโรมรัน

พลตำรวจตรี เจริญฤทธิ จำรัสโรมรัน : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี เจือ

เกตุขจร

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก

ณีนัน รุจิพันธุ์

พลเรือเอก ณีนัน รุจิพันธุ์ : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เฉลย

สงวนศักดิ์

พลตรี เฉลย สงวนศักดิ์ : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก เฉลา
แจ่มไสภณ

พันเอก เฉลา แจ่มไสภณ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก
เฉลิม ทิระเวช

พลอากาศเอก เฉลิม ทิระเวช : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลิม
ประจวบเหมาะ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เฉลิมชัย
จารุวัศกร

พลโท เฉลิมชัย จารุวัศกร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลิมชัย เล็กชม
นายเฉลิมชัย เล็กชม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลียว วัชรพุก
นายเฉลียว วัชรพุก : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชนะ รุ่งแสง
นายชนะ รุ่งแสง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชลอ ธรรมศิริ
นายชลอ ธรรมศิริ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชัชวาล
อภิบาลศรี

นายชัชวาล อภิบาลศรี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ชัยชนะ
ธำวีจักร

พันเอก ชัยชนะ ชำวีรัตน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยตำรวจโท

ชาญ มนูญธรรม

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก

ชาญ รัตนธรรม

พันตำรวจเอก ชาญ รัตนธรรม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชาญชัย ลี้ถาวร

นายชาญชัย ลี้ถาวร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ชาตบุตร

เพ็ญตระกูล

พันเอก ชาตบุตร เพ็ญตระกูล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ชาย

ศิษย์เกษ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ชำนาญ

นิลวิเศษ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก

ชินะวัค วงษ์เพ็ญศรี

พลเรือเอก ชินะวัค วงษ์เพ็ญศรี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชุม กาญจนประกร

นายชุม กาญจนประกร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ชุมพล

มุตคามระ

LIART

๑๓๘

พลเรือตรี ชุมพล มุกตคามระ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท

ชุมพล โลหะชาละ

พลตำรวจโท ชุมพล โลหะชาละ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

ชุมสาย เอกฉันท

พลอากาศเอก ชุมสาย เอกฉันท : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท

ชูล พลังกูร

พลอากาศโท ชูล พลังกูร : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชูวงศ์ ฉายะบุตร

นายชูวงศ์ ฉายะบุตร : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชูสง่า

ฤทธิประศาสน์

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก เขวง

ยิ่งเจริญ

พลเอก เขวง ยิ่งเจริญ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท เขษรฐา

ฐานะจาโร

พันโท เขษรฐา ฐานะจาโร : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก เขาว

สวัสดิ์สงคราม

พลเอก เขาว สวัสดิ์สงคราม : รับผิดชอบ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

แพ่งสงวนลิขสิทธิ์
พันเอก สงวน คำวงษา : (เลขานุการรัฐสภา) : พันโท เชิดศักดิ์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พิธีณัฎฐิติ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลเอก ไชติ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พงศ์ประยูร
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลตรี ไชย

พลตรี ไชย พงศ์ประยูร : รับผิดชอบ

สุนทรนาค
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นาวาเอก อึ้งสุข

นาวาเอก อึ้งสุข สุนทรนาค : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นายณรงค์ บัณฑิตย์

นายณรงค์ บัณฑิตย์ : รับผิดชอบ

มหานนท์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลตำรวจโท ณรงค์

พลตำรวจโท ณรงค์ มหานนท์ : รับผิดชอบ

มหารักษ์กะ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลตรี ณรงค์ฤทธิ์

พลตรี ณรงค์ฤทธิ์ มหารักษ์กะ : รับผิดชอบ

ปุระคำ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นาวาโท ณฤศ

นาวาโท ณฤศ ปุระคำ : รับผิดชอบ

๑๓๖

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายคำรง
สุนทรสารกุล

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี คำรงค์
เสษะนันท์

พลเรือตรี คำรงค์ เสษะนันท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางเต็มสิริ บุญสิงห์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเต็มศักดิ์
กฤษณมระ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ถนอม ชลลอยุธยา
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายถม วุฒิชัย

นายถม วุฒิชัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายถวิล ชมะนันท์

นายถวิล ชมะนันท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกลิง
ช้างนาवासวัสดิ์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ทวนทอง
สุวรรณทัต

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก ทวีช
เสนีวงศ์ ณ อยุธยา

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

พลเอก ทวีช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา : รับผิดชอบ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ทวี จันทราทิพย์
 พลตรี ทวี จันทราทิพย์ : รับผิดชอบ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทวี หนูนภักดิ์
 นายทวี หนูนภักดิ์ : รับผิดชอบ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ทองเต็ม

พบสุข

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท

ทะเลแก้ว ศุภิลวรรณ

พลอากาศโท ทะเลแก้ว ศุภิลวรรณ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศโท

ทินกร พันธุ์กระวี

นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เทียนชัย

สิริสัมพันธ์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เทียบ

กรมสุริยศักดิ์

พลตรี เทียบ กรมสุริยศักดิ์ : รับผิดชอบ

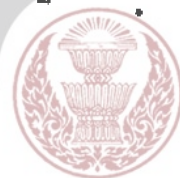
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก เทียบ

มกรานนท์

พลเรือเอก เทียบ มกรานนท์ : รับผิดชอบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ธนิต ศรีเพ็ญ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIART

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี

อนุกรรม ประมวลทอง

พลอากาศตรี อนุกรรม ประมวลทอง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายธรรมบุญ ลัคพดี

นายธรรมบุญ ลัคพดี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ชาคา

คิษฐบรรจง

พลเรือตรี ชาคา คิษฐบรรจง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท ชานี

เส็นวงศ์ ณ อยุธยา

พันโท ชานี เส็นวงศ์ ณ อยุธยา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาตรี ชีรพันธ์

ทิมประเสริฐ

นาวาตรี ชีรพันธ์ ทิมประเสริฐ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ชีระวัฒน์

เอมะสุวรรณ

พันเอก ชีระวัฒน์ เอมะสุวรรณ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก เข็ญ

ธรรมกุล

พันเอก เข็ญ ธรรมกุล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก นพดล บุญชู

พันเอก นพดล บุญชู : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท นवल

ทัญชีระนันท์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงนันทกา
สุประภาตะนันท์

คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์ : รับคะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก นานศักดิ์
ชมไพร่

พันเอก นานศักดิ์ ชมไพร่ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิธิพัฒน์
ชาลิจันทร์

นายนิธิพัฒน์ ชาลิจันทร์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี นิพนธ์
ศิริขจร

พลเรือตรี นิพนธ์ ศิริขจร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก นิยม
คันสนากม

พันเอก นิยม คันสนากม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบรรเจิด
ชลวิจารณ์

นายบรรเจิด ชลวิจารณ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบรรหาร
ศิลาปอาชา

นายบรรหาร ศิลาปอาชา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก
บัญชา เมฆวิชัย

๑๔๐

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : รั้งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก บัญชา

สวัสดิ์ศฤงคาร

พันเอก บัญชา สวัสดิ์ศฤงคาร : รั้งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท บัญชา

สุชานุกาสน์

พลอากาศโท บัญชา สุชานุกาสน์ : รั้งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี

บัณฑิต โชติชนาภิบาล

พลอากาศตรี บัณฑิต โชติชนาภิบาล : รั้งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท บัณฑิต

มลายอริศุณย์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงบัวเขียว

รังคสิริ

คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ : รั้งคะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญถม เย็นมะโนช

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท บุญศักดิ์

กำแหงศฤงคาร

พันโท บุญศักดิ์ กำแหงศฤงคาร : รั้งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงบุญสิริ

ชวลิตช่าง

คุณหญิงบุญสิริ ชวลิตช่าง : รั้งคะ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

อายุวัฒน์

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท บุญเสริม

พลโท บุญเสริม อายุวัฒน์ : รับครับ

จารุณี

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ประยอม

พลตรี ประยอม จารุณี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประยอม คูจินดา

นายประยอม คูจินดา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศโท

ประยอม สุกประไพ

นาวาอากาศโท ประยอม สุกประไพ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

ประยอม เสวีกุล

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี

ประภีต คุดยลักษ์

พลตำรวจตรี ประภีต คุดยลักษ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประจวบ

กาญจนพันธุ์

พันเอก ประจวบ กาญจนพันธุ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ประจวบ

พลกล้า

พลเรือตรี ประจวบ พลกล้า : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก ประจวบ

สุนทรางกูร

LIART

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

สว่างจิตร

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประจักษ์

พันเอก ประจักษ์ สว่างจิตร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

ประจักษ์ สุทธิชัย

พลอากาศเอก ประจักษ์ สุทธิชัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ประชา

กนิษฐชาติ

พลเรือตรี ประชา กนิษฐชาติ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

ประชุม ฉายศิริ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประชุม

วิบูลภานุวัฒน์

พันเอก ประชุม วิบูลภานุวัฒน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประชุม รัตนเพียร

นายประชุม รัตนเพียร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประสิทธิ์

วิชัยกษร

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประทีป ชุมวัฒน์

นายประทีป ชุมวัฒน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประเทือง

กวีพิมพ์

LIRT

นายประเทือง กิริยบุตร : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประเทือง
 พิมพ์
 พันเอก ประเทือง พิมพ์ : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ประพัฒน์
 กฤษณจันทร์
 พลเรือตรี ประพัฒน์ กฤษณจันทร์ : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท ประพัฒน์
 จันทวีรัช
 พลเรือโท ประพัฒน์ จันทวีรัช : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี
 ประพัฒน์ ชูประเทมีย์
 พลอากาศตรี ประพัฒน์ ชูประเทมีย์ : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี
 ประภา เวชปาน
 พลอากาศตรี ประภา เวชปาน : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประมวล
 กุลมาศย์
 นายประมวล กุลมาศย์ : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาโท ประมวล
 ยุกานันท์
 นาวาโท ประมวล ยุกานันท์ : รัศมี
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ประยุทธ์
 จารุมณี
 พลโท ประยุทธ์ จารุมณี : รัศมี

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี
ประยุทธ์ ประจวบเหมาะ

พลอากาศตรี ประยุทธ์ ประจวบเหมาะ : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ประยูร
บุณนาค

พลตรี ประยูร บุณนาค : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก
ประวัตี จิระสถิตย์

พลอากาศเอก ประวัตี จิระสถิตย์ : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประสงค์
กรีกุล

พันเอก ประสงค์ กรีกุล : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี
ประสงค์ ชูจินดา

พลเรือตรี ประสงค์ ชูจินดา : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ประสพ
อุกหนุน

พลเรือตรี ประสพ อุกหนุน : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประสาท
วิมลศิลป์

พันเอก ประสาท วิมลศิลป์ : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก ประสาน
ชูจินดา

นาวาเอก ประสาน ชูจินดา : รั้งรับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ประสาน
คุลยธรรมากิรมย์

พันเอก ประสาน คุลยธรรมากิรมย์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ประสาน
แรงกล้า

พลโท ประสาน แรงกล้า : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ประสิทธิ์
ใจชื่น

พลโท ประสิทธิ์ ใจชื่น : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประเสริฐ
ณ นคร

นายประเสริฐ ณ นคร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ประเสริฐ
แทนช่า

พลเรือตรี ประเสริฐ แทนช่า : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก
ปราโมทย์ วีรุณแสน

นาวาอากาศเอก ปราโมทย์ วีรุณแสน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปรีชา ศรีมีทรัพย์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ปรีชา
สงวนสินธุ์

พลเรือตรี ปรีชา สงวนสินธุ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปรีดี หิรัญพฤกษ์
นายปรีดี หิรัญพฤกษ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปลั่ง มีจุล
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ป่วน นิลศิริ
พลโท ป่วน นิลศิริ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปัจจุชัย บุญนาค
นายปัจจุชัย บุญนาค : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปัญญา เกสรทอง
นายปัญญา เกสรทอง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก
เป็รื่องวิทย์ หงสนันท์

นาวาอากาศเอก เป็รื่องวิทย์ หงสนันท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเปล่งศักดิ์
ประกาศเกสัช

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท ตรีศเดช
รุมาคม

พลเรือโท ตรีศเดช รุมาคม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ฝัน เกษ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพงศ์ศักดิ์
วรสุนทรโรสด

นายพงศ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสด : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก พร ชนะภูมิ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIART

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : เรืออากาศเอก
พร้อม ๗ ตุลาคม

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี พร้อม นีวนวล
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพันัส สิมะเสถียร
นายพันัส สิมะเสถียร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท

พโยม เป็นสุขใจ

พลอากาศโท พโยม เป็นสุขใจ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก พอน

พันชุทร์พยั

พลเรือเอก พอน พันชุทร์พยั : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี พัทธ์

มีะณินษ์

พลตรี พัทธ์ มีะณินษ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี พันธ์ อูไรเลิศ

พลตรี พันธ์ อูไรเลิศ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก

หม่อมราชวงศ์พันชุน ทวีวงศ์

พลเรือเอก หม่อมราชวงศ์พันชุน ทวีวงศ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพิชญ์ แคนวงศ์

นายพิชญ์ แคนวงศ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท พิทินธ์

กษิณบุตร

พันโท พิศิษฐ์ กิษยบุตร : รัับครับ

เหมะบุตร

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก พิศิษฐ์

พันเอก พิศิษฐ์ เหมะบุตร : รัับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก พูน ทรงศิลป์

พันเอก พูน ทรงศิลป์ : รัับครับ

ขจรพันธุ์

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก ไพฑูรย์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

ไพฑูรย์ ชารีเกษ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศโท

นาวาอากาศโท ไพฑูรย์ ชารีเกษ : รัับครับ

ชัยนาม

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพโรจน์

นายไพโรจน์ ชัยนาม : รัับครับ

คำสุพรหม

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ไพศาล

พันเอก ไพศาล คำสุพรหม : รัับครับ

ชัชชัยนันท์

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพศาล

นายไพศาล ชัชชัยนันท์ : รัับครับ

รุ่งแสง

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ไพศาล

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIRT

สุจริตกุล
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ภิంగాร

พลตรี ภิంగాร สุจริตกุล : รับประทาน

วัชรเทศ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท วิทยุญ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

จารุจินดา
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี มณีรัตน์

พลตรี มณีรัตน์ จารุจินดา : รับประทาน

มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจเอก

พลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมนัส ปิติวงษ์

นายมนัส ปิติวงษ์ : รับประทาน

มัญ อัมรานนท์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศโท

นาวาอากาศโท มัญ อัมรานนท์ : รับประทาน

นาวานุเคราะห์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมัญญ

นายมัญญ นาวานุเคราะห์ : รับประทาน

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท มัญญ รูปขจร

พันโท มัญญ รูปขจร : รับประทาน

อินทรโกมลย์สุต
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมานะศักดิ์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมีชัย ฤชุพันธุ์
นายมีชัย ฤชุพันธุ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ยง วัชรະคุปต์
พลโท ยง วัชรະคุปต์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายยง เหลืองรังษี
นายยง เหลืองรังษี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ยงยุทธ

ดิฉันบรรจง

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายยงศิลป์ เรืองสุข
นายยงศิลป์ เรืองสุข : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท ยศ

พักฉลงาม

พลเรือโท ยศ พักฉลงาม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายยุทธ อังกินันทน์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ยุทธศักดิ์

คลองตรวจโรค

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ยุทธศักดิ์

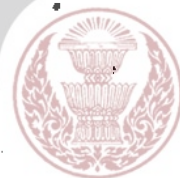
ภมรสติชัย

พลโท ยุทธศักดิ์ ภมรสติชัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ยุทธศิลป์

เกษรสุกร

พลตรี ยุทธศิลป์ เกษรสุกร : รับครับ

LIRT

เช็กบุญเมือง
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ยุทธยา

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเยื่อ สุธายัตต์

นายเยื่อ สุธายัตต์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายรมไทโร สุวรรณิก

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายระพี สาคกริก

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายรังสฤษดิ์

เขาวนคีรี

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายรัตน์ ศรีไกรวัน

นายรัตน์ ศรีไกรวัน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี ราชัย

ผลอนันต์

พลอากาศตรี ราชัย ผลอนันต์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

เวียงชัย สนิทพันธุ์

นาวาอากาศเอก เวียงชัย สนิทพันธุ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เวียงฤทธิ์

รุมาคม

พลตรี เวียงฤทธิ์ รุมาคม : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยตำรวจโท

เวียง สดานานนท์

๑๕๒

ร้อยตำรวจโท เรือง สถานานนท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

เรื่องท้าย กาญจนโกศล

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางแรม พรทโมบล

บุญยประสพ

นางแรม พรทโมบล บุญยประสพ : รับค่ะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยเอก ละเมียน

บุญยะมาน

ร้อยเอก ละเมียน บุญยะมาน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายละเอียด คงดี
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี เลิศ

ญาณนนท์

พลเรือตรี เลิศ ญาณนนท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก เลิศรม

สีตบุตร

พลเอก เลิศรม สีตบุตร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี วทิน

อิสรางกูร ณ อยุธยา

พลตรี วทิน อิสรางกูร ณ อยุธยา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก วัฒนชัย วุฒิสิริ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท วัฒนา

สรรพานิช

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายเหมือนวงศ์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พันโท วัฒนชัย

พันโท วัฒนชัย นายเหมือนวงศ์ : รับครับ

วันชัย พิไลพงษ์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

นาวาอากาศเอก วันชัย พิไลพงษ์ : รับครับ

บุญชราอนุสรณ์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลโท วาท

พลโท วาท บุญชราอนุสรณ์ : รับครับ

นิ่วคองส์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นายวิจารณ์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

สวัสดีนฤนาท
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นายวิชัย

นายวิชัย สวัสดีนฤนาท : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : นายวิเชิต แสงทอง
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

กระบวนยุทธ
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พันเอก วิเชียร

พันเอก วิเชียร กระบวนยุทธ : รับครับ

กาญจนพันธุ์
พันเอก สงวน คำวงษา (เลขานุการรัฐสภา) : พลตรี วิเชียร

พลตรี วิเชียร กาญจนพันธุ์ : รับครับ

LIRT

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิญญู อังคณารักษ์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก วิฑูร หงสเวส
พลเอก วิฑูร หงสเวส : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวินัย ทองลงยา
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก วินัย

หังสุบุตร

นาวาเอก วินัย หังสุบุตร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี วินิจ

ศรีพจนารถ

พลเรือตรี วินิจ ศรีพจนารถ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท วินิต เทศวิศาล

พันโท วินิต เทศวิศาล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางวันล เจียมเจริญ

นางวันล เจียมเจริญ : ไม่รับค่ะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

วันล วิริยะวิทย์

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท วิวัฒน์

บุญชร ณ อยุธยา

พันโท วิวัฒน์ บุญชร ณ อยุธยา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิศิษฐ์

ประจวบเหมาะ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิจิตร วีรานุกัตติ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

วีระ กิจจาทร

นาวาอากาศเอก วีระ กิจจาทร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท วีระ

ไทยกล้า

พลอากาศโท วีระ ไทยกล้า : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท วีรพันธ์

รังคะรัตน์

พลโท วีรพันธ์ รังคะรัตน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท ศักดิ์ศรี

แข็งแรง

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ศิริ เทศะภู

พลตรี ศิริ เทศะภู : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี ศิริ

ศิริรังษี

พลเรือตรี ศิริ ศิริรังษี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายศิริ อติโพธิ

นายศิริ อติโพธิ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุดี มหาสันตะ

นายสุดี มหาสันตะ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี สกล

ชลออยู่

LIRT

๒๕๖

พลเรือตรี สกล ซลชอญู : รัับครัับ

ศรัลัมพ์

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก สงบ

นาวาเอก สงบ ศรัลัมพ์ : รัับครัับ

คำวงษา

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สงวน

พันเอก สงวน คำวงษา : รัับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสง่า วงศ์บางขวด

นายสง่า วงศ์บางขวด : รัับครัับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสง่า สรรพศรี

นายสง่า สรรพศรี : รัับครัับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก สนธิ

บุญยะชัย

พลเรือเอก สนธิ บุญยะชัย : รัับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท สม ชิตพันธุ์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี

สมควร หริกุล

พลตำรวจตรี สมควร หริกุล : รัับครัับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางสาวสมจันทร์

อินทโร

นางสาวสมจันทร์ อินทโร : รัับคะ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท สมจิตต์

ฉันทักคิต

พลเรือโท สมจิตต์ ฉันทักคิต : รัับครัับ

LIRT

- วัฒนสินธุ์
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมเจตน์
 นายสมเจตน์ วัฒนสินธุ์ : รับครับ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สมชาย
- ธีรฤกษ์
 พันเอก สมชาย ธีรฤกษ์ : รับครับ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางสมถวิล
- สังฆะทรัพย์
 นางสมถวิล สังฆะทรัพย์ : รับค่ะ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมบุญ ธีรช
 (ไม่อยู่ในที่ประชุม)
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท สมบูรณ์
- เชื้อใหญ่ลย์
 พลเรือโท สมบูรณ์ เชื้อใหญ่ลย์ : รับครับ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมพงษ์ ตรีสุธี
 นายสมพงษ์ ตรีสุธี : รับ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี
- สมพล มุขรัตน์พันธุ์
 (ไม่อยู่ในที่ประชุม)
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศโท
- สมรวย อัจฉัญจร
 นาวาอากาศโท สมรวย อัจฉัญจร : รับครับ
 พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี สัมคร
- สายวงศ์
 พลเรือตรี สัมคร สายวงศ์ : รับครับ

๑๕๘

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท สมิง ไตลังคะ
พลโท สมิง ไตลังคะ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท สมุทร

สทนาวิน

พลเรือโท สมุทร สทนาวิน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี สรเกษ

อำนาจสรเกษ

พลเรือตรี สรเกษ อำนาจสรเกษ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสว่าง พรเรืองวงศ์

นายสว่าง พรเรืองวงศ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท สันต์ จิตรปฐิมา

พลโท สันต์ จิตรปฐิมา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สัมผัส

พาสณยภิญโญ

พลตรี สัมผัส พาสณยภิญโญ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายसानนท์

สายสว่าง

นายसानนท์ สายสว่าง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก สายหยุด

เกิดผล

พลเอก สายหยุด เกิดผล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สิงห์

นาควัชระ

พลตรี สิงห์ นาควัชระ : รับครับ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก สิทธิ
จิรโรจน์

พลเอก สิทธิ จิรโรจน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท

สิทธิ เสวศศิลา

พลอากาศโท สิทธิ เสวศศิลา : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สิทธิชัย

ประเทืองหิน

พันเอก สิทธิชัย ประเทืองหิน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สี่มา

ปานฉกบุตร

พลตรี สี่มา ปานฉกบุตร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สี่ม

อักษรานุเกราะห

พลตรี สี่ม อักษรานุเกราะห : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุชุม ธีระวัฒน์

นายสุชุม ธีระวัฒน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุชาติ เศษเสน

นายสุชาติ เศษเสน : งค

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุชาติ

หวัณนกุล

นายสุชาติ หวัณนกุล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุคใจ เหลลาสุนทร

นายสุคใจ เหลลาสุนทร : รับครับ

LIART

๑๖๐

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก
สุธรรม วรวิเชียรวงษ์

พันตำรวจเอก สุธรรม วรวิเชียรวงษ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สุธี
บุญวันณะกุล

พันเอก สุธี บุญวันณะกุล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุธี สิงห์เสนห์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุนทร แก้วเนตร
นายสุนทร แก้วเนตร : งดครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุนทร สิงหะ
นายสุนทร สิงหะ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท สุพิทย์ วรอุทัย

พันโท สุพิทย์ วรอุทัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สุรัชัย
ถนอมพิชัย

พันเอก สุรัชัย ถนอมพิชัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท

สุรพล จุลละพราหมณ์

พลตำรวจโท สุรพล จุลละพราหมณ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สุรเชษฐ์
รามสมภพ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สุรินทร์
ผลประไพ

LIART

พลตรี สุรินทร์ ผลประไพ : รับครบ

รัตนชื่น

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท สุวรรณ

พลตำรวจโท สุวรรณ รัตนชื่น : รับครบ

พุ่มลัดดา

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก สุวิเชียร

พลเรือเอก สุวิเชียร พุ่มลัดดา : รับครบ

บรรณอนอม

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือตรี เติญชร

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เติญชร นิลกำแหง

พลตรี เติญชร นิลกำแหง : รับครบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสนาะ เทียนทอง

นายเสนาะ เทียนทอง : รับครบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก เสนาะ

วอนขอพร

นาวาเอก เสนาะ วอนขอพร : รับครบ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสนาะ คุณากุล

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสม พริ้งพวงแก้ว

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันโท แสงศักดิ์

มงคละสิริ

พันโท แสงศักดิ์ มงคละสิริ : รับครบ

LIRT

๑๖๒

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแสวง พุทขสติกข์

นายแสวง พุทขสติกข์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท โสภณ

สุญาณเกียรติภร

พลเรือโท โสภณ สุญาณเกียรติภร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท ไสว

ช่วงสุนิซ

พลอากาศโท ไสว ช่วงสุนิซ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

หะวิน หงสกุล

พลอากาศเอก หะวิน หงสกุล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท นริศ ธีรวิวัฒน์

พลโท นริศ ธีรวิวัฒน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเหม สุไลมาน

นายเหม สุไลมาน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เกรียง ติษฐบรรจง

พลโท เกรียง ติษฐบรรจง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท อุดล คุลยานนท์

พลเรือโท อุดล คุลยานนท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอดุล วิเชียรเจริญ

นายอดุล วิเชียรเจริญ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นางอนงค์ อิศรภักดี

นางอนงค์ อิศรภักดี : รับคะ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยโท อนันต์ พรรณเชษฐ
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอม วสุรัตน์
นายอม วสุรัตน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอมร จันทรสมบูรณ์
นายอมร จันทรสมบูรณ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : หลวงอรardtไพศาลศรีฤดี
หลวงอรardtไพศาลศรีฤดี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อร่าม ศรีราษฎร์
พันเอก อร่าม ศรีราษฎร์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อร่าม

ศรีอัครวิมล

พันเอก อร่าม ศรีอัครวิมล : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี อรุณ

พร้อมเทพ

พลอากาศตรี อรุณ พร้อมเทพ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอรุณ ภาคพงศ์
นายอรุณ ภาคพงศ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อรุณ ศรีอุทัย
พันเอก อรุณ ศรีอุทัย : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยตรี อวยชัย วีรวรรณ
ร้อยตรี อวยชัย วีรวรรณ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอัคราพร จุฑารัตน
นายอัคราพร จุฑารัตน : รับครับ

ทัศนายนท์

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท อังนุร

พลตำรวจโท อังนุร ทัศนายนท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท อัมพร

คอนดี

พลอากาศโท อัมพร คอนดี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อัมพร ศรีแสง

พันเอก อัมพร ศรีแสง : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี อัสนี สมุทรเสน

พลตรี อัสนี สมุทรเสน : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอาคม มกรานนท์

นายอาคม มกรานนท์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก

อาคม อรรถเวทย์วรฤทธิ

นาวาอากาศเอก อาคม อรรถเวทย์วรฤทธิ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท อาร ชำนิกร
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี อาทิตย์ กำลังเอก

พลตรี อาทิตย์ กำลังเอก : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอารี วัลยะเสวี

นายอารี วัลยะเสวี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อำนวย ชูเกษ

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIRT

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอำนาจ อินทุภุช
นายอำนาจ อินทุภุช : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุกฤษ มงคลนาวิน
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี อุดม ทิถะสิทธิ์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก อุดม ทวีวัฒน์
พันเอก อุดม ทวีวัฒน์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท อุดม

พุมหิรัญ

พลเรือโท อุดม พุมหิรัญ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุคร ตันติสุนทร
นายอุคร ตันติสุนทร : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุทิศ นาคสวัสดิ์
นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศโท

อุสาค์ ชัยนาม

(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เอนก บุญยถิ
พลตรี เอนก บุญยถิ : รับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก

เอียน เขมะสิงคี

พลอากาศเอก เอียน เขมะสิงคี : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เอี่ยม จิระพงศ์
(ไม่อยู่ในที่ประชุม)

LIRT

๑๖๖

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือโท โอภาส
จามิกรณ์

พลเรือโท โอภาส จามิกรณ์ : รับครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไอศด โกสิน
นายไอศด โกสิน : รับ และเสนอให้หยุดการเรียกชื่อครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ระหว่างที่คณะกรรมการยังนับคะแนน
อยู่นะครับ เพื่อให้ไม่เสียเวลาผมจะขอเรียนให้ทราบต่อไปเลยว่า เนื่องจากข้อ
บังคับข้อ ๑๐๓ กำหนดไว้ว่า "ในกรณีที่สภาลงมติให้รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา
ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง การพิจารณาในวาระที่สอง ให้สภา
ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมาธิการ
จะมีจำนวนเท่าใด และจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกหรือไม่ ให้เป็นไป
ตามมติของสภา" เพราะฉะนั้นประเด็นเมื่อได้ทราบผลของการลงคะแนนแล้ว ผม
จะได้ขอมติจากที่ประชุมในกรณีที่ได้รับนะครับว่า การตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่ ๒ นั้นควรมีจำนวนเท่าใด นั้นประเด็นหนึ่ง อีกประเด็น
หนึ่ง คณะกรรมาธิการจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกหรือไม่ แล้วต่อไป
ก็จะได้ให้เสนอชื่อคณะกรรมการตามจำนวนที่สภาต้องการ เมื่อได้ชื่อคณะ
กรรมาธิการหมดแล้ว ก็กำหนดวันแปรญัตตินะครับ

(เมื่อคณะกรรมการได้ตรวจนับคะแนนเสร็จแล้ว นำผลการนับคะแนน
ไปประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผลของการตรวจนับคะแนนปรากฏว่า
มีท่านสมาชิกเห็นชอบด้วยในการรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา ๒๗๖ คน ไม่เห็นชอบ
๒ คน งดออกเสียง ๑ คน ไม่อยู่ในที่ประชุม ๔๐ คน ก็เป็นอันว่าเสียงเห็นชอบ
ด้วยไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดถูกต้องแล้ว เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติ
ให้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้พิจารณา

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายสุชาติ เฑาะเสน : ขอประทานโทษครับ งงออกเสียง ๒ คนครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คณะกรรมการว่าอย่างไรครับ
นายสุชาติ เฑาะเสน : นายสุนทร แก้วเนตร กับนายสุชาติ เฑาะเสน
งงออกเสียงครับ

นายชนะ รุ่งแสง : คงจะฟังคุณสุชาติไม่ชัดเจนครับ เลยเข้าใจว่า
ไม่อยู่ในที่ประชุม เพราะฉะนั้นคณะกรรมการขอประทานอภัยที่ไม่ได้ยินเสียงคุณสุชาติ
เลยเข้าใจว่าไม่อยู่ในที่ประชุม ความจริงก็เป็นอย่างที่คุณสุชาติว่า คือ งงออกเสียง
๒ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : งงออกเสียง ๒ คนนะครับ
นายชนะ รุ่งแสง : ครับ ถ้าเพิ่มคุณสุชาติอีก ๑ คน ก็เป็น ๒ คน
เพราะฉะนั้นผู้ที่ไม่อยู่ในที่ประชุมก็จะเหลือ ๓๔ คนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เอาละครับผมขอทวนอีกครั้งหนึ่ง
นะครับ เห็นชอบด้วยในการรับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา ๒๗๒ คน ไม่เห็นชอบ
๒ คน งงออกเสียง ๒ คน ไม่อยู่ในที่ประชุม ๓๔ คน

นายสุชาติ เฑาะเสน : ประทานโทษครับ เสียงรับไว้พิจารณา
๒๗๕ คน เมื่อกระผมงงแล้วต้องลบออก ๑ ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณชนะว่าอย่างไรครับ
นายชนะ รุ่งแสง : คณะกรรมการไม่ได้ยินเสียงเลยถือว่าไม่ได้อยู่ในที่
ประชุม เพราะฉะนั้นไม่ใช้เสียงที่ออกเสียง เพราะฉะนั้นตัวเลขตามที่กราบเรียน
เมื่อก่อนถูกต้องแล้วครับ

นายสุชาติ เฑาะเสน : ถ้าเป็นอย่างนั้นก็คงงงออกเสียง ๑ คน ถ้า
ตามอย่างท่านกรรมการชนะ รุ่งแสง ว่า

นายชนะ รุ่งแสง : งงออกเสียง ๒ คนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณชนะก็บอกว่างง ๒ คนครับ
แต่ว่าไม่อยู่ในที่ประชุมเหลือ ๓๔ คน

๑๖๘

นายสุชาติ เตชะเสน : แต่คุณชนะบอกว่าไม่ได้ยื่นเสียงกระแสม

นายชนะ รุ่งแสง : กระแสมเรียนเหตุคือเวลาที่ไปลงของคุณสุชาติ มีคำว่า
ไม่อยู่ในที่ประชุมนั้นเพราะว่าไม่ได้ยื่นเสียงคุณสุชาติ แต่เมื่อคุณสุชาติยืนยันว่า
คุณสุชาติไม่ออกเสียง เพราะฉะนั้นจำนวนคงจึงเพิ่มจาก ๑ คน มาเป็น ๒ คน
ยอดที่ไม่อยู่ในที่ประชุม ๘๐ คนจึงเหลือ ๗๘ คน ขอบพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เอาละครับ คอไปนั้นผมจะขอเสนอ
ให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่๒
จำนวนเท่าใดครับแล้วแต่ท่านสมาชิก จะเสนอเท่าใดครับ คุณसानนท์

นายसानนท์ สายสว่าง : ท่านประธานที่เคารพ กระแสมขอเสนอ
๓๕ ท่านครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณसानนท์เสนอ ๓๕ ท่าน ท่านผู้ใด
รับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
หรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็น
อย่างอื่นก็เป็นอันว่าให้มีคณะกรรมการ ๓๕ ท่านตามที่คุณसानนท์เสนอจะครับ

ในประเด็นต่อไปคณะกรรมการจะประกอบด้วยบุคคล ซึ่งมิได้เป็น
สมาชิกหรือไม่ เชิญครับ

นายประชุม รัตนเพียร : ท่านประธานที่เคารพ กระแสม ประชุม
รัตนเพียร ขอเสนอให้แต่งตั้งจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทั้งหมดครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดรับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณประชุม เสนอให้แต่งตั้งเฉพาะ
จากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีผู้รับรองถูกต้องตามข้อบังคับแล้ว มีท่านผู้ใด
ความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็น
อย่างอื่น ก็เป็นอันว่าให้เลิกจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทั้ง ๑๕ ท่าน ขอเชิญ
ท่านสมาชิกเสนอชื่อได้ครับ

นายบรรหาร ศิลปอาชา : กระผมขอเสนอคุณชูสง่า ฤทธิประศาสน์
ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลอากาศเอก กระแส อันทรัตน์ : กระผมขอเสนอ ร้อยตำรวจโท
ชาญ มนูญธรรม ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลตรี กระวี สุทัศน์ ณ อยุธยา : กระผมขอเสนอพันเอก นิยม
สันสนาม ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายสุชาติ เศษะเสน : กระผม สุชาติ เศษะเสน ขอเสนอพันโท
วินิต เทศวิศาล ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายสุชาติ หอวัฒนกุล : กระผม สุชาติ หอวัฒนกุล ขอเสนอ
พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายถน วุฒิวิทย์ : ท่านประธานครับ กระผมขอเสนอคุณसानนท์
สายสว่าง ขอผู้รับรองด้วยครับ

๗๕๐

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นาวาเอก กุญฑ กมลนาวัน : ท่านประธานครับ กระผมขอเสนอ
พลเรือโท เกตุ สันติเวชกุล ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายเหม สุโสมาน : กระผมขอเสนอพลตรี มณีรัตน์ จารุจินดา ขอผู้
รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลอากาศเอก บัญชา เนมิวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอ
เสนอคุณวินัย ทองลงยา ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พันเอก นิยม ศันสนาคม : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
พลโท เจริญ ภิษณุบรรจง ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นางกนก สามเสน วิไล : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันขอเสนอคุณหญิง
นันทกา สุประภาตะนันท์ ขอโปรดรับรองด้วยคะ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นาวาเอก พงษ์สุข สุนทรนาค : ท่านประธานที่เคารพ กระผมนาวาเอก
พงษ์สุข สุนทรนาค ขอเสนอนาวาโท ฤทธิพล ปุราคำ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายบรรเจิด ชลวิจารย์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ : กระผมขอเสนอคุณไอลง โภคิน ขอผู้
รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายไอสถ โกศิน : ท่านประธานครับ กระผมขอขอบคุณท่านสมาชิก
ที่เสนอชื่อกระผม กระผมขอความกรุณาขอถอนตัวครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณไอสถ ขอถอนนะครับ ต่อไปครับ

พลเอก เขวง ยิ่งเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
คุณรัตน์ ศรีไกรวีน ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พันเอก นิยม คັນสนาคม : กระผมขอเสนอพลโท สัมฤทธิ์ ภิทรภักดิ์ ขอ
ผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายสง่า สรรพศรี : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอคุณมีชัย
ฤชุพันธุ์ ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลเอก วัชร หงสเวส : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
พลโท เฉลิมชัย จารุวัศตร ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พันเอก กมล เรืองวุฒิ : กระผมขอเสนอพันเอก อุดม ทวีวัฒน์ ขอ
ผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
วงศ์บางซวด ขอเสนอพันเอก ประจักษ์ สว่างจิตร ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม : กระผมขอเสนอพันเอก นิยม
คັນสนาคม ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ข้าครับ ท่านผู้ใดจะเสนออีกเชิญครับ

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : กระผมขอเสนอคุณชนะ รุ่งแสง ครับ
นายชนะ รุ่งแสง : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอขอบคุณและขอ
ความกรุณาขอบคุณครับ

คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์ : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันขอเสนอ
คุณเมธีชัย ฤชุพันธุ์

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ข้าครับ มีคนเสนอแล้วครับ
คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์ : ถ้าเช่นนั้นดิฉันขอเสนอ
ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม ละ

นายไพโรจน์ ชัยนาม : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอถอนครับ
พันเอก เจน นิลลา : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอพลตรี
จวน วรรณรัตน์ ขออนุญาตรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายถน มุขวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอคุณอัคราพร
จุฬารัตน์ ขออนุญาตรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายรัตน์ ศรีไกรวิน : กระผมขอเสนอคุณอำนาจ อินทุภักดิ์ ขออนุญาต
ด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายถวิล ชมะนันท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอคุณปรีดี
พิริยพุกาม ขออนุญาตรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลตรี เวียงฤทธิ์ รุมาคม : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
พลเรือโท โอภาส จามิกรณ์ ขออนุญาตรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

LIRT

พลโท เกรียง กิจบุรุษ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
คุณอมร จันทรมงคล ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลตรี สิงห์ นาควิริยะ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
พลตรี ประยูร มุขนาค ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายอาคม มกรานนท์ : กระผมขอเสนอพันโท มนูญ รูปขจร ขอผู้
รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พันโท มนูญ รูปขจร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอถอนครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณมนูญขอถอนครับ ผู้ใดจะเสนอ
ต่อไปครับ

นายอาคม มกรานนท์ : กระผมขอเสนอใหม่ครับ ขอเสนออาจารย์
อคุณ วิเชียรเจริญ ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นาวาเอก กุเมศ กมลนาวัน : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอ
เสนอพลโท กานต์ รัตนวราหะ ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลเรือเอก เทียม มกรานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
ร้อยตำรวจโท ช่าง มุขธรรม ครับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณช่างครับ ต่อไปครับ

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : กระผมขอเสนอคุณเปื้อ สุธ้ายงค์
ครับ
นายเปื้อ สุธ้ายงค์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอขอมพระคุณ

ที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเสนอ แต่กระผมขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณเขื่อขอถอนครับ ค่ะไปครับ

พลตรี มณีรัตน์ จารุจินดา : กระผมขอเสนอคุณเหม สุไลมาน

นายเหม สุไลมาน : ท่านประธานที่เคารพ กระผม เหม สุไลมาน

ขอถอนครับ ขอขอบพระคุณมากครับที่เสนอผม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผู้ใดจะเสนออีก เชิญครับ

นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี : กระผมขอเสนอคุณบรรหาร

ศิลปอาชา ครับ

นายบรรหาร ศิลปอาชา : ท่านประธานครับ กระผมขอถอนและขอ

ขอบคุณที่ท่านได้เสนอชื่อครับ

นางวิมล เจียมเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันขอเสนอพลโท

สมิง ไคลังคะ ขอผู้รับรองด้วยคะ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลโท วาท ภูษธรานุสรณ์ : กระผมขอเสนอคุณดำรง ทลวิจารณ์

ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่ได้เป็นสมาชิกครับ ค่ะไปครับ

นาวาตรี ประมวล ยูนิมิ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ

นายอุกฤษ มงคลนาวิน ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : กระผมขอเสนอนายศิริ อติโพธิ์ ครับ

นายศิริ อติโพธิ์ : ขอขอบคุณครับ ขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณศิริขอถอน ค่ะไปครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอ

เสนอคุณชรรมนู ลัดพลี ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายปัญญา เกสรทอง : ผนขอเสนอคุณประชุม รัตนเพียร ขอผู้รับรอง
ด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายประชุม รัตนเพียร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอ
นาวาเอก สงบ ศรีลัมพ์ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

นายปัญญา เกสรทอง : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเสนอคุณอุทร
ตันติสุนทร ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ร้อยตรี อวยชัย วีรวรรณ : กระผม อวยชัย วีรวรรณ ขอเสนอ
คุณทนถ สามแสน วิไล ครับ

นางกนก สามแสน วิไล : ท่านประธานคะ ดิฉันต้องขอขอบคุณ
คุณอวยชัย ดิฉันขอถอนคะ และดิฉันขอเสนอคุณไพศาล ชวีชัยนันท์ เพื่อจะได้
ช่วยคุยเกี่ยวกับเรื่องแรงงานอะไรก็อะไรด้วย ขอพระคุณคะ

นายไพศาล ชวีชัยนันท์ : กระผมขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณไพศาลขอถอน ค่ะไปครับ

นายประชุม รัตนเพียร : กระผมขอเสนอคุณเฉลิมชัย เล็กชม ขอผู้
รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ๓๕ คนพออยู่แล้วครับ ผู้ที่จะ
เสนออีกหรือครับ

นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ : กระผมขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณชูสง่าขอถอนก็ขาดไป ๑ คน เชิญ
เสนอครับ

LIRT

พลตรี กระจวี สุทัศน์ ณ อยุธยา : กระผมขอเสนอพลโท ประสิทธิ์
ใจชื่น ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผู้ใดจะ เสนออีกหรือไม่ครับ

นายสุชาติ เศษะเสน : กระผมขอเสนอเปิดการเสนอชื่อผู้
รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดจะขอเปิดการเสนอชื่อต่อไป
อีกหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกเสนอ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีผู้เสนอชื่อต่อ ก็ขอให้เลขาธิการ
รัฐสภาอ่านชื่อผู้ที่เป็นกรรมาธิการ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : รายชื่อคณะ
กรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน ๓๕ คน
๑. พลโท ประสิทธิ์ ใจชื่น ๒. ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม ๓. พันเอก นิยม
คันสนาคม ๔. พันโท วิบิต เทศวิศาล ๕. พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย
๖. นายसानนท์ สายสว่าง ๗. พลเรือโท เกตุ สันติเวชกุล ๘. พลตรี ฌ์รินทร์
จารุจินดา ๙. นายวินัย ทองลงยา ๑๐. พลโท เกรียง ภิรมบรรจง ๑๑. คุณหญิง
นันทกา สุประภาตะนันท์ ๑๒. นาวาโท ฤกษ์กุล ปุระคำ ๑๓. นาวาอากาศโท
ทินกร พันธุ์ระวี ๑๔. นายรัตน์ ศรีไกรวิน ๑๕. พลโท สัตย์ จิตรปฏิมา
๑๖. นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ๑๗. พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร ๑๘. พันเอก อุดม
ทวีวัฒน์ ๑๙. พันเอก ประจักษ์ สว่างจิตร ๒๐. พลตรี จวน วรรณรัตน์
๒๑. นายอักษรพร จุฬารัตน ๒๒. นายอำนาจ อินทุภักดิ์ ๒๓. นายปรีดี หิรัญพฤกษ์
๒๔. พลเรือโท โอภาส จามิกรณ์ ๒๕. นายอมร จันทร์สมบูรณ์ ๒๖. พลตรี ประยูร

บุญนาท ๒๗. นายอตุล วิเชียรเจริญ ๒๘. พลโท กานต์ รัตนวราหะ ๒๙. พลโท
 สิมัง ไทลังคะ ๓๐. นายอุกฤษ มงคลนาวิน ๓๑. นายธรรมณู ลักพี
 ๓๒. นายประชุม รัตนเพียร ๓๓. นาวาเอก สงบ ศรีสัมพันธ์ ๓๔. นายอุกร
 คณิตสุนทร ๓๕. นายเฉลิมชัย เล็กชม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : กำหนดแปรญัตติครั้ง คุณसानนท์
 นายसानนท์ สายสว่าง : ท่านประธานที่เคารพ รัฐธรรมนูญเป็น
 กฎหมายสำคัญควรจะให้ระยะเวลาานพอสมควร กระผมขอเสนอแปรญัตติภายใน
 ๓๐ วัน ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกก็มีรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณसानนท์ เสนอแปรญัตติภายใน
 ๓๐ วัน มีผู้รับรองครบตามข้อบังคับแล้ว ท่านผู้ใดจะเสนอเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกเสนอ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดเสนอเป็นอย่างอื่น
 ก็ขอให้เป็นที่ไปตามที่คุณसानนท์ เสนอ คือกำหนดแปรญัตติภายใน ๓๐ วัน วันนั้นหมด
 ระเบียบวาระประชุมแล้ว ผมขอขอบคุณสมาชิกทุกท่านที่มาประชุม และขอภัยด้วยที่
 ยึดเยื้อไป และขอปิดประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๒๐ นาฬิกา

บุคลากรงานการประชุม

กรรองกาญจน์ เฝ้าจินดา	สัมฤทธิ์ คงเลิศ
ชลอติภรณ์ ธรรมผล	ภูษงค์ เอกบุตร
กฤษณา พิมพ์สุวรรณ	สมชาย คาวอุคม
สมศรี ใจอ่อนน้อม	มาลี เต่าพาดิ
อาภรณ์ พงษ์นาค	อุทุมพร แก้วสดีตย์
พัชนี ศค้ายสุวรรณ	สายสุนีย์ พันชนะ
กัลยา สวรรุศิลป์	พรรณมยุษา วิไลวงษ์
อุษา ตั้งกิจวรชัย	เรณู อรัญญิก

คณะกรรมการพิจารณาตรวจรายงานการประชุม

พลโท ธีรชัย ศิริวัฒน์
 พันตำรวจเอก สุธรรม วรวิเชียรวงษ์
 พลตรี วสัน อิศรางกูร ณ อยุธยา
 พลตรี เรืองฤทธิ์ รุณากม
 พลอากาศตรี ประยุทธ์ ประจวบเหมาะ
 พันเอก อัมพร ศรีแสง
 นายสมพงษ์ ศรีสุธี
 นายเฉลิมชัย เล็กชม
 นายมนูญ นาวานุเคราะห์
 นายสุชาติ เตชะเสน

ตรวจแล้ว วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

สภารับรองในคราวประชุม
 ครั้งที่ ๒๕/.....(.....)
 วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

พลอากาศเอก หาริน หงสกุล
 ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ